

Glasnik

Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini

ISSN 1512-6609

9-10

Sarajevo

septembar-oktobar 2023.

VOL. LXXXV • Str. 765-980

U ovom broju pišu:

Meho Šljivo • Maid Ibrahimović • Maksuda Muratović •
Elvir Duranović • Meho Manjgo • Vedad Kasumović

| Sadržaj

RIJEČ UREDNIKA

- 771-772 U Gazi trne savjest čovječanstva
Mustafa Prljača

HUTBA

- 773-776 Nepravda nije nepobjediva
Meho Šljivo

KULTURNA BAŠTINA

- 777-790 Hafizi merhumi u Bosni i Hercegovini
i Sandžaku od 1984. do 2021. godine
Hafiz dr. Maid Ibrahimović
- 791-806 Najfascinantniji mehanički uređaji
iz zlatnog doba muslimanske civilizacije
Maksuda Muratović

OSVRTI

- 807-820 Briga Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini o materijalnom i
nematerijalnom kulturnom naslijeđu u njezinu vlasništvu
Elvir Duranović

NAŠI UGLEDNICI

- 821-846 Foto-dokumentarna reportaža o Husein-ef. Đozi:
Đozo kao zatvorenik, nastavnik, profesor,
urednik Preporoda i predsjednik Udruženja ilmijje
Meho Manjgo
- 847-860 Šejh Abdurrahman Sirri i tekija na Oglavku
Mr. hfz. Vedad Kasumović

SLUŽBENI DIO

- 863-888 Aktivnosti Ustavnog suda
- 889-928 Aktivnosti rijaseta
- 929-980 Dekreti

فهرست

كلمة المحرر

٧٧١-٧٧٢ في غزة يتخدر ضمير البشرية
مصطفى برلياتشا

خطبة الجمعة

٧٧٣-٧٧٦ الظلم ليس بأمر لا يقهر
ميهو شليفو

تراث ثقافي

٧٧٧-٧٩٠ الحافظون المحرومون في البوسنة والهرسك وفي السنجق في الفترة ١٩٨٤-٢٠٢١م
مائد إبراهيموفيتش

٧٩١-٨٠٦ أروع أجهزة ميكانيكية في العصر الذهبي للحضارة الإسلامية
مقصودة موراتفيتش

لمحات

٨٠٧-٨٢٠ عناية المشيخة الإسلامية في البوسنة والهرسك بما في ملكها
من التراث الثقافي المادي واللامادي
ألوير دورانوفيتش

وجهاء قومنا

٨٢١-٨٤٦ تقرير فوتوجرافي توثيقي عن حسين أفندي جوزو بمثابته السجين والمدرس والأستاذ الجامعي:
ورئيس التحرير للصحيفة بريورود ورئيس جمعية العلماء في البوسنة والهرسك
ميهو مانيفغو

٨٦٠-٨٤٧ الشيخ عبد الرحمن سري
وداد قسوموفيتش

رسميات

٨٨٨-٨٦٣ نشاطات المحكمة الدستورية
٩٢٨-٨٨٩ نشاطات الرئاسة
٩٨٠-٩٢٩ قرارات التوظيف والعزل عن الوظيفة

| Contents

WORD OF THE EDITOR

- 771-772 Humanity's Conscience is Dying in Gaza
Mustafa Prljaca

KHUDBA

- 773-776 Injustice is not Invincible
Meho Sljivo

CULTURAL HARETAG

- 777-790 Deceased Hafizes in Bosnia and Herzegovina and Sandzak from the
Year 1984 to 2021
Maid Ibrahimovic

- 791-806 The Most Fascinating Mechanical Devices from the Golden Age of
Muslim Civilization
Maksuda Muratovic

REVIEWS

- 807-820 The Islamic Community in Bosnia and Herzegovina's Care Taking of
the Tangible and Intangible Cultural Heritage in its Possession
Elvir Duranovic

OUR DIGNITARIES

- 821-846 Photo-Documentary about Husein-ef. Đozo - Đozo as a Prisoner,
Teacher, Professor, Editor of the Preporod and President of the 'Ilmija
Association
Meho Manjgo
- 847-860 Sheikh Aburrahman Sirri and the Tekke on Oglavak
Vedad Kasumovic

THE OFFICIAL PART

- 863-888 Activities of the Constitutional Court
- 889-928 The Activities of Riyasat
- 929-980 Decrees

RIJEČ UREDNIKA

U GAZI TRNE SAVJEST ČOVJEČANSTVA

Palestina je ogledalo u kome se zrcali stanje svijeta
i u kome se pokazuju vjerodostojne slike tog stanja.

Situacija u svijetu se sve više komplicira i prijetećom katastrofi. Zastraujući rat u Ukrajini još nije završen, a na scenu je izbila još veća brutalnost – izraelske snage, koje decenijama vrše torturu nad palestinskim narodom: proganjaju ga, ubijaju, masakriraju, ruše njihove kuće i otimaju im zemlju, podržani najmoćnijim državama Zapada: vojno, politički, ekonomski, tehnološki i obavještajno, ali i vetom u Vijeću sigurnosti, nemilosrdno kidišu na Pojas Gaze i uništavaju sve pred sobom, uzrokujući smrt i sakaćenje hiljada civila, žena, djece, staraca i bolesnika, ravnajući sa zemljom i same bolnice s bolesnicima. Pred tim silničkim atacima svjetske vlade stoje nemoćne, dok su obični ljudi užasnuti, i dok se u njima bijes dodatno taloži i produbljuje. Počinioci tih zastrašujućih zločina slično postupaju već desetljećima, no još nikada nisu procesuirani, pozvani na odgovornost i sankcionirani, niti su najviše svjetske institucije tamo uputile svoje organe da izvrše kontrolu, evidentiraju, prikupe dokaze i poduzmu mjere za procesuiranje odgovornih. Sve rezolucije UN-a o Palestini cionistički režim Izraela je do sada ignorirao. *A, čovjek se uzobijesti čim se neovisnim osjeti!* (El-Alek, 6-7) Stoga, pravdati sva svoja sadašnja

užasna nedjela, protiv slabih i nejakih palestinskih civila u Gazi, ubistvom i otmicom nekih svojih civila i vojnika od strane očajnih palestinskih mladića koji su rođeni i stasali pod groznom torturom cionističkih vlasti, koje su ih gušile i pritiskivale, uskraćivale im praktično sve osim golog života, i usto ih ponižavale – neprimjereno je i neproporcionalno. Niko, naravno, ne opravdava zlodjelo tih očajnika, no ono je direktna posljedica jednog dugog nasilničkog procesa koji se protiv njih i njihova naroda vodi sistemski i planski, i koji ih lišava njihovih elementarnih prava i mogućnosti normalnog razvijanja i ostvarivanja.

Naročito je uzrujan muslimanski svijet, koji Palestinu doživljava kao vlastitu ranu i u kojem se decenijama akumulira bijes zbog nečinjenja i adekvatnog nereagiranja, prije svega, svojih, a potom i svjetskih vlasti na očiglednu i svima vidljivu nepravdu koja se čini Palestincima.

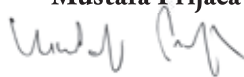
Palestina je ogledalo u kome se zrcali stanje svijeta i u kome se pokazuju vjerodostojne slike tog stanja.

Nemamo uvida u duhovni svijet, ni u svijet gajba, i ne znamo šta se tamo odvija, ali znamo da odstupanje i povređivanje načela, koje je proklamirao Dragi Bog, uvijek izaziva Božiji bijes i ostavlja negativne posljedice. Ta, zar čovjek nije odmah na početku osjetio gorčinu nepoštivanja Božije riječi: čim je prvi put prekršio Božiju zabranu i postupio suprotno njoj “...*ali se ovom drvetu ne približavajte pa da sami sebi nepravdu nanesete!*” (El-Bekare, 35), osjetio je gorčinu tog svoga čina. Taj princip ostao je na snazi sve do danas, i zadržat će svoju aktuelnost sve dok bude bilo čovjeka – neće se promijeniti. Dok se kršenje Božijeg naloga događa na individualnom nivou, i posljedice se uglavnom odnose na individu, ali kada ta načela povrijede ljudske zajednice, onda posljedice bivaju opće i zahvaćaju cijelu zajednicu. Bojimo se da savremena civilizacija, kao svjetska zajednica, sve osionije krši Božije zabrane i da će se suočiti s Božijim gnjevom. U Gazi upravo trne savjest čovječanstva.

Da li doista čovječanstvo nema mahanizama za efikasno djelovanje i suzbijanje nasilnika, ili ne prepoznaje ozbiljnost situacije? Duhovna sljepoća je najopasnija sljepoća. Ukoliko se ubrzo suštinski ne promijeni odnos prema nevaljalom i nakaradnom koje se namnožilo i raspirilo, ukoliko se silna nepravda i ekonomska nejednakost u svijetu ne ublaže i ukoliko se tirani i nasilnici ne obuzdaju i ne zaustave, eskalacija i erupcija nagomilanog bijesa čini se neizbježnom.

Mustafa Prljača

HUTBA

NEPRAVDA NIJE NEPOBJEDIVA

U jednoj arapskoj poslovice se veli da Bog neprestano motri zulum ljudi spram drugih ljudi: "Bog zulumčaru daje vremena, ali mu zulum neće ostaviti nekažnjenim!"

Piše

**MEHO-EF.
ŠLJIVO**

Hvala Allahu, dž.š., Koji život i smrt daje da bi iskušao ko će najbolje postupati. On je nebo digao i postavio terazije da se ne prelaze granice u mjeranju. Njegovo je sve na nebesima i na Zemlji i Njemu će se sve vratiti. Donosimo salavat i selam na Njegova odbačnika i miljenika Muhammeda, a.s., na njegovu časnu porodicu i na čestite drugove, ashabe.

Svemilosni Stvoritelj u Kur'ani-kerimu pravovjernima naređuje:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ
شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ
وَالْأَقْرَبِينَ إِن يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ أَوْلَىٰ
بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَن تَعْدِلُوا وَإِن تَلَوُوا
أَوْ تَعْرَضُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا

O vjernici! Vi uvijek pravedni budete i radi Boga pravedno svjedočite, makar i protiv sebe samih, ili roditelja vaših, ili bližnjih vaših, bili oni bogati ili bili siromašni – pa, Bog je preči da se o njima brine! I strast ne slijedite, pa da tako nepravedni budete! A ako krivdi nagnete, ili svjedočenje izbjegavate, pa Bog zaista zna sve šta vi činite. (En-Nisa, 135)

U ovoj jasnoj kur'anskoj naredbi od nas se traži da dosljedno pravedno postupamo. Nema privilegiranih i zaštićenih pojedinaca, posebnih situacija, olakšavajućih okolnosti i drugih uobičajenih izgovora kojima možemo opravdati iznevjeravanje principa pravičnosti. Svaka selektivna primjena pravde je nepravda. Činjenje zločina u ime pravde, pravdanje zločina i nasilja navodnim preventivnim mjerama da se suzbije veće zlo je besramno lice-mjerje kojem svjedočimo na primjerima imperijalističkih i neokolonijskih ratova i razaranja.

Kur'an govori i o onim sljedbenicima Knjige koji sebe unaprijed oslobađaju odgovornosti za promišljeno počinjeno nepravdu spram neukih i nepismenih: *"Nama nije grijeh što učinimo nepismenima!"* (Alu Imran, 75)

Svjedočenje i primjena pravde uvijek je bio iznimno težak zahtjev i ispit za sve ljude. Relativno je lahko presuđivati drugima i biti "pravedan" prema drugima, posebno ako je riječ

o arbitraži i pravednom postupanju prema ljudima za koje nas ne vežu vjerske, krvne, srodničke, prijateljske veze. Principijelnim i pravičnim pojedincima ponekada je lakše biti pravedan i strog prema sebi nego prema vlastitoj djeci i rodbini. Pravda se kao beskompromisno načelo, ipak, ne može braniti samo onda kada su "naši" izloženi nasilju i nepravdi.

Bog opominje čovječanstvo da su zbog zuluma – nepravde kažnjena "drevna pokoljenja" (narod Nūḥa, 'Āda, Semūda) narod Ibrāhīma, stanovnici Medjena. Kur'an također govori o zulumu koji su činili ljudi drugim ljudima. U suri Burudž govori se o strašnome zulumu koji se sastojao u spaljivanju živih ljudi u rovovima ispunjenim vatrom (aṣḥābu l-uḥdūd). O ovim drevnim pokoljenjima, koja su bila uništena, odzvanja jedna vječitā opomena iz Kur'ana: "Bog ljudima nije učinio nikakve nepravde! Nego su ljudi sami sebi učinili nepravdu!"

Ovih dana svjedočimo još jednoj jezivoj manifestaciji zuluma. Ubijanje civilnog stanovništva u Gazi i prijetnje novim masovnim ubistvima predstavljaju veliki ispit moralne zrelosti čovječanstva. Hvala Bogu, saosjećanje s potlačenim pokazuju ljudi svih nacija i pripadnici različitih religija i životnih svjetonazora. Protiv zuluma, ubijanja djece, rušenja bogomolja, granatiranja bolnica svakodnevno se organiziraju protesti diljem svijeta i

diže se glas protiv očigledne nepravde. Prizor hrabrih i slobodnih ljudi koji su se odvažili da, uprkos medijskoj propagandi i dehumanizaciji žrtava, javno osude zulum silnika nad nemoćnim i obespravljenim pokazatelj je da na ovom svijetu zulum može ubijati i razarati, ali ne može potpuno triumfirati i steći odobravanje javnosti.

U jednoj arapskoj posloviци se veli da Bog neprestano motri zulum ljudi spram drugih ljudi: "Bog zulumčaru daje vremena, ali mu zulum neće ostaviti nekažnjenim!"

Alija ibn Abī Ṭālib u jednom svome govoru veli: "Ni pošto ne budi silnik i kad budeš moćan, jer izvor nasilja dovodi do kajanja! Dok ti spavaš, ucviljeni – mazlum je budan, proklinje te, a Bog je taj Koga san ne obuzima!"

U dobu globalne međuovisnosti ljudi i isprepletenosti događaja, te povezanosti međunarodnih interesa, utjecaja i moći nije dovoljno njegovati pravdu kao individualnu krepost, zagovarati pravdu kao karakternu osobinu pojedinca. Kao što je to vješto primijetio jedan američki sociolog: "Nijedno dijete u svijetu se ne može osjećati bezbjedno u svome krevetu,

ako se djeca u Karačiju ili Bagdadu ne osjećaju bezbjedno u svome. Evropljani i Amerikanci neće biti u stanju da se dugo hvale svojim slobodama, ako ljudi u drugim dijelovima svijeta i dalje ostanu obespravljeni i ponižavani." Nemoguće je zamisliti sigurnu budućnost ako društvene i državne institucije ne budu dosljedne u pro-

micanju pravde kao univerzalnog načela koje će se podjednako, ili barem približno jednako, odnositi na sve ljude.

Ovaj svijet jeste surov i zlo moćnika jeste okrutno i užasavajuće. Ali, zlu se moramo suprotstavljati, čak i kada se otpor zulumčarima i borba za pravdu čine bezna-
dežnim. Nepravda

nije svemoćna i nepobjediva. Zlo će na kraju samo sebe uništiti. Svaka sjekira sebi odsiječe malj koji će je na kraju razbiti. Svaki faraon ima svoju mušicu koja će mu mozak rastočiti. Za ovladavanje okrutnim, nepravednim svijetom potrebno je imati sabur velik kao planina i tvrd kao stijena. Dvije su vrste sabura koje je potrebno imati: sabur u odnosu na ono što ima moć nad nama, dok mi nemamo moć nad tim i sabur u odnosu na ono nad čim imamo moć, dok to nema moć nad

---

Činjenje zločina u ime pravde, pravljanje zločina i nasilja navodnim preventivnim mjerama da se suzbije veće zlo je besramno licemjerje kojem svjedočimo na primjerima imperijalističkih i neokolonijalističkih ratova i razaranja.

---

nama. Prva vrsta sabura jest poniženje i poraz. Ovaj sabur je daleko od vrline zato što uvećava strah i bespomoćnost kod čovjeka od onoga pred čim nije u stanju osaburiti. Druga vrsta sabura jest vrlina i dobročinstvo onoga koji je u stanju da se nosi s okrutnostima ovoga svijeta.

Allahu, Tebi se utječemo zbog slabosti snage naše, zbog nemoći u djelovanju i zbog slabog utjecaja među ljudima. O, Najmilostiviji! Ti si Gospodar nemoćnih, Ti si naš Gospodar! Allahu svemoćni smiluj se potlačeni- ma i zaštitih ih od silnika koji sve granice u zlu prelaze. Osnaži nas u saburu u kojem je naša čast, sloboda i pobjeda. Milostivi Allahu, spusti milost Svoju na nas, oslobodi nas brige i iskušenja.

Amin.

Hafizi merhumi u Bosni i Hercegovini i Sandžaku od 1984. do 2021. godine

HAFIZ DR. MAID IBRAHIMOVIĆ

imam, hatib i mualim u džematu soukbunar
maid.ibrahimovic@gmail.com

Sažetak: U radu su navedeni hafizi koji su preselili na ahiret od 1984. do 2021. godine. Obuhvaćena su područja Bosne i Hercegovine i Sandžaka. Za svakog hafiza napisani su kraći biografski podaci i mjesto gdje je ukopan. U radu su navedeni hafizi po redu, tj. kako su preselili s ovoga svijeta, vodeći računa, onoliko koliko se bilo u mogućnosti, o danu, mjesecu i godini njihova preseljenja. U ovom radu navedeno je 59 hafiza (merhuma).

Ključne riječi: Kur'an, hafiz, hifz, ahiret, merhum

UVOD

U Bosni i Hercegovini i Sandžaku narod je uvijek iskazivao poštovanje prema hafizima i instituciji hifza. Hafizi su tokom historije imali poseban položaj u narodu i društvu. Poštovanje prema hafizima iskazivalo se na svakom mjestu i u svako vrijeme. Njihovim odlaskom s ovog svijeta odlazio je “živi Kur’an”, jer su hafizi smatrani “živim Kur’anom, koji hode dunjalukom”. Hafizi su ulagali poseban trud da poslije njihove smrti ostanu njihovi učenici, koji će nastaviti čuvati instituciju hifza i prenositi ljubav prema memoriranju Kur’ana (hifzu). U nastavku slijede podaci koji su, za ovu studiju, prikupljeni o našim umrlim hafizima.

U utorak, 9. aprila 1985. godine, Sarajevom se pronijela žalosna vijest da su hafiza **Mula-hanuma**¹ i hafiz **Osman-efendija Merhemić**² nađeni ubijeni u svojoj kući, u Ulici 6. novembra broj 3, kod Gazi Isa-begove stare banje. Nakon izvršenog uviđaja, te obdukcije i čekanja na dolazak brata im hafiza Husein-efendije³ iz Londona, dženaza-namaz je obavljena u subotu, 13. aprila ispred Gazi Husrev-begove džamije, poslije podne-namaza. Ukopani su na gradskom groblju Bare.⁴

U utorak, 23. aprila 1985. godine iznenada je preselio na ahiret hadži hafiz **Ibrahim-ef. Softić**,⁵ penzionisani imam u Stjepan Polju kod Gračanice. Dženaza-namaz je klanjana 24. aprila 1985. godine. Prisustvovalo je oko 50 imama.⁶ Hafiz **Fuad-ef. Subašić**⁷ preselio je na ahiret krajem ramazana, u petak, 13. juna 1985. godine. Dženaza-namaz je obavljena u nedjelju, 15. juna 1985.

1 Hafiza Mula-hanuma Merhemić, kći hadži Mujage Merhemića, rođena je 1906. godine u Sarajevu. Završila je mekteb, a kasnije hifz. Zaslužna je za uvođenje ramazanske mukabele za žene u Hadžijskoj džamiji. Vidi više: Fadil Fazlić, “Hafizi u Bosni i Hercegovini u posljednjih 150 godina”, Fakultet islamskih nauka, El-Kalem, Sarajevo, 2006, str. 64.

2 Hafiz Osman Merhemić, sin hadži Mujagin, rođen je 1913. godine u Sarajevu. Završio je mekteb, osnovnu školu, četiri razreda Gazi Husrev-begove medrese i Šerijatsku sudačku školu. *Ibid.*, str. 65.

3 Hafiz Husein Merhemić, sin hadži Mujagin, rođen je 1912. godine u Sarajevu. Nakon završenog mekteba, osnovne škole i četiri razreda Gazi Husrev-begove medrese odlazi na studije u Kairo. Zajedno s bratom hifz. Osmanom završava Al-Azhar. *Ibid.*

4 Fejzulah Hadžibajrić, “Naši merhumi”, *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 9, 1. maj 1985, str. 14.

5 Hafiz Ibrahim Softić, sin Sejdin i Emina-hanumin, rođen je 7. decembra 1919. godine. Nakon osnovnog obrazovanja, u rodnom Stjepan Polju, upisao se u Osman-kapetanovu medresu u Gračanici koju je završio s odličnim uspjehom. Vidi više: Hasan Mekić, “Naši merhumi”, *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 10, 15. maj 1985, str. 18.

6 *Ibid.*

7 Hafiz Fuad Subašić, sin Husejin-efendije i Advija-hanume, rođen je 5. aprila 1921. godine u selu Biljani,

godine, uoči 27. noći mubarek-ramazana. Ukopan je u haremu džamije u džematu Klopče u Zenici.⁸

U ponedjeljak, 14. oktobra 1985. godine, Divič je ostao u žalosti zbog saznanja da njihova hafiza **Salih-ef. Kavazbašića**⁹ nema više među živom dunjalučkom ehalijom. Dženaza-namaz je klanjana 15. oktobra 1985. godine. Hafiz je ukopan u mezaristanu na Diviču (Zvornik).¹⁰

U ponedjeljak, 25. novembra 1985. godine, u Sarajevu je preselio na ahiret hadži hafiz **Smail-ef. Fazlić**,¹¹ imam, hatib i mualim u džamiji Muslihuddina Čekrekčije. Njegovom smrću nestalo je jedne dobro poznate osobe ne samo u Sarajevu nego i u Bosni i Hercegovini. Ujedno je nestalo i jednog od najstarijih i najpoznatijih sarajevskih hafiza. Dženaza-namaz je klanjana 26. novembra 1985. godine, a hafiz je ukopan u Faletićima (Sarajevo).¹²

Šestog augusta 1986. godine preselio je na ahiret hafiz **Muhibija-ef. Kavazović**.¹³ Hafiz je bio imam u Starom Majdanu, tadašnji Odbor Islamske zajednice Sanski Most. Ispraćaj hafiza iz mjesta posljednjeg službovanja u njegovo rodno mjesto Jelovče Selo, kod Gradačca, obavljeno je 7. augusta uz prisustvo njegovih kolega imama s područja Odbora Islamske zajednice Sanski Most, Prijedor i Kozarac, te njegovih džematlija iz Starog Majdana, kao i džematlija iz susjednih džemata.¹⁴

---

općina Ključ. Gazi Husrev-begovu medresu završio je 1941. godine. Hifz je položio 7. aprila 1964. godine. Hafiska dova proučena je 19. aprila 1964. godine u Čaršijskoj džamiji u Zenici. Vidi više: Ishak Sedić, "Hadži hafiz Fuad-ef. Subašić", *Glasnik*, Rijaset IZ u BiH, god. LXXVI, br. 7-8, juli-avgust 2014, str. 743-748.

8 *Ibid.*

9 Hafiz Salih-ef. Kavazbašić je rođen 27. maja 1913. godine u Diviču, općina Zvornik. Podrinjsku medresu u Zvorniku završava 1933. godine. Hifz je učio pred muderisom Sabit-ef. Aganovićem u Zvorniku. Vidi više: Ulfet Ubu, "Naši merhumi", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 21, 1. novembar 1985, str. 14.

10 *Ibid.*

11 Hafiz Smail Fazlić je rođen 15. juna 1909. godine u Sarajevu. Završio je mekteb, osnovnu školu i nekoliko razreda Hadži Ismail Misrijine (Atmejdani) medrese. Hifz je učio pred Mustafom-ef. Derviševićem, a nastavio pred hfz. Šakirom-ef. Tuzlom. Klanjao je teraviju hatmom više od dvadeset godina. Vidi više: Fadil Fazlić, "Hafizi u Bosni i Hercegovini u posljednjih 150 godina", Fakultet islamskih nauka, El-Kalem, Sarajevo, 2006, str. 65-66.

12 Mahmud Traljić, "Naši merhumi", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 24, 15. decembar 1985, str. 14.

13 Hafiz Muhibija-ef. Kavazović je rođen 1919. godine u Jelovče Selu kod Gradačca. Nakon pohađanja mekteba u rodnom mjestu završava medresu u Gradačcu, kao i hifz. Vidi više: Vahid Ibrahimović, "Hafiz Muhibija Kavazović", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 18, 15. septembar 1986, str. 14.

14 *Ibid.*

Hadži hfz. **Jakup Ibrahimović**¹⁵ preselio je na ahiret 20. oktobra 1986. godine u Adapazaru, dok je bio u gostima kod kćerke Sabrije.¹⁶

Hadži hfz. **Zaim-ef. Huskanović**¹⁷ preselio je na ahiret 6. januara 1987. godine. Prestalo je kucati plemenito srce hadži hfz. Zaim-ef. Huskanovića. Nije to bio gubitak samo za njegovu porodicu, kolege, saradnike i prijatelje, već je istinska bol prožimala i ljude na mnogo širim područjima, a to je pokazala i njegova dženaza, kojoj je prisustvovalo više stotina ljudi.¹⁸

Hafiz **Salih Efendira**¹⁹ preselio je 2. augusta 1987. godine. Preselio je u vrijeme kada je trebao s veseljem ispratiti Kurban-bajram i zaklati kurban. Njegovom smrću nestao je i posljednji hafiz iz ugledne hadžijske porodice.²⁰

Hafiz **Hamzaliya Ibrišimović**²¹ preselio je na ahiret 1987. godine. Ukopan je u mezaristanu u rodnim Donjim Moranjcima kod Srebrenika. Safovi su, prilikom klanjanja njegove dženaze, bili puni. Bio je tu veliki broj njegovih kolega hafiza, imama, komšija, prijatelja i poznanika. To nam potvrđuje koliko su ga ljudi poštovali i koliko je bio plemenit uvaženi hafiz Hamzaliya Ibrišimović.²²

---

15 Hafiz Jakup Hadžiibrahimović je rođen 1901. godine u Novom Pazaru, od oca Hilmi-ef. i majke Huriya-hanume. Hifz je učio kod hfz. Muharema Kačapora. Hafizluk je položio pred muderisima Novopazarske medrese. Bio je dugogodišnji imam i učaj mukabele u Arap-džamiji. Vidi više: Haris Hadžić, "Učenje i čuvanje Kur'ana, a.š., u Sandžaku i Crnoj Gori", *Autor*, Novi Pazar, 2013, str. 65.

16 *Ibid.*

17 Hafiz Zaim Huskanović je rođen 18. aprila 1915. godine u Doborovcima kod Gračanice, od oca Mustafe i majke Hatidže-hanume. Upisao se u medresu u Gračanici, gdje je bio do 1933. godine, a onda prelazi u Svirac-medresu u Gradačcu. Hifz je završio pred Muhammed-ef. Muftićem za nepunih šest mjeseci. Obavljao je hafiz Zaim-ef. mnogobrojne dužnosti. Bio je džematski imam, vjerskoprosvjetni referent, sekretar Odbora IZ Brčko, član Sabora IZ. Osman Kavazović, "Naši merhumi", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 4, 15. februar 1987, str. 14.

18 *Ibid.*

19 Hafiz Salih Efendira, sin Huseinov, rođen je 1919. godine u Visokom. Pohađao je Medresu u Visokom. Njegov muhafiz bio je hfz. Husni-ef. Semić. Hifz je završio 1939. godine. Vidi više: Mustafa Omerdić, "Hafizi Visokog i okoline", Visoko, 2000, str. 49.

20 Vidi više: Jusuf Trgo, "Naši merhumi", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 21/413, 1. novembar 1987, str. 14.

21 Hafiz Hamzaliya Ibrišimović je rođen 1918. godine u Donjim Moranjcima kod Srebrenika, od oca Omera i majke Zula-hanume. Uz roditelje provodi djetinjstvo i pohađa mekteb, nakon čega upisuje Svirac-medresu u Gradačcu, gdje postaje učenik uvaženog muderisa hafiza Muhamed-ef. Muftića. U medresi stječe zvanje hafiza. Kasnije prelazi u Čačak-medresu u Brčkom, te nastavlja učenje pred muderisom Abdulah-ef. Ibrahimbegovićem. Vidi više: Osman Kavazović, "Merhumi", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 4/846, 15. februar 2007, str. 51.

22 *Ibid.*

Hafiz **Smail Prnjavorac**²³ preselio je na ahiret u ponedjeljak, 7. novembra 1988. godine u Tešnju.²⁴

U srijedu, 28. decembra 1988. godine, klanjana je dženaza-namaz i u kabur spušteno tijelo rahmetli hafiza **Omer-ef. Džina**.²⁵ Ukopan je u haremu Gazanfer-begove džamije u Banjoj Luci.²⁶

Nakon kraće bolesti, u šezdesetoj godini života, u februaru 1988. godine na ahiret je preselio hafiz **Muharem Čandić**,²⁷ u Prnjavoru.²⁸

Hafiza **Almasa Mlačo**²⁹ preselila je na ahiret u Višegradu 1988. godine, gdje je i ukopana.³⁰

Hafiz **Abdullah Jašarević**³¹ preselio je u februaru 1989. godine. Na ahiret je preselio posljednji hafiz u Brčkom, čovjek kojeg su džematlije izuzetno voljele i cijenile.³²

Hafiz **Ibrahim Riđanović**³³ preselio je 29. oktobra 1989. godine. Ukopan je u mezaristanu Bare u Sarajevu.³⁴

---

23 Hafiz Smail Prnjavorac je rođen 30. augusta 1924. godine u Tešnju. Završio je Osman-kapetanovu medresu u Gračanici. Hifz je položio u trinaestoj godini života. Radio je u nekoliko radnih organizacija i ustanova. Obavio je hadž 1986. godine. Fadil Fazlić, "Hafizi u Bosni i Hercegovini u posljednjih 150 godina", Fakultet islamskih nauka, El-Kalem, Sarajevo, 2006, str. 335-336.

24 *Ibid.*

25 Hafiz Omer Džin, sin Ahmedov i Fatima-hanumin, rođen je 1. augusta 1911. godine u Banjoj Luci. Vidi više: Fadil Fazlić..., str. 116.

26 Ibrahim Bašić, "Naši merhumi", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 7/447, 1. april 1989, str. 18.

27 Hafiz Muharem Čandić je rođen 1928. godine u Jelovče Selu kod Gradačca. Bio je dobar učenik medrese u Gradačcu. Za vrijeme službovanja u Rakovčanima, kod Prijedora, naučio je napamet posljednje ajete Kur'ana i postao hafiz. Hafiska dova je proučena 2. decembra 1956. godine. Vidi više: M. Čazim, "Naši merhumi", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 17/433, 1. septembar 1988, str. 14.

28 *Ibid.*

29 Hafiza Almasa Mlačo je rođena 1920. godine u Visokom. Njen muhafiz bio je hzf. Husni-ef. Semić. Hifz je završila 1940. godine u Visokom. Vidi više: Mustafa Omerdić, "Hafizi Visokog i okoline", Visoko, 2000, str. 50.

30 *Ibid.*

31 Hafiz Abdullah Jašarević je sin Hašimov i Hadžira-hanumin. Rođen je 21. septembra 1914. godine u Palanci (Brčko). Završio je Čačak-medresu u Brčkom pred poznatim muderisom Abdulgani Abdullah-ef. (1928. godine). Vidi više: Fadil Fazlić, "Hafizi u Bosni i Hercegovini u posljednjih 150 godina", Fakultet islamskih nauka, El-Kalem, Sarajevo, 2006, str. 260.

32 Osman Kavazović, "Naši merhumi", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 5/445, 1. mart 1989, str. 14.

33 Hafiz Ibrahim Riđanović rođen je 1895. godine u Mostaru. Pred svojim ocem hadži hzf. Muhammed Emin-ef. završio je hifz i mekteb. Učio je osam godina u Koski Mehmed-pašinoj medresi. Vidi više: Fadil Fazlić, "Hafizi u Bosni i Hercegovini u posljednjih 150 godina", Fakultet islamskih nauka, El-Kalem, Sarajevo, 2006, str. 173-174.

34 *Ibid.*

Prema zapisu Envera Mulahalilovića od 17. marta 1990. godine, hafiza **Mustafu Ibrišimovića**³⁵ ubio je njegov sin Dželal, koji je bolovao od šizofrenije.³⁶

Petnaestog aprila 1990. godine, u 81. godini života, preselio je na ahiret hadži hafiz **Muharem ef.-Ljevaković**,³⁷ dugogodišnji imam u penziji. Dženaza-namaz je klanjana u Tešnju. Na mezarju gdje je ukopan prisustvovao je veliki broj imama, rodbine, prijatelja, poznanika i komšija.³⁸

Hafiz **Hasan Mekić**³⁹ preselio je na ahiret 15. septembra, a dženaza je obavljena 16. septembra 1990. godine u haremu Bijeje džamije u Gračanici. Ukopan je u mezaristanu Režići.⁴⁰

Dvadeset sedmog decembra 1990. godine, obavljena je dženaza-namaz hafizu hadži **Hamza-ef. Grabusu**,⁴¹ dugogodišnjem imamu u Pazariću kod Hadžića. Dženazi je prisustvovalo mnogo hafizovih kolega imama i džematlija.⁴²

Hafiz **Muhammed Hajduković**⁴³ preselio je na ahiret 1990. godine. Ukopan je u rodnom mjestu Dolovi kod Visokog.⁴⁴

---

35 Muderis hafiz Mustafa Ibrišimović je rođen u Gornjem Rahiću (Brčko). Završio je Brčansku medresu, a više teološko znanje u Istanbulu, gdje je završio i hifz. Više: *ibid.*, str. 253-254.

36 *Ibid.*

37 Hafiz Muharem Ljevaković je sin Mustafin i Paša-hanumin. Rođen je 4. aprila 1910. u selu Trepče kod Tešnja. U Tešnju je završio osnovnu školu i medresu, a zatim je položio ispit za matičara. Hafiz je postao u devetnaestoj godini. Bio je osnivač, predsjednik i aktivni član Ilmije u Tešnju. Radio je kao imam, hatib i mualim u Kotor-Varoši, Skender-Vakufu i Trepču kod Tešnja. Vidi više: Ahmed Halilović, "Naši merhumi", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 10/474, 15. maj 1990, str. 17.

38 *Ibid.*

39 Hafiz Hasan Mekić je sin Mustafin. Rođen je 1. januara 1925. godine u Orahovici (Gračanica). Završio je medresu u Tuzli 1944. godine. Hifz je završio 23. augusta 1943. godine pred hfz. Ahmed-ef. Redžebašićem. Radio je kao imam u Sanskom Mostu, Žepču, Travniku, i Gračanici. Vidi više: Fadil Fazlić, "Hafizi u Bosni i Hercegovini u posljednjih 150 godina", Fakultet islamskih nauka, El-Kalem, Sarajevo, 2006, str. 275-276.

40 *Ibid.*

41 Hafiz Hamza Grabus je rođen 31. decembra 1928. godine u Krpeljčićima kod Travnika. Osnovnu školu i mekteb završio je u rodnom selu. Potom je završio osmogodišnju medresu u Pojsku kod Zenice. Hifz je položio 1981. godine pred muhafizom hadži hfz. Smail-ef. Fazlićem. Vidi više: Redakcija, "Naši merhumi", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 2/489, 15. januar 1991, str. 15.

42 *Ibid.*

43 Hafiz Muhammed Hajduković je rođen 1923. godine u Dolovima kod Visokog. Njegov muhafiz bio je hfz. Husni-ef. Semić. Fadil Fazlić, "Hafizi u Bosni i Hercegovini u posljednjih 150 godina", Fakultet islamskih nauka, El-Kalem, Sarajevo, 2006, str. 101.

44 *Ibid.*

Hafiza **Ramiza Hasanović**⁴⁵ preselila je na ahiret 1990. godine, a ukopana je na seosokom mezarju Delimeđu.⁴⁶

Hafiz **Zaim Hadžifejzović**⁴⁷ preselio je 1990. godine u Priboju, gdje je i ukopan.⁴⁸

Hafiz **Ismet-ef. Trnka**⁴⁹ preselio je na ahiret 5. juna 1992. godine. Ukopan je u mezaristanu Vrbanjuša u Sarajevu.⁵⁰

Hafiza **Halima Crnišanin** (zv. Hafiz Uma)⁵¹ preselila je na ahiret 12. augusta 1990. godine u Novom Pazaru.⁵²

Hafiz **Alija Delić**⁵³ poginuo je 1992. godine u Goraždu od četničkog snajper-skog hica.⁵⁴

Hafiz **Salih Dedić**⁵⁵ preselio je na ahiret 5. juna 1993. godine. Dženaza-namaz mu je klanjana u Gornjem Rahiću, a ukopan je u mezaristanu Pozderuša.⁵⁶

---

45 Hafiza Ramiza Hasanović kćerka je Omera Tripkovića. Rođena je 1908. godine u Novom Pazaru. Rano je ostala bez roditelja, a brigu o njoj je preuzela hafiza Vezina, majka Esmahadža. Ramiza je od 10. do 12. godine postala hafiza. Zнала je arapski, turski, latinicu i ćirilicu. Udala se za Arslana Hasanovića. Haris Hadžić, "Ućenje i ćuvanje Kur'ana, a.š., u Sandžaku i Crnoj Gori", Autor, Novi Pazar, 2013, str. 79.

46 *Ibid.*

47 Hafiz Zaim Hadžifejzović, sin Hasan-agin, rođen je 2. februara 1906. godine u Prijepolju. Medresu je završio u rodnom gradu. Radio je kao imam u više džemata. U penziju je otišao iz džemata u Priboju. Haris Hadžić, "Ućenje i ćuvanje Kur'ana, a.š., u Sandžaku i Crnoj Gori", Autor, Novi Pazar, 2013, str. 90.

48 *Ibid.*

49 Hafiz Ismet Trnka sin je Junuzov i Šuhret-hanumin, rođen 20. decembra 1920. godine u Sarajevu. Nakon osnovne škole, završio je ćetiri razreda Gazi Husrev-begove medrese. Hifz je ućio pred hadži hfz. Džemaludin-ef. Hadžijahićem. Hafiska dova je proućena 1939. godine. Vidi više: Fadil Fazlić, "Hafizi u Bosni i Hercegovini u posljednjih 150 godina", Fakultet islamskih nauka, El-Kalem, Sarajevo, 2006, str. 67.

50 *Ibid.*

51 Hafiza Halima Crnišanin je kćerka Džemova i Bahta-hanumina. Rođena je 1928. godine u Novom Pazaru. Mekteb je završila kod hafiza Nuse u Melajskoj džamiji. Hifz je položila pred komisijom od 12 hafiza. Hifz je spremala 18 godina. Govorila je arapski i turski jezik. Haris Hadžić, "Ućenje i ćuvanje Kur'ana, a.š., u Sandžaku i Crnoj Gori", Autor, Novi Pazar, 2013, str. 75-76.

52 *Ibid.*

53 Hafiz Alija Delić je rođen u Kunovu kod Foće. Foćansku medresu je upisao 1934. godine. Nije nikada obavljao imamsku dužnost. Vidi više: Fadil Fazlić, "Hafizi u Bosni i Hercegovini u posljednjih 150 godina", Fakultet islamskih nauka, El-Kalem, Sarajevo, 2006, str. 144.

54 *Ibid.*

55 Hafiz Salih Dedić je sin Bajrin i Rahima-hanumin. Rođen je 1901. godine u Gornjem Rahiću (Brćko). Medresu u Brćku završio je 1921. godine. Hifz je položio 1938. godine pred hafizima: Mehmedom, Hulusi-ef. Mulahalilovićem i Hasib-ef. Imamovićem. Vidi više: *ibid.*, str. 262-263.

56 *Ibid.*

Hafiz **Džemal Hodžić**,⁵⁷ zvani Gagić, preselio je na ahiret 23. septembra 1993. godine. Ukopan je u haremu Šehitluci.⁵⁸

Dvadeset sedmog decembra 1993. godine, u Tuzli je u 75. godini života preselio na ahiret dugogodišnji tuzlanski muftija, potom i reisul-ulema IZ u Jugoslaviji, hfz. **Husein-ef. Mujić**⁵⁹. Dženaza-namaz mu je klanjana 28. decembra 1993. godine ispred Šarene džamije. Ukopan je u mezarju Kalebići u Tuzli.⁶⁰

Hafiz **Abdullah-ef. Kačapor**⁶¹ preselio je na ahiret 1993. godine, u 91. godini života. Njegovoj dženazi prisustvovao je veliki broj imama i ljudi iz cijelog Sandžaka.⁶²

Hafiz **Nezir-ef. Imširović**⁶³ preselio je na ahiret kao muhadžir, 15. maja 1994. godine u Đakovu (Hrvatska), gdje je i pokopan.⁶⁴

Šesnaestog juna 1995. godine preselio je na ahiret imam u penziji hfz. **Džemal-ef. Omerbegović**⁶⁵. Ogasulio ga je njegov učenik Ahmed-ef. Kadić. Ukopan je u mezaristanu u Donjim Moštrama.⁶⁶

---

57 Hafiz Džemal Hodžić je sin hafiza Osmana i Emina-hanumin. Rođen je u januaru 1922. godine u mahali Dželikani, općina Srebrenik. Upisao se u Svirac-medresu u Gradačcu 1934. godine. Hifz je završio 1941. godine. Radio je u mnogim džematima. Bio je dvadeset godina predsjednik Udruženja ilmije u Gradačcu. Vidi više: *ibid*, str. 301.

58 *Ibid*.

59 Hafiz Husein Mujić je rođen 1918. godine u Gornjoj Orahovici (Gračanica). Završio je medresu Osman-kapetana u Gračanici i Behram-begovu medresu u Tuzli. Hifz je položio 14. juna 1937. godine u Tuzli. Njegov muhafiz bio je kurra hafiz Ahmed-ef. Redžebašić. Završio je Filozofski fakultet u Beogradu (1980). Izabran je za reisul-ulemu 31. oktobra 1987. godine. Vidi više: *Ibid*, str. 274-275.

60 Redakcija, "Naši merhumi", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 1/2 560/561, januar 1994, str. 23.

61 Hafiz Abdullah Kačapor je sin hfz. Ibrahima i Amina (Emina)-hanumin. Rođen je 1903. godine u Novom Pazaru, gdje je završio medresu i hifz, pred svojim starijim bratom hfz. Muharemom, u 16. godini života. Potječe iz porodice hafiza. Bio je neko vrijeme vjerskoprosvjerni referent i član Rijaseta. Haris Hadžić, "Učenje i čuvanje Kur'ana, a.š., u Sandžaku i Crnoj Gori", Autor, Novi Pazar, 2013, str. 67-69.

62 *Ibid*.

63 Hafiz Nezir Imširović je rođen 1908. godine u Malom Zvorniku. Nakon obrazovanja mektepskog obrazovanja u Malom Zvorniku završio je Podrinjsku medresu. Hifz je završio pred hadži hafizom Ahme-ef. Zejnilagićem u Zvorniku. Hadži hafiz Nezir-ef. je sin Mehmed-hodže (1870–1914), koga su, pred Prvi svjetski rat, 16. marta 1914. godine srbijanske komite odvele i ubile nakon što je obavio ikindiju-namaz u G. džamiji u Malom Zvorniku, gdje je bio imam. Hifzija Suljkčić, "Naši merhumi", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 10/581, 1994, str. 31.

64 *Ibid*.

65 Hafiz Džemal Omerbegović je rođen 1923. godine u Donjem Moštru kod Visokog. Hafiz je sin Omerov i Zejfa-hanumin. U rodnom mjestu završio je osnovnu školu, a potom je pohađao pet godina Ahmed-efendijinu medresu. U petnaestoj godini je postao hafiz. Njegov muhafiz bio je Salih-ef. Semić. Hafiska dova je proučena 1. jula 1938. godine u Poriječanima kod Visokog. *Ibid*, str. 100.

66 Jusuf Trgo, "Naši merhumi", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 12/583, decembar 1995, str. 31.

U nedelju, 7. januara 1996. godine u 75. godini života, nakon kraće bolesti, preselio je na ahiret poznati hfz. **Mustafa-ef. Kavgić**⁶⁷ iz Gornjeg Srebrenika. Dženaza-namaz je obavljena sutradan pred Gradskom džamijom. Ukopan je u mezarje kod džamije u rodnom Gornjem Srebreniku, gdje je kao imam radio 53 godine.

Hafiz **Husni Halilović**⁶⁸ preselio je na ahiret 19. maja 1996. godine. Ukopan je u mezaristanu Goduša.⁶⁹

Hafiza **Saliha Leto**, rođ. Zukić,⁷⁰ preslila je na ahiret 31. decembra 1996. godine. Dženaza- namaz joj je klanjana 2. januara 1997. godine. Ukopana je u mezaristanu Vrbanjuša u Sarajevu.⁷¹

Hafiz **Zakir Kaniža**⁷² preselio je na ahiret 10. januara 1997. godine u Donjem Vakufu, prvog dana ramazana 1417. h. godine, u vrijeme dok je mujezin pozivao vjernike na džuma-namaz.⁷³

Hafiz **Numan Kulaš**⁷⁴ preselio je na ahiret 9. februara 1997. godine. Ukopan je u blizini Hasan-Kjafijine džamije u Pruscu.⁷⁵

Dana, 28. aprila 1997. godine preselio je na ahiret hafiz **Kjamil Silajdžić**, profesor Gazi Husrev-begove medrese i imam Begove džamije u Sarajevu.

---

67 Hafiz Mustafa Kavgić sin je Ahmetov i Fatima-hanumin. Rođen je 3. januara 1922. godine u Gornjem Srebreniku. Potječe iz ugledne porodice. Mekteb i osnovno obrazovanje stekao je u Srebreniku, a učenje nastavio u Svirac-medresi u Gradačcu. Hafiz je postao u dvadesetogodišnjem životu. Mevludin Hodžić, "Naši merhumi", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 4/587, april 1996, str. 46.

68 Hafiz Husni Halilović je sin Junuzov. Rođen je 16. aprila 1920. godine u Goduši, Visoko. Pohadao je medresu u Visokom. Muhafiz mu je bio hfz. Husni-ef. Semić. Hifz je završio 1939. godine. Vidi više: Fadil Fazlić, "Hafizi u Bosni i Hercegovini u posljednjih 150 godina", Fakultet islamskih nauka, El-Kalem, Sarajevo, 2006, str. 99-100.

69 *Ibid.*

70 Hafiza Saliha Leto je kći Salihova i Ašida-hanumina. Rođena je 13. septembra 1922. godine u Sarajevu. Hifz je učila pred hfz. Akif-ef. Handžićem i hfz. Sulejman-ef. Kulenovićem, a završila pred h. hfz. Ibrahim-ef. Trebinjcem. Hifz je završila 1958. godine u Carevoj džamiji. *Ibid.*

71 *Ibid.*

72 Hafiz Zakir Kaniža je rođen 4. februara 1923. godine u Pruscu. Završio je medresu u Travniku. Hifz je završio s dvanaest godina (1935.godine). Njegov muhafiz bio je Mehmed-ef. Učambarlić. Vidi više: Fadil Fazlić, "Hafizi u Bosni i Hercegovini u posljednjih 150 godina", Fakultet islamskih nauka, El-Kalem, Sarajevo, 2006, str. 224.

73 Halil Mehtić, "Smrt dvojice hafiza", *Muallim*, Udruženje ilmijje R. BiH, Sarajevo, br. 53, februar 1997, str. 34.

74 Hafiz Numan Kulaš je sin Mehini i Hašma-hanumin. Rođen je 4. aprila 1992. godine. Hifz je završio 1935. godine. Njegov muhafiz bio je Mehmed-ef. Učambarlić. Vidi više: Fadil Fazlić, "Hafizi u Bosni i Hercegovini u posljednjih 150 godina", Fakultet islamskih nauka, El-Kalem, Sarajevo, 2006, str. 224.

75 *Ibid.*

Dženaza-namaz klanjana je nakon podne-namaza ispred Begove džamije. Također, dženaza-namaz mu je klanjana i u hafizovoj rodnoj Brezi.⁷⁶

Hafiz **Mehmed Nukić**⁷⁷ preselio je na ahiret 2. juna 1997. godine.⁷⁸

Hafiz **Mehmed Zahirović**⁷⁹ bio je banjalučki muftija. Preselio je na ahiret 7. septembra 1997. godine, u 88. godini života, u Banjoj Luci.⁸⁰

Hafiz **Uzeir Aganović**⁸¹ preselio je na ahiret 1997. godine u Sarajevu.⁸²

Hafiz Mustafa Mehić⁸³ preselio je na ahiret 23. oktobra 1998. godine u imamskom kijafetu (s džubetom i ahmedijom), nekoliko minuta prije džuma-namaza.⁸⁴

U Visokom je 12. jula 1999. godine, u devedesetoj godini života, na ahiret preselio šejh hadži hafiz **Mustafa-ef. Mujić**.⁸⁵ Ukopan je u haremu džamije u Gračanici kod Visokog.⁸⁶

Kurra hafiz **Mustafa-ef. Sahačić**⁸⁷ preselio je na ahiret 6. augusta 1999. godine. Ukopan je na mezaristanu Bare u Sarajevu.⁸⁸

---

76 M. P., "Preselio na ahiret hfz. Kjamil Silajdžić", *Muallim*, Udruženje ilmijje RBiH, Sarajevo, br. 55, april 1997, str. 34.

77 Hafiz Mehmed Nukić je sin Omerov i Hatidža-hanumin. Rođen je 8. maja 1926. godine u Poljicama (Lukavac). Završio je tri razreda medrese u Tuzli. Radio je kao imam, hatib i muallim u Bosanskoj Krupi i Puračiću. Fadil Fazlić, "Hafizi u Bosni i Hercegovini u posljednjih 150 godina", Fakultet islamskih nauka, El-Kalem, Sarajevo, 2006, str. 293.

78 *Ibid.*

79 Hafiz Mehmed Zahirović je rođen 20. maja 1920. godine u Zgonu kod Ključa. Gazi Husrev-begovu medresu je završio 1933. godine. Bio je hafiz još kao učenik. Vidi više: *Ibid.*, str. 133-134.

80 *Ibid.*

81 Hafiz Uzeir Aganović je rođen u Foči, gdje je 1939. godine završio medresu. Kao imam je radio u Duvnu i Bosanskom Brodu. Poslije Drugog svjetskog rata radio je i u Upravi prihoda opštine Foča. *Ibid.*, str. 144.

82 *Ibid.*

83 Hafiz Mustafa Mehić je sin Atifov i Kadira-hanumin. Rođen je 5. februara 1913. godine u Mionici kod Gradačca. Završio je Svirac-medresu u Gradačcu 1933. godine. Hifz je položio 1937. godine u Tuzli. Fadil Fazlić, "Hafizi u Bosni i Hercegovini u posljednjih 150 godina", Fakultet islamskih nauka, El-Kalem, Sarajevo, 2006, str. 285.

84 *Ibid.*

85 Hafiz Mustafa Mujić je rođen 1910. godine u Rogatici. Rano je ostao bez oba roditelja. Muhaffiz mu je bio hafiz Džemal-ef. Hadžijahić. Hafiska dova je obavljena 1945. godine u Carevoj džamiji u Sarajevu. Vidi više: Bajro Perva, "Naši merhumi", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 15/664, 1. august 1999, str. 31.

86 *Ibid.*

87 Kurra hafiz Mustafa-ef. Sahačić je rođen 15. septembra 1910. godine u Sarajevu. Završio je Gazijinu medresu, a zatim studije u Kairu (1938. godine). Završio je sedam kirjeta pred šejhom Muhammedom Magribijem. *Ibid.*, str. 68.

88 *Ibid.*

Trećeg dana Ramazanskog bajrama, 1420. godine po h, na ahiret je preselio hadži hfz. **Mahmud-ef. Moranjkić**⁸⁹ iz Žepča. Dženaza-namaz je klanjana 12. januara 2000. godine u Žepču, uz prisustvo mnoštva vjernika i preko trideset imama. Dženazu je klanjao Enver-ef. Moranjkić, imam u Bihaću, sin rahmetli hafiza Moranjkića. Hafiz je ukopan ispred mihraba Priječke džamije u Žepču.⁹⁰ Hadži hafiz **Muhammed-ef. Avdagić**⁹¹ preselio je na ahiret 12. aprila 2000. godine. Dženaza namaz mu je klanjana na mezaristanu Turbe u Sarajevu, gdje je i ukopan.⁹²

U Sarajevu je 26. juna 2000. godine na bolji svijet preselila hafiza **Hiba-hanuma Kadrić**,⁹³ rođena Šatorović. Koliko je bila cijenjena potvrđuje posjeta vjernika na njezine dvije obavljene dženaze, pred Begovom džamijom i u haremu Grlića-brda.⁹⁴

Hafiz **Osman Musagić**⁹⁵ preselio na ahiret 21. februara 2002. godine, uoči petka i Kurban-bajrama. Dženaza-namaz mu je klanjana prvog dana Bajrama, poslije ikidnija-namaza, u prisustvu brojnih vjernika i poznanika iz Duvna i okolnih mjesta. Ukopan je u gradskom haremu Vrkačina.⁹⁶

---

89 Hafiz Mahmud Moranjkić je rođen 1913. godine u selu Donji Moranjci, općina Srebrenik, kao najmlađe dijete oca Muharema i majke Zlata-hanume. Četverogodišnju osnovnu školu završio je u rodnom selu, nakon čega nastavlja školovanje u medresi u Brčkom. Hifz završava za šest mjeseci pred kurra hafizom Asim-ef. Sirćom. Vidi više: I. E. "Naši merhumi", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 3/676, 1. februar 2000, str. 27.

90 *Ibid.*

91 Hafiz Muhammed-ef. Avdagić je rođen 5. aprila 1919. godine u Gračanici. Završio je pet razreda Čačak-medrese u Brčkom. Radio je kao imam, hatib i mualim u mnogim mjestima širom bivše Jugoslavije. Vidi više: Abdulgafar Jukić, "Naši merhumi", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 14/687, 15. juli 2000, str. 27.

92 *Ibid.*, isto.

93 Hafiza Hiba-hanuma je rođena 1928. godine u Rogatici. Njezin otac bio je imam Hasan-ef. Šatorović, veliki autoritet u rogatičkom kraju. Postala je hafiz u 46. godini života. Muhafiza (mentor) joj je bila ugledna hafiza, rahm. Saliha-hanuma Leto iz Sarajeva. Više godina je sudjelovala u učenju ženske mukabele u Čaršijskoj džamiji u Sarajevu. Vidi više: Muharem Omerdić, "Naši merhumi", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 14/687, 15. juli 2000, str. 27.

94 *Ibid.*

95 Hafiz Oman Musagić rođen je 20. aprila 1925. godine u Duvnu. Školovao se u Duvnu i Travniku. u dvanaestoj godini života postaje hafiz, 1937. godine. Nakon penzioniranja nastavlja raditi u Islamskoj zajednici, i to: od 1. juna 1981. godine do smrti, na poslovima sekretara, blagajnika, mujezina i imama. Hadž je obavio 1997. godine. Ale Kamber, "Naši merhumi", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 8/729, 15. april 2002, str. 37

96 *Ibid.*

U subotu, 28. decembra 2002. godine hadži hafiz **Mahmud-efendija Traljić** preselio je na bolji svijet. Ugasila se zauvijek memorija jednog vremena.⁹⁷

Dana 24. februara 2004. godine, u 72. godini života, preselila je na ahiret hafiza **Nadžija**.⁹⁸ Pripadala je porodici hafiza koja je bila jedina u to vrijeme gdje su svi ukućani bili hafizi. Dženazu-namaz predvodio je njen sin mr. hafiz Muhammed-ef. Porča.⁹⁹

Hafiza **Lejla Selimović**, rođena Nuhić,¹⁰⁰ preselila je na ahiret 30. juna 2005. godine. Dženaza- namaz je obavljena 1. jula 2005. godine. Ukopana je u haremu Džudža-Džaferove džamije u Duvnu.¹⁰¹

Prim. dr. hafiz **Muhammed Članjak**¹⁰² preselio je na ahiret 5. decembra 2005. godine. Dženaza mu je obavljena u utorak, 6. decembra 2005. godine u Tešnju. Ukopan je na tešanjskom mezarju Đonlagička.¹⁰³

U petak, 30. marta 2007. godine, u povratku iz Sarajevu, na ulazu u Tuzlu, u jutarnjim satima hafiz **Jusuf Barčić** je,¹⁰⁴ nakon saobraćajne nesreće, prebačen na Univerzitetsko klinički centar Gradina u Tuzli. U večernjim satima preselio je na ahiret.¹⁰⁵

---

97 Ismet Bušatlić, "Naši merhumi", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 2/747, 15. januar 2003, str. 27.

98 Hafiza Nadžija Porča, rođ. Mataradžija, kći je Refikova i Zulejha-hanumina. Rođena je 1931. godine u Visokom. Njen muhafiz bio je hfz. Husni-ef. Semić. Hifz je završila 1952. godine, a hafiska dova proučena je u Pertačkoj džamiji u Visokom. Vidi više: Fadil Fazlić, "Hafizi u Bosni i Hercegovini u posljednjih 150 godina", Fakultet islamskih nauka, El-Kalem, Sarajevo, 2006, str. 102.

99 Salih Smajlović, "Hadži hafiza Nadžija-Mezheba Porča", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 1/781, 1. juni 2004, str. 34.

100 Hafiza Lejla Selimović rođena je 9. februara 1924. godine u Duvnu. Hafiza je kći Munibova i Đemka-hanumina. Završila je četiri razreda osnovne škole. Hifz je završila za tri godine. Hafiza je postala 1937. godine kao trinaestogodišnjakinja. Hafiska dova je proučena 1937. godine. Vidi više: Fadil Fazlić, "Hafizi u Bosni i Hercegovini u posljednjih 150 godina", Fakultet islamskih nauka, El-Kalem, Sarajevo, 2006, str. 178.

101 *Ibid.*

102 Hafiz Muhammed Članjak je sin Eminov i Hava-hanumin. Rođen je 27. jula 1931. godine u Raduši (Tešanj). Završio je tri razreda Gazijine medrese, Medicinsku školu, a zatim Medicinski fakultet 1961. godine. Specijalizaciju iz interne medicine završio je 1965. godine. Primarijus je od 1996. godine. Hifz je završio kada je imao 15 godina. Njegov muhafiz bio je hfz. Mustafa-ef. Hujdur. Hafiska dova proučena je 1946. godine u Čaršijskoj džamiji u Tešnju. *Ibid.*, str. 337.

103 Internet: Redakcija, "Umro dr. Muhamed Članjak", preuzeto sa: <https://opcina-tesanj.ba/umro-dr-muhamed-clanjak/>, preuzeto 13. 12. 2022. godine.

104 Hafiz Jusuf Barčić je sin Salihov i Rahima-hanumin. Rođen je 1967. godine u Gornjim Petrovicama (Kalesija). Gazi Husrev-begovu medresu završio je 1986. godine. Studirao je i diplomirao na Kullijet-tul-Kur'an, 1994. godine, na Medinskom univerzitetu. Hifz je položio 21. aprila 1986. godine. Vidi više: Fadil Fazlić, "Hafizi u Bosni i Hercegovini u posljednjih 150 godina", Fakultet islamskih nauka, El-Kalem, Sarajevo, 2006, str. 291.

105 Internet: Asmir Smajić, "Biografija hfz. Jusufa Barčića", preuzeto sa: <https://turntoislam.com/commu->

Hadži hafiz **Abdulah-ef. Budimlija**¹⁰⁶ preselio je na ahiret u subotu, 11. jula 2009. godine. Dženaza-namaz je klanjana u ponedjeljak, 13. jula 2009. poslije podne-namaza u haremu džamije Princa Abdulaha. Hadži hafiz Abdulah-ef. Budimlija je ukopan u haremu Džindijske džamije u Tuzli.¹⁰⁷

U subotu, 8. januara, 2011. godine na ahiret je preselio hadži hafiz **Halid-ef. Hadžimulić**. U ponedjeljak, 10. januara 2011. godine u dvorištu Begove džamije klanjana je dženaza i na ahiret je ispraćen hafiz.¹⁰⁸ Ukopan je u haremu Bakar-babine džamije u Sarajevu.

U ponedjeljak, 26. marta, 2012. godine, nakon održane tribine i klanjanja jacije-namaza u Gradskoj džamiji u Lukavcu na ahiret je preselio hfz. prof. dr. **Fadil Fazlić**. Smrt ga je zatekla u Lukavcu gdje je bio gost predavač na tribini u džematu "Lukavac grad". Dženaza-namaz hafizu Fadilu Fazliću je klanjana u srijedu, 28. marta 2012. godine poslije podne-namaza ispred Begove džamije. Ukopan je u haremu Ferhadije džamije u Sarajevu.¹⁰⁹

U srijedu, 25. juna 2014. godine, u Maoči kod Brčkog, na ahiret je preselio jedan od najstarijih hafiza u Bosni i Hercegovini hadži hafiz **Šemsudin-ef. Kavazović**.¹¹⁰ Preselio je u devedeset i trećoj godini života. Dženaza-namaz je klanjana 26. juna 2014. godine ispred džamije u Maoči.¹¹¹

---

nity/threads/biografija-sjeha-hfz-jusufa-barčica-rahimehullah.33786/, pristupljeno 11. 12. 2022. godine.

106 Hafiz Abdulah Budimlija je rođen 20. novembra 1922. godine u Foči. Hafiz je sin Hasana i Zejneba-hanumin, rođene Hasanović. Završio je medresu hadži Mehmed-paše Kukavice u Foči. Hifz je počeo učiti u medresi 1936. godine. Muhafiz mu je bio muderis Muhamed Bjelan. Hafiska dova je proučena 1938. godine u Carevoj džamiji u Foči. Vidi više: Osman Kavazović, "Merhum hafiz hadži Abdulah-ef. Budimlija", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 14/904, 15. juli 2009, str. 4

107 *Ibid.*

108 Mirnes Kovač, "Odlazak duhovnog velikana", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 2/940, 15. januar 2011, str. 6-7.

109 Redakcija, "Hafiz prof. dr. Fadil Fazlić iznenada preselio na ahiret", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 7/969, 1. april 2012, str. 1.

110 Hafiz Šemsudin Kavazović je rođen 15. marta 1922. godine u Jelovče Selu kod Gradačca. Mekteb je završio u rodnom mjestu. Nakon završene osnovne škole (1933. godine) upisuje Čačak-medresu u Brčkom. Poslije završene medrese pred muhafizom Asimom-ef. Zubčevićem uči i polaže hifz 1946. godine. Vidi više: Mirnes Kovač, "Merhumi", *Preporod*, Rijaset IZ u BiH, br. 13/1023, 1. juli 2014, str. 52.

111 *Ibid.*

مائد إبراهيموفيتش

الحافظون المرحومون في البوسنة
والهرسك وفي السنجق في الفترة
٢٠٢١-١٩٨٤م

Maid Ibrahimovic

Deceased Hafizes in Bosnia and
Herzegovina and Sandzak from the
Year 1984 to 2021

ملخص: تتناول هذه المقالة حفظة القرآن الكريم في البوسنة والهرسك وفي السنجق من الذين انتقلوا إلى رحمة الله جل وعلى في الفترة ١٩٨٤ - ٢٠٢١م وذلك بذكر أسمائهم وإعطاء معلومات قصيرة خاصة بسيرهم وأماكن ولادتهم ودفنهم. أما ترتيب أسماء الحفظة في المقالة فقد تم وفقا لتواريخ وفاتهم وأما عددهم فيبلغ ٥٩ حافظا.

Summary: The paper lists the hafizes who passed away from 1984 to 2021. They were born in Bosnia-Herzegovina and Sandzak. Brief biographical information and the place where he was buried are written for each hafiz. The work is written in such a manner as to list the hafizes in the order of their death, taking into account the day, month and year of their passing away, as precise as possible. The paper lists 59 deceased hafizes.

Najfascinantniji mehanički uređaji iz zlatnog doba muslimanske civilizacije

MAKSUDA MURATOVIĆ

email@mail.com
mr.sci fizike, ju gimnazija živinice

Sažetak: U muslimanskom svijetu, naročito tokom srednjeg vijeka, korištenje vjetrenjača i vodenih točkova bilo je ključno za navodnjavanje poljoprivrednih površina i opskrbu vodom za gradove i naselja. Muslimanski inženjeri su svojim naprednim znanjem i stručnošću u području hidrotehnike i poljoprivrede ostvarili značajna inženjerska dostignuća, kao što su mašine za podizanje vode. Al-Jazari je jedan od poznatih inženjera čiji su dizajni mašina za podizanje vode imali za cilj unaprijediti opskrbu vodom. U svom značajnom djelu *Kitab al-Hiyal*, opisao je različite mehanizme i uređaje koji su omogućavali efikasno podizanje vode, što je imalo ključnu ulogu u poljoprivrednoj proizvodnji i razvoju naselja u tom vremenskom periodu. Zbog svojih mehaničkih izuma, Al-Jazari je opisan kao "otac modernog inženjstva", a zbog izuma jednostavno programiranog "robotu", proglašen je "ocem robotike". Zapravo, trebalo bi ga posmatrati jednako važnim izumiteljem kakav je bio Leonardo da Vinci. Možda bi bilo tačnije opisati Leonarda kao "Al-Jazarija sa Zapada".

Ključne riječi: Al-Jazari, mehanički uređaji i izumi, opskrba vodom, srednjovjekovni islamski svijet.

UVOD

Srednjovjekovni islamski svijet bio je prosperitetna i dinamična civilizacija koja je značajno napredovala zahvaljujući inženjerskim tehnologijama.¹ Jedno od područja u kojem su ostvarili značajan napredak bilo je navodnjavanje i opskrba vodom, što je omogućilo povećanje proizvodnje sirovina i gotovih proizvoda. Razvojem islamskog carstva, tehnike navodnjavanja su se proširile prema zapadu, obuhvatajući muslimanska društva koja su se protezala od Cordobe u Španiji, preko Damaska, Bagdada, Fesa, pa sve do Marakeša. Muslimanska društva su se oslanjala na najnaprednije svjetske tehnologije za opskrbu vodom kako bi se zadovoljile potrebe određenih društvenih zajednica. Vladari Al-Andalusa i mnogi njihovi sljedbenici bili su sirijskog porijekla, a klima i teren, u dijelovima južne Španije, nalikuju na one u Siriji. Stoga, nije iznenađujuće što su metode navodnjavanja, tehnički i administrativno, u Valenciji vrlo slične metodama koje se primjenjuju u Ghuti, u Damasku.² U Valenciji se čak održava proslava u spomen na “Tisućljeće voda”, kao javno priznanje za uspostavu sistema

navodnjavanja. Arapski nazivi koji se koriste u sistemima za navodnjavanje jasno ukazuju na maursko porijeklo sistema za navodnjavanje u istočnoj Španiji. Međutim, postoji razlika između istočne Španije (Valencia i Murcia) i kraljevstva Granade. U Granadi je glavni cilj vodoopskrbnog sistema bio ne samo navodnjavanje usjeva, već i distribucija vode do fontana i kupki glavnog grada. Sistem u Granadi još uvijek je u “velikoj mjeri” isti kao za vrijeme Arapa, a institucije koje su koristili Arapi i dalje postoje. Amerika je preuzela sisteme navodnjavanja iz Španije, gdje se i danas koriste u San Antoniju i Teksasu. Priča započinje na Kanarskim otocima, gdje su u 15. stoljeću doseljenici iz Španije uveli izume za distribuciju vode. Kada su se preselili na američki jugozapad, donijeli su sa sobom tehnologiju i sisteme za navodnjavanje i distribuciju vode. U muslimanskom svijetu, posebno u srednjem vijeku, često su se mogla vidjeti korištenja vjetrenjača i vodenih točkova za navodnjavanje usjeva i opskrbu vodom. Ti sistemi su se koristili za povećanje poljoprivrednog kapaciteta i pružanje vode lokalnom stanovništvu. Inženjerska dostignuća, poput mašina za podizanje vode, svjedoče o

1 Atilla Bir, *Kitáb al-Hiyal of Banú Músá bin Shákir Interpreted in Sense of Modern System and Control Engineering* (1990), Preface and edition by Ekmeleddin Ihsanoglu (Studies and Sources on the History of Science, 4), Research Centre for Islamic History, Art and Culture IRCICA.

2 Al-Hassan, A. and Hill, D. (1986) *Islamic Technology: An illustrated history*, Cambridge University Press.

naprednom znanju i stručnosti muslimanskih inženjera u pogledu hidro-tehnike i poljoprivrede. Al-Jazari je bio jedan od poznatih inženjera, koji je dizajnirao mašine za podizanje vode s ciljem poboljšanja opskrbe vodom. U svome poznatom djelu *Kitab al-Hiyal*, opisao je različite mehanizme za podizanje vode. Njegove inovacije uključivale su rotirajuće vodene točkove, vodene čekrke i vodene pumpe, koje su koristile snagu vjetrova, ili vodene struje, da bi podizale vodu iz izvora ili rijeke te prenosile je do polja ili naselja.³

AL-JAZARI I NJEGOVI IZUMI

Istaknuti izumitelj Badī' az-Zaman Abu l-'Izz ibn Ismā'īl ibn ar-Razāz al-Jazarī (1136–1206), arapski: بديع الزمان أبو العز ابن إسماعيل ابن الرزاز الجزري, koji je bio muslimanski učenjak, izumitelj, mehaničar inženjer, obrtnik, umjetnik i matematičar, ostavio je trajno naslijeđe u ovoj oblasti. Najpoznatiji je po tome što je napisao *Knjigu znanja o genijalnim mehaničkim napravama* (arapski: كتاب في معرفة الحيل الهندسية).

U Diyarbakiru, u gornjoj Mezopotamiji (današnja Turska), Al-Jazari je izumio cijeli niz strojeva za podizanje vode, a pet je opisano u njegovoj velikoj knjizi o strojevima dovršenoj 1206. godine.⁴ Knjiga se smatra revolucionarnim otkrićem u historiji tehnologije.⁵

Al-Jazarijeva velika knjiga o strojevima opisuje pet strojeva za podizanje vode. Njegova prva dva stroja su bili modifikacije šadufa. Uobičajene pumpe u islamskom svijetu u 12. stoljeću bili su šaduf (arapski: شادوف) i sakija (arapski: ساقية). Oba drevna alata za navodnjavanje služili su za podizanje vode. Šaduf je potpuno ručni uređaj i sastoji se od uspravnog okvira na koji je obješena dugačka motka s kantom na jednom kraju. Drugi kraj nosi uteg za ravnotežu koji služi kao protuteža poluge. S relativno malim naporom, uz pomoć utega za ravnotežu, rukovalac podiže kantu ili lonac te prenosi vodu iz rijeke, ili ribnjaka, u sistem za navodnjavanje. Pod utjecajem gravitacije, voda teče do usjeva u poljima.⁶ Šaduf se koristio za navodnjavanje tla hiljadama godina u

3 <https://muslimheritage.com/amazing-mechanical-devices>

4 Al-Jazari (1206) *Al jami' bayn al 'ilm wa 'l'amal al nafi' fi sina'at al hiyal* [Compendium on the theory of useful practice of the mechanical arts].

5 Abbattouy, M. (2012), The Arabic-Latin intercultural transmission of scientific knowledge in pre-modern Europe: Historical context and case studies, in *the role of the Arab-Islamic World in the Rise of the West*, ed. Al-Rodhan, Palgrave Macmillan.

6 <https://muslimheritage.com/al-jazaris-third-water-raising-device-analysis-of-its-mathematical-and-mechanical-principles/>

Slika 1. Šaduf iz Egipta, 2001.

starom Egiptu, Mezopotamiji, te u drugim dijelovima svijeta. Ovaj jednostavan, ali djelotvoran uređaj omogućava efikasno korištenje dostupne vode za navodnjavanje poljoprivrednih površina. Šaduf je primjer

tradicionalne tehnologije koja je izdržala test vremena, pa se i dalje koristi u onim dijelovima svijeta gdje je pristup modernim sistemima za navodnjavanje ograničen.

Najstarija naprava za podizanje vode – šaduf, ilustrirana je još 2500. godina prije Krista (Isa, a.s.) na akademskom reljefu i u Egiptu oko 2000. godine prije Krista,⁷ i danas je u upotrebi u mnogim dijelovima Bliskog istoka. Svoj uspjeh zahvaljuje svojoj jednostavnosti i djelotvornosti, pri čemu se kanta vode podiže iz bunara, ili potoka, pomoću poluge s protutegom (vidi Sliku 1). Kada je potrebno podići vodu na veću visinu, tada se podiže niz šadufa u liniji na usponu koji vodi od izvora do mjesta ispuštanja. Uređaj koji je najbliži izvoru ispušta vodu u spremnik, odakle je izvlači drugi itd.⁸

Slika 2. Dva šadufa korištena za podizanje vode iz rijeke u Egiptu

7 D. R. Hill, *Islamic Science and Engineering*, op. cit, p. 92.

8 A. Y. al-Hasan & D. R. Hill, *Islamic Technology*, op. cit., p. 38. See also *The Shaduf Project: A European Commission Report on Mediterranean Shaduf Use and History*.

Slika 3. Šaduf u Babrakiju, Pakistan

Al-Jazarijev treći stroj bio je razvoj sakije, u kojem je snaga vode zamijenila snagu životinja. Sakija (arapski: ساقية) mehanički je uređaj za podizanje vode. Sakija je pet puta djelotvorniji uređaj od šadufa i može pumpati 10-25 kubnih metara vode na sat.

Voda se ispušta iz lonca u korito koje vodi do kanala s lijeve strane.

Sakija – uređaj koji pokreće životinjska snaga, izumljen je u Egiptu u 3. stoljeću prije Krista,⁹ a bio je poznat u rimsko doba, otprilike od početka kršćanske ere. To je vjerovatno najrašireniji i najkorisniji uređaj od svih uređaja za podizanje vode koje je srednjovjekovni islam naslijedio i unaprijedio (vidi Sliku 4). Sastoji se od niza posuda koji su povezani i pokreću se pomoću zupčanika, a životinja koja se kreće u krug prenosi pokret. Životinja gura rudu za vuču u krug, okrećući osovinu čiji je zupčanik u zahvatu sa zupčanikom. Zatim, ovaj zupčanik

Slika 4. Sakija – uređaj koji pokreće životinjska snaga

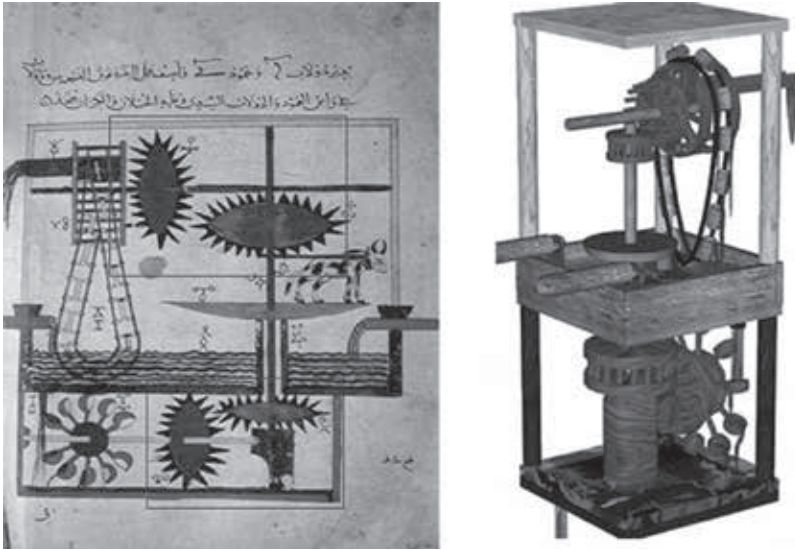
okreće lanac posuda, koji se sastoji od visećih zemljanih posuda između dva užeta, koje nose vodu. Lanac posuda je optimalan za podizanje relativno malih količina vode iz poprilično dubokih bunara.¹⁰ Sakija je bio široko korišten uređaj za podizanje vode u muslimanskom svijetu još od najranijih dana. Muslimani su ga donijeli na Pirenejski poluotok, gdje je bio masovno korišten. Njegova najveća ekspanzija dogodila se tokom 18. stoljeća. Samo u voćnjacima Valencije, 1921. godine, bilo je instalirano 6.000 sakija koji su opskrbljivali vodom 17.866 hektara zemlje. Tokom 20. stoljeća, sakije su postepeno zamijenjeni hidrauličkim pumpama.

Sakija je dostigao značajan napredak u razvoju uređaja za vodoopskrbu, koristeći snagu vode umjesto snage životinja. Al-Jazarijev treći uređaj za podizanje vode zamišljen je

9 D. R. Hill, *Studies in Medieval Islamic Technology*, op. cit, Category I, p. 13.

10 D. R. Hill, *A History of Engineering in Classical and Medieval Times*, op. cit, pp. 138-139.

Slika 5. (lijevo) – Stranica rukopisa iz 13. vijeka prikazuje mašinu za podizanje vode, koju je dizajnirao Al-Jazari u kopiji rukopisa koja se čuva u biblioteci Topkapi Saraya u Istanbulu.

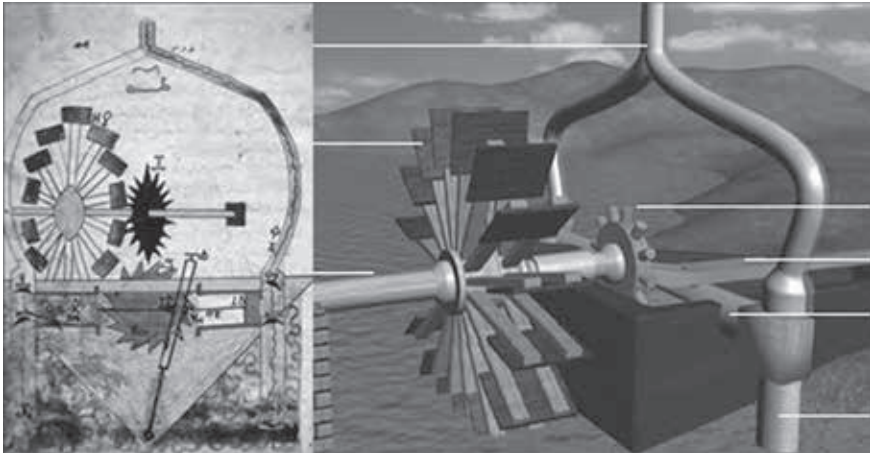
kao dekorativna atrakcija u blizini ukrasnog jezera, s elementom njegove mistifikacije. Odatle ukrasno jezero podiže elegantnu otvorenu strukturu, pri čemu su gledaocima vidljivi samo njegovi radni dijelovi automata, ostavljajući tako gledaoce znatizeljnim kako se uređaj napaja (Slika 3). Uzimajući u obzir prirodu Al-Jazarijeva radnog okruženja, najvjerojatnije je podignut u kraljevom vrtu, gdje je izazivao čuđenje i estetski užitek u dvorskim krugovima, a u isto je vrijeme podizao vodu za navodnjavanje u vrt. Međutim, to je bio jednostavno elegantan razvoj utilitarnog uređaja

koji se koristio za opskrbu vodom za navodnjavanje i kućne potrebe.

Sâm dizajn uređaja bio je prilično kompaktan, podijeljen u dva dijela: donju komoru, u kojoj se mehanizam pokretan vodom, nalazio skriven ispod površine zemlje, i gornju komoru, u kojoj je automatizirani mehanizam iznad bazena bio izložen pogledu.¹¹

Mašine za podizanje vode pokreću se vodenom turbinom kroz osovine sa zupčanicima, koje okreću točkić koji nosi dugačak pojas kašika. Al-Jazari je napravio drvenu životinju i stavio je na rotirajući disk na mašini, tako da ljudi ne bi pomislili da automatsku mašinu pokreće magija; mislili su da

11 J. R. Hayes (editor), *The Genius of Arab Civilization Source of Renaissance*, op. cit, p. 182.

Slika 6. (lijevo) – Al-Jazarijeva dvocilindrična usisna pumpa i ilustracija radilice. – (desno) 3D animirana slika usisne pumpe.

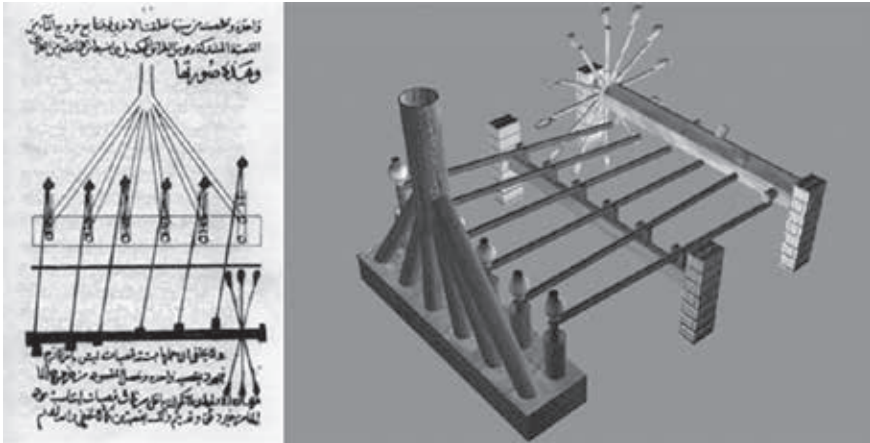
je njome upravljala životinja koja je upravljala višestrukim zupčanicima s djelomičnim zubima, kako bi proizvela slijed kretanja u četiri mjerice, koje su uzimale vodu iz rijeke po jednu mjericu. Ovaj dizajn uključivao je bregastu osovinu koja je upravljala mehanizmom – (desno) 3D animirana slika uređaja.¹²

Četvrti stroj također je koristio horizontalni žlijeb i bio je pokretan životinjama. Žlijeb se kretao gore-dolje putem složenog mehanizma koji uključuje zupčanike i polugu. Ovo je prvi poznati primjer korištenja poluge kao dijela stroja. Najranija pojava poluge kao dijela stroja u Evropi dogodila se u 15. stoljeću nove ere.

Al-Jazarijev peti stroj je dvocilindrična pumpa na vodu. Važne karakteristike ugrađene u ovu pumpu su princip dvostrukog djelovanja, pretvaranje rotacionog u klipno kretanje te upotreba dvije usisne cijevi. Ručne pumpe iz klasičnog i helenističkog doba imale su okomite cilindre, koji su stajali direktno u vodi, pri čemu je voda ulazila u njih kroz pločaste ventile na dnu cilindra tokom usisnih ciklusa. Stoga, takve pumpe nisu mogle biti postavljene iznad nivoa vode. Al-Jazarijeva pumpa se može smatrati izvorom usisne pumpe. Pretpostavka da je Taccola (oko 1450. godine) prvi opisao usisnu pumpu nije potvrđena.¹³ Jedino objašnjenje za iznenadnu

12 <https://muslimheritage.com/al-jazaris-third-water-raising-device-analysis-of-its-mathematical-and-mechanical-principles/>

13 Shapiro, S., "The Origin of the Suction Pump", *Technology and Culture*, 5 (4), 566-74.

Slika 7. (lijevo) – Treća stranica odjeljka posvećena šestocilindričnoj pumpi u MS Chester Beatty (str. 38) iz Al-Turuq al-Saniya. – (desno) 3D animirana slika šestocilindrične pumpe

pojavu usisne pumpe u spisima renesansnih inženjera u Evropi jest da je ideja naslijeđena iz islamske tradicije, čiji su inženjeri tokom srednjeg vijeka imali duboko poznavanje klipnih pumpi.

TAQI AL-DINOVA ŠESTOCILINDRIČNA VODENA PUMPA IZ 16. STOLJEĆA

Dokaz za kontinuitet strojarske tradicije pruža knjiga o strojevima koju je napisao Taqi al-Din oko 1552. godine. U toj knjizi opisuje se nekoliko strojeva, uključujući pumpu sličnu Al-Jazarijevoj, ali najzanimljiviji uređaj je šestocilindrična “monoblok” pumpa. Cilindri su bušeni u nizu u drvenom bloku koji je postavljen u vodu, a jednosmjerni ventili omogućavaju ulazak vode u svaki cilindar tokom usisnog

takta. Cijevi za isporuku, od kojih je svaka također opremljena jednosmjernim klipnim ventilom, izvode se sa strane svakog cilindra i spajaju u jedan izlaz za isporuku.

Vrijedno je napomenuti da je Taqi al-Dinova knjiga objavljena prije slavne knjige o strojevima koju je napisao Agostino Ramelli 1588. godine. Iz toga se može zaključiti da je postojao mogući islamski utjecaj na evropsku mašinsku tehnologiju čak i u kasnom 16. stoljeću i da su inženjeri muslimanske tradicije, koje je predstavljao Taqi al-Din, vrlo dobro shvatili kinematiku, dinamiku i mehaniku fluida. Također, Taqi al-Dinov “monoblok” pumpa izvanredan je primjer mašine koja koristi obnovljivu energiju, tema koja je trenutno od najveće važnosti.¹⁴

¹⁴ <https://muslimheritage.com/people/authors/cem-nizamoglu>

NORIJA

Termin norija (španski *noría*) potječe od arapskog glagola *nā'ūra* (نورع ان), koji znači “stenjati”, ili “gundati”, u odnosu na zvuk koji proizvodi kada se okreće.¹⁵ Izraz *norija* se obično koristi za uređaje koji koriste snagu vode za okretanje točka.¹⁶ Za uređaje koje pokreću životinje, uobičajeni naziv je sakija.¹⁷ Ostale vrste sličnih uređaja grupisane su pod nazivom lančane pumpe. Jedan od Al-Jazarijevih uređaja za podizanje vode, poznat kao norija, historijski je vrlo značajan. Sastoji se od velikog uskog točka čiji je rub opremljen nizom spremnika ili odjeljaka koji uranjaju u vodu (skupljaju vodu) i podižu vodu iz rijeke do spremnika na vrhu točka. Točak se okreće uz korištenje energije dobivene iz toka rijeke. Njegov koncept je sličan modernom hidrauličnom konceptu, koji također koristi snagu tekuće vode da ispumpa dio vode iz rijeke.¹⁸

Opisom Vitruvija (100. prije Krista), norija je vjerovatno nastala u Siriji oko 200. godine prije Krista,¹⁹ a u rimsko doba bila je široko korištena. Norija je samoaktivna, stoga za njen

Slika 8. Norija u današnjoj Cordobi, Španija

Slika 9. Norija iz Hame, Sirija, koja grabi vodu iz rijeke Orontes za navodnjavanje i vodovod

rad nije potrebna prisutnost čovjeka ili životinje. Smatra se najlakšim i

15 Castro-García, Miguel; Rojas-Sola, José Ignacio; de la Morena-de la Fuente, Eduardo (2015), “Technical and functional analysis of Albolafia waterwheel (Cordoba, Spain): 3D modeling, computational-fluid dynamics simulation and finite-element analysis”. *Energy Conversion and Management*. 92: 207–214.

16 Hill, D. (1993), *Islamic Science and Engineering*, Edinburgh University Press Ltd.

17 Al-Jazari (1206), *Al jami' bayn al 'ilm wa 'l'amal al nafi' fi sina'at al hiyal* [Compendium on the theory of useful practice of the mechanical arts].

18 *Kitāb Sūrat al-arḍ* by Abu l- Qasim Ibn Hawqal, *Viae et regna: descriptio ditionis Moslemicae* / auctore Abu'l- Kasim Ibn Haukal, M. J. de Goeje's Classic Edition (1873).

19 D. R. Hill, *Studies in Medieval Islamic Technology*, op. cit., Category I, p. 13.

najpovoljnijim načinom podizanja velike količine vode na bilo koju visinu ovisno od poluprečnika točka, tj. gdje god postoji struja vode koja može pokretati točak.²⁰ Norije su, imajući u vidu da su prilično velike, mnogo skupe za izgradnju i održavanje.

Masovniju upotrebu norija u Španiju su uveli muslimanski farmeri i inženjeri. Norija albolafie u Cordobi, poznata kao kulaib, koja i danas postoji, služila je za podizanje vode iz rijeke do halifove palače. Njegovu izgradnju dao je Abd Al-Rahman I, a rekonstruirana je nekoliko puta. Dobro poznati točkovi u Hami na rijeci Orontes u Siriji imaju poluprečnik od oko 20 metara.

SNAGA IZ VODE I VJETRA

Arapski geografi su često opisivali rijeke kao "mlinske snage". Mljevenje kukuruza, korištenjem vodene snage, bio je bitan dio ekonomskog života, te je poznato da su neki muslimanski tehnolozi posmatrali rijeku po broju mlinova koje je mogla okretati.²¹ Mjesta poznata po broju vodenica uključivala su Nišapur u Horasanu (Iran), Buhari (Uzbekistan), Fes (Maroko), Tlemsen (Alžir) i kaspijsku pokrajinu

Tabaristan. U 10. stoljeću, u Palermu, tada pod muslimanskom vlašću, obale rijeke ispod grada bile su obrubljene mlinovima, a postoje i mnoge reference za mlinove na Pirinejskom poluotoku (npr. u Jaenu i Meridi).²² Korištene su različite metode za povećanje protoka vode, koje su pokretale mlinove i time povećavale produktivnost. Gdje je to bilo izvodivo, vođeni točkovi često su postavljani između stupova mostova gdje je tok bio ubrzan usljed djelimičnog pregrađivanja rijeke. Posebno dojmjljiva inovacija bio je brodski mlin, široko korišten u islamskom svijetu za iskorištavanje snage bržih struja na srednjem toku, čime je izbjegnut problem niske razine vode s kojim se suočavaju fiksni mlinovi u toku sušnih sezona. Poznato je da su se brodski mlinovi koristili u Murciji i Zaragozi u Španiji, Tbilisiju u Gruziji te u Gornjoj Mezopotamiji, gdje su bili prilično moćni. Pišući 988. godine, geograf Ibn Hawqal izvještava da su brodski mlinovi na Tigrisu, u Mosulu, bili bez premca.²³ Bili su vrlo veliki, izgrađeni od tikovine i željeza te smješteni u vrlo brzim strujama, privezani za obalu rijeke željeznim lancima. Slični mlinovi

20 Jal Dastur Cursetji Pavry (editor), *Oriental Studies in Honour of Cursetji Erachji Pavry*, London: Oxford University Press, 1933, p. 238.

21 Hill, D. (1993), *Islamic Science and Engineering*, Edinburgh University Press Ltd.

22 *Ibid.*

23 *Kitāb Šūrāt al-arḍ* by Abu l- Qasim Ibn Hawqal, *Viae et regna: descriptio dittonis Moslemicae* / auctore Abu'l- Kasim Ibn Haukal. M.J. de Goeje's Classic Edition (1873).

Slika 10. Postojeći mlinovi na brani, u blizini Cordobe

nalazili su se i na drugim mjestima na Tigrisu i Eufratu. Prosječan mlin imao je kapacitet da samelje oko deset tona žitarica tokom 24 sata, dovoljno da prehrani 25.000 ljudi.²⁴ Inovacije tu nisu stale, postoje izvještaji o korištenju plimne energije.²⁵ Muslimani su pokazali spremnost da iskoriste različite izvore vodene snage, što je vidljivo iz njihove upotrebe plimnih mlinova već u 10. Stoljeću, u području Basre, gdje su mlinovi bili pokretani plimom. Plimni mlinovi su se u Evropi pojavili tek stoljeće kasnije.

U 12. stoljeću, Al-Idrisi je opisao branu u Cordobi – Španija, koja je imala tri zgrade s mlinovima, a svaka zgrada je sadržavala četiri mlina. D nedavno su tri zgrade bile u funkciji.

Izvori površinskih i podzemnih voda korišteni su za uspostavu nekih od najsofisticiranijih sistema navodnjavanja poznatih u to vrijeme. Naprimjer, muslimanski sistemi za navodnjavanje i strojevi za podizanje vode ostali su osnova za špansku poljoprivredu. Nakon 15. stoljeća, inspirirani muslimanskim dostignućima u navodnjavanju, tehnike za navodnjavanje žednih polja šećerne trske prilagođene su i na Kanarskim otocima, pa čak i u Texasu i Louisiani.

U Francuskoj su inženjeri od 11. do 13. stoljeća kopirali islamske mreže za navodnjavanje, a neke od njih su još uvijek u upotrebi.²⁶

KANAT

Kanat (arap. *qanat*) gravitacijski je sistem opskrbe vodom, koji se sastoji od podzemnog tunela povezanog s površinom nizom okana, bio je široko prihvaćen u sušnim dijelovima muslimanskog svijeta, čak i na polju kao što je provincija Xianning u Kini.²⁷

Kanat je vrsta vodovodnog sistema koji služi za dovod svježje vode u vrućim i suhim naseljenim područjima, iz korita izvora na višoj nadmorskoj visini do ravnica. Sastoji se od niza vertikalnih bunara, izgrađenih

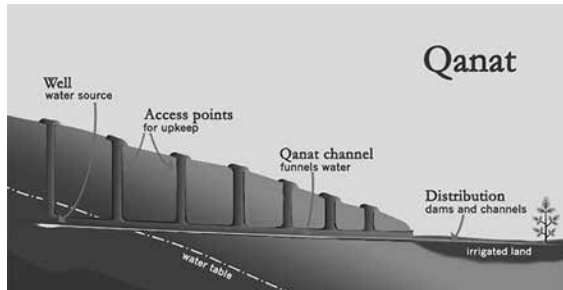
24 Hill, D. (1993) *Islamic Science and Engineering*, Edinburgh University Press Ltd.

25 *Ibid.*

26 *Ibid.*

27 Chinese Hydraulic Engineering Society (1991), *A Concise History of Irrigation in China* (on occasion of the 42nd International Executive Council Meeting of ICID, Beijing), 29-30.

Slika 11.
Perzijski
kanat

duž blagog nagiba, koji su na dnu povezani horizontalnim kanalom.

Tehnologiju su razvili stari Perzijanci koji su je proširili na druge kulture pa se kanati danas mogu naći od Kine do Maroka, pa čak i Meksika. Andaluzijski agronomski pisci su pružali praktične savjete o kopanju bunara i izgradnji kanata. Naprimjer, sedamdesetih godina prošlog stoljeća, kanat dug 2,3 kilometra nalazio se na području La Venta, samo 10 km sjeverozapadno od Guadalajare – Meksiko. U Palermu – Italija, sistem kanata iz arapskih vremena koristio se za dovođenje svježje vode u grad te za navodnjavanje uređenih vrtova. Trenutni planovi uključuju obnovu i rekonstrukciju arapskog kanata, te njegovo korištenje kako bi se poduzele hitne mjere u rješavanju problema pitke vode u gradu Palermu. Ovaj projekt ima veliku historijsku, arheološku,

geološku i hidrogeološku važnost, te već sada izaziva veliki interes turista.²⁸

BRANE

U Španiji postoji mnogo brana, a velik broj njih je izgrađen tokom 10. stoljeća nove ere, u zlatnom dobu emevijske vlasti na Pirinejskom poluotoku. Tokom tog razdoblja, mnoge male brane, ili azudi, izgrađene su duž rijeke Turije, koja se proteže 150 milja i ulijeva se u Sredozemno more, kod Valencije. Važno je spomenuti da španska riječ *azud*, koja označava brane za navodnjavanje, potječe od arapskog izraza *al-sadd* i predstavlja jasan dokaz muslimanskog utjecaja na špansku tehnologiju. U Valenciji se nalazi osam ovakvih brana, protežu se na šest milja uz rijeku i služe lokalnom sistemu navodnjavanja. Neki od kanala nose vodu i mnogo dalje, posebno do rižinih polja u Valenciji. Brane koje su osnovali muslimani i dalje su jedan od najvažnijih centara

28 This Part II is taken from a revised version of the article published in Cultural Contacta in Building a Universal Civilization: Islamic Contributions, E. Ihsanoglu (editor), IRCICA< Istanbul, 2005, pp 183-223.

Slika 11. Al-Jazarijevi
muzički roboti

za rižu u Evropi. Zahvaljujući svojoj sigurnoj konstrukciji i čvrstim temeljima, brane rijeke Turije opstale su više od hiljadu godina, čak i pri velikim poplavama.²⁹

AUTOMATI

Oko 1200. godine, Arapi su projektirali složene mehaničke uređaje. Najpoznatiji je Al-Jazari, koji je izumio programirane automate i humanoidne robote.³⁰ Al-Jazari je osmislio i muzički automat. Taj izum je poput muzičke kutije, u formi čamca sa četiri “muzičara” (harfist, flautist i dva bubnjara), posebno dizajniranih sa svrhom da reproducira melodije za zabavu. Mehanizmi koji animiraju

bubnjare mogli su se programirati da sviraju različite ritmove. Namjena mu je bila zabavljanje vladarevih gostiju. Kretanjem broda dobivala se pokretačka energija. Profesor Noel Sharkey smatra vrlo vjerovatnim da su automati bili programirani pomoću valjka s klinovima, koji su aktivirali udaraljke bubnjeva. Mogli su se bubnjati različiti ritmovi ako bi se promijenio programski valjak s klinovima.³¹

Al-Jazari je osmislio i humanoidni automat: djevojku koja je mogla poslužiti vodu, čaj, ili neko drugo piće.³² Al-Jazari sigurno zauzima važno mjesto u historiji automatizacije, automata, robotike i automatiziranih muzičkih figura u pozorištu.³³

29 National Research Council of the National Academies, *The Desalination and Water Purification Technology Roadmap*, The National Academic Press, Washington, D.C. (2004).

30 Al-Jazari, dostupno na <http://en.wikipedia.org/wiki/Al-Jazari>.

31 *Ibid.*

32 “The Arabic Automata”, dostupno na <http://history-computer.com/Dreamers/Arabic>.

33 “Al-Jazari and the History of the Water Clock”, dostupno na <http://www.history-science technology>.

Slika 12. Djevojka-automat za posluživanje pića

Izumio je i automat za pranje ruku koji uključuje mehanizam za ispiranje, a koji se koristi u modernim toaletima, ili abdesthanama. Ovaj automat bio je dizajniran da pomogne vladaru prilikom uzimanja abdesta.³⁴

Poznato je da su se u srednjem vijeku radili složeni mehanizmi za kretanje maketa svetaca, planeta, te aktiviranje većeg broja zvona za dobivanje melodije na zvoncima, ili tornjevima crkvi. Primjer za tako složeni mehanizam je mehanički pijetao na

vrhu katedrale u Strasbourgu, izrađen 1350. godine. U tu skupinu mehanizama može se uvrstiti i Da Vincijev pokretni lav, izrađen oko 1517. godine.³⁵ Zbog svojih mehaničkih izuma, Al-Jazari je opisan kao “otac modernog inženjerstva”, a zbog izuma jednostavno programiranog “robot”, proglašen je “ocem robotike”. Zapravo, trebalo bi ga posmatrati jednako važnim izumiteljem kakav je bio Leonardo da Vinci. Možda bi bilo tačnije opisati Leonarda kao “Al-Jazarija sa Zapada”. Al-Jazari je poslužio i kao inspiracija za film pod nazivom *1001 Inventions and the Library of Secrets* (“1001 izum i biblioteka tajni”), koji je dobio preko dvadeset prestižnih međunarodnih priznanja i nagrada. Al-Jazarija je glumio oskarovac Ben Kingsley. Inače, “1001 Inventions” je neprofitna organizacija za nauku i kulturnu baštinu sa sjedištem u Ujedinjenom Kraljevstvu, koja kreira i provodi globalne obrazovne inicijative kako bi pomogla potaknuti zanimanje mladih za znanost uz promoviranje različitosti i međukulturalnog uvažavanja. Inicijative “1001 Inventions” uključuju interaktivne izložbe, filmove, impresivne emisije uživo,

com/articles/articles%206.

34 Jorge Elices, “Medieval robots? They were just one of this Muslim inventor’s creations”, National Geographic, <https://www.nationalgeographic.com/history/history-magazine/article/ismail-al-jazari-muslim-inventor-called-father-robotics>

35 “Da Vinci’s Mechanical Lion”, dostupno na <http://uncannyflats.com/da-vincis-mechanicallion>

praktične radionice, digitalni sadržaj, knjige i materijale za učenje.³⁶

ZAKLJUČAK

Al-Jazari, poznat kao jedan od najznačajnijih muslimanskih inovatora, ostavio je dubok trag u području strojarstva i automatizacije. Njegovi izumi, kao što su: slonovski sat, stroj za podizanje vode, te muzički robotski sastav, bili su inovativni i korisni u njegovo vrijeme. Njegovi doprinosi strojarstvu, uključujući izume novih dijelova strojeva poput osovine i pumpi, imali su značajan utjecaj na razvoj tehnologije. Njegova knjiga *Knjiga znanja o genijalnim mehaničkim uređajima* pruža temeljno znanje o izradi i radu strojeva. Kroz stotinjak mehaničkih uređaja predstavljenih u knjizi, Al-Jazari je omogućio daljnji razvoj inženjeringa i tehnologije. Njegovo naslijeđe nije ostalo samo u muslimanskom

svijetu, već je imalo utjecaj i na zapadnu civilizaciju. Naprimjer, Leonardo da Vinci, slavni talijanski znanstvenik, bio je inspiriran Al-Jazarijevim radom te ga je koristio u vlastitim izumima. Unatoč sve većem znanju o postignućima muslimanskih inovatora, poput Al-Jazarija, postoji velika količina neprevedenih i neistraženih arapskih rukopisa, koji su najvjerojatnije skriveni u bibliotekama diljem svijeta. Ti rukopisi mogu sadržavati još mnogo primjera dobre prakse i tehnologija upravljanja vodama, koje su implementirane u muslimanskom svijetu do 16. stoljeća te nešto kasnije. Slijedeći Al-Jazarijev primjer, važno je nastaviti istraživati i proučavati naslijeđe muslimanskih inovatora kako bismo bolje razumjeli njihovu ulogu u razvoju znanosti, tehnologije i inženjeringa.

36 "1001 Inventions and the Library of Secrets: Fascinating stories about the scientific heritage of Muslim civilisation", <https://www.1001inventions.com/fun-learning/films-videos/library-of-secrets/>

LITERATURA

- Bir, Atilla, “*Kitāb al-Hiyāl*” of Banū Mūsā bin Shākir Interpreted in Sense of Modern System and Control Engineering (1990), Preface and edition by Ekmeleddin Ihsanoglu (Studies and Sources on the History of Science, 4), Research Centre for Islamic History, Art and Culture IRCICA.
- Al-Hassan, A. and Hill, D. (1986), *Islamic Technology: An illustrated history*, Cambridge University Press.
- Hill, D. (1993), *Islamic Science and Engineering*, Edinburgh University Press Ltd.
- Al-Jazari (1206) Al jami’ bayn al ‘ilm wa ‘Amal al nafi’ fi sina’at al hiyal [Compendium on the theory of useful practice of the mechanical arts].
- Abbattouy, M. (2012) The Arabic-Latin intercultural transmission of scientific knowledge in pre-modern Europe: Historical context and case studies, in *the role of the Arab-Islamic World in the Rise of the West*, ed. Al- Rodhan, Palgrave Macmillan.
- Shapiro, S, The Origin of the Suction Pump, in *Technology and Culture*, 5(4), 566-74. *Kitāb Sūrat al-ard* by Abu l- Qasim Ibn Hawqal, *Viae et regna: descriptio ditonis Moslemicae* / auctore Abu’l-Kasim Ibn Haukal. M.J. de Goeje’s Classic Edition (1873).
- Chinese Hydraulic Engineering Society (1991). A Concise History of Irrigation in China (on occasion of the 42nd International Executive Council Meeting of ICID, Beijing), 29-30.
- N.A.F. Smith, *A History of Dams*, London: Peter Davies, 1971, 91.

مقصودة موراتوفيتش

Maksuda Muratovic

أروع أجهزة ميكانيكية في العصر الذهبي للحضارة الإسلامية

The Most Fascinating Mechanical Devices from the Golden Age of Muslim Civilization

إن العالم الإسلامي - وبالأخص في القرون الوسطى - كان فيه استخدام الدواليب والطواحين الهوائية من أهم لوازم الري وتزويد المدن والمستوطنات بالماء. وبمعارفهم المتطورة وتخصصهم في مجال الهندسة الهيدروليكية والزراعة حقق المهندسون المسلمون انجازات هندسية بالغة ومن بينها الأجهزة لرفع وتوزيع المياه. يعتبر الجزري واحدا من عمالقة الهندسة في التاريخ، إذ ساهمت اختراعاته في فتح الباب لظهور كثير من الآلات التي لعبت دورا محوريا في الثورة الصناعية في أوروبا، وأيضا قام باختراع روبوت يعد أول روبوت في العالم وقد سمي لذلك أبا لعلم الروبوتات.

Summary: In the Muslim world, especially during The Middle Ages, the use of windmills and water wheels was essential for irrigating agricultural land and supplying water to cities and towns. Muslim engineers with their advanced knowledge and expertise in the field of hydromechanics and agriculture achieve significant engineering accomplishments, such as machines for lifting water. Ismā’il ibn ar-Razāz al-Jazarī (1136–1206) is one of the famous engineers whose designs of water-lifting machines aimed to improve the water supply. Al-Jazarī has been described as the “father of modern engineering”, and for his invention of a simply programmed “robot”, he has been declared the “father of robotics”.

Briga Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini o materijalnom i nematerijalnom kulturnom naslijeđu u njezinu vlasništvu

ELVIR DURANOVIĆ

viši naučni saradnik u institutu za islamsku tradiciju bošnjaka
elvir.duranović@iitb.ba

Sažetak: Od dolaska islama polovinom XV stoljeća do sredine XX stoljeća na području Bosne i Hercegovine sagrađeni su brojni vjerski, prosvjetni i vakufski objekti, koji su zbog svoje ljepote i historijskog značaja vremenom postali spomenici kulture. U istom periodu, u svrhu adekvatnog izvršavanja vjerskih obreda i posvećenosti nauci i prosvjeti, među Bošnjacima muslimani nastali su raznovrsni predmeti, koji su plijenili pažnju umjetničkom izradom i kao takvi postajali sastavni dijelovi dragocjenih porodičnih zbirki umjetnina. Uz to, kao specifičan vjerski fenomen, Bošnjaci muslimani stoljećima njeguju tradiciju dovištā u prirodi od kojih su neka, poput Ajvatovice, u ravni velikih svjetskih religijskih festivala. Budući da se svi elementi kulturnog naslijeđa: nepokretno i pokretno materijalno naslijeđe, te nematerijalno naslijeđe, baštine u okviru Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, autor je u radu, na osnovu arhivske građe i objavljenih izvora, ukazao na brigu organa Zajednice prema njezinu kulturnom naslijeđu u dosadašnjem periodu.

Ključne riječi: Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini, materijalno naslijeđe, nematerijalno naslijeđe, muzej, Ajvatovica

NEPOKRETNOM MATERIJALNO NASLIJEĐE

Prema UNSCO-voj Konvenciji o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine, pod kulturnom baštinom podrazumijevaju se: djela arhitekture, monumentalna vajarska ili slikarska djela, elementi ili strukture arheološkog karaktera, natpisi, većina i grupe elemenata koje imaju izuzetnu univerzalnu vrijednost s historijskog, umjetničkog ili naučnog gledišta.¹ Značajan dio bogate kulturno-historijske baštine Bosne i Hercegovine čini materijalno i nematerijalno naslijeđe u vlasništvu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini. Do Drugog svjetskog rata u okrilju Islamske zajednice nije postojala jaka svijest o potrebi zaštite materijalnog kulturnog naslijeđa. Djelujući u vrijeme muslimanima nenaklonjenih političkih sistema kakvi su bili Kraljevina SHS i Kraljevina Jugoslavija, Islamska zajednica teško je iznalazila finansijska sredstva za osnovno funkcioniranje svojih organa tako da se nije poklanjala posebna pažnja zaštiti značajnih vakufskih i vjerskih objekata.²

Promjenom društveno-političkog sistema nakon Drugog svjetskog rata, narodne vlasti pokrenule su niz aktivnosti na općenarodnom prosvjećivanju i kulturnom uzdizanju građana. U okviru tog djelovanja, unutar Islamske zajednice, spomenici kulture predstavljani su i percipirani kao svjedoci života i rada minulih pokoljenja koji pružaju dragocjene podatke za proučavanje prošlosti, ali vrše i blagotvorni utjecaj na pravilno orijentiranje, vaspitanje i kulturno uzdizanje pojedinaca i širokih narodnih masa.³

U tom smislu je već 20. februara 1945. godine Nacionalni komitet oslobođenja Jugoslavije⁴ donio Odluku o zaštiti i čuvanju kulturnih spomenika i starina, a samo nekoliko mjeseci kasnije, 23. jula 1945. godine, i Zakon o zaštiti spomenika kulture i prirodnih rijetkosti, koji je sljedeće godine izmijenjen i dopunjen, te 8. oktobra 1946. objavljen u *Službenom listu FNRJ* kao Opšti zakon o zaštiti spomenika kulture i prirodnih rijetkosti. U skladu s ovim Zakonom doneseni su i republički zakoni. Tako je u aprilu 1947. godine donesen Zakon o zaštiti spomenika kulture i prirodnih rijetkosti BiH, koji je objavljen

---

1 Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine, u: UNSCO Konvencije iz oblasti kulture, Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine, str. 60. Online-adresa: <http://unescobih.mcp.gov.ba/publikacije/?id=14358> (Dostupno, 3. 10. 2023)

2 O teškoj finansijskoj situaciji u kojoj se našla Islamska zajednica u vrijeme Kraljevine SHS vidi: Elvir Duranović i Hikmet Karčić, "Zaštita vakufa u Kraljevini Srba Hrvata i Slovenaca 1919–1929", *Muslimani Jugoslavije nakon Velikog rata: odjeci Mirovnog ugovora iz Saint-Germaina 1919*, Institut za islamsku tradiciju Bošnjaka, Sarajevo, 2020, str. 323-347.

3 "Kulturno-istorijski spomenici – vlasništvo IVZ", *Glasnik VIS-a*, god. II, br. 1-3, Sarajevo, 1951, str. 37.

4 Zahvaljujem se dr. Sumeji Ljevaković-Subašić na korisnim sugestijama vezanim za ovaj dio rada.

u *Službenom listu NR BiH* br. 18, a u skladu s istim formirani su Zemaljski zavod za zaštitu spomenika kulture u Narodnoj republici Bosni i Hercegovini i Zemaljski zavod za zaštitu prirode Narodne republike Bosne i Hercegovine.⁵

Pod zaštitu države kao kulturno-historijski spomenici stavljeni su i objekti Islamske zajednice od posebne historijske i kulturne vrijednosti. Do 1951. godine Zemaljski zavod za zaštitu spomenika kulture u Narodnoj republici Bosni i Hercegovini dostavio je Vakufskoj direkciji rješenja o stavljanju pod zaštitu države spomenike kulture koji su bili u vlasništvu Islamske zajednice, a na listi zaštićenih spomenika kulture 1953. godine nalazili su se: džamije, tekije šadrvani, česme, zgrade medresa, sahat-kule, turbeta, nekropole – mezarja, hamami i hanovi.⁶

Glasnik Vrhovnog islamskog starješinstva je u četiri godišta, od 1951. do 1954. predstavio materijalnu baštinu Islamske zajednice koja se našla na listi zaštićenih spomenika kulture.⁷ Na taj način su i niži organi Islamske zajednice i obični vjernici upoznati sa zajedničkim nastojanjima tadašnjeg republičkog Zavoda za zaštitu spomenika kulture i vrha Islamske zajednice na zaštiti materijalnog kulturnog naslijeđa u vlasništvu Zajednice. Takva situacija potrajala je do raspada bivše Jugoslavije i Agresije na Bosnu i Hercegovinu.

Godine 1992. na Bosnu i Hercegovinu izvršena je Agresija koja je za posljedicu imala sistemsko rušenje islamskih vjerskih i vakufskih objekata. S ciljem vođenja evidencije o porušenim objektima i njihove obnove i revitalizacije, Sabor Islamske zajednice je u septembru 1994. godine donio odluku o formiranju Centra za islamsku arhitekturu (CIA). Primarna ideja bila je da Centar obrađuje materijale o svim objektima Islamske zajednice, kako onim koje treba obnoviti ili popraviti zbog pretrpljenih ratnih razaranja, tako i onih koje treba nanovo graditi.⁸

Poslije Agresije jedan od zadataka Centra bio je saradnja s Komisijom za očuvanje nacionalnih spomenika u svim segmentima koje je ta saradnja

5 “Zaštita spomenika kulture u Bosni i Hercegovini”, *Naše starine*, 1953, br. 1, str. 199.

6 “Zaštita spomenika kulture u Bosni i Hercegovini”, *Naše starine*, 1953, br. 1, str. 200.

7 Vidi naprimjer: “Kulturno-istorijski spomenici – vlasništvo IVZ”, *Glasnik VIS-a*, god. II, 1951, br. 1-3, str. 37-50; br. 4-6, str. 159-167; br. 7-9, str. 298-308; br. 10-12, str. 393-400; “Kulturno-istorijski spomenici – vlasništvo IVZ”, *Glasnik VIS-a*, god. III, 1952, br. 1-4, str. 61-67; br. 5-7, str. 124-133; br. 8-12, str. 272-280; “Kulturno-istorijski spomenici – vlasništvo IVZ”, *Glasnik VIS-a*, god. IV, 1953, br. 1-4, str. 77-82; br. 5-7, str. 145-152; br. 12, str. 368-374; “Kulturno-istorijski spomenici – vlasništvo IVZ”, *Glasnik VIS-a*, god. V, 1954, br. 1-3, str. 34-41.

8 Zapisnik sa četvrte redovne sjednice Rijasetu IZ u RBiH, održane u Zenici 23. i 24. januara 1995. godine, odnosno 22. i 23. ša' bana 1415. h. godine, *Glasnik IZ*, 1995, br. 1, str. 49.

uključivala. Uz to, Centar je djelovao na razvijanju svijesti među organima i članovima Islamske zajednice o važnosti zaštite materijalnog kulturnog naslijeđa u vlasništvu Islamske zajednice.⁹ Također, Centar za islamsku arhitekturu kontinuirano je radio na prikupljanju građe za Registar džamija i mesdžida u Bosni i Hercegovini koji je vođen do 2011. godine i obuhvatao je 2259¹⁰ džamija i mesdžida. Za svaku džamiju koja je upisana u Registar Centra postoji fascikla koja je označena godinom izgradnje džamije s kompletnom relevantnom dokumentacijom koja obuhvata: registracijski broj, pripadajuće muftijstvo i medžlis, ime džamije, godina gradnje, popravke ili rekonstrukcije, datum otvaranja, ime na vakifa, dimenzije objekta, visina munare i fotodokumentacija.¹¹ Prestankom rada Centra, njegove aktivnosti preuzeo je Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

POKRETNOST MATERIJALNO NASLIJEĐE

Pokretno materijalno naslijeđe je svaki prirodni ili proizvedeni predmet od značaja za kulturno naslijeđe nekog naroda u koje je Konvencija, donesena u Parizu 1970. godine, uvrstila: poštanske marke, film i filmski materijal, namještaj, dijele spomenika, slike, crteže, etnološki materijal (poput tkanina, veza i sl.), rijetke zbirke, mineralogiju, te vrijedne predmete starije od stotinu godina (kovani novac, pečati, knjige i dr.).¹² Tokom višestoljetne historije vjerskih i obrazovnih ustanova Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini nastajale su naučne zbirke i umjetnički predmeti neprocjenjive vrijednosti od koji su mnogi, usljed različitih historijskih okolnosti, vremenom nestajali. Iako se upravo u vakufskom prostoru dijela zgrade Ćenan Ali-agina vakufa već 1896. godine nalazila sarajevska filijala Mađarskog trgovačkog muzeja,¹³ svijest o značaju pokretnog materijalnog naslijeđa unutar institucija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini i potrebi njegove zaštite, bila je na niskom nivou do dolaska Mehmeda Handžića u Gazi Husrev-begovu biblioteku krajem tridesetih godina XX stoljeća. Zajedno s Hamdijom Kreševljakovićem, Handžić je u okviru Biblioteke oformio

9 Izvještaj o radu Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini za 1430–1431 h.g./2010. god, *Glasnik IZ*, 2011, br. 5-6, str. 631.

10 Izvještaj o radu Rijaset Islamske zajednice, *Glasnik IZ*, 2012, br. 5-6, str. 560.

11 Nakon prestanka s radom Centra za islamsku arhitekturu njegova arhiva prebačena je u Gazi Husrev-begovu biblioteku i nijedna služba Rijaset, koliko nam je poznato, nije nastavila s aktivnostima evidentiranja džamija i mesdžida na način kako je to radio Centar.

12 *Sistemi i načini organizacije zaštite kulturno-historijskog naslijeđa/baštine u Bosni i Hercegovini*, Asocijacija za interkulturalne aktivnosti i spašavanje naslijeđa u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 2021, str. 42.

13 Vidi: Arhiv Gazi Husrev-begove biblioteke (AGHB), ZVR-42-3752/1896 i , ZVR-42-3769/1896.

odjel u koji su povremeno deponovani vrijedni predmeti, a 1937. godine Ulema-medžlis u Sarajevu uputio je dopis vakufskim povjerenstvima u Bosni i Hercegovini da prikupljaju rukopise i epigrafske spomenike važne za historiju islama u našoj zemlji. Ovaj raspis imao je ograničen pozitivan efekt tako da do širih aktivnosti na evidentiranju, prikupljanju i zbrinjavanju pokretnog materijalnog naslijeđa u okviru Islamske zajednice nije došlo.¹⁴ S tim u vezi, važno je napomenuti da je u ovom periodu bio formiran odbor za pripremanje izložbe religijske umjetnosti koja je trebala biti održana u Sarajevu između 1939. i 1941. godine, a koju su sačinjavali: Hamdija Kreševljaković, Vejsil Ćurić, Derviš M. Korkut, Mehmed Handžić i Muhamed Hadžijahić. Usljed ratnih dešavanja do organiziranja ove izložbe nije došlo.¹⁵

Poslije Drugog svjetskog rata, pojačane aktivnosti na zaštiti nepokretnog materijalnog naslijeđa posljedično su dovele do razvijanja svijesti o potrebi osnivanja muzeja Islamske zajednice u kojem bi se čuvali vrijedni eksponati. Konkretni koraci poduzeti na redovnom zasjedanju Vakufskog sabora održanog u Sarajevu 6. i 7. juna 1954. na kojem je usvojen Zaključak da se osnuje Muzej Islamske vjerske zajednice u Sarajevu.¹⁶ Ubrzo nakon toga, Vakufska direkcija uputila je Raspis o osnivanju Muzeja IVZ svim vakufskim povjerenstvima u Bosni i Hercegovini u kojem se isti obavještavaju da je usvojen Zaključak o osnivanju Muzeja Islamske zajednice, te da je Komisija za osnivanje Muzeja koju je izabrao Saborski odbor u sastavu: Hamdija Kreševljaković, Derviš Tafro, Mustafa Kamarić, Šakir Sikirić, Muhamed Mujagić, Derviš Korkut, Osman Sokolović, Mustafa Fazlić, Sulejman Redžić, Mehmed Mujezinović i Hamid Kukić¹⁷ sačinila spisak predmeta koje su vakufska povjerenstva trebala na svoje području prikupljati.¹⁸ Entuzijazam s kojim su pokrenute aktivnosti oko osnivanja Muzeja i prikupljanja vrijednih predmeta za njegovu zbirku opao je u kasnijem periodu suočen s nizom poteškoća od kojih su najveći bili nedostatak sredstava i niska svijest među uposlenicima vakufskih povjerenstva, koja,

---

14 AGHB, KSTA-6-249/1981.

15 Muhamed Džemaludinović (Muhamed Hadžijahić), "Čuvanje kulturnog inventara u vlasništvu Islamske zajednice", *Takvim 1397/1977*, Sarajevo, 1976, str. 82.

16 "Zasjedanje Vakufskog sabora Bosne i Hercegovine", *Glasnik VIS-a*, god. V, br. 4-6, Sarajevo, 1954, str. 121.

17 Izvještaj Saborskog odbora podnesen Vakufskom saboru dana 15. XII 1956. god., *Glasnik VIS-a*, god. VIII; br. 4-6, str. 201.

18 Raspis Vakufske direkcije o osnivanju Muzeja IVZ, *Glasnik VIS-a*, god. V, br. 4-6, Sarajevo, 1954, str. 154-155.

osima malog broja, nisu učinila mnogo povodom Raspisa Vakufske direkcije.¹⁹ Sa svoje strane, pak, Ulema-medžlis je pristupio prikupljanju vrijedne zbirke orijentalnih rukopisa i dokumenata za Muzej, napominjući da se u arhivu Ulema-medžlisa nalazi vrijedan “materijal muzejskog značaja”.²⁰ Dvije godine kasnije, Vakufski sabor u Sarajevu usvojio je Statut Islamske vjerske zajednice za područje Bosne i Hercegovine, a među ustanove ovog Sabora uvršten je i Muzej.²¹ Tokom 1956. godine, Saborski odbor za Muzej donio je odluku da se s prikupljanjem eksponata otpočne u Sarajevu, a da se ta aktivnost proširi na područje cijele Bosne i Hercegovine nakon što se Muzej otvori i zaživi njegov rad. Za zgradu Muzeja određen je objekt Sinanove tekije u Sarajevu.²² Budući da se situacija oko finansiranja Muzeja do 1956. godine nije poboljšala, na Vakufskom saboru je donesena odluka da se podigne kredit u tu svrhu.²³ Okolnosti oko otvaranja Muzeja Islamske zajednice dodatno su se usložnile nakon što se u zgradu Sinanove tekije uselila službenica Zavoda za zaštitu spomenika, koja je dobila od stambenih vlasti rješenje za dodjelu stana, tako da se uređivanju muzejskog prostora u tekiji nije moglo pristupiti dok se pomenuta službenica ne iseli.²⁴ S obzirom da Islamska zajednica nije uspjela iseliti službenicu Zavoda iz Sinanove tekije, Saborski odbor je 1958. godine donio odluku da se prikupljeni eksponati privremeno smjeste u lijevo krilo Careve džamije u Sarajevu.²⁵ Na zasjedanju Sabora naredne 1959. godine konstatirano je da Muzej Islamske zajednice nije otvoren zbog slabog odaziva vakufskih povjerenstava u prikupljanju eksponata, te zbog neriješenog pitanja dodjele stana službenici Zavoda za zaštitu spomenika u Sinanovoj tekiji.²⁶ Iako su prostorije Tekije 1960. godine oslobođene i uložena su određena sredstva u njihovu adaptaciju, aktivnosti oko otvaranja Muzeja su tokom 1961. usporene, tako da je na sjednici Starješinstva

---

19 Izvještaj Saborskog odbora Vakufskom saboru NRBH, *Glasnik VIS-a*, god. VI, br. 5-7, Sarajevo, 1954, str. 217.

20 Izvještaj Ulema-medžlisa u Sarajevu Vakufskom saboru NRBIH, *Glasnik VIS-a*, god. VI, br. 5-7, Sarajevo, 1954, str. 230.

21 Statut Islamske vjerske zajednice za područje Vakufskog sabora u Sarajevu, *Glasnik VIS-a*, god. VIII, br. 1-3, Sarajevo, 1956, čl. 30, str. 115.

22 Izvještaj Saborskog odbora podnesen Vakufskom saboru dana 15. XII 1956. god., *Glasnik VIS-a*, god. VIII; br. 4-6, str. 201-202.

23 Zapisnik s druge sjednice, II redovnog zasjedanja Vakufskog sabora u Sarajevu, održane 16. decembra 1956. godine, *Glasnik VIS-a*, god. VIII, br. 1-3, Sarajevo, 1957, str. 81.

24 Izvještaj Saborskog odbora u Sarajevu za 1957. god., *Glasnik VIS-a*, god. XIX, br. 6-8, Sarajevo, 1958, str. 362.

25 Izvještaj Saborskog odbora u Sarajevu, *Glasnik VIS-a*, god. X, br. 1-3, Sarajevo, 1959, str. 108-109.

26 Prvo zasjedanje četvrtog saziva Sabora IVZ u BiH, *Glasnik VIS-a*, god. XI, br. 1-3, Sarajevo, 1960, str. 95.

konstatirano da: "...Starješinstvo ima namjeru da u narednoj godini prema raspoloživim mogućnostima oživi rad ove ustanove, pa će ponovo na tome angažirati sve organe i funkcionere IVZ da se nastavi iznalaženje i prikupljanje muzejskih rekvizita iz muslimanskog života u BiH, da bi se spriječilo njihovo dalje propadanje."²⁷ Naredne godine, Starješinstvo IVZ formiralo je novu Komisiju od tri člana koja je sačinila program rada i ponovo se obratila odborima Islamske zajednice da na svome području sabiru muzejsku građu. Komisija je angažirala i muzejskog stručnjaka koji je obilazio teren radi evidentiranja i dokumentiranja zanimljive građe.²⁸

S ciljem promoviranja kulturnog blaga Gazi Husrev-begove biblioteke i predstavljanja prikupljenih predmeta za muzejsku zbirku, Biblioteka je 1963. godine u prostorijama uz Carevu džamiju u Sarajevu organizirala izložbu orijentalnih rukopisa i muzejskih eksponata o kojima se od tog vremena počela brinuti Biblioteka.²⁹ U naredim godinama ideja o Muzeju Islamske zajednice je živjela, ali nije doživjela svoju konkretizaciju. Ponovo je u maju 1967. godine prosljeđena "Okružnica" svim odborima Islamske zajednice da se sačine izvještaji o vrijednim predmetima koji bi trebali postati dio muzejske zbirke,³⁰ međutim, odziv je bio zanemariv. Očigledno je neodlučnost organa Islamske zajednice koji ni nakon 13 godina, od 1954. do 1967, nisu uspjeli otvoriti muzej o kojem se kontinuirano pisalo i govorilo, utjecala na nepovjerenje Bošnjaka muslimana prema ovoj aktivnosti Starješinstva.

Pesimističan tekst pod naslovom "Čuvanje kulturnog inventara u vlasništvu Islamske zajednice", o odnosu svih organa Islamske zajednice i njezinih pripadnika prema pokretnom materijalnom naslijeđu, objavio je Muhamed Hadžijahić (pod pseudonimom Muhamed Džemaludinović) u *Takvimu* 1977. godine. Hadžijahić je naveo niz primjera nebrige organa Islamske zajednice prema pokretnom materijalnom naslijeđu, konstatirajući na kraju svoga rada: "Unutar Gazi Husrev-begova vakufa začele su se mnoge kulturne i druge općekorisne akcije u prošlosti, pa neka se u tome znaku oživi i akcija oko Muzeja Islamske

---

27 Zapisnik III zasjedanja IV saziva Sabora Islamske vjerske zajednice u NR Bosni i Hercegovini, održanog 23. decembra 1981. godine u Sarajevu, *Glasnik VIS-a*, god. XIII, br. 1-3, Sarajevo, 1962, str. 84.

28 Izvještaj o radu Starješinstva Islamske vjerske zajednice u NR BiH u Sarajevu u vremenu od 1. januara 1962. g. do 1. marta 1963. godine, *Glasnik VIS-a*, god. XXVI, br. 5-6, Sarajevo, 1963, str. 249-250

29 "Izložba rukopisa na arapskom, turskom i perzijskom jeziku Gazi Husrevbegove biblioteke", *Glasnik VIS-a*, god. XXVI, br. 6-7, Sarajevo, 1963, str. 298-305.

30 "Okružnica o sabiranju i odradi kulturnog blaga muslimana", *Glasnik VIS-a*, god. XXX, br. 5-6, Sarajevo, 1967, str. 291-294.

zajednice.³¹ Dvije godine kasnije, na Saboru Islamske zajednice održanom u aprilu 1979. godine, sabornici su skrenuli pažnju na neadekvatan odnos prema pokretnoj materijalnoj baštini u okrilju Zajednice te je, s tim u vezi, usvojen zaključak da se stvaraju uslovi za osnivanje Muzeja IZ-e u Sarajevu.³² Jedan od prvih koraka ka osnivanju Muzeja bio je izrada elaborata o opravdanosti osnivanja koji je pod naslovom *Islamski muzej – skica koncepcije i tematskog sadržaja* sačinjen 1981. godine, a prema kojem je za zgradu Muzeja predložen Gazi Husrev-begov hanikah, a ne kako je ranije naglašavano Kuršumlija medresa.³³ No, ni u godinama nakon toga ništa konkretno nije urađeno.³⁴ Intenzivnije aktivnosti na tom planu pokrenute su tek 1988. godine kada je povodom velikog jubileja organizirana izložba “450 godina Gazi Husrev-begove medrese”.³⁵

Dvije godine kasnije, 1990. godine, Starješinstvo Islamske zajednice, u obnovljenoj zgradi Kuršumlije medrese, osnovalo je Muzej Islamske zajednice “Kuršumlija medresa”. Ovaj Muzej je u periodu do agresije na Bosnu i Hercegovinu organizirao nekoliko manjih izložbi.³⁶ U periodu nakon Agresije, u okviru Islamske zajednice djeluju dva muzeja. Muzej “Gazi Husrev-beg” u Kuršumliji medresi i Muzej Gazi Husrev-begove biblioteke, smješten u prostorijama ove ustanove. U ovom muzeju nalaze se sačuvani predmeti koje je Islamska zajednica sakupljala od 1937. do 1991. godine. No, budući da je u svim izvještajima, nakon provedenih aktivnosti na prikupljanju vrijednih eksponata za muzejsku zbirku, konstatirano da je odziv bio slab, jasno je da se kod Bošnjaka muslimana još uvijek nalaze vrijedni predmeti u privatnim kolekcijama.

NEMATERIJALNO KULTURNO NASLIJEĐE

Nematerijalno kulturno naslijeđe važan je segment kulturnog identiteta svake etničke ili vjerske

Zajednice. Ovaj vid kulturne baštine posebno je dobio na značaju u vrijeme globalizacije koja je, između ostalog, sa sobom donijela intenzivnije susretanje kultura pri čemu je dovedeno u pitanje očuvanje nematerijalnog kulturnog

---

31 Muhamed Džemaludinović (Muhamed Hadžijahić), “Čuvanje kulturnog inventara u vlasništvu Islamske zajednice», *Takvim 1397/1977*, Sarajevo, 1976, str. 91.

32 Zasedanje Sabora, *Islamska misao*, god. I, br. 2, str. 13.

33 Arhiv GHB, KSTA-6-249/1981.

34 Pokrenute aktivnosti na oživljavanju ideje Muzeja IZ izazvale su pozitivne reakcije tako da je zabilježeno da su Nusret i Nafija Halačević iz Sarajeva zaviještali 1985. godine 34 predmeta za Muzej Islamske zajednice. Vidi: Arhiv GHB, KSTA-6-244/1985.

35 Salih Smajlović, “Manifestacija koja će se pamtiti”, *Preporod*, br. 20/436. Sarajevo, 1988, str. 2.

36 Vidi: Izvještaj o radu, Arhiv GHB, AB-27-868/1991.

naslijeđa onih etničkih zajednica koje zbog nedostatka sredstva nisu u mogućnosti zaštititi, promovirati i unaprijediti svoju kulturnu baštinu.

Nematerijalnim kulturnim naslijeđem, prema Konvenciji o očuvanju nematerijalnog kulturnog naslijeđa iz 2003. godine označavaju se: "...prakse, prikazi, izrazi, znanja, vještine, kao i za njih vezani instrumenti, predmeti, artefakti i kulturni prostori, koje zajednice, grupe i, u nekim slučajevima, pojedinci, priznaju kao dio svoga kulturnog naslijeđa."³⁷ Prema istoj Konvenciji, nematerijalno kulturno naslijeđe sastoji se od pet elemenata:

1. usmene tradicije i izražavanja, uključujući jezik kao pokretač nematerijalnog kulturnog naslijeđa;
2. izvođačke umjetnosti;
3. društvene prakse, rituali i svečani događaji;
4. znanje i prakse vezani za prirodu i svemir;
5. tradicionalni zanati.³⁸

Za Islamsku zajednicu u Bosni i Hercegovini najvažnija je treća koja obuhvata: društvene prakse, rituale i svečane događaje. U ovome domenu, na otvorenoj preliminarnoj listi nematerijalnog kulturnog naslijeđa Bosne i Hercegovine nalazi se Ajvatovica, odnosno hodočašće na Ajvatovicu.³⁹

Stavljanjem hodočašća na Ajvatovicu na listu nematerijalnog kulturnog naslijeđa otvorena su vrata i drugim sličnim sadržajima koji se njeguju u okrilju Islamske zajednice, poput dovišta u Brateljevićima kod Kladnja, ili tradicionalnog mevluda u tekiji u Vukeljićima kod Fojnice, da se u narednom periodu nađu na ovoj listi. Uz to, nematerijalno kulturno naslijeđe usko je povezano s materijalnim naslijeđem, nema prvog bez drugog. Živa vjerska baština njeguje se u ili pored materijalnih spomenika kulture. U tom smislu nematerijalno kulturno naslijeđe i živa tradicija snažno naglašavaju značaj materijalnog naslijeđa u ili pored kojeg se održava, pri čemu zaštita jednog neminovno vodi zaštiti drugog.

---

37 Konvencija o očuvanju nematerijalnog kulturnog naslijeđa, u: UNESCO Konvencije iz oblasti kulture, Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine, član 2, str. 89. *Online*-adresa: <http://unescoibih.mcp.gov.ba/publikacije/?id=14358> (Dostupno, 3. 10. 2023).

38 *Ibid.*

39 Odluka o formiranju otvorene preliminarnje liste nematerijalnog kulturnog naslijeđa u Federaciji Bosne i Hercegovine, *online*-adresa: <https://www.scribd.com/document/492552203/Nominacijski-Format> (dostupno, 1. 10. 2023)

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Navedeno jasno pokazuje da je, posebno nakon Drugog svjetskog rata, rasla svijest o zaštiti nepokretnog materijalnog kulturnog naslijeđa u vlasništvu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini. Zajedničkim radom Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika i organa Islamske zajednice do Agresije na Bosnu i Hercegovinu (1992–1995) obnovljeni su i sačuvani svi značajni kulturni spomenici. Materijalno kulturno naslijeđe u vlasništvu Islamske zajednice koje je srušeno tokom Agresije, obnovljeno je nakon rata. S ciljem podizanja svijesti o važnosti ovog segmenta kulturne baštine, Islamska zajednica je 1994. godine osnovala Centar za islamsku arhitekturu koji je nadgledao aktivnosti oko obnove porušenih vjerskih objekata, saradivao je s Komisijom za nacionalne spomenike i promotivno djelovao na širenju spoznaje o značaju kulturnog naslijeđa u okrilju Islamske zajednice.

Pored toga, Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini je, već u prvim godinama nakon Drugog svjetskog rata, pokrenula razgovore o zaštiti pokretnog materijalnog naslijeđa, koji su rezultirali odlukama o osnivanju Muzeja Islamske zajednice za koji je krajem pedesetih i početkom šezdesetih godina prikupljena vrijedna zbirka, o kojoj je, zbog neriješenog pitanja smještaja Muzeja Islamske zajednice, brigu preuzela Gazi Husrev-begova biblioteka. Činjenica prema kojoj, do 1990. godine i osnivanja Muzeja Islamske zajednice “Kuršumlija medresa”, muzej kao institucija stvarno nije bio zaživio niti je imao svoje prostorije, utjecala je na nepovjerenje Bošnjaka muslimana koji se u značajnijem broju, izuzmu li se ranije spomenuti periodi, nisu odazivali na pozive o darivanju vrijednih predmeta za muzejsku zbirku Islamskoj zajednici. Stoga je opravdano očekivati da će se, kada se otvori i zaživi Muzej Islamske zajednice, javiti donatori koji u svojim porodičnim kolekcijama posjeduju vrijedne predmete za muzejsku zbirku.

Nematerijalna kulturna baština odnedavno je u fokusu svjetske javnosti. Bosna i Hercegovina je potpisnica Konvencije o zaštiti nematerijalnog kulturnog naslijeđa, na čijoj se otvorenoj listi nalazi hodočašće na Ajvatovicu koje se njeguje u okviru Islamske zajednice. Budući da Islamska zajednica baštini još sadržaja koji bi se po svojoj vrijednosti trebali naći na listi nematerijalnog kulturnog naslijeđa, poput mevluda u Vukeljićima, koji se tradicionalno održava više od dvije stotine godina, saradnja državnih organa i Islamske zajednice na ovom polju u budućnosti će se intenzivirati.

LITERATURA

Arhivska građa

- Arhiv Gazi Husrev-begove biblioteke (AGHB), ZVR-42-3752/1896 i , ZVR-42-3769/1896.
AGHB, KSTA-6-249/1981.
AGHB, KSTA-6-249/1981.
AGHB, KSTA-6-244/1985.
AGHB, AB-27-868/1991.

Objavljena građa i izvori

- Duranović, Elvir i Karčić, Hikmet, “Zaštita vakufa u Kraljevini Srba Hrvata i Slovenaca 1919–1929”, *Muslimani Jugoslavije nakon Velikog rata: odjaci Mirovnog ugovora iz Saint-Germaina 1919*, Institut za islamsku tradiciju Bošnjaka, Sarajevo, 2020, str. 323–347.
- Džemaludinović, Muhamed, (Hadžijahić, Muhamed), “Čuvanje kulturnog inventara u vlasništvu Islamske zajednice”, *Takvim 1397/1977*, Sarajevo, 1976, str. 82.
- “Izložba rukopisa na arapskom, turskom i perzijskom jeziku Gazi Husrev-begove biblioteke”, *Glasnik VIS-a*, god. XXVI, br. 6–7, Sarajevo, 1963, str. 298–305.
- Izveštaj o radu Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini za 1430–1431 h.g./2010. godina, *Glasnik IZ*, 2011, br. 5–6, str. 631.
- Izveštaj o radu Rijaseta Islamske zajednice, *Glasnik IZ*, 2012, br. 5–6, str. 560.
- Izveštaj o radu Starješinstva Islamske vjerske zajednice u NR BiH u Sarajevu u vremenu od 1. januara 1962. g. do 1. marta 1963. g, *Glasnik VIS-a*, god. XXVI, br. 5–6, Sarajevo, 1963, str. 249–250.
- Izveštaj Saborskog odbora podnesen Vakufskom saboru dana 15. XII 1956. god., *Glasnik VIS-a*, god. VIII; br. 4–6, str. 201.
- Izveštaj Saborskog odbora Vakufskom saboru NRBH, *Glasnik VIS-a*, god. VI, br. 5–7, Sarajevo, 1954, str. 217.
- Izveštaj Saborskog odbora podnesen Vakufskom saboru dana 15. XII 1956. god., *Glasnik VIS-a*, god. VIII; br. 4–6, str. 201–202.
- Izveštaj Saborskog odbora u Sarajevu za 1957. god., *Glasnik VIS-a*, god. XIX, br. 6–8, Sarajevo, 1958, str. 362.
- Izveštaj Saborskog odbora u Sarajevu, *Glasnik VIS-a*, god. X, br. 1–3, Sarajevo, 1959, str. 108–109.
- Izveštaj Ulema-medžlisa u Sarajevu Vakufskom saboru NRBIH, *Glasnik VIS-a*, god. VI, br. 5–7, Sarajevo, 1954, str. 230.
- Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine, u: *UNESCO Konvencije iz oblasti kulture*, Ministarstvo civilnih poslova Bosne i Hercegovine, str. 60. *Online*-adresa: <http://unescobih.mcp.gov.ba/publikacije/?id=14358> (Dostupno, 3.10.2023)
- “Kulturno-istorijski spomenici – vlasništvo IVZ”, *Glasnik VIS-a*, god. II, 1951, br. 1–3, str. 37–50.

- Odluka o formiranju otvorene preliminarne liste nematerijalnog kulturnog naslijeđa u Federaciji Bosne i Hercegovine, *online*-adresa: <https://www.scribd.com/document/492552203/Nominacijski-Format> (dostupno, 1. 10. 2023)
- Okružnica o sabiranju i odradi kulturnog blaga muslimana, *Glasnik VIS-a*, god. XXX, br. 5–6, Sarajevo, 1967, str. 291–294.
- Prvo zasjedanje četvrtog saziva Sabora IVZ u BiH, *Glasnik VIS-a*, god. XI, br. 1–3, Sarajevo, 1960, str. 95.
- Raspis Vakufske direkcije od osnivanju Muzeja IVZ, *Glasnik VIS-a*, god. V, br. 4–6, Sarajevo, 1954, str. 154–155.
- Smajlović, Salih “Manifestacija koja će se pamtiti”, *Preporod*, br. 20/436. Sarajevo, 1988, str. 2.
- Sistemi i načini organizacije zaštite kulturno-historijskog naslijeđa/baštine u Bosni i Hercegovini*, Asocijacija za interkulturalne aktivnosti i spašavanje naslijeđa u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, 2021.
- Statut Islamske vjerske zajednice za područje Vakufskog sabora u Sarajevu, *Glasnik VIS-a*, god. VIII, br. 1–3, Sarajevo, 1956, čl. 30, str. 115.
- Zapisnik sa četvrte redovne sjednice Rijaseta IZ u RBiH, održane u Zenici 23. i 24. januara 1995. godine, odnosno 22. i 23. ša’bana 1415. h. godine, *Glasnik IZ*, 1995, br. 1, str. 49.
- Zasjedanje Vakufskog sabora Bosne i Hercegovine, *Glasnik VIS-a*, god. V, br. 4–6, Sarajevo, 1954, str. 121.
- Zasjedanje Sabora, *Islamska misao*, god. I, br. 2, str. 13.
- Zaštita spomenika kulture u Bosni i Hercegovini, *Naše starine*, 1953, br. 1, str. 199.
- Zapisnik druge sjednice II redovnog zasjedanja Vakufskog sabora u Sarajevu održane 16. decembra 1956. godine, *Glasnik VIS-a*, god. VIII, br. 1–3, Sarajevo, 1957, str. 81.
- Zapisnik III zasjedanja IV saziva Sabora Islamske vjerske zajednice u NR Bosni i Hercegovini održanog 23. decembra 1981. godine u Sarajevu, *Glasnik VIS-a*, god. XIII, br. 1–3, Sarajevo, 1962, str. 84.

ألوير دورانوفيتش

Elvir Duranovic

عناية المشيخة الإسلامية في البوسنة والهرسك بما في ملكها من التراث الثقافي المادي واللامادي

The Islamic Community in Bosnia
and Herzegovina's Care Taking of the
Tangible and Intangible Cultural Heritage
in its Possession

ملخص: منذ وصول الإسلام إلى بلاد البوسنة والهرسك في منتصف القرن السادس عشر وعلى امتداد تواجده فيها قد بني في أنحائها عدد كبير من المباني الدينية والتعليمية والوقفية التي أصبحت لجمالها وأهميتها التاريخية وبمرور الزمن آثارا ثقافية. ونظرا إلى وقوع كل عناصر التراث الإسلامي الثقافي تحت مسؤولية المشيخة الإسلامية في البوسنة والهرسك أشار المؤلف في هذه المقالة إلى عناية هيئات المشيخة بتراثها الثقافي في الفترة كلها وذلك استنادا على المواد الأرشيفية والمصادر المنشورة.

Summary: From the arrival of Islam in the middle of the 15th century to the middle of the 20th century, numerous religious, educational and waqf buildings were built on the territory of Bosnia and Herzegovina, which, due to their beauty and historical significance, became cultural monuments over time. Since all the elements of the cultural heritage of the Islamic Community in Bosnia and Herzegovina are the Islamic Community in Bosnia and Herzegovina's responsibility, the author, based on archival material and published sources, pointed out the care of the Community's authorities for its cultural heritage in the past period.

Foto-dokumentarna reportaža o Husein-ef. Dozi

Đozo kao zatvorenik, nastavnik,
profesor, urednik *Preporoda* i
predsjednik Udruženja ilmijje

MEHO MANJGO

magistar islamske teologije
mehomanjgo@hotmail.com

Sažetak: U fokusu ovog rada jeste predstavljanje Huseina-ef. Doze kao zatvorenika, nastavnika, profesora, urednik *Preporoda* i predsjednika Udruženja ilmije. Na kraju rada zabilježena su sjećanja njegovih saradnika iz redakcije lista *Preporod*, kao i sjećanja poznanika koji su svjedočili probleme s kojima se Dozo suočavao nakon održanog govora na otvaranju džamije u Poriču kod Bugojna 1979. godine.

Ključne riječi: Dozo, nastavnik, profesor, urednik, zatvorenik, sjećanja

UVOD

U fokusu ovoga rada jest predstavljane Husein-ef. Đoze kao zatvorenika, nastavnika, profesora, urednika *Preporoda* i predsjednika Udruženja ilmijje. Na samom početku rada zabilježena su sjećanja hfz. Mahmuda Traljića o njegovu druženju i boravku s Đozom u stolačkom i zeničkom zatvoru, u kojima je Đozo služio pet godina zatvora zbog učešća u tzv. Handžar-diviziji za vrijeme Drugoga svjetskog rata. Potom smo, kroz razgovore s njegovim učenicima, nastojali utvrditi kakav je Đozo bio kao nastavnik Gazi Husrev-begove medrese u Sarajevu, kakav je odnos imao prema učenicima i kakva je atmosfera bila na njegovim časovima. Također, razgovarali smo i s pojedinim njegovim studentima sa Islamskog teološkog fakulteta u Sarajevu, čijem pokretanju i razvoju je Đozo dao ogroman doprinos. Na kraju rada zabilježena su sjećanja njegovih saradnika iz redakcije lista *Preporod*, kao i sjećanja poznanika koji su svjedočili probleme s kojima se Đozo suočavao nakon održanog govora na otvaranju džamije u Poriću kod Bugojna, 1979. godine.

U radu su, uz tekstualni dio, predstavljene i fotografije Husein-ef. Đoze, koje se danas čuvaju u Fototeci

Gazi Husrev-begove biblioteke u Sarajevu, digitalnom fotoarhivu lista *Preporod*, te u privatnim arhivima i zbirkama njegove porodice, kolega i prijatelja. Na fotografijama je zabilježen Husein-ef. Đozo prilikom otvaranja Islamskog teološkog fakulteta 1977. godine, a zatim su predstavljane fotografije nastale prilikom njegovih posjeta bosanskohercegovačkim džematima i učešćem na konferencijama i simpozijima u arapskim zemljama, te dio fotografija na kojima je Husein-ef. Đozo u društvu saradnika, kolega i prijatelja.

ĐOZO U ZATVORU

U vihoru Drugoga svjetskog rata, u godinama od 1943. do 1945. godine, Husein-ef. Đozo je služio kao tabor-imam u 13. SS brdskoj Handžar-diviziji. Radi učešća u ovoj diviziji Đozo je nakon okončanja rata i formiranja socijalističke Jugoslavije uhapšen, te je nakon održane glavne rasprave Vojnog suda komande grada Sarajevo, 5. juna 1946. godine, osuđen na pet godina zatvora i pet godina gubitka građanskih prava. Vijeće koje je donijelo presudu činili su: Mirko Pekić, predsjednik, Hilmija Šahinpašić i Tomo Andžić, članovi, Šefkija Hadžiomerović, zapisničar, i Veso Jovanović, zastupnik optužbe.¹

1 Presuda Vojnog suda u Sarajevu kojom je Husein-ef. Đozo, 5. juna 1946. godine, osuđen na pet godina zatvora i pet godina gubitka građanskih prava. Porodična arhiva Husein-ef. Đoze, ustupio gosp. Džemaludin Đozo.

Husein-ef. Dozo govori na otvaranju Islamskog teološkog fakulteta u Sarajevu 1977. godine (Fototeka GHB, NF-3355)

Kaznu zatvora Husein-ef. Dozo je započeo služiti u Zenici, a potom je 1946. godine među prvima prebačen u zatvor u Stolac, gdje je boravio u zgradi za teže osuđeničke, tzv. “staklari”, u ćeliji broj 9. Režim u Stocu bio je vrlo strog, ali je Dozo zatvor i režim u njemu stoički podnosio. Njegovi prijatelji u zatvoru nikada ga nisu čuli da se na nešto požalio. Nastojao je da ničim ne izazove službenike u zatvoru, dok je na poslu bio također primjeren. Redovno je klanjao, pa makar samo farzove. Bio je korektan u svemu, ali ako je trebalo na nešto

reagirati, on bi to odlučno uradio pa makar bio i kažnjen. Naprimjer, u Stocu je Dozo bio u sobi s čovjekom koji je mnogo učio Kur’an. On bi znao s vremena na vrijeme “izbaciti” ceduljicu do službenika u kaznionici. To su znali svi osuđenici u ćeliji, ali su šutjeli. Jedne prilike taj čovjek je nakon proučene hatme predložio Dozi da zajednički prouče dovu, na što mu je Dozo glasno odgovorio da bi bilo bolje da manje uči Kur’an, a da nikakve ceduljice ne šalje iz ćelije te da on neće sudjelovati u njegovoj dovi. Ovo je bilo dovoljno da Husein-ef.

Prva generacija studenata Islamskog teološkog fakulteta u Sarajevu s profesorima: Jusuf Ramić, hfz. Ibrahim-ef. Trebinjac, Husein-ef. Đozo, reisu-l-ulema Naim-ef. Hadžiabdić, Hamid Hadžibegić, Ahmed Smajlović i Hilmo Neimarlija. (Fototeka GHB, NF-3222)

“zaradi” samicu. Na svu sreću, to se nije desilo.

Nakon što je u Stocu formirana kaznionica samo za žene, Đozo je krajem 1948. ili početkom 1949. godine prebačen iz Stoca u Zenicu. Tu je ponovo sreo hfz. Mahmuda Traljića, koji je o njihovu boravku u zeničkom zatvoru, između ostalog, zapisao: “Bili smo u istim prostorijama. On je radio u bačvari, a ja u korpari, pa poslije u livnici. Sada smo imali priliku više se i družiti i pričati. Pred sami izlazak

iz zatvora, Husein-ef. uzeo je u zaštitu jednog osuđenika, kojeg je sobni starješina nepravедno napao. Zbog toga je Husein-ef. “zaradio” sedam dana samice, jer je sobni starješina “uredno” postupio. Prijavio je Husein-ef. nadležnima, a oni su ga uredno kaznili. Ali, Husein-ef. je smatrao da je u pravu, pa makar bio i kažnjen!”² Poslije izdržanih pet godina zatvora, s prisilnim radom, Husein-ef. je, početkom aprila 1950. godine, otpušten iz zeničkog zatvora.

2 Vidi: hafiz Mahmud Traljić, “Sjećanje na Husein-ef. Đozu”, *Zbornik radova s naučnog simpozija “Život i djelo Husein-ef. Đoze”*, Sarajevo, Fakultet islamskih nauka, 1998, str. 49-53.

**DOZO KAO NASTAVNIK GAZI
HUSREV-BEGOVE MEDRESE
NA ČASOVIMA JE VIŠE ŽELIO
VIDJETI UČENIKA NEGO SEBE KAO
NASTAVNIKA**

Husein-ef. Dozo je pet godina (1966–1970) predavao akaid u Gazi Husrev-begovoj medresi u Sarajevu i za to vrijeme je ostao upamćen po svojim vrlo zanimljivim predavanjima. U njegovo vrijeme akaid nije bio bauk, niti se doimao monotono, jer su Dozina izlaganja uvijek aktualizirala i nametala određeni problem. Problem nije “arhivirao”, niti držao zamagljenim u prošlim vijekovima, već ga je vezivao za život i aktualnu generaciju muslimana, želeći na taj način da određeni problem stavi u fokus trenutnih naučnih i političkih zbivanja.³

Na času akaida Dozo je više želio vidjeti učenika nego sebe kao nastavnika, a njegovi akaidski natpisi su prema sjećanju Muharema Omerdića bili mnogobrojni i raznovrsni. “Pisao ih je s puno duha i slobode. Nije se osvrtao na stavove protivnika, već se ugledao na svoga uzora šejha Muhammeda Abduhua.” Smatrao je da stavovi imama Ebu Hanife, Malika, Šafije i islamskih učenjaka iz ranijih generacija ne moraju biti i njegovi stavovi. “Oni su govorili u svome vremenu, a

ja trebam govoriti u svome. Njihova argumentacija ne mora biti moja”, često je znao kazati svojim učenicima.⁴

Na nastavu u Gazi Husrev-begovu medresu u Sarajevu Dozo nije dolazio s unaprijed pripremljenim i odštapanim skriptama. Umjesto skripti donosio je, kako kazuje Mehmedalija Hadžić, određene tekstove koje je ranije čitao u *Preporodu*, *Oslobođenju*, *Politici* i drugim novinama koje su izlazile u njegovo vrijeme, a za koje je smatrao da će njihov sadržaj zainteresirati učenike te da će ih ohrabriti na kritičko promišljanje i racionalno razumijevanje određenih životnih pitanja i društvenih zbivanja. Iz *Oslobođenja* je redovno donosi rubriku “Vjerovali ili ne”, a o sadržaju objavljenom u ovoj rubrici učenici su znali raspravljati cijeli čas.

Bez unaprijed pripremljenih stavova i zaključaka, s čistom namjerom, dubinom i jasnim ciljem, njegovi časozi u Gazi Husrev-begovoj medresi više su bili istinski razgovori nego predavanja. Ponajviše je učenicima govorio o Božijem redu u čovjeku, Božijem redu u prirodi i Božijem redu u kosmosu. Znao je kazati da Bog može dati da drvo nikne u razredu, ali Bog to tako ne radi jer je On u svemu postavio zakonitosti, pravila i formule.

3 Muharem Omerdić, “Doprinos prof. Huseina Doze akaidskoj nauci kod nas”, *Zbornik radova sa naučnog simpozija “Život i djelo Husein-ef. Doze”*, Sarajevo, Fakultet islamskih nauka, 1998, str. 115-16

4 *Isto*, str. 115-16.

Na jednom času u Gazi Husrev-begovoj medresi, želeći da učenike navede na aktivno učešće u izvođenju nastave, Đozo je kazao da kada bi čovjek uspio pronaći formulu života, bio bi spreman stvoriti život. Zaprepašten Dozinom izjavom jedan od učenika iz klupe je prošaptao: “Čafir, vallah!” Na ove riječi Đozo se nasmijao i upitao je ko je to rekao, a kada se javio Salih Bukarić, Đozo je kazao “pa zar i ti zemljače”.⁵

ĐOZO KAO PROFESOR NA ISLAMSKOM TEOLOŠKOM FAKULTETU

SJEĆANJE ENESA KARIĆA⁶

“Husein-ef. Đozu poznajem, naravno, najviše kao profesora Islamskog teološkog fakulteta, institucije koja je godinama bila njegov san i predmet njegovih brojnih članaka, fetvi i javnih nastupa. Dozini su časovi na Fakultetu islamskih nauka bili kao i njegovi članci. Sastojali su se od glavne niti, od principa i načelnih koncepcija, kako je volio reći, i razrade i elaboracije tih principa u povijesnim uvjetima.”

Časove tefsira ili tumačenja Kur’ana profesor Husein Đozo držao je redovno,

rekao bih disciplinirano, sve od jeseni 1977. do kraja maja 1982. godine. Neka da su njegovi časovi bili i u kasnim popodnevnim ili večernjim satima, ovisno od obima njegovih poslova u Vrhovnom islamskom starješinstvu. Njegovi

Njegovi časovi bili su **prijatne** debate

časovi bili su u formi razgovora, organizirani “peripatetički”, jer uglavnom je predavaonicom šetao. Uvijek mu je bilo stalo da se prihvate njegova polazišta u tumačenju Kur’ana, recimo ono o potrebi da umnici i znalci iz svakog vremena, iz svojih vlastitih perspektiva, iz svojih duhovnih raspoloženja, pro/tumače Kur’an. Bio je itekako otvoren i za drukčija mišljenja, ali svoja mišljenja i stanovišta uvjerljivo je branio ne vrijeđajući niti omalovažavajući svoje sagovornike. Ne pamtim da je bilo kojeg studenta ili studenticu izložio neprijatnostima zbog iznošenja različitih mišljenja.

5 Iskreno zahvaljujemo Mehmedaliji Hadžiću na izdvojenom vremenu i podsjećanju na Huseina Đozu. Razgovarao Meho Manjgo, 1. juna 2022. godine.

6 Najiskrenije se zahvaljujem prof. Enesu Kariću koji je, za ovu priliku u pismenoj formi i tokom razgovora na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu, 20. aprila 2022. godine, podijeli s autorom ovoga rada svoja sjećanja o Husein-ef. Đozi. Osim toga, u radu su korištena i sjećanja prof. Karića objavljena na stranicama *Preporoda* 1997. godine, vidi: Enes Karić, “Petnaest godina od smrti Husein-ef. Đoze – istaknuti alim svoga vremena”, *Preporod*, br. 7/609, 1. april 1997, str. 12-13, kao i sjećanja iz njegove knjige: *Husein Đozo*, Dobra knjiga, Sarajevo, 2010, str. 5-10.

Husein-ef. Dozo sa studentima Islamskog teološkog fakulteta, slijeva: hfz. Ismet Murati, Rašid Brčić, prof. Dozo, Izet Terzić, Hasib Suljović, Hasan Džilo i Harun Rebronja (sjedi). (Foto, prof. Šefik Kurdić.)

Njegovi časovi na Fakultetu su uvijek bili dinamični časovi, puni diskusije i “provociranja” ponekada i s njegove strane. Sjećam se, kao uostalom i sve druge kolege iz moje generacije, da bi Dozo svoje časove započinjao nekom nevjerovatnom tvrdnjom, da bi nam tako, kako vele pedagozi, mobilizirao pažnju. Jednom (i ne samo jednom) kazao je da on Iblisa i šejtana ne smatra nekim osobnim, uosobljenim entitetom. “Šejtan je zapravo ljudska sklonost ka zlu, ona žestina nefs koja trebamo ukrotiti”, volio je reći. I tada bi krenula žestoka diskusija, neki nisu branili “opstojnost šejtana” i podržavali su profesora Dozu, a neki su, opet, navodili ajete i hadise gdje se vidi da Iblis zbilja postoji i da ga ima na svakom koraku!

Praktički, za sve njegove časove rekao bih da su prijatne debate. Naravno, on je na časovima podastirao svoja velika znanja, dok je šetao prostorijom, stalno je navodio arapske klasične termine, djela, imena, godine, ali nikada nije robovao detaljima. “Znate, ako detalje ne povežete u koncepciju, ako detalji nemaju veze s principima, onda – čega su oni detalji?”

Posebno bih izdvojio Dozinu sposobnost da s lakoćom piše. Kao student IV godine Islamskog fakulteta, i kasnije, kao asistent, prekucao sam na pisačkoj mašini sva predavanja za udžbenike koje je on napisao običnom olovkom. Od otvaranja Islamskog teološkog fakulteta 1977. godine do smrti 1982. godine, Husein Dozo bi, osim na časove tokom dana, na

Husein-ef. Đozo na mostu Mehmed-paše Sokolovića u Višegradu prilikom posjete i obilaska Bosne i Hercegovine od strane delegacije iz Saudijske Arabije u augustu 1971. godine, drugi zdesna rahmetli prof. Fikret Karčić. (Fototeka GHB, NF-579.

fakultet dolazio i u predvečerje. U svome kabinetu ostao je dokasno. Sutradan, kad bih prekucavao njegov rukopis, zapažao sam da je napisao od 8 do 12 stranica! Bio je to lijep stil, logičan i jasan. Đozo je volio razumom i razumskom logikom braniti ono što piše, te je tako i pisao.

Kad smo se kao studenti na ispiti- ma služili njegovom metodologijom, ushićeno bi uzviknuo: “Dobro si! Tako je!” Pritom se, kao i na predavanjima, čulo kako mu umjetne vilice nevjerovatno prijatno “zvone”. Đozo je bio pomalo boemski tip čovjeka. Neka je predavanja pisao u kafani

“Parkuši”, a neka, opet, u onoj kafani koja se danas naziva “Imperijal”. Tako su nastali mnogi njegovi članci, eseji, studije. Boemski se volio i oblačiti, pamtimo ga u svjetlijoj jakni, s velikom francuskom kapom, ali je najčešće hodao gologlav, s karakterističnim bijelim bičem kose koji je, ponekada, padao podulje niz jaku košulje.

Profesora Đozu bliže sam upoznao za vrijeme asistentskog staža koji je na Fakultetu trajao nepunu akademsku godinu, od 1. novembra 1981. do 30. maja 1982. godine, kada je Đozo od srčanog udara iznenađeno preselio na ahiret. Dijelili smo

kabinet na Islamskom teološkom fakultetu. Sjećam se da je mnogo čitao časopise, recimo kuvajtski *Al-Arabi*, marokanski *Da'watu-l-haqq* itd. Njegova omiljena literatura bila su djela i knjige reformatora, prije svega, islamskih. Ali, zanimali su ga i reformatori iz savremenih kršćanskih tokova. Pratio je i tadašnje jugoslavenske teorijske časopise iz društvenih nauka. Volio je raspravljati o mnogim temama iz vjere, teologije, savremene filozofije.

U komuniciranju s ljudima Đozo je bio veoma odgovoran i pažljiv. Recimo, dobro se sjećam, izlazio bi s Fakulteta i nakon desetak minuta vraćao se s kupljenim *Oslobođenjem*. Jednom sam mu rekao da mu ja mogu otići i kupiti novine, a on je kazao da to ne dolazi u obzir i da on ne voli da drugi čine za njega ono što on sâm može učiniti za sebe. Tada mi je rekao da on ni svoju porodicu ne voli opterećivati svojim potrebama. Pričao mi je da je, dok je po Bosni i Hercegovini išao i držao seminare Ilmijje, uvijek volio spavati u hotelu, a ne u kućama svojih poznanika, hadžija ili imama. “Ne želim ja nikome bihuzur činiti”, rekao mi je. Ovo ne znači da Đozo nije odlazio kod svojih prijatelja i posjećivao ih. Naprotiv, poznato je da je imao prijatelje širom Bosne i Hercegovine, a kod nekih je odlazio i na iftare.

Godinu-dvije pred svoju smrt živio je ako ne osamljeno, onda povučeno. Prestao je pisati u *Preporodu*, a na pitanje kolega i poznanika zašto ne piše, govorio je da mu je “slomljeno pero”. Kao da se ponekada i preispitivao o nekim svojim ranijim stavovima, pogledima. Jednom mi je u kabinetu rekao da smatra prestrogim to što je nekada pisao da učenje Kur’ana (Jasini, hatme) “ne koriste” mrtvima. Sada smatra da je to, ipak, neka veza s Kur’anom, i nijednog čovjeka, nikada, ne treba lišavati vjerske utjehe i nade.

Na kraju, kao njegov asistent bio sam svjedokom Đozinih muka s našim mentalitetom i zavidnošću. Dobivao je od muslimana pisma u kojima su ga optuživali za nevjerstvo. “Božiji čovječe, vidi ovo!”, pokazivao bi mi pisma. Pritom ih je brižljivo stavljao u svoju torbu i nosio kući. Druge su mu nevolje bile, između ostalih, tajna policija tadašnjih komunista. “Znaš, najteže mi je kad mi saopće u petak da im se trebam javiti u ponedjeljak! Tada se ne mogu niti odmoriti niti plijeviti lijehe luka na imanju gdje mi je vikendica”, govorio bi. Ne sjećam se da je ikada u kabinetu govorio o svome služenju u 13. brdskoj SS diviziji (zvanoj Handžar). To je bila tabu-tema. Kao da ga je taj period 1943–1945. pratio kao neka neugodna sjenka.”

SJEĆANJE DŽEVADA HODŽIĆA⁷

“Još dok sam bio đak Gazi Husrev-begove medrese, s mladalačkim uzbudjenjem čitao sam svaki tekst profesora Đoze, koji bi bio objavljen u *Preporodu*, *Takvimu* ili *Glasniku*. Iako, sasvim mlad, u njegovim pogledima, u njegovu razumijevanju bitnih pitanja i značenja islama već sam prepoznavao onu mislilačku strast koja mi je, u tadašnjim mojim godinama, na poseban način imponirala. U njegovu kritičkom gardu, odmjerenom i odgovornom subverzivnom pristupu muslimanskoj duhovnoj stvarnosti, usudio bih se reći, nalazio sam neko neodoljivo duhovno zajedništvo s vlastitom radoznalošću, sumnjama, dilemama, zapitanostima.

Nakon završetka Gazi Husrev-begove medrese, odlučio sam studirati na Islamskom teološkom fakultetu da bih mogao slušati predavanja profesora Đoze. Njegova predavanja imao sam priliku slušati na prvoj godini. I danas se živo sjećam kako bi gotovo uvijek u predavaonicu ulazio s pitanjem: “Jeste li šta razmišljali o onome o čemu smo govorili prošli put?” Profesor bi nas poselamio, ali njegov pozdrav zapravo je bila ta česta, karakteristična rečenica, neposredna, puna neke gotovo dječake zaigranosti: Jeste li šta razmišljali? Nikada ni na jednom

predavanju nije sjedio za katedrom. Šetao bi po učionici i nastojao nas uključiti u razgovor, potaknuti na razmišljanje.

Kroz sva svoja predavanja, kroz naše razgovore, on je htio samo jedno: da nas potakne na pitanja. Često je govorio da naša zadaća i nije da damo odgovore, nego da se odvažimo na

---

Radovao se da razmišljamo i razvijamo kritički odnos

---

problematiziranja. On je imao samo jednu ideju koju je na različite načine varirao: Mišljenje nije moguće izvan pitanja, razumijevanje islama moguće je samo ako se njegova značenja stave u pitanje. To je, prema profesoru Đozi, bila temeljna svrha tefsira koji nam je predavao. Sjećam se kako se u svojim predavanjima/razgovorima radovao, oči bi mu zasjajile, kao u djeteta koje prima poklon, kada bi se neko od nas, studenata, uključio u razgovor iznoseći neko svoje vlastito mišljenje, čak i ono za koje je on često znao da je bilo pogrešno. Ali, svejedno, Profesoru nije bilo stalo do tačnog odgovora, on se radovao da razmišljamo, da se ne slažemo, da razvijamo kritički odnos.

---

7 Zahvaljujem se prof. Dževadu Hodžiću na susretljivosti i spremnosti da u pismenoj formi podijeli svoja sjećanja o Husein-ef. Đozi.

Zdesna: Rašid-ef. Omerbašić, Mehmed-ef. Čeman, Husein-ef. Đozo i Muharem Kruško, Miljanovci kod Tešnja, 1976. (Fototeka GHB, NF-847)

Nakon obavljenih ispita na kraju akademske godine, profesor Đozo je preselio na ahiret. To je bila prva smrt u mome životu koja me snažno dotakla. Prvi put sam se suočio s nečijim odlaskom, s kojim se nisam mogao danima pomiriti. Odlazak profesora Đoze doživio sam kao gubitak tla pod nogama. Na njegovoj dženazi govorio sam ispred studenata. Svih ovih godina to moje obraćanje na njegovu mezaru, na Barama, nosio sam kao ne sasvim jasan san. Prošle godine, jedna ramazanska šetnja moga prijatelja Ismeta i mene odvela je do gradskog groblja Bare. Tamo smo nekim našim profesorima učili Fatihu. Nismo iz prve uspjeli naći mezar profesora Đoze. Kad smo ga, ipak, našli, proučili smo Fatihu, četrdeset godina nakon što sam na njegovu mezaru

govorio kao student Islamskog teološkog fakulteta. U tim trenucima, tog sunčanog aprilskog dana 2021. godine, usred bjeline nišana mezarja na Barama, s mirisom proljetnog behara i ramazana u dušama, nakon što smo proučili Fatihu našem profesoru Huseinu Đozi, moje obraćanje na njegovoj dženazi iz sna je prvi put iskoračilo u javu. Moje saznanje koje se u mome vlastitom iskustvu razumijevanja islama, Islamskog teološkog fakulteta, odnosno Fakulteta islamskih nauka, Islamske zajednice, našeg današnjeg islamskog mišljenja sve ove godine učvršćivalo, tog ramazanskog popodneva na mezaru profesora Đoze dospjelo je do opore završnice, do konačnog uvjerenja: Profesor Đozo nije više među nama!”

UREDNIK PREPORODA I PREDSJEDNIK UDRUŽENJA ILMIJSKE

SJEĆANJE ISMETA VELADŽIĆA⁸

“Iako mi Husein-ef. Đozo nije predavao u Gazi Husrev-begovoj medresi, ipak, smatram ga svojim glavnim profesorom. On je najpresudnije utjecao na moje razumijevanje vjere, na moj intelektualni i moralni identitet, ne samo putem svojih tekstova, već i svojim ponašanjem, stavom i držanjem prilikom naših druženja i razgovora na zajedničkim putovanjima i susretima u redakciji *Preporoda*. Mnogo toga sam naučio od Husein-ef. Đoze.

Kao začetnik ideje o prikupljanju zekata i sadekatul-fitra za potrebe otvaranja Islamskog teološkog fakulteta, Husein-ef. Đozo je imao potrebu obići i posjetiti svakog našeg čovjeka koji je dao sredstva za Fakultet. Sjećam se, išli smo u selo Šeriće kod Zenice kako bi Đozo posjetio Himzi-ef. Čelenku i druge vakife iz ovog sela. Iako sam ja radio intervju za *Preporod* sa svim vakifima čija su imena uklesana na ploči vakifa u Gazi Husrev-begovoj medresi, Đozo je svaki put išao sa mnom jer je imao potrebu da se lično upozna s tim ljudima, da ih obiđe, da im se zahvali i ukaže lično priznanje. Nije mu bilo teško posjetiti i najudaljenija naša sela.

⁸ Zahvaljujem se prof. Veladžiću na izdvojenom vremenu i podijeljenim sjećanjima o Husein-ef. Đozi, razgovarao Meho Manjgo, 13. juna 2022. godine

Husein-ef. Đozo u posjeti Odžaku kod Pljevlja (Crna Gora), 3. jula 1971. (Foto-arhiva Muharema Hasanbegovića)

Volio je upoznati naše vakife, doći na njihov prag, sjesti i porazgovarati, a njima je zaista bila velika čast da im Husein-efendića sjedi u kući.

Imali smo jednog vakifa, hadžiju iz Kotor-Varoši, kojeg smo zajedno posjećivali. Išli smo u Japru, selo između

Prijedora i Bosanskog Novog. Inače, na putovanjima širom Bosne i Hercegovine, Đozo je imao ljude kojima je obavezno svraćao. Sjećam se, u Jajcu bi Đozo kazao: “Ovdje ima jedna dobra antika, šejh Mustafa-ef. Čolić, moramo svratiti.” Nikada nismo

prošli pored Jajca a da Đozo nije svratio na čaj kod šejha Čolića. U Baru, u jednom selu, živio je jedan šejh, ne sjećam se imena, i Đozo bi redovno svraćao kod njega. Uopće mu to nije bio problem i nije mu bilo teško. U Čajniču smo redovno posjećivali porodicu Šabanovića. U cijeloj Bosni i Hercegovini imao je ljude kojima je svraćao. Njegova harizma i pozicije koje je u to vrijeme obnašao nisu ga sprječavale da s ljudima sjedne, razgovara i popije kahvu. Volio je to!

Volio je **razgovarati** s običnim svijetom

U stojadinu, koji je kupljen za potrebe *Preporoda*, mnogo sam putovao s profesorom Đozom i upravo su ova naša zajednička putovanja moja najljepša sjećanja na Husein-ef. Đozu. Tada sam ga upoznao kao vrlo skromnog, otvorenog i humanog čovjeka. Husein-ef. Đozo na putovanjima nikada nije htio spavati nigdje osim u hotelu. Znao je kazati “ako ne možeš platiti i rezervirati hotel, nemoj ni ići na putovanje”. Nije htio nikoga bihuzuriti, volio je biti komotan i slobodan, a da i drugi budu komotni i slobodni. Samo je jednom, koliko se sjećam, prekršio ovo pravilo! Naime, bili smo u jednom selu kod Kotor-Varoši. Hadžijin sin koji je dao novčana

sredstva za Fakultet imao je privatni biznis i bio je dobrostojeći. Nakon obavljenog intervjua s hadžijom i ručka u kući njegova sina, kazali smo domaćinu da idemo u hotel te da sutra nastavljamo s putovanjem. “Ma kakav hotel, nema ni govora, ja ne bih mogao ostati živ kada bi se u selu pročulo da je Đozo, pored moje kuće, noćio u hotelu. Mi ćemo isprazniti cijelu kuću, niko neće ovdje noćiti, samo ćeš biti ti, Husein-efendija. Od kuće ćemo napraviti hotel.” I pored protivljenja, Husein-efendija nije mogao odoljeti ovom pritisku te je noćio u toj kući. Ja pamtim samo taj slučaj! Sjećam se, uvijek je ujutro prvi ustajao. Nekoliko puta se znalo desiti da Đozo prije dogovorenog termina za ustajanje plati sve račune za hotel, kupi novine i završi s doručkom. U dogovoreno vrijeme siđem ispred hotela, a on već sve obavio, pije kahvu i čita novine. Sve ono što sam ja trebao uraditi, on bi to uradi. To je danas nezamislivo!

Husein-ef. je održavao dobre i korektne odnose i s predstavnicima drugih vjerskih zajednica, koji su, ponekad, zajedno s nama u stojadinu išli na određene manifestacije i sastanke predstavnika udruženja vjerskih službenika. Sjećam se, jednom smo išli u Fojnicu i s nama iz Sarajeva krenuo je prota Janković i Krstan Bjelac. Na putu iz Sarajeva prema Fojnici, negdje oko Kiseljaka, bilo je restorana gdje su

Posjeta Husein-ef. Doze Nevesinju 16. maja 1963. (Fototeka GHB, neinventarisana fotografija)

Husein-ef. Dozo i hfz. Sinanudin-ef. Sokolović u Žepi 1968. (Fototeka GHB, SF-2118)

Husein-ef. Đozo, Aziz Kadribegoviće (sjedi treći zdesna) s prijateljima na izletu negdje oko Goražda. (Fototeka GHB, NF-14657)

se pekli janjci, a ovaj prota Janković reče “vala ćemo svratiti negdje na ovo pečenje”. Kada smo završili posjetu i obilazak samostana u Fojnici te krenuli za Sarajevo, Đozo nam je u autu kazao da negdje poslije Kiseljaka ima dobra pura i da bismo tu trebali stati i jesti. Na njegov prijedlog prota Janković je kazao: “Ja danas postim, nama je danas post!”

Profesora Đozu pamtim i u vrijeme dok sam bio u redakciji lista *Preporod*. Kao članovi redakcije *Preporoda*,

ja, Hilmo Neimarlija, Aziz Kadribegović, Mehmedalija Hadžić i drugi, ulazili smo u polemike i rasprave s Husein-ef. Đozom. Izražavali smo svoje nezadovoljstvo vrlo direktno. Bili smo mladi i nabusiti, te se iz ove današnje perspektive pitam kako nas je Husein-efendija uopće trpio. Ipak, on je imao dosta razumijevanja i nikada se ljudima nije nametao s pozicije autoriteta i funkcije koju je obnašao u Vrhovnom islamskom starješinstvu,

već je uvijek nastupao snagom argumenta.

Husein-ef. Dozo volio je biti u društvu djece, strašno je volio djecu. Prilikom šetnji sarajevskim mahalama nije mogao proći pored djeteta a da na trenutak ne zastane, upita se, porazgovara s djecom i nastavi dalje. Također, mnogo je volio životinje. Sjećam se, išao je često vikendom u jedan motel na Palama. Tamo se odmarao i pisao tekstove. Pred motelom je bio i jedan cuko, vučjak, koji bi se uvijek obradovao kada bi došao Husein-ef. Dozo. Znao mu je često iz Sarajeva ponijeti hrane. Jednom prilikom, vidim da nešto nosi u kesi, pitam ga šta je to, kaže “moram ovo ponijeti, imam gore jednog cuku, on mene čeka i uvijek me prati u šetnji”. Sve ovo govori o njemu kao čovjeku široke duše i širokih pogleda. Zbog svega navedenog, Dozu doživljavam ne samo kao velikog alima, već i kao velikoga humanistu, jednostavnog i otvorenog čovjeka širokih pogleda. U svakodnevnom životu i ophođenju s ljudima bio je jednostavan, skroman i pristupačan!

U digitalnom fotoarhivu lista *Preporod* sačuvana je jedna bilješka Husein-ef. Doze, koja potvrđuje tvrdnju gospodina Ismeta Veladžića, i drugih njegovih poznanika, o Dozinoj skromnosti i jednostavnosti. Naime,

sedamdesetih godina prošlog stoljeća u tešanjskom džematu Miljanovci Novi sagrađena je nova džamija, te su mještani ovog džemata u dogovoru sa svojim imamom Rašid-ef. Omerbašićem i Odborom Islamske zajednice Tešanj donijeli odluku da džamija nosi ime po Husein-ef. Dozi (“Husejnija”). Nakon što mu je Rašid-ef. Omerbašić sredinom marta 1972. godine u kancelariji VIS-a u Sarajevu saopćio želju džemata, Dozo je nakratko zašutio, a potom se najiskrenije zahvalio na priznanju, kazavši da ne želi (nikakvo) isticanje. Krajem marta 1972. godine, Dozo je pismenim putem obavijestio Rašida efendiju o svojoj odluci, a u pismu je zapisao:

“Dragi prijatelju!

Cijeneci Vašu plemenitu želju i zahvaljujući se na časti koju mi time ukazujete, ipak sam odlučio da vas obavijestim da mi je nemoguće prihvatiti Vašu ponudu. Veoma žalim što vam moram ovo saopćiti. Ja nadalje cijenim Vašu ponudu. To mi je najveće priznanje. Ja ne želim nekog isticanja. Sve što radim činim to u Božije ime. Drago mi je kad to i ljudi cijene, ali mi nije potrebno nikakvo naročito isticanje.

Mnogo selama tebi i tvojim dobrim džematlijama.

Vaš Dozo, 29. mart 1972.”

Međutim, i pored njegova protivljenja mještani džemata Miljanovci Novi odlučili su da njihova džamija nosi ime Husein-ef. Đoze (“Husejnija”), te su u tarihu džamije zapisali: “Dali su joj ime velikog čovjeka Rijaset, veoma učenog i pismenog, Đoze Huseina”.¹⁰

ĐOZO U PORIČU KOD BUGOJNA SJEĆANJE DŽEMALUDINA LATIĆA¹¹

Iako je tokom svoga cjelokupnog rada u Islamskoj zajednici Husein-ef. Đozo imao veoma tolerantan, a prema nekima i pretjerano podanički odnos prema aktuelnoj vlasti, on nikada nije zadobio njeno povjerenje, jer mu vlast nikada nije zaboravila učešće u Handžar-diviziji. Sve do svoje smrti 1982. godine pozivan je na informativne razgovore u policiju, koji su naročito bili iscrpljujući prilikom odlaska na neki od kongresa u islamskom svijetu. Nepravedan i nedobronamjeran odnos komunističke vlasti prema Husein-ef. Đozi kulminirao je 1979. godine kada se Đozo na otvaranju džamije u Poriču kod Bugojna skupu obratio riječima: “Braćo muslimani!” Zbog ovih riječi je nakon njegova povratku u Sarajevu uslijedila neviđena hajka na Đozu gotovo od svih medija. “Od

tada pa sve do svoje smrti, Husein Đozo je bio u svojevrsnoj vrsti psihološkog ropstva. Iako nije bio zatvoren, sigurno više od zatvora boljela je nepravda koja je dolazila od društva koje je on istinski želio prihvatiti i pomoći u njegovu razvoju i napretku (...) ali i zbog odnosa nekih njegovih najbližih saradnika iz Islamske zajednice, koji su ga javno osudili, a da mu nikada nisu uputili ni riječ izvinjenja, ako su na takav čin već bili natjerani!”¹²

Brojnim napadima i teškim trenucima s kojima se Đozo suočavao nakon održanog govora u Poriču svjedočio je i njegov student Džemaludin Latić, koji je o tom nemilom događaju i svome sjećanju na Đozu za potrebe ovog teksta napisao: “I prije nego što sam se upisao u Medresu (1971/1972), naravno, ja sam znao za profesora Đozu. On je upravo tih godina poveo akciju za otvaranje Fakulteta islamskih nauka. Koju godinu prije, dok sam bio u osnovnoj školi, on je pokrenuo list *Preporod*, ispisivao svoju čuvenu rubriku “Pitanja i odgovori” u *Glasniku* itd. Mojoj generaciji on nije predavao na Medresi, ali jeste ranijima. Sjećam se da sam ga prvi put vidio u Čobaniji džamiji, gdje smo mi, učenici Medrese, kolektivno klanjali

10 Rašid Omerbašić, “Sjećanje na h. Husein-ef. Đozu u povodu 88 godina rođenja i 18 godina od preseljenja na ahiret, *Preporod*, br. 12/685, 15. juni 2000, str. 26.

11 Prof. Džemaludin Latić dostavio je svoja sjećanja, u pismenoj formi, o Husein-ef. Đozi, na čemu mu se najtoplijem zahvaljujem.

12 Aziz Kadribegović, “Sjećanja, Husein-ef. Đozo”, *Takvim*, 2014, str. 272-273.

Hilmo Neimarlija i Husein-ef. Đozo

džuma-namaz. Govorio nam je prije džume. Sjećam se njegove krupne pojave: u gospodskom, jednobojnom odijelu, sjedio je u pročelju okrenut nama koji smo prispijevali, sačekao bi desetak minuta i počeo govoriti, koliko se sjećam, sjedeći, ali, ipak, s uzvišenja do mihraba. U njegovu društvu bio je još neko iz Rijaseta. Govorio je prodornim, zvonkim glasom, tresući tespihom koji je držao u ruci. Govorio je izražavajući poštovanje prema nama i našim roditeljima koji su nas poslali u Medresu, i, naravno, najavio skoro otvaranje Fakulteta. Nisi mogao da ne vjeruješ tome govorniku, tome iskrenom alimu koji je sav svoj život posvetio dini-islam.

Bila je zima, vjerovatno 1974. godine. Hadžem i ja smo se razmahali objavljujući u *Preporodu* svoje pjesmice, ali i neke druge radove, zapise, prikaze i sl. Profesor Đozo je već bio smijenjen s pozicije glavnog i odgovornog urednika. Naravno, do nas u Medresi stigla bi poneka priča o političkim razračunavanjima u Islamskoj zajednici i društvu, ali mene to tada uopće nije zanimalo. Za mene je Medresa bila samo jedno prolazno odredište, jer sam samo čekao da je završim i odem u svijet – izvan Islamske zajednice. Želio sam biti pisac, i ništa drugo.

Dok smo bili na času, u razred upade portir i reče da iz Rijaseta traže dvojicu pjesnika. Nas dvojica se za tili čas našasmo u garderobi. Obukosmo

Šejhul Al-Azhar dr. Abdul Halim Mahmud prati izlaganje Huseina-ef. Đoze

se u odijela, očistismo cipele i krenu- smo prema Rijasetu, pješice, po onoj zimi. “To mora da nas zove Rejs?!”, šalio se Hadžem. A ko će drugi biti nego Reisul-ulema, ako nas zove iz Rijaseta? Ne, nije nas zvao Reisul-ulema, nego profesor Đozo. Njegov kabinet je bio odmah do Reisovog, u ulici Save Kovačevića, do današnje zgrade Sindikata.

Profesor Đozo nas je primio kao da smo mi neka dva velika funkcionera. Naručio nam je kahve i rahatlokum, posadio nas u fotelje preko puta sebe. Njegova kancelarija bila je topla, lijepo, ali skromno uređena. On je otpočeo razgovor riječima da on nas

prati, da su nam pjesme lijepe, mada on, veli, ne razumije dobro ovaj novi stil moderne poezije, i tako dalje. Riječ uze Hadžem. On je uvijek bio serbezniji od mene. Dok je on pričao o poeziji i našem članstvu u Pjesničkom klubu “Tribina 08”, profesor se smješ- kao, odobravao mu, hvalio..., aman jarabi, ko da mi ovdje rješavamo najveće i goruće probleme svijeta...”Sve me to raduje”, nastavio je profesor Đozo, “ali da vidimo šta ćete vi dalje studirati... Mi uskoro otvaramo Fakultet islamskih nauka...” I sad se sjećam vrlo neugodnog trenutka, koji profesor nije mogao sakriti na svome licu. Naime, Hadžem je neoprezno

izletio rekavši da nas dvojica nećemo studirati na fakultetu profesora Đoze. Profesor je progutao knedlu, i ja dobro procijenih taj trenutak pa rekoh: “Hadžeme, ja ću studirati i Islamski fakultet i književnost!” Intimno, ja sam zaista želio studirati na budućem fakultetu islamskih nauka samo zbog profesora Đoze, a kasnije i profesora Smajlovića. Tako sam se nekako izvukao iz te situacije.

Profesor Đozo je pomno pratio upis na novootvoreni “Islamski teološki fakultet”, kako ga je vlast naredila nazvati. Ja sam, dvadesetak dana ranije, Božijom voljom, zahvaljujući dobroti Fehima Aganija – neka je rahmet njegovoj duši – uspio upisati književnost na Filozofskom fakultetu u Prištini. Bio sam prvi učenik Medrese u Jugoslaviji koji je dobio indeks jednog svjetovnog fakulteta u Jugoslaviji, a da to nije bila Orientalistika (gdje su nam dozvoljavali da se upišemo) niti Fakultet političkih nauka, stacioniran odmah uz Medresu, zid do zida, gdje ja ne bih studirao ni po koju cijenu zbog marksističke, komunističke orijentacije tog udbaškog fakulteta. Izašao sam na prijemni i na Islamskom teološkom fakultetu. Polagalo nas je četrdesetak, i od svih kandidata – jedino mene su oborili. Otrčao sam, kao bez duše, do profesora Đoze i pojadao mu se. On nije mogao vjerovati šta se desilo; ja sam imao sve petice i u svim razredima Medrese

bio sam odličan učenik. Zašto su me oborili? Ko me je oborio? Zašto, zašto? Tada su, zapravo, počele moje muke s Udbom. Profesor Đozo mi je rekao da navratim za dan-dva, obećavši mi da će on to “srediti”. Kada sam mu ponovo došao, samo je okretao glavom, smrknut, ozbiljan, govoreći: “Pa, to su ahmaci! Šta im je? Šta si im ti uradio?!”

Upisao sam se tek iduće godine i redovno odlazio na njegova i predavanja profesora Smajlovića. U predavaonici nas je bilo desetak – s prve i druge godine. Ja sam, na papiru, bio vanredan student. Ostali vanredni studenti su rijetko dolazili na časove, i tek manji broj njih je uspio završiti ovaj Fakultet.

Najednom, tamo pred Novu hidžretsku godinu, krenu velika hajka na profesora Đozu. On je nama na predavanjima najavljivao dolazak petnaestog stoljeća islama. “Dolazi vrijeme islama! Dolazi vrijeme islama!”, vikao je po predavaonici kao da je islam došao do iza Trebevića i samo što nije šljegao u Sarajevo. “Profesore”, usudih se jednom da mu kontriram, “o kojem islamu Vi pričate? Gdje je taj islam? Kome ćemo mi prenijeti taj islam kad su nam džamije skoro prazne, i da nije staraca i starica, ne bi imao ko da paučinu pokupi s njihovih prozora?!” Profesor se zbuni, zapetlja nogama, pogleda me pa se zagleda kroz prozor. “Džemaludine”, uzvрати

mi, “pa nećemo ih čekati u mihrabu, moramo izaći iz mihraba i pozvati ih! Moramo inovirati naše metode djelovanja! Ti radiš dobru stvar: objavljuješ u renomiranim književnim časopisima. To je jako važno, ali moraš ostati u Zajednici!”

“Ja nikada nisam iz nje izašao!”

“Znam, znam, nego onako, kažem...”

Te iste riječi o dolasku islama i petnaestog stoljeća Hidžre Đozo je ponovio na otvaranju džamije u Poriču kod Bugojna 1979. godine. Prije njega je govorio i rahmetli Hamdi-ef. Jusufspahić, porijeklom iz susjednih Zanasovića. Izgleda da je Hamdi-ef. rekao neke nespretne rečenice, ali ja nisam bio na tome otvorenju i ne mogu tačno posvjedočiti šta je i kako je bilo. Velim, krenu hajka na obojicu, ali više na profesora Đozu. Bilo je strašno! Radio i TV- dnevnik, u udarnom terminu, 19:30, grmio je protiv Đoze i njegovih teza o dolasku islama i petnaestog hidžretskog stoljeća. Koji islam, koje buđenje, koje stoljeće – kad budućnost pripada socijalizmu, i to naučnom socijalizmu, dolazi stoljeće progresa, Jugoslavije, Nesvrstanog pokreta...!

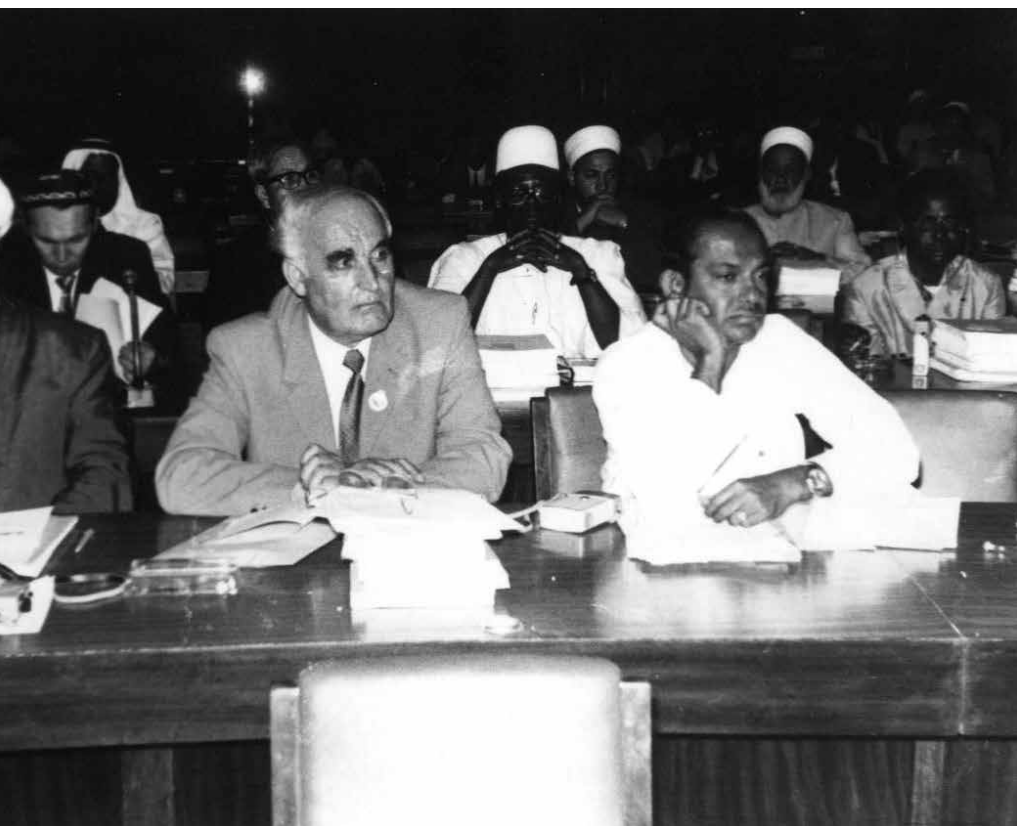
Desetak dana poslije Poriča bio je tradicionalni mevlud u Veselju, jednom džematu koji se veže odmah za Bugojno, i u kome je davno utemeljen neki veliki vakuf, da li Gazi Husrev-begov ili Skender-pašin, sada

Husein-ef. Đozo i muftija SSSR-a (lijevo) na kongresu Akademije islamskih nauka održanom u Kairu od 9. septembra do 4. oktobra 1972.

nisam siguran. Tada je moj baba bio imam na Vrsama kod Gornjeg Vakufa, i ja odoh u Veselu. Sutradan dođem u Sarajevo i krenem na Fakultet.

Na stepenicama se susretnem s Profesorom. Gledao sam u njega sa zaprepaštenjem. Pomavio u licu, nikada ga takvog nisam vidio. Vidjelo se da nije spavao, da je premoren, skrhan, očajan... Uveo me u svoj kabinet. “Džemaludine”, reče mi odmah snogu (volio je moje ime, jer je i njegovu sinu ime Džemaludin, a mislim da

mu ga je dao po Afganiji), “znaš šta je, neka tebe na tom drugom fakultetu, uči književnost i filozofiju, od ovog fakulteta nejma ništa, sve su nam upropastili, odmah na startu...! Pogledaj šta mi rade! Vjerovatno će i mene otjerati! Lahko im je na mene, ali šta će kasnije?! Šta oni misle?!” “Profesore”, ja uzeh riječ, “nemojte tako, nemojte očajavati”. “Kako?! Šta?!”, čudio se on. “Pa, evo kako: ne smiju Vas otjerati!” “Ma nemoj?! Otkud ti znaš?!” “Ovo je moja procjena – jer

Vas nije narod osudio” (ja naglasih riječ *narod*). “Ma nemoj?!” “Nije! Evo, slušajte! Ja sam jučer bio na mevludu u Veseloj, znate gdje je to, odmah preko puta Poriča. Onaj mladić što Vas je osudio na televiziji, u Dnevniku, on je ašikovo sa mutevelijinom kćerkom, i ta ga je djevojka zbog onoga što je učinio napustila, više neće da ašikuje s njim, a drugo, možete li zamisliti, kad su ove džematlije dijelile kurban, zaobilazile su njegovu kuću. Traže da i oni izađu na televiziju i da i

oni i Poričani govore šta je bilo, šta ste Vi rekli itd, ali im ne daju. Muslimani moga kraja su ljuti, povrijeđeni, osjećaju se sukrivcima, mnogo Vas vole i poštuju, nisu protiv današnjice...” Profesor me gledao trepereći očima, na lice mu se vraćao onaj njegov prepoznatljiv, djetinji izraz. “Ma, šta mi kažeš! E, jesi me obveselio! E, baš ti fala...Uh, vidi, vidi! Ma da, budi se naš čovjek, ne mogu oni više tako sa svojim lažima i podvalama...!”

Za koji dan, profesor Đozo mene i rahmetli Hasana pozva u našu gotovo uobičajenu šetnju. Bio je raspoloženiji, nisu ga više dirali, lavež se stišavao. Krenusmo preko Slatkog ćošeta, onda uz Logavinu, pa na Kovače...”Ma, znate šta”, zagalami Profesor kao da nas zbog nečeg hoće izreziliti, “nek oni mene ne fale, fala Bogu... Ne do Bog da oni mene fale! Mada ja, kako da vam kažem, ja volim Jugoslaviju, ja sam odbio Bog zna koliko novinara, hoće da

govorim, da napadam Jugoslaviju i socijalizam, ja neću...” Hasan je bio izreveltiran, jedva je čekao da on “provede svoje”. “Znate šta, Professore?!” “Šta, Hasane? Reci!” “Ma, šta ću reći?! Vi ste, Professore, jedno malo dijete! Eto šta ste Vi! Čuj, neću govoriti?!” Profesor se, kao i obično, samo smijao Hasanu. Mnogo ga je volio. Bio je ahab s njegovim babom, posjećivao je begove Čengiće na Odžaku, oni su zemljaci... Hasan je navaljivao da odmah, koliko je sutra, govori za Glas Amerike, Radio Pariz i druge zapadnjačke stanice. Profesor je samo okretao glavom. Ne i ne! – I tako je i bilo.

Jednog jutra, kada smo došli na njegove rane časove, na zgradi Medrese ugledali smo smrtovnicu i sledili se od tuge i žalosti. Neka je rahmet njegovoj i Hasanovoj duši. Allah im Džennet dao. Ne znam koji je više volio islam, a obojica su mu mnogo dali, Allah im ukabulio njihov trud. Amin.

LITERATURA

- Porodična arhiva Husein-ef. Đoze (dokumenti i fotografije)
- Fototeka Gazi Husrev-begove biblioteke u Sarajevu
- Porodična fotoarhiva Muharema Hasanbegovića
- Fotoarhiva Šefika Kurdića
- Intervjui i razgovori s kolegama i prijateljima Huseina-ef. Đoze
- Karić, Enes, *Husein Đozo*, Dobra knjiga, Sarajevo, 2010.
- *Zbornik radova sa naučnog simpozija “Život i djelo Husein-ef. Đoze”*, Sarajevo, Fakultet islamskih nauka, 1998.
- *Zbornik radova Fakulteta Islamskih nauka u Sarajevu*, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2006.
- *Preporod*, islamske informativne novine

ميهو مانيجو

Meho Manjgo

تقرير فوتوجرافي توثيقي عن حسين أفندي
جوزو بمثابته السجن والمدرس والإستاذ
الجامعي

**Photo-Documentary
about Husein-ef. Dozo**

- Dozo as a Prisoner, Teacher, Professor,
Editor of the Preporod and President of
the 'Ilmija Association

ورئيس التحرير للصحيفة بريورود ورئيس
جمعية العلماء في البوسنة والهرسك

ملخص: إن هذه المقالة متركزة على تقديم حسين أفندي جوزو بمثابته السجن والمدرس والأستاذ الجامعي ورئيس التحرير للصحيفة «بريورود» ورئيس جمعية العلماء في البوسنة والهرسك. وعند اختتام المقالة تم تسجيل ذكريات معاونيه في الهيئة التحريرية للصحيفة «بريورود» وكذلك ذكريات بعض من معارفه الذين شهدوا ما لقيه حسين جوزو من المشاكل بعد أن ألقى المحاضرة في الحفلة الافتتاحية للمسجد في بوريتش - بوغوينو عام ١٩٧٩م.

Summary: The focus of this paper is the introduction of Husein-ef. Dozo as a prisoner, teacher, professor, editor of the Islamic newspaper Preporod and president of the 'Ilmija Association. At the end of the paper, the memories of his colleagues from the editorial office of the Preporod were recorded, as well as the memories of acquaintances who witnessed the problems that Dozo faced after the speech he gave at the mosque opening in Poric near Bugojno in 1979.

Šejh Abdurrahman Sirri i tekija na Oglavku

MR. HFZ. VEDAD KASUMOVIĆ

imam u miz sarajevo
vedad.kasumovic@hotmail.com

Sažetak: Šejh Abdurrahman Sikirić (1775–1847) jedan je od najutjecajnijih sufija Balkana. Odrastao je, obrazovao se i život proveo u Bosni. Iako nije mnogo pisao, njegovo djelovanje i živa riječ kojom je odgajao sve slojeve društva u izuzetno turbulentnom periodu naše historije, bit će i ostati trajan zalog koji nas zadužuje da se vratimo našim duhovnim autoritetima i učimo iz njihovih krajnje angažiranih života. U ovom radu donosimo pregled biografije šejha Abdurrahmana Sirrije na osnovu dostupne literature i usmene tradicije. Pored toga, prikazat ćemo historijat tekije na Oglavku, koju je Sirri-baba izgradio i za koju je vezan njegov cjelokupan život i rad. Na kraju, ukazujući na vrijednost učenja i znanja dat ćemo osnovne informacije o Šejhovoju biblioteci i njegovim kaligrafskim radovima.

Ključne riječi: Abdurrahman Sirri, Oglavak, tekija, nakšibendije, Bosna

UVOD

Šejh Abdurrahman Sikirić, poznat kao Sirri-baba, jedan je od najutjecajnijih sufija Balkana i ličnost koja je izuzetno zaslužna za širenje tarikata u Bosni tokom 19. stoljeća. Uprkos tome, čitajući o životu ovog tesavvufskog prvaka, primijetili smo da su podaci koji se navode, u ne tako malom broju tekstova, šturi i da je veći dio njegovga života u konačnici ostao neistražen.

Prema raspoloživim radovima i usmenim predanjima, Sirri-babino obrazovanje usko je vezano za šejha Huseina Zukića, s kojim se susreće prvotno u Fojničkoj medresi, a zatim više od desetljeća provodi u Vukeljićima, gdje ga šejh podučava islamskim disciplinama, ujedno ga odgajajući za svoga nasljednika. Nakon što ga šejh Zukić imenuje svojim halifom, Sirri-baba odlazi na Oglavak, gdje gradi tekiju i od tog perioda kreće njegov tarikatski angažman.

Na samom početku važno je spomenuti da se šejh Abdurrahman Sirri obrazovao, intelektualno i duhovno, isključivo u Bosni, što, uzimajući u obzir vrijeme u kojem je živio, dodatno ukazuje na potrebu izučavanja našeg duhovnog naslijeđa i njegovih nosioca, o kojima, nažalost, uglavnom znamo izuzetno malo. Čitajući literaturu o Sirri-babi, primijetili smo da u njima nisu tretirana veoma značajna pitanja o **Šejhovom** intelektualnom i duhovnom sazrijevanju. Stoga smo se u ovom radu ograničili na rani period Sirri-babina života te hronološki prikaz dostupnih informacija o tekiji na Oglavku. Na kraju rada donosimo kraći pregled oglavačke biblioteke i **Šejhiovih** kaligrafskih radova.

ROĐENJE, DJETINJSTVO I OBRAZOVANJE

Najstariji predak Abdurrahmana Sirrije, o kojemu možemo pronaći podatke, jeste Fadlullah Baltaoglu¹, sin Abdullaha Razija², koji se u Fojnicu doselio iz Amasije, pokrajine koja se nalazi na prostoru današnje Turske. Postavljen je na poziciju kadije u periodu nakon što je sjedište kadiluka preneseno iz Kreševa u Fojnicu, krajem 17. stoljeća. U jednom od djela, koje se nalazi u rukopisnoj zbirci Bošnjačkog instituta u Cirihu, možemo pronaći ilahiju koja je naslovljena kao *Ilabija časnog Fadila Bošnjaka, djeda časnog Sirrije*. Također, sačuvan je i njegov komentar *Rasprave o učenju Ajetul-kursije* od Guzelhisarija.³ Uz

1 Balta u prijevodu s turskog jezika znači sjekira, te porodica Baltaoglu vremenom preuzima prezime Sikirić. Usp: Ahmed Mehmedović, "Alimske porodice: Sikirići", *Novi Muallim*, (25/2006.), str. 84.

2 O Abdullahu Raziju nemamo mnogo podataka. Iz prepisa *Delailul-hajrata* Behaj-efendije Sikirića saznamo da je sin Sejjid-Mustafe, čije je porijeklo iz Šama. Postoji mogućnost da je on Sejjid Abdullah, koji se spominje u ostavinskoj raspravi iz 1708. godine, te da je unuk Sejjid-Abdulfettaha, šejha mevlevijske tekije na Bendbaši i upravnika Isa-begova vakufa, za kojeg se zna da nije iz ovih krajeva. Spomenuti su oslovljavani sa *sejjid*, što bi značilo da su iz loze poslanika Muhammeda, a.s. Usp: Hazim Numanagić, "Uvod", u: Sufi Sejjid Salih Faruki, *Ako hoćeš derviš bit*, Ibn Arebi, Sarajevo 2016, str. 5-6.

3 Nismo pronašli podatke o spomenutom autoru u dostupnoj literaturi.

Tekija na Oglavku

njegovo ime, u rukopisnoj građi, spominje se odrednica Mevlevi, iz čega pretpostavljamo da je bio pripadnik mevlevijskog derviškog reda.⁴ Njegov sin, Mehmed Baltaoglu, rodio se u prvoj polovini 18. stoljeća. Kraće vrijeme boravio je u Travniku, najvjerovatnije kao kadija, gdje je 1750. godine prepisao četiri djela iz muslimanske jurisprudencije, koja se čuvaju u Orijentalnoj zbirci HAZU u Zagrebu.⁵ U ranije spomenutoj rukopisnoj zbirci Bošnjačkog instituta, uz jedan od rukopisa koji se vezuju za porodicu Sikirić, nalazi se pismo u mesnevi⁶-stihovima, koje sadrži dvadeset pet bejtova i govori o Poslanikovom, a.s., sinu, a spjevao ju je Muhamed-efendi (ili Mehmed-efendi), koji se potpisuje kao Balta.⁷ Iako su podaci o njemu, kao i o njegovu ocu Fadlullahu, oskudni, na osnovu njih ipak možemo zaključiti da se radi o porodici koja se isticala po učenosti i

4 Usp: A. Mehmedović, "Alimske porodice: Sikirići", str. 84.

5 Usp: *Ibid.*, str. 84-85.

6 Mesnevi je duža poema u kojoj svaki stih može imati novu misao, a rimovanje je slobodno za svaki stih. Stih mesnevi se rimuje tako da se rimuju njegova prva i druga polovina, odnosno ima unutrašnju rimu između dva polustiha. Usp: Fehim Nametak, *Historija turske književnosti*, Orijentalni institut u Sarajevu, Sarajevo 2013, str.173.

7 Usp: Fehim Nametak, "Porodica Sikirića u rukopisima Bošnjačkog instituta u Cirihi", u: Lejla Gazić (ur.), *Prilozi za orijentalnu filologiju*, Orijentalni institut u Sarajevu, Sarajevo 1999, str. 174.

slijeđenju tesavvufskog nauka. To će se posebno odraziti na duhovni i intelektualni profil njihova potomka, Mehmedova sina, Abdurrahmana. Abdurrahman Sikirić je rođen 1775. godine u Fojnici.⁸

U periodu kada porodica Baltaoglu doseljava u Fojnicu, taj kraj se ubrzano razvija i dobija na značaju. Fojnica se razvila u kasabu koja je imala aktivno rudarstvo, zanatstvo i trgovinu, musafirhanu i poznati franjevački samostan, tri džamije, medresu i tekiju, čaršiju i konak, kao i sve strukture kotarske uprave i sva obilježja razvijenog gradskog naselja svog vremena.⁹ Abdurrahman Sikirić je rođen i odrastao u okruženju koje je pružalo mogućnost intelektualnog i duhovnog obrazovanja. Dok je majka bila trudna, njegov otac Mehmed sanjao je čovjeka u zelenoj odjeći koji mu govori da će mu se roditi sin, kojem treba dati ime Abdurrahman, a kada dođe vrijeme za to, njemu će ga predati na odgajanje. Kada je Abdurrahman bio dječak, na njihova vrata je došao Husejn-baba Zukić,¹⁰ koji je kao mladić otišao iz Fojnice na školovanje i nakon četrdeset godi-

8 Tačna godina rođenja utvrđena je na osnovu kronograma Šakira Sikirića, njegova sina, u kome se navodi da je preselio 1847. godine, s navršenih 74 godine (hidžretske) života, te su s tim podatkom riješene i određene neodoumice u pogledu godine rođenja. Vidi: Halid Buljina, *Tekije u Fojničkom kraju*, Svjetlost, Fojnica 1991, str. 53. Također, kao godina rođenja Abdurrahmana Sikirića navodi se 1785, podatak koji je prvi put spomenut u radovima dr. Šaćira Sikirića, a kasnije ga nekritički preuzimaju brojni autori. Vidi: Šaćir Sikirić, "Pobožne pjesme šejh-Abdurrahmana Sirrije", *Glasnik islamske vjerske zajednice Nezavisne Države Hrvatske*, (11/1941), str. 334, Džemal Čehajić, *Derviški redovi u jugoslavenskim zemljama sa posebnim osvrtom na Bosnu i Hercegovinu*, Orijentalni institut u Sarajevu, Sarajevo 1986, str. 55.

9 Vidi više: H. Buljina, *Tekije u fojničkom kraju*, str. 10-18.

10 Husein-baba Zukić rođen je u selu Vukeljići. Porijeklo mu seže do šejh Husejna Danijala iz Halepa, koji se tokom Fatihova osvajanja Bosne nastanio u Busovači. Svi potomci do Husejna bili su pripadnici derviških redova, melamije i halvetije. Svoje obrazovanje započeo je u mektebu u Živčićima, nastavio ga u medresi u Fojnici, a zatim u Kuršumlji medresi u Sarajevu. Nakon toga odlazi u Istanbul, gdje ga je u tarikatu uveo šejh hafiz Muhammed Hisari, šejh nakšibendijske tekije Muradije, koja je pripadala mudžedidi, ogranku nakšibendijskog tarikata, gdje provodi punih dvanaest godina. Nakon toga, po savjetu šejha Hisarija, napustio je Istanbul i krenuo na dugogodišnje putovanje obilazeći Konju, Bagdad, Basru, Semerkand, Buharu i Kasri Arifan, gdje je boravio u tekiji osnivača nakšibendijskog tarikata Behaudina Nakšibenda. Iz Kasri Arifana, nakon dugogodišnjeg usavršavanja i traganja za znanjem vraća se u Fojnicu, gdje djeluje kao muderis medrese, šejh tekije i vaiz Čaršijske džamije. Širio je učenje nakšibendijskog reda među narodom, zagovarajući džehri (glasni) zikir koji nije praktikovan u mudžedidij ogranku, smatrajući da bolje odgovara narodu u tom kraju. Zbog toga je šejh Zukić danas poznat kao kol-sahibija (osnivač) *huseini* ogranka unutar nakšibendijskog reda. Nedugo nakon toga, šejh napušta i Fojnicu, te odlazi u rodne Vukeljiće, gdje osniva tekiju 1780. godine. Tako je zabilježeno na spoljnjem zidu tekije gdje na natpisu stoji da je tekiju osnovao *voda i učitelj nakšibendija šejh Husein Zukić Bosnevi*. Vrlo brzo glas o šejh Huseinu i tekiji se proširio, pa su mu osmanske vlasti zbog šireg društvenog značaja njegova rada 1785. godine odobrili pomoć od 30 groša dodjeljivanih svaka tri mjeseca, što je kasnije povećano na 300 groša godišnje. Spomenute donacije tekiji zabilježene su u sidžilu fojničkog kadije iz 1790. godine. Od Šejhovah pisanih radova ostala su sačuvana samo dva istihradžata i kišna dova. U usmenoj tradiciji prenosi se da je šejh imao samo jednog murida, odnosno jednog kojemu je mogao prenijeti sva iskustva i znanje stečeno kroz minule godine provedene po centrima islamskog svijeta, te ostaviti u amanet širenje nakšibendijskog učenja na ovim prostorima. Taj murid je Abdurrahman Sikirić i o njegovu odnosu će biti više riječi u nastavku rada. Šejh Zukić je preselio 1800. godine, i ukopan je u blizini tekije u Vukeljićima. Usp: Čazim Hadžimejlić, "Šejh Husein-baba Bosnevi, *Kelamu'l šifa'* (20/2009), str. 82-87, H. Buljina,

na se vratio u rodno mjesto. Od tog dana Husejn-baba će, uz dozvolu Sirrijinih roditelja, imati ključnu ulogu u njegovu odgoju i obrazovanju.¹¹ Abdurrahman svoje obrazovanje započinje u mektebu i Fojničkoj medresi.¹² U to vrijeme muderis medrese, vaiz Čaršijske džamije i postnišin (šejh) tekije uz džamiju¹³ je spomenuti Husein-baba. Pored Abdurrahmana, Fojničku medresu pohađa i Abdulvehhab Ilhamija Žepčevi,¹⁴ kasnije poznati pjesnik i sufija, gdje se najvjerovatnije upoznaju i druže, uprkos razlici u godinama, koja je, doduše, bila neznatna. Nakon što ga je duhovna snaga njegova poziva naprosto povukla u rodne Vukeljiće, Husein-baba je nastavio svoju misiju u ranije izgrađenoj džamiji¹⁵ i tekiji¹⁶ u kojoj se prevashodno posvetio svome učeniku Abdurrahmanu Sikiriću, koji dolazi i boravi kod njega.

DUHOVNO SAZRIJEVANJE I TARIKATSKA OVLAŠTENJA

Period života Abdurrahmana Sikirića, nakon njegova odlaska u Vukeljiće, u pisanim radovima uopće nije tretiran. Spomenuta su samo dva podatka, iako bez šireg obrazlaganja, iz kojih saznajemo da je Abdurrahmana u nakšibendijski red¹⁷ uveo Husein-baba, davši mu nadimak Sirri – Tajanstveni, po kojemu

---

“Tekije u fojničkom kraju”, str. 35–41, Dženan Hasić, “Muhammed Murad el-Buhari i tekija Muradija u Istanbulu: Od Semerkanda, preko Istanbula do Vukeljića”, *Glasnik* (9-10/2016), str. 786-787.

11 Usp: H. Numanagić, “Uvod”, u: S. Faruki, *Ako hoćeš derviš bit*, str. 5-6.

12 Medresa u Fojnici bila je medresa nižeg ranga. Osnovana je neposredno po izgradnji Čaršijske džamije, 1666. godine. Osnivačem medrese se smatra Šaban Ahmed-efendija, kreševsko-fojnički kadija. On je ujedno bio i prvi muderis, a spominje se kao obrazovana i uvažena ličnost. U njoj se školovao i Husein-baba Zukić prije odlaska u Sarajevo. Usp: H. Buljina, *Tekije u fojničkom kraju*, str. 21-25.

13 Riječ je o tekiji u Fojnici, izgrađenoj nakon Čaršijske džamije u drugoj polovini 17. stoljeća, vjerovatno na inicijativu muderisa Šaban Ahmed-efendije. Prvi poznati šejh ove tekije je upravo Husein-baba Zukić. Usp: *Ibid.* str. 35.

14 Abdulvehhab Ilhamija rođen je 1773. godine u Žepču. Školovao se u rodnom gradu, Tešnju i Fojnici. U Tešnju izučava fikh, hadis i tefsir pred profesorom Abdullahom Čankari el-Ensarijem. Nije sa sigurnošću utvrđeno ko ga je uveo u tesavvufski nauk. Iza sebe je ostavio divan pjesama, koji sadrži poeziju na turskom, bosanskom i arapskom jeziku, te Ilmihal za djecu na bosanskom jeziku i djelo *Tuhfetu-l-musallin ve zubdetu-l-hašiiin* na turskom jeziku, što predstavlja svojevrsan teološki udžbenik koji tretira pitanja vjere i morala. Pogubljen je u travničkoj tvrđavi po naredbi Dželaluddin-paše 1821. godine. Usp: Muhamed Hadžijamaković, *Ilhamija, život i djelo*, El-Kalem, Sarajevo 1991, str. 11-22, Sedad Dizdarević, “Abdulvehhab Žepčevi Ilhamija”, *Znakovi vremena* (41-42/2008.), str. 218-223.

15 Džamiju manjih dimenzija u Živčićima, zajedno sa stanovnicima, sela izgradio je Husein-baba 1773. godine. Usp: Senad Mićijević, *Tekija u Živčićima*, IC štamparija Mostar, bez godine izdanja, str. 13.

16 Nakšibendijska tekija u Vukeljićima izgrađena je 1781. godine, a podigao ju je Husein-baba Zukić, najvjerovatnije na temeljima stare halvetijske tekije. Prvi šejh tekije bio je njen osnivač Husein-baba, a nakon njegove smrti kao vekil tekije postavljen je njegov sin Lutfullah, do dolaska Mejli-babe 1841. godine kojeg kao šejha tekije postavlja Abdurrahman Sikirić. Od prvobitnog objekta ostao je sačuvan tih iz kojeg saznajemo vrijeme gradnje i ime osnivača. Kako tekija nije imala svoj vakuf, Husein-baba je primao neku vrstu dohotka iz vilajetske blagajne u visini trideset groša. Usp: *Ibid.* str. 20-21.

17 Nakšibendijski sufijski red ime je dobio po svome utemeljitelju Hadže-Behauidinu Nakšibendu, ro-

će redovito biti i oslovljavan. Koji su motivi nagnali Husein-babu, jednu od najobrazovanijih ličnosti Bosne u tom vremenu, da se povuče i djeluje u seoskom ambijentu daleko od prometnica i javnog života, nije poznato.

Iako je više od deset godina koliko je Aburrahman Sirri proveo uz šejha u Vukeljićima nedovoljno istraženo, možemo zaključiti da je u tom periodu izrastao u osobu koja je sposobna svekoliko znanje i iskustvo Husein-babe prenositi dalje. Podatak koji se spominje u nekim radovima da je Sirri-baba bio jedini murid svoga šejha, ne možemo sa sigurnošću utvrditi, budući da je Husein-baba vodio tekiju u Vukeljićima duži niz godina, ali je vjerovatno jedini koji je svojim znanjem i sposobnošću zadobio njegovo povjerenje i jedini kojeg je ovlastio da u tarikatu uvodi druge.¹⁸ U kasidi¹⁹ stoji:

*Kutbi zeman,²⁰ arif billah,²¹ Husein evlija
Kad ga vidje on mu reče, merhaba ti Sirrija
Dobro došo o evladu, ilmi ledun²² da ti dam
Tebi jednom hrku nakša²³ sa ta'zimom²⁴ da predam.*

Prije preseljenja na ahiret 1800. godine, Husein-baba povjerava Abdurrahmanu Sirriji, koji tada ima dvadeset pet godina, ovlaštenje i dozvolu da ga

---

denom u Kasri-Arifanu, u blizini Buhare 1317. godine. U tarikatu ga je uveo Hadže Muhammed-baba Semasi, a pored povezanosti s njegovom silsilom bio je u vezi i sa šejhovima jesevijskog tarikata. Pored toga navodi se da je bio i *uwejsija*, te je na taj način odgajan plemenitošću Abdulhalika Gudždovaniya, koji je ranije ozbiljio stvarnu organizaciju reda i njegova osnovna načela. Red je prvotno utemeljen u Centralnoj Aziji, da bi se kasnije raširio u Turkestanu, Siriji, Afganistanu i Indiji, a nakon toga posebno blagodarajući šejhu Ahmedu Sirhindiju, koji je nazvan drugim obnoviteljem milenija, i mnogo šire. Red se odlikuje strogim pridržavanjem šerijatskopraavnih normi i Poslanikova, a.s., sunneta. Usp: Rešid Hafizović, *Temeljni tokovi sufizma*, Bemust, Sarajevo 1999, str. 425-429, Elvir Musić, *Tumačenje Kudšije*, A-Dizajn, Sarajevo 2016, str. 9-12.

18 Usp: Dž. Čehajić, *Derviški redovi u jugoslovenskim zemljama sa posebnim osvrtom na Bosnu i Hercegovinu*, str. 50-55, Emir Gačanović, *Šejh Sirri-baba, oblikom kaplja, sadržinom okean*, Nepoznata Bosna, Fojnica 2014, str. 25-27.

19 Shodno važnosti usmene predaje, koja je ostala sačuvana do današnjih dana, odlučili smo se navesti jednu kasidu za koju smatramo da je sukus upravo te predaje, da bismo istu povezali s onim što je od tih predaja zapisano, te dali jasniju sliku života i djela Abdurrahmana Sirrije. Spomenutu kasidu navodit ćemo parcijalno slijedeći tematiku koja se u određenom odjeljku problematizira. Autor kaside je gospodin Almin Fazlić, uz čiju dozvolu istu koristimo u radu, te mu se ovom prilikom zahvaljujemo.

20 Pol – stožer. Jedna osoba koja postoji u svakom vremenu, najvrjednija kod Boga u to vrijeme. Vidi: Kenan Čemo, *Rječnik sufijsko-tarikatskih izraza*, Bookline, Sarajevo 2022, str. 135.

21 Znalac o Allahu, istinski znalac Allaha, dž.š., *Ibid*, str. 24.

22 Božije znanje, tajanstveno El-Hakkovo znanje, koje samo Njemu pripada. Tim tajanstvenim znanjem je Allah, dž.š., neposredno obdario poslanike i evlije. Fejzulah Hadžibajrić, *Mali rječnik sufijsko-tarikatskih izraza*, bez izdavača, Sarajevo, 2006, str. 41.

23 Nakšibendijskog reda.

24 Odavanje počasti, poštivanje. Teufik Muftić, *Arapsko-bosanski rječnik*, El-Kalem, Sarajevo 1997, str. 981.

naslijedi. Sirri-baba, prema šejhovu uputstvu, počinje i s gradnjom tekije na Oglavku.²⁵ Spomenuto ovlaštenje nije sačuvano, iako se njegova sadržina, a posebno silsila nakšibendijskog reda, može odrediti prateći hilafetname, koje je kasnije Sirri-baba davao svojim nasljednicima.

Silsila oglavačkih šejhova do Poslanika, a.s., zabilježena je i u rukopisu Ms 382 Bošnjačkog instituta u Zürichu, kako slijedi: Božiji Poslanik, Ahmed Muhammed Mustafa, neka je spas i mir na njega → Ebu Bekr es-Siddik → Selman Farisi → Kasim ibn Muhammed → Džafer Sadik → Bajezid Bistami → Ebul-Hasan Harkani → Ebu Ali Farmedi → Jakub ibn Jusuf Hamadani → Abdulhalik Gudždovani → Havadže Arif Rivegeri → Mahmud Indžir Fagnevi → Havadže Ali Ramitini → Muhammed Baba-Simasi → Emir Kelal → Šah Muhammed Nakšibendi el-Buhari → Ma'ruf Kerhi → Abdullah Tašandi → Muhammed Zahid. → Muhammed Derviš Veli → Havadže Imkeneki → Muhammed Baki → Ahmed Faruki → Muhammed Murad Buhari → Halil Birgivi → Hafiz Muhammed Hisari → Husejn Baba-Bosnevi → Abdurrahman Sirri.

Iz navedene silsile saznajemo da je šejh Abdurrahman Sirri bio dvanaesti po redu nakon osnivača reda Muhammeda Behaiddina Nakšibendija.²⁶ Zanimljivo je da se spomenuta silsila navodi i u drugom ovlaštenju²⁷ koje je Sirri-baba dobio od Abdulvehhaba Ilhami-babe, za kojeg se dugo vremena smatralo da je Sirri-babin učenik i da ga je on uveo u tarikatu, iako je mlađi od njega, kako smo ranije naveli. Ilhami-baba i Sirri-baba upoznali su se u Fojnici, gdje su pohađali medresu i najvjerovatnije je da su, nakon što je životni put Sirri-babu odveo u Vukeljiće, a Ilhami-babu u Tešanj, a kasnije u Žepče, ostali prijatelji, te da su bili potpora jedan drugome na duhovnom putu prije nego da su bili u odnosu *murid-šejh*. Također, spomenuta hilafetnama je jedino sačuvano ovlaštenje, koje je predato Sirri-babi, i u njoj pronalazimo potvrdu da ga je i Husein-baba ranije ostavio za nasljednika.

Silsila zabilježena u dvije hilafetname date Sirri-babi spaja se u ličnosti hafiza Muhammeda Hisarija, šejha tekije Muradije u Istanbulu, s tim da prva ide

25 Usp: H. Numanagić, "Uvod", u: S. Faruki, *Ako hoćeš derviš bit*, str. 7.

26 F. Nametak, "Porodica Sikirića u rukopisima Bošnjačkog instituta u Cirihi", str. 171-172.

27 Hilafetnama, koju je Ilhami-baba dao Sirri-babi, u vlasništvu je porodice Numanagić i u fragmentima je objavljena u nekim radovima. Kopiju hilafetname nam je ustupio gospodin Nusret Čolo, a u ovom radu ćemo je koristiti uz dozvolu vlasnika originala gospodina Hazima Numanagića. Ovom prilikom im se zahvaljujemo na ustupljenom dokumentu. Čitajući tekst hilafetname, primijetili smo da je u tekstu Fehima Nametka, koji je rađen na osnovu rukopisa iz Ciriha, došlo do zamjene imena dvojice šejhova u silsili. Naime, umjesto Ma'rufa Kerhije u hilafetnami je naveden Jakub Kerhi, a umjesto Abdullaha Tašandija, šejh Ubejdullah Ahrar.

preko Husein-babe, a druga preko Ilhami-babina šejha Muhammeda Ahsehujia i njegova učitelja Ebul-Ešraka.

Pored navedenog, zabilježena je još samo jedna predaja koja govori o bliskom odnosu dvojice sufija. Navodi se da su zajedno otišli u posjetu Ajvaz-dedinom²⁸ turbetu u Pruscu. Prilikom te posjete Ilhami-baba se duže zadržao u turbetu, a kad izađe, Sirri-baba mu reče: “Zašto si to tražio od dragog Boga, Ilhamijo? Tvoja dova je primljena.” Naime, Ilhami-baba je tražio od dragog Boga da preseli kao šehid, što će kasnije biti uzrokom njegova pogubljenja nakon što kroz poeziju digne glas protiv nepravde, te ga Dželali-paša²⁹ pozove u Travnik i naredi njegovo pogubljenje.³⁰

TEKIJA NA OGLAVKU

Prema podacima kojima raspoložemo, tekija na Oglavku³¹ je treća najstarija tekija u fojničkom kraju. Tekija je osnovana najvjerovatnije krajem 18. stoljeća, tačnije 1798. godine,³² još za života Husein-babe Zukića koji je i inicirao njenu gradnju. Kasnije godine, koje se spominju u nekim pisanim radovima, vjerovatno se odnose na neki vid dogradnje objekata uz tekiju.³³ Po predaji, pozicija

---

28 Predaja govori da je Ajvaz-dede, veliki učenjak i sufija, u Prusac došao nakon osmanlijskog osvajanja Bosne, te da je neumorno radio na prosvjećivanju naroda i unapređenju tog kraja. Zbog izgradnje vodovoda, četrdeset jutara je klanjao rani sabah moleći Allaha, dž.š., da se raspukne stijena koja je smetala provođenju vode do Prusca. Četrdesetog jutra stijena se raspukla. Prema nekim autorima, Ajvaz-dede je živio dosta kasnije, te mu se pripisuje i jedna kasida. Usp: H. Numanagić, “Uvod”, u: S. Faruki, *Ako hoćeš derviš bit*, str. 6-7, Elvir Duranović, “Narodno predanje o Ajvaz-dedi, historijsko-komparativni pristup”, *Glasnik* (9-10/2015), str. 967-986.

29 Dželaluddin Ali-paša je rođen u Diyarbekiru. Bio je izuzetno učen, pisao je i poeziju, pritom čvrste naravi i nepokolebljiv u odlukama. Za namjesnika Bosne je postavljen 1820. godine, te je za dvije godine namjesnikovanja pogubio veliki broj bosanskih kapetana i feudalaca, a ostao je upamćen po pogubljenju Abdulvehhaba Ilhamije Žepčevija, te kao jedan od najsurovijih bosanskih namjesnika. Uživao je veliko povjerenje Porte, zbog odlučnosti da se sprovedu sultanske reforme, ali je na koncu ipak smijenjen 1822. godine, radi čestih optužbi na račun njegove okrutnosti. Umro je iste godine u Travniku, gdje je i sahranjen. Usp: Vedad Biščević, *Bosanski namjesnici osmanskog doba (1463-1878)*, Connectum, Sarajevo 2006, str. 338-344.

30 Usp: H. Numanagić, “Uvod”, u: S. Faruki, *Ako hoćeš derviš bit*, str. 8-9.

31 Selo desetak kilometara udaljeno od Fojnice, podno planine Zahor. H. Buljina, *Tekije u fojničkom kraju*, str. 44.

32 Usp: *Ibid.* str. 44.

33 Pored spomenute, u literaturi su zabilježene još dvije godine koje označavaju vrijeme početka izgradnje tekije i djelovanja Sirri-babe na Oglavku, i to 1802. i 1816. godina, koja je navedena u Izvještaju o tekijama objavljenom u *Glasniku* IVZ kraljevine Jugoslavije iz 1930. godine. Usp: E. Gačanović, *Šejh Sirri-baba, oblikom kaplja, sadržinom okean*, str. 28.

i dimenzije prvobitno izgrađenog objekta došle su putem ilhama, odnosno nadahnuća.³⁴ U kasidi stoji:

*Nur Muhammed*³⁵ *post tekijski, na Oglavku označi*
*Iršad*³⁶ *mjesto Oglavak mu u amanet ostavi.*

Prije dolaska na Oglavak, Abdurrahman Sirri je oženio Lejlu, kćerku imama iz Ostružnice, a nakon toga su se doselili na zajedničko imanje. Pod naletom kuge, Oglavak je opustošen, pa je u tom periodu selo uglavnom bilo zapušteno, obradivo zemljište obraslo rastinjem, a veći dio je bio prekriven šumom. U takvom ambijentu Sirri-baba počinje s aktivnostima u selu, gdje pored izgradnje tekije, radi i na oplemenjivanju zemlje i krčenju parcela, nakon dugogodišnjeg iskustva koje je stekao boraveći kod Husein-babe, radeći s gorštacima u selu Vu-keljici, što će uveliko pomoći u zbližavanju sa stanovnicima tog kraja.³⁷ Jedan od razloga zašto je Husein-baba odabrao Oglavak jest i kabur vojnika sultan-Fatihove vojske, koji je poginuo prilikom pohoda za osvajanje grada Kozo, čije su ruševine vidljive na obroncima planine Zec, iznad Fojnice. Taj vojnik je šejh Husein, porijeklom iz Horosana, danas u narodu poznatiji kao Horosanli-de-de. U kasidi stoji:

*Asker fetha,*³⁸ *gazi šehid, potvrdi mu mekame*
Pa mu reče Sirri-baba, neka tebe uzame.

Sirri-baba je iznad kabura spomenutog bogougodnika sagradio turbe, a tekiju u neposrednoj blizini. Kako je izgledala prvobitna tekija možemo pretpostaviti po opisu koji je, doduše, zapisan više od stotinu godina nakon njezine izgradnje, ali je vjerovatno zadržan postojeći poredak odaja, pa čak i ako se vršila neka dogradnja u periodu prije nastanka opisa. Tekija je manja pravougaona građevina, gdje od vrata na sjevernoj strani hodnik vodi ka semahani, manjoj dekoriranoj prostoriji, a do nje mejdan-odaji, gdje se derviši okupljaju i zadržavaju prije i poslije zikra. U jednom zidu je postavljeno visoko ognjište tradicionalnog turskog tipa, a niski divan duž dugih zidova. U tekiji se nalazi i mala ćelija zvana *halvetgah*, koja je služila za povlačenje derviša u osamu, u četrdesetodnevnom

34 H. Numanagić, "Uvod", u: S. Faruki, *Ako hoćeš derviš bit*, str. 7.

35 Muhammedovo svjetlo, Muhammedova riječ, Muhammedova istina, tj. Muhammed, a.s. F. Hadžibajrić, *Mali rječnik sufijsko-tarikatskih izraza*, str. 73.

36 Buđenje čovjeka iz uspavanosti i nemara, osposobljenost derviša za vođenje drugim ašicima, proces vođenja i šejhovo odgajanje murida. F. Hadžibajrić, *Mali rječnik sufijsko-tarikatskih izraza*, str. 44.

37 Usp: E. Gačanović, Šejh *Sirri-baba, oblikom kaplja, sadržinom okean*, str. 26-27.

38 Vojnik sultan-Mehmed Fatihove vojske, prilikom osvajanja Bosne.

periodu, gdje bi se potpuno posvetili ibadetu. U periodu kad je ovaj opis tekije bilježen, početkom 20. stoljeća, *halvetgab* je već prestao služiti svrsi i pretvoren je u drvarnicu.³⁹

Poput perioda u kojem je Abdurrahman Sirri boravio u Vukeljićima, tako je i o prvih dvadesetak godina njegova života i djelovanja na Oglavku vrlo malo dostupnih informacija. Sudeći prema kasnijim decenijama, u tom vremenu tekija i njen postnišin Sirri-baba bude interesovanje kako naroda tako i uleme i vlasti, a tome svjedoči podatak da su nakon ranih 20-ih godina 18. stoljeća svi bosanski namjesnici smatrali svojom moralnom obavezom posjetiti tekiju i tako steći šejhovu naklonost. Budući da tekija nije imala veći vakuf, čija bi se sredstva koristila za njeno održavanje, spominje se tek tri stotine metara kvadratnih površine koji su uvakuffjeni, bosanski namjesnik Selim Sirri-paša⁴⁰ naređuje, 1824. godine, da se iz prihoda fojničke nahije godišnje isplaćuje 100 groša, kao pomoć tekiji. O velikoj važnosti tekije značajno svjedoči podatak da je sultan Mahmud II,⁴¹ fermanom iz 1835. godine, oslobodio Sirri-babine posjede i tekiju svih poreza i obaveza prema državi. Ovaj podatak je izuzetno važan ako uzmemo u obzir činjenicu da su odnosi Bosne i Porte bili narušeni u tom periodu.

Travnički vezir Mehmed Vedžihi-paša⁴² je 1838. godine izgradio konak, koji je korišten najviše kao musafirhana za veliki broj posjetilaca tekije. Drugi konak, dosta veći i ljepši od spomenutog, podigao je 1846. godine bosanski namjesnik Mehmed Kamil-paša.⁴³ Kronogram o gradnji ovog konaka napisao je sarajevski

---

39 Usp: E. Gačanović, Šejh *Sirri-baba, oblikom kaplja, sadržinom okean*, str. 28-31.

40 Selim Sirri-paša rodom je iz Soluna. Za namjesnika Bosne postavljen je 1823. godine, nakon smjene Dželali-paše, u izuzetno teškom periodu. Na toj poziciji je ostao do 1826. godine. Pored toga bavio se i kaligrafijom. Usp: V. Bišćević, *Bosanski namjesnici osmanskog doba (1463-1878)*, str. 344-345.

41 Mahmud II je postavljen na prijestolje 1808. godine. Provodio je reforme u oblasti obrazovanja, prava i administracije, pri tome nailazeći na veliki otpor janjičara. Godine 1826. fermanom je naredena njihova potpuna likvidacija u Carstvu. Sultan je umro u Istanbulu 1939. godine. Usp: Ahmed Akgündüz i Said Öztürk, *Nepoznata Osmanska država kroz sedam stoljeća*, s turskog prevela Ramiza Smajić, Dobra knjiga, Sarajevo 2016, str. 361-363.

42 Mehmed Vedžihi-paša postavljen je za namjesnika Bosne 1835. godine. Iste godine je na Ajanskom vijeću obznanio ukidanje kapetanija. Za vrijeme njegova namjesnikovanja proglašen je i zakonik Gülhane Hattı Şerif, 1839. godine, kojim se izjednačavaju svi građani Osmanskog Carstva, što će se posebno odraziti na agrarna pitanja u Bosni. Obnovio je mevlevijsku tekiju na Bentbaši i uz nju izgradio džamiju. Na poziciji valije ostao je do 1840. godine. Usp: V. Bišćević, *Bosanski namjesnici osmanskog doba (1463-1878)*, str. 380-388.

43 Morali Mehmed Kamil-paša postavljen je za namjesnika 1843. godine. Za vrijeme namjesnikovanja vrlo je obazrivo i lijepo postupao s narodom, pa je kao takav stekao poštovanje velikaša i puka. Uspostavio je poštu između Travnika i Istanbula, izgradio konak na Oglavku, prvi je uveo označavanje kuća po brojevima u ejaletu, koji su pisani na malim tahtama radi čega je i prozvan Tahtar. Usp: *Ibid.* str. 392-393

muftija Mehmed Šakir Muidović, gdje tekiju na Oglavku opisuje mjestom dubokih tajni, što je i sam namjesnik prepoznao.⁴⁴

Konak Mehmed Vedžih-paše srušen je 40-ih godina 20. stoljeća, a Mehmed Kamil-pašin tokom Drugoga svjetskog rata. Navedeni kronogram je ranije bio postavljen na ulazu u glavnu prostoriju konaka, dok je nakon njegova rušenja čuvan u tekiji. Sirri-babin murid Ali-paša Rizvanbegović⁴⁵ je pored tekije sagradio banju, a nakon šejhova preseljenja i turbe nad njegovim mezarom.⁴⁶ Spomenuti objekti, zajedno s većim dijelom naslijeđa, iz tog i kasnijeg perioda rada tekije, porušeni su, zapaljeni ili otuđeni. Prve pljačke tekije zabilježene su u vrijeme austrougarske uprave nad Bosnom, kada je odnesen veliki broj vrijednih umjetnina i antikviteta. U toku Drugog svjetskog rata, pored spomenutog konaka, srušene su i kuće Abdurrahmana Sirrije i njegova sina Abdullatifa, koje su ujedno bile i najstarije na tom prostoru, a sve vrijedne stvari iz tekije su opljačkane. U posljednjem ratu, odredi HVO-a, 1993. godine, uništili su sve što je preživjelo ranija skrnavljenja, uključujući dva turbeta i tekiju. Nakon rata potomci Sirri-babe su ih obnovili, za šta posebna zasluga pripada gospodinu Fuadu Sikiriću, uz pomoć onih koji su svjesni vrijednosti porušenih objekata i onoga što su oni značili u prošlosti.⁴⁷

BIBLIOTEKA I KALIGRAFSKI RADOVI ŠEJHA SIRRI-BABE

Kako smo ranije naveli, tekija na Oglavku je 1943. godine opljačkana, a većina vrijednih predmeta i rukopisa je otuđena. Srećom, u sidžilu sarajevskog šerijatskog suda zapisana je Sirri-babina zaostavština, te je tako ostao sačuvan popis rukopisa njegove biblioteke, što je svakako značajno kako bismo mogli pretpostaviti koja djela je Šejh čitao i koji autori su utjecali na razvoj njegove tesavvufske misli. Nakon Sirri-babina preseljenja, njegova biblioteka je brojala devedeset četiri naslova, odnosno sto sedam svezaka, te dva primjerka mushafa.

44 Usp: Muhamed Mujezinović, *Islamska epigrafika Bosne i Hercegovine*, Knjiga II, Veselin Masleša, Sarajevo, 1974, str. 486.

45 Galib Ali-paša Rizvanbegović Stočević, sin Zulfikar-kapetana, rođen je oko 1783. godine. Kao kapetan stolačke kapetanije, od 1813. godine, podiže brojne zadužbine, između kojih i tekiju nakšibendijskog reda. Zbog pomirljivog odnosa prema reformama i učestvovanja u bitci kod Sarajeva, sa osmanlijskom vojskom, a protiv Husein-kapetana Gradašćevića, te dobrog poznavanja prilika u Hercegovini, 1833. godine imenovan je hercegovačkim vezirrom. Pogubio ga je Omer-paša Latas 1851. godine. Vidi: Osman Lavić, "Rukopisi Karadoz-begove biblioteke u Mostaru", *Anali Gazi Husrev-begove biblioteke u Sarajevu*, Sarajevo (29-30/2009), str. 155.

46 Usp: Šaćir Sikirić, "Tekija na Oglavku", *Kalendar Gajreta za 1941*, Sarajevo, 1940, str. 45-46.

47 Usp: E. Gačanović, Šejh *Sirri-baba, oblikom kaplja, sadržinom okean*, str. 89-93.

U popisu rukopisa nalazimo tri rječnika orijentalnih jezika, arapsko-osmansko-perzijski, arapsko-osmanski i osmansko-perzijski rječnik. Budući da se Sirri-baba nije obrazovao nigdje izvan Bosne, pretpostavljamo da je pod patronatom svoga šejha Zukića izučavao jezike, a nakon šejhova preseljenja i samostalno nastavio usavršavanje čitajući djela na spomenutim jezicima.

Također, Šejhova biblioteka je sadržavala rukopise djela iz različitih islamskih disciplina, iz oblasti tefsira poznato djelo *Rubul-bejan*, te još četiri djela Ismaila Hakkija Bursevija,⁴⁸ iz oblasti fikha *Multeka* Ibrahima Halebija, te *El-Muhtar* Ibn Mevduda el-Mevsilija, a iz oblasti tesavvufa posebno izdvajamo *Mesneviju* Dželaluddina Rumija, *Fususul-bikem* Muhjiddina ibn Arebija, te *Risalu Kušejrijju* Ebul-Kasima Kušejrija. Pored spomenutih, u popisu djela su i *Divan* Hafiza **Širazija**, **Đulistan** Sadija **Širazija**, *Baharistan* Abdurrahmana **Džamija**, i dr.⁴⁹ Sudbina rukopisa, nakon što su opljačkani iz oglavačke tekije, nije poznata. Postoji mogućnost da su neki rukopisi i sačuvani, budući da nisu spaljeni nego odneseni iz tekije.

Zanimljiv slučaj sa **Šejhovicim** prijepisom Kur'ana bilježi hafiz Mahmut Traljić. Naime, hafiz Traljić je 1976. godine boravio u Skoplju, gdje ga je imam Mustafa-pašine džamije obavijestio da se u džamiji čuva rukopis Kur'ana koji je prepisan u Bosni. Nakon što je pregledao rukopis, hafiz Traljić je ustanovio da je prepisivač šejh Sirri-baba.⁵⁰ Nije poznato kako je spomenuti rukopis završio u Skoplju. U posljednjem ratu uništeni su i raritetni primjerci levhi, koje je pisao Sirri-baba. Dvije levhe, koje je šejh uvakufio za staru džamiju u Bužimu, sačuvane su i pohranjene u Gazi Husrev-begovoj biblioteci, što svjedoči da se šejh Sirri-baba bavio i kaligrafijom.⁵¹

---

48 Ismail Haki je rođen 1653. godine u Bugarskoj, gdje se kao dječak vezuje za šejha dželvetijskog reda, Osmana Fadli-efendiju, koji ga nakon što je prošao *sejri suluk* imenuje svojim nasljednikom. Najduži period svoga života provodi u Bursi, i otuda njegov nadimak Bursevi. Po Šejhovoj preporuci počinje držati predavanja iz tefsira u Ulu- džamiji, te je u periodu od dvadeset tri godine protumačio cijeli Kur'an, što je zabilježeno i objavljeno u tefsiru *Rubul-bejan*. Usp: Nedžad Čeman, "Predgovor", u: Ismail Haki Bursevi, *Rubul-bejan, tefsir sure El-Enfal, plijen sa Bedra*, Bookline, Sarajevo 2020, str. 5-16.

49 Usp: Zejnil Fajić, "Biblioteka šejha Abdurrahmana Sirtije sa Oglavka" u: Mahmud Traljić (ur.), *Anali Gazi Husrev-begove biblioteke*, Gazi Husrev-begova biblioteka, Knjiga XI-XII, Sarajevo 1985, str. 56-65.

50 Na kraju spomenutog rukopisa zapisana je bilješka: *Prepisao siromašni Božiji rob šejh Abdurrahman Sirri Nakšibendi, Bosnevi, sin Mehmed-ef, sina Fadlullaba-ef*. Vidi: Mahmut Traljić, "Šejh Abdurrahman Sirri bio je i kaligraf", *Glasnik IVZ* (1/1978), str. 62.

51 Usp: *Ibid.* str. 61-62, E. Gačanović, Šejh *Sirri-baba, oblikom kaplja, sadržinom okean*, str. 72-73.

LITERATURA

- Akgündüz, Ahmed i Öztürk, Said, *Nepoznata Osmanska država kroz sedam stoljeća*, s turskog prevela Ramiza Smajić, Dobra knjiga, Sarajevo, 2016.
- Buljina, Halid, *Tekije u Fojničkom kraju*, Svjetlost, Fojnica, 1991.
- Bišćević, Vedad, *Bosanski namjesnici osmanskog doba (1463-1878)*, Connectum, Sarajevo, 2006.
- Čemo, Kenan, *Rječnik sufijsko-tarikatskih izraza*, Bookline, Sarajevo, 2022.
- Čehajić, Džemal, *Derviški redovi u jugoslovenskim zemljama sa posebnim osvrtom na Bosnu i Hercegovinu*, Orijentalni institut u Sarajevu, Sarajevo, 1986.
- Ćeman, Nedžad, "Predgovor", u: Ismail Hakki Bursevi, *Ruhul-bejan, tefsir sure El-Enfal, plijen sa Bedra*, Bookline, Sarajevo, 2020.
- Duranović, Elvir, "Narodno predanje o Ajvaz-dedi, historijsko-komparativni pristup", *Glasnik* (9-10/2015)
- Dizdarević, Sedad, "Abdulvehab Žepčevi Ilhamija", *Znakovi vremena* (41-42/2008.)
- Gaćanović, Emir, *Šejh Sirri-baba, oblikom kaplja, sadržinom okean*, Nepoznata Bosna, Fojnica, 2014.
- Fajić, Zejnil, "Biblioteka šejha Abdurrahmana Sirrije sa Oglavka", u: Mahmud Traljić (ur.), *Anali Gazi Husrev-begove biblioteke*, Gazi Husrev-begova biblioteka, Knjiga XI-XII, Sarajevo 1985.
- Hadžijamaković, Muhamed, *Ilhamija, život i djelo*, El-Kalem, Sarajevo, 1991.
- Hasić, Dženan, "Muhammed Murad el-Buhari i tekija Muradija u Istanbulu: Od Smerkanda, preko Istanbula do Vukeljića", *Glasnik* (9-10/2016)
- Hadžimejlić, Ćazim, "Šejh Husein-baba Bosnevi", *Kelamu'l šifa'* (20/2009.)
- Hafizović, Rešid, *Temeljni tokovi sufizma*, Bemust, Sarajevo, 1999.
- Mujezinović, Muhamed, *Islamska epigrafika Bosne i Hercegovine*, Knjiga II, Veselin Masleša, Sarajevo, 1974.
- Lavić, Osman, "Rukopisi Karadoz-begove biblioteke u Mostaru", *Anali Gazi Husrev-begove biblioteke u Sarajevu*, Sarajevo (29-30/2009.)
- Mehmedović, Ahmed, "Alimske porodice: Sikirići", *Novi Muallim*, (25/2006.)
- Muftić, Teufik, *Arapsko-bosanski rječnik*, El-Kalem, Sarajevo, 1997.
- Mičijević, Senad, *Tekija u Živčićima*, IC štamparija Mostar, bez godine izdanja
- Nametak, Fehim, "Porodica Sikirića u rukopisima Bošnjačkog instituta u Cirihi", u: Lejla Gazić (ur.), *Prilozi za orijentalnu filologiju*, Orijentalni institut u Sarajevu, Sarajevo, 1999.
- Nametak, Fehim, *Historija turske književnosti*, Orijentalni institut u Sarajevu, Sarajevo, 2013.
- Numanagić, Hazim, "Uvod", u: Sufi Sejjid Salih Faruki, *Ako bočeš derviš bit*, Ibn Arebi, Sarajevo, 2016.
- Sikirić, Šaćir, "Tekija na Oglavku", *Kalendar Gajreta za 1941*, Sarajevo, 1940.
- Sikirić, Šaćir, "Pobožne pjesme šejh-Abdurrahmana Sirrije", *Glasnik islamske vjerske zajednice Nezavisne Države Hrvatske*, (11/1941.)
- Traljić, Mahmut, "Šejh Abdurrahman Sirri bio je i kaligraf", *Glasnik IVZ* (1/1978)

وداد قسوموفيتش

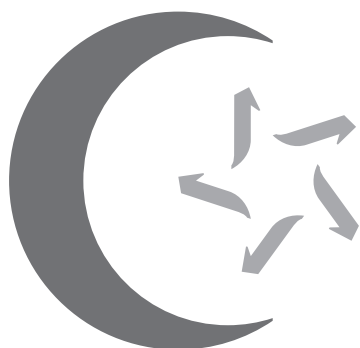
الشيخ عبد الرحمن سري

ملخص: يعد الشيخ عبد الرحمن سيكيرييتش المكنى والمعروف بالشيخ سري (١٧٧٥-١٨٤٧) من أكثر متصوفي جزيرة البلقان تأثيرا ونفوذا. نشأ الشيخ سري وتعلم وقضى حياته في البوسنة والمهرسك. أما هذه المقالة فنقدم فيها سيرة الشيخ عبد الرحمن سري ونحن معتمدون على ما هو متوفر من المصادر المكتوبة والروايات الشفوية. وإضافة إلى ذلك فنقدم المقالة ما هو معروف من تاريخ الزاوية في أوغلافاك التي بناها الشيخ سري والتي تتصل بها حياته وعمله بكاملهما.

Vedad Kasumovic

Sheikh Aburrahman Sirri and the Tekke on Oglavak

Summary: Sheikh Abdurrahman Sikiric (1775-1847) is one of the most influential Sufis of the Balkans. He grew up, was educated and lived his whole life in Bosnia. In this paper, we provide an overview of the biography of Sheikh Abdurrahman Sirri based on the available literature and oral tradition. In addition, we also mention the history of the tekke in Oglavak village, which Sirri-baba built and to which his entire life and work were tied.

Službeni dio

Aktivnosti Ustavnog suda

Broj: US-11-2-13-10/23

Datum: 1. safer 1445. god. po H.

17. avgust 2023. godine

Ustavni sud Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u sastavu: Vedad Gurda, predsjednik Ustavnog suda, Šukrija Ramić, zamjenik predsjednika Ustavnog suda, Lutvo Mehonić, Adnan Omanović i Emir Mehmedović članovi Ustavnog suda, uz učešće Aldine Suljagić-Piro, sekretara Ustavnog suda, a povodom zahtjeva Isić Muje, Hajrić Mirsada i Žilić Zehrudina, zastupanih po punomoćniku, advokatu Ajanović Mirnesu iz Tuzle, nakon vijećanja i glasanja održanog na sjednici održanoj u Sarajevu 1. safera 1445. godine po H. / 17. avgusta 2023. godine donio je sljedeću

ODLUKU

1. Djelomično se usvaja zahtjev podnosilaca zahtjeva Isić Muje, Hajrić Mirsada i Žilić Zehrudina iz Kotorskog, Doboj, te se utvrđuje da je povrijeđeno pravo podnosilaca zahtjeva garantovano članom 26. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na učešće u izborima za organe Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini i to:
  - a) podnosilaca zahtjeva Isić Muje, Hajrić Mirsada i Žilić Zehrudina kao kandidata za članove džematskog odbora Donjeg džemata Kotorsko, te
  - b) podnosioca zahtjeva Isić Muje kao kandidata za zastupnika džemata Donji džemat Kotorsko u skupštini Medžilsa Islamske zajednice Doboj.
2. Djelomično se odbija zahtjev podnosilaca zahtjeva Isić Muje, Hajrić Mirsada i Žilić Zehrudina iz Kotorskog, Doboj, u dijelu zahtjeva za poništenje izbora za Donji džemat Kotorsko te u dijelu zahtjeva za raspisivanje novih izbora u Donjem džematu Kotorsko.
3. Poništavaju se rješenje Glavne izborne komisije Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, broj: 13-03-3-5172-4/22 od 26.01.2023. godine i

rješenje Okružne izborne komisije Muftijstva zeničkog, broj: 01-03-3-581-3/2022 od 26.12.2022. godine, te se predmet vraća Okružnoj izbornoj komisiji Muftijstva zeničkog na ponovno razmatranje i odlučivanje.

4. Nalaže se Okružnoj izbornoj komisiji Muftijstva zeničkog da u ponovnom postupku podnosiocima zahtjeva dostavi na izjašnjenje prigovor džematskog imama te da nakon razmatranja izjašnjenja i eventualno drugih provedenih dokaza donese novo rješenje, u roku od 30 dana od dana prijema ove odluke.

O b r a z l o ž e n j e

I. Uvod

1. Isić Mujo, Hajrić Mirsad i Žilić Zehrudin (u daljnjemu tekstu: podnosioci zahtjeva) iz Kotorskog, podnijeli su 30.03.2023. godine apelaciju Ustavnome sudu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (u daljnjemu tekstu: Sud) zbog toga što je Glavna izborna komisija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Glavna izborna komisija) svojim rješenjem, broj: 13-03-3-5172-4/22 od 26.01.2023. godine, odbila njihovu žalbu na rješenje Okružne izborne komisije Muftijstva zeničkog (u daljnjem tekstu: Okružna izborna komisija), broj: 01-03-3-581-3/2022 od 26.12.2022. godine. U navedenoj apelaciji podnosioci zahtjeva su ukazali na određene nepravilnosti u postupku izbora članova džematskog odbora u Donjem džematu Kotorsko, a koje se odnose na njihovo "uklanjanje" sa kandidatske liste na osnovu odredbe člana 4. Izbornih pravila Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini bez mogućnosti da se o navodina o istim izjasne. U apelaciji su podnosioci zahtjeva zatražili da se "uklonjeni" kandidati vrate na listu te da se ponište izbori za Donji džemat Kotorsko te da se raspišu novi izbori u Donjem džematu Kotorsko.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Budući da zahtjev nije sadržavao neophodne elemente u smislu člana 19. stav (3) Pravilnika o organizaciji i radu Ustavnog suda Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini ("Glasnik RIZ", broj 5-6/22) (u daljem tekstu: Pravilnik o organizaciji i radu Ustavnog suda), Sud je, u skladu sa odredbom člana 23. stav (2) Pravilnika o organizaciji i radu Ustavnog suda, svojim aktom broj: US-11-2-13-2/23 od 12.04.2023. godine, zatražio od podnosioca zahtjeva da u roku od 15 dana od dana zaprimanja navedenog akta isti upotpune u skladu sa odredbama člana 19. stav (3) Pravilnika o organizaciji i radu Ustavnog suda.

3. Dana 03.05.2023. godine Sud je zaprimio upotpunjen zahtjev podnosioca zahtjeva podnesen od strane njihovog punomoćnika, advokata Ajanović Mir-

nesa iz Tuzle, u kojem je ukazano da je podnosiocima zahtjeva povrijeđeno pravo na učešće na izborima za organe Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini garantovano odredbom člana 26. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini. U obrazloženju se navodi da je Izborna komisija Medžlisa Islamske zajednice Doboj (u daljnjem tekstu: Izborna komisija Medžlisa Doboj) povrijedila navedeno pravo podnosioca zahtjeva jer je isključivo bazirajući svoju odluku isključivo na prigovoru imama da predloženi kandidati ne ispunjavaju uslove da budu kandidovani za organe Islamske zajednice, bez davanja mogućnosti podnosiocima zahtjeva da se o istom očituju, donijela odluku da podnosiocima zahtjeva ukloni sa kandidatske liste. U zahtjevu se navodi da podnosiocima zahtjeva nije data mogućnost da se izjasne u odnosu na navedene prigovore džematskog imama, niti im je dat uvid u navedeni prigovor, zbog čega im je ostalo nepoznato koji su to razlozi koji su Izbornu komisiju Medžlisa Doboj opredjelili da prigovor uvaži i da podnosiocima zahtjeva ukloni sa liste kandidata. Nadalje, navodi se da je Izborna komisija Medžlisa Doboj bila u obavezi da prigovor dostavio podnosiocima zahtjeva na izjašnjenje, a ne da se *“bez provjere navoda iz prigovora, na osnovu jednostranog mišljenja imama donese odluka”* da se podnosioci zahtjeva isključe iz izbornog postupka. Navedenim postupanjem, podnosioci zahtjeva smatraju, počinjena je direktna diskriminacija podnosioca zahtjeva te im je uskraćeno pravo garantovano odredbom člana 26. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini. Zbog toga, podnosioci zahtjeva predlažu da Sud pobijane akte ukine i da naloži ponovni proces izbora u koji će biti uključeni i podnosioci zahtjeva.

4. Sud je svojim aktom broj: US-11-2-13-4/23 od 04.06.2023. godine, u skladu sa ovlaštenjem iz člana 22. stav (3) Pravilnika o organizaciji i radu Ustavnog suda zatražio izjašnjenje Glavne izborne komisije, Okružne izborne komisije, Izborne komisije Medžlisa Doboj te džematskog imama koji je podnio prigovor kandidatsku listu, uz zahtjev da u roku od deset dana od dana zaprimanja navedenog akta dostave svoje izjašnjenje na navode iz zahtjeva, sa pratećom dokumentacijom.

5. Sud je dana 17.07.2023. godine zaprimio, putem elektronske pošte, izjašnjenje Glavne izborne komisije, broj: 13-03-3-2744-2/23 od 25. zu-l-hidždže 1444. h.g / 13.07.2023. godine u kojem se navodi da je Glavna izborna komisija na svojoj osmoj sjednici održanoj u Sarajevu dana 18.01.2023. godine razmatrala žalbu Isić Muje, Hajrić Mirsada i Žilić Zehrudina na rješenje Okružne izborne komisije te da je donijela rješenje kojim je predmetna žalba odbijena kao neosnovana te kojim je potvrđeno rješenje Okružne izborne komisije. U izjašnjenju se navodi da je, po prijemu žalbe, Glavna izborna komisija je zatražila izjašnjenje Okružne izborne komisije i izuzela kompletan spis. Nadalje, navodi

da je uvidom u dostavljenu dokumentaciju utvrđeno da su izbori u džematu Kotorsko Donje organizovani u skladu sa Izbornim pravilima i Uputstvima Glavne izborne komisije vezano za rokove, sve izborne radnje i sam termin održavanja izbora. Glavna izborna komisija ističe da je ostala kod stavova iznesenih u svome rješenju, broj: 03-3-35172-4/22 od 26.01.2023. godine te da smatra da su navodi džematskog imama koje je isti iznio u skladu sa ovlaštenjem iz člana 16. Izbornih pravila na inicijalni prijedlog kandidatske liste, a koje su uvažile izborne komisije na svim nivoima, dovoljan osnov da podnosioci zahtjeva budu uklonjeni sa kandidatske liste. Nadalje, Glavna izborna komisija konstatuje da podnosioci zahtjeva u svom zahtjevu Sudu *“nisu iznijeli niti jedan argument kojim opovrgavaju ono što je navedeno u prigovoru imama na kandidatsku listu na temelju kojeg su apelanti i skinuti sa inicijalnog prijedloga i s tim u vezi Glavna izborna komisija smatra da je zahtjev apelanata neosnovan”*. Osim toga Glavna izborna komisija konstatuje da navodi koji se odnose na pitanja vakufske imovine i optužbi na račun bivšeg glavnog imama i bivšeg predsjednika Izvršnog odbora Glavna izborna komisija nije cijnila jer se isti ne tiču izbornog procesa i nisu u njenoj nadležnosti. Konačno, Glavna izborna komisija predlaže Sudu da zahtjev podnosilaca zahtjeva odbije kao neosnovan.

6. Sud je dana 26.07.2023. godine, putem elektronske pošte, zaprimio izjašnjenje Okružne izborne komisije, broj: 01-03-3-285-2/2023 od 7. muharrema 1445. h.g / 25.07.2023. godine, te izjašnjenje predsjednika Izborne komisije Medžlisa Doboj, broj: 02-03-111-29/23 od 8. muharrema 1445. h.g. / 26.07.2023. godine.

7. U svom izjašnjenju Okružna izborna komisija konstatuje da je dana 30.11.2022. godine zaprimila žalbe podnosilaca zahtjeva zbog uklanjanja njihovih imena sa kandidatske liste za džematski odbor džemata Kotorsko Donji džemat. Po prijemu predmetnih žalbi, Okružna izborna komisija je zatražila od Izborne komisije Medžlisa Doboj očitovanje o žalbama podnosilaca zahtjeva te je na svojoj sjednici održanoj 12.12.2022. godine donijela rješenje kojim se odbija navedena žalba. Prilikom donošenja navedenog rješenja Okružna izborna komisija je, kako navodi, uzela u obzir navode podnosilaca žalbe te obrazloženje Izborne komisije Medžlisa Doboj. Nadalje, Okružna izborna komisija navodi da je u izjašnjenju Izborne komisije Medžlisa Doboj navedeno kako su kandidati sa liste za džematski odbor džemata Donji džemat Kotorsko uklonjeni iz razloga navedenih u članu 4. Izbornih pravila, i to:

- Isić Mujo “kroz svoje djelovanje je u nekoliko navrata iznosio teške optužbe na račun institucije MIZ (D)oboj kao i sam(e) IZ, a koje su u konačnici, pale’ tj. nisu dokazane, i skoro na svakodnevnoj

bazi iskazuje svoje nepoštivanje prema MIZ Doboj, pisanjima i optužujući MIZ Doboj za nekakve nečasne radnje”.

- Žilić Zehrudin “ne praktikuje i ne primjenjuje maturidijski akaid i hanefijski mezheb, odnosno svojim djelovanjem i ponašanjem ne doprinosi da se ispoštuje ustavni princip prema kojem se u tumačenju i izvršavanju ibadetskih islamskih dužnosti u Islamskoj zajednici primjenjuje maturidijski akaid i hanefijski mezheb”.

- Hajrić Mirsad “ne pridržava se islamskih normi, ne štiti islamske vrijednosti”, odnosno ne ispunjava uslove iz člana 4. stav 1, tačka 1. Izbornih pravila.

Nadalje, u izjašnjenju Okružne izborne komisije se navodi da je navedene navode iz izjašnjenja Izborne komisije Medžlisa Doboj potvrdio i član Okružne izborne komisije sa područja Medžlisa Islamske zajednice Doboj. To je Okružna izborna komisija cijenila dovoljno opredjeljujućim da donese pobijano rješenje. U prilogu izjašnjenja Sudu Okružna izborna komisija je dostavila izjašnjenje Izborne komisije Medžlisa Doboj na žalbu u predmetu broj: 01-03-3-588/2022 te prigovor na kandidatsku listu za džematski odbor džemata Kotorsko Donje koji je dana 19.11.2022. godine sačinio džematski imam Adi ef. Mehmedić.

8. U svom izjašnjenju predsjednik Izborne komisije Medžlisa Doboj je istakao da je Izborna komisija Medžlisa Doboj svaku odluku koju je donijela u izbornom procesu donijela u skladu sa pravilima izbornog procesa te da cijeni da Izborna komisija Medžlisa Doboj nije napravila grešku u svome radu. Navodi da, što se tiče uklanjanja kandidata sa liste da su se vodili Izbornim pravilima. Navodi da je postojalo očitovanje mjesnog imama i njegovo mišljenje o pojedinim kandidatima. U toku kandidovanja i sastavljanja kandidacionih listi Izborna komisija Medžlisa Doboj je dobijala informacije da Izborna komisija džemata Donje Kotorsko ne radi svoj posao u skladu sa pravilima, na što su ih, prema navodima, upozoravali. Ističu da ih je džematski imam nekoliko puta informisao da ga ne konsultuju i da vrše pritisak na druge džematlije da se uopće ne kandiduju. Navodi da se kao predsjednik Izborne komisije Medžlisa Doboj konsultovao sa nekoliko džematlija iz Donjeg džemata, ali iz Gornjeg džemata Kotorsko o predloženim kandidatima, čija imena ne želi navesti radi zaštite identiteta navedenih lica od eventualnih neugodnosti (“*Te iste osobe bi bile izložene neviđenom linču.*”). Ističe da su dobili i određene fotografije sa društvenih mreža koje su im pomogle pri donošenju odluke. Osim toga, Izborna komisija Medžlisa Doboj se pri donošenju odluke vodila i ranijim iskustvima sa istim licima, zbog čega je došla do zaključka da ista ne ispunjavaju uslove koja nalažu Izborna pravila. Nakon uklanjanja kandidata sa liste za džematski odbor

Izborna komisija Medžlisa Doboj je o tome obavijestila Izbornu komisiju džemata Donje Kotorsko te zatražila da im dostave imena novih kandidata. Ističu da je osim podnosioca zahtjeva, i u drugim džematima, također bilo kandidata koji su uklonjeni sa kandidacionih listi, što prema navodima, ukazuje da se ne radi o eventualnom diskriminacionom odnosu (*“pošto se ovdje insinuira da je to neka lična osveta imama prema određenoj grupi ljudi”*) prema podnositeljima inicijative. Ističe da je u Izbornim pravilima propisano da Izborna komisija džemata predlaže, a da Izborna komisija medžlisa sastavlja kandidatsku listu, kao i da eventualno izjavljivanje žalbe na odluke Izborne komisije medžlisa ne zaustavlja izborni proces niti same izbore. Ističe da je Izornoj komisiji Medžlisa Doboj prestao mandat okončanjem izbora.

U konkretnom slučaju, Izborna komisija Medžlisa Doboj je Izornoj komisiji džemata 27.11.2022. godine dostavila dopis kojim ih obavještava o donesenoj odluci, ali da Izborna komisija džemata nije, iako je to njena obaveza, dostavila nove kandidate, nego je počela *“da traže objašnjenje zašto je neko uklonjen sa liste, iako im je to pisalo u rješenju”*. Nadalje, prema navodima iz izjašnjenja, Izborna komisija džemata je kontaktirana telefonski i pisanim dopisom sa zahtjevom za dostavljanje dodatnih imena kandidata, što Izborna komisija džemata nije uradila. Nakon proteka određenog vremena (*“Ja sam shodno pravilima i uputama čekao zadnji momenat...”*) predsjednik Izborne komisije Medžlisa Doboj je telefonski obavjestio druga dva člana Izborne komisije Medžlisa Doboj o nastaloj situaciji te su se složili da kontaktiraju džematskog imama kako bi on predložio nedostajuće kandidate, što je i urađeno. Navodi da je isto urađeno *“jer je isticao rok da se unesu podaci u aplikaciju koja je kreirana od strane Glavne IK Rijasetu IZ u BiH a koji smo bili dužni ispoštovati”*. Nakon toga je prestala komunikacija Izborne komisije Medžlisa Doboj sa Izbornom komisijom džemata. Predsjednik Izborne komisije džemata je podnio ostavku po prijemu akta o uklanjanju kandidata sa liste a preostala dva člana su to učinili na sam dan izbora. Nakon prijema ostavke predsjednika Izborne komisije džemata Izborna komisija Medžlisa Doboj je konsultovala džematskog imama i džemat te zatražila da dostave ime novog predsjednika Izborne komisije džemata. Kako džematski odbor, na čijem čelu je bio jedan od podnosioca zahtjeva, nije dostavio prijedlog novog predsjednika Izborne komisije džemata, Izborna komisija Medžlisa je konsultovala imama koji je predložio kandidatkinju Nisvetu Huskić, koja je to prihvatila te je rješenjem Izborne komisije Medžlisa Doboj ista imenovana.

Nadalje, predsjednik Izborne komisije Medžlisa Doboj se izjasnio i u odnosu na činjenicu da biračko mjesto nije otvoreno na vrijeme. Navodi da je razlog tome postupanje podnosioca zahtjeva i grupe okupljene oko njih. Naime, u

izjašnjenju se navodi, da su prijetili (novoimenovanoj) predsjednici Izborne komisije džemata, upućujući *“razne poruke, rečenice neprimjerenog sadržaja”*. Kada je predsjednica Izborne komisije džemata stigla na biračko mjesto druga dva člana Izborne komisije džemata su joj predali svoje ostavke. S obzirom na takvu činjenicu, predsjednik Izborne komisije Medžlisa Doboj je u telefonskom razgovoru sugerisao predsjednici Izborne komisije džemata da izborni materijal zapakuje i čeka dalje upute. U konsultaciji sa Glavnim imamom i Okružnom izbornom komisijom imenovan je još jedan član Izborne komisije džemata koji je zaposlen u Medžlisu Islamske zajednice Doboj, uz obrazloženje da nisu *“imali drugog izbora”*. Navodi da su to razlozi zbog kojih je došlo do kašnjenja u otvaranju biračkog mjesta. Napominje da su tokom *“cijelog procesa glasanja apelanti i njihova grupa ljudi ometali izborni proces jer su bili u haremu džamije i ispred harema. Dočekivali su džematlije, govorili kako da glasaju, čak im i prijetili te davali određene lažne informacije vezane za vakufsku imovinu...”*.

U prilogu navedenog izjašnjenja dostavljena je i zabilješka Hedžić Emina, člana Izborne komisije džemata, imenovanog rješenjem Izborne komisije Medžlisa Doboj, broj: 02-03-194-39-22 od 02.12.2022. godine u kojoj se ukratko obrazlaže situacija vezana za njegovo imenovanje i dešavanja za vrijeme izbora i nakon okončanih izbora u džematu Donji džemat Kotorsko.

U prilogu navedenog izjašnjenja su dostavljeni:

- popunjene kandidatske liste: za izbor članova džematskog odbora džemata Donji Kotorsko, za izbor zastupnika džemata u Skupštinu Medžlisa IZ Doboj, te za izbor delegata džemata u Izbornu tijelo za izbor sabornika, sve tri potpisane od strane predsjednika Izborne komisije džemata i datirane sa 18.11.2022. godine.
- dopis Izborne komisije Medžlisa Doboj od 26.11.2022. godine u kojem se nalaže Izornoj komisiji džemata da najkasnije do 27.11.2022. godine do 12 časova dostavi Izornoj komisiji Medžlisa Doboj imena još tri kandidata za džematski odbor, imena dva kandidata za Izorno tijelo koje bira sabornika, kao i jednog kandidata za Skupštinu Medžlisa. U obrazloženju navedenog dopisa se navodi *“Na sjednici IK MIZ Doboj održanoj 25/11/22 godine, prilikom utvrđivanja konačnih listi zaizbore u IZ, IK je utvrdila da određeni kandidati: Đuherić (Dževad) Nermin, Hedžić (Ešef) Jasmin, Žilić (Agan) Zehrudin, Hajrić (Adem) Mirsad, te Isić (Ševko) Mujo” ... “ne ispunjavaju uslove iz člana 4. Izbornih pravila – novi prečišćeni”*. U pouci o pravnom lijeku navedeno je da ukoliko “stranka”(!) nije zadovoljna ovim rješenjem(!), može podnijeti žalbu Okružnoj izornoj komisiji u roku od osam dana.

- ostavka Zečević Džemila od 28.11.2022. godine na mjesto predsjednika Izborne komisije džemata. U navedenoj ostavci se, između ostaloga, navodi da su kandidacione liste dostavljene Izornoj komisiji Medžlisa usaglašene “*sa džematom i efendijom u džematu*”.
- rješenje Izborne komisije Medžlisa Doboj, broj: 02-03-194-030-22 od 29.11.2022. godine o razrješenju Zečević Džemila sa mjesta predsjednika Izborne komisije džemata.
- rješenje Izborne komisije Medžlisa Doboj, broj: 02-03-194-031-22 od 30.11.2022. godine o imenovanju Izborne komisije džemata.
- izjava (ostavka) Hajrić Nazifa od 02.12.2022. godine.
- rješenje Izborne komisije Medžlisa Doboj, broj: 02-03-194-36-22 od 02.12.2022. godine, o razrješenju Hajrić Nazifa sa mjesta člana Izborne komisije džemata.
- rješenje Izborne komisije Medžlisa Doboj, broj: 02-03-194-36-22 od 02.12.2022. godine, o razrješenju Spahić Mirsada sa mjesta člana Izborne komisije džemata.
- rješenje Izborne komisije Medžlisa Doboj, broj: 02-03-194-39-22 od 02.12.2022. godine, o imenovanju u Izbornu komisiju džemata Hedžić (Adem) Emina.

II. Činjenično stanje

a) Kandidacioni proces

9. Izborna komisija džemata dana 18.11.2022. godine sačinila je kandidat-ske liste za izbor: (1) članova džematskog odbora džemata Donji Kotorsko, (2) zastupnika džemata u Skupštinu Medžlisa IZ Doboj, te (3) delegata džemata u Izorno tijelo za izbor sabornika, te sve navedene liste dostavila Izornoj komisiji Medžlisa Doboj. U napomeni svake od sačinjenih kandidatskih lista navedeno je da je Izborna komisija džemata prije utvrđivanja prijedloga kandidat-ske liste konsultirala džematskog imama te džematlije na odgovarajući način i dobila saglasnost o prihvatanju kandidature od predloženih kandidata.

10. Imam džemata Kotorsko Donje, Adi ef. Mehmedić, je Izornoj komisiji Medžlis Doboj dostavio Prigovor na kandidatsku listu za džematski odbor džemata Kotorsko Donje od 19.11.2022. godine. U navedenom prigovoru imam džemata je naveo da poštujući Izborna pravila ima obavezu “*skrenuti pažnju na kandidate iz džemata Kotorsko, Donji džemat, koji ne ispunjavaju uslove da bi bili kandidovani*” za određene pozicije. Prigovor se odnosio na četiri lica, i to: (1) Hajrić Mirsada, za kojeg se navodi da je “*osoba koja krši osnovne islamske norme na način da javno konzumira alkohol i o tome objavljuje snimke na društvenim mrežama. Time narušava ugled Islamske zajednice, umanjuje važnost džemat-*

skog odbora i ne ispunjava prvo Izorno pravilo: „Da se pridržava islamskih normi, da štiti islamske vrijednosti i čuva islamske običaje“; (2) Žilić Zehrudina, za kojeg se navodi da je „osoba koja ne ispunjava posljednje Izorno pravilo za kandidate: „Da svojim djelovanjem i ponašanjem doprinosi da se ispoštuje ustavni princip prema kojem se u tumačenju i izvršavanju ibadetskih islamskih dužnosti i IZ primjenjuje maturidijski akaid i hanefijski mezheb“; (3) Isić Muju, za kojeg se navodi da je „osoba Islamskoj zajednici veoma poznata kao neko ko urušava ugled same islamske zajednice i njenih uglednih članova. Osoba iznosi neistine u javnim medijima i sumnjiči se da poluistine dostavlja novinaru, neprijatelju Islamske zajednice i njenih članova koji kontinuirano radi na njenom urušavanju“; te (4) Bečić Senada, za kojeg navodi da je „osoba koja zloupotrebljava javni medijski prostor i objavljuje tekstove protiv Islamske zajednice i njenih aktivnosti. Koristi mogućnost snimanja telefonskih razgovora i prijeti istim. Snimao je na telefon i Adnana Sišića, našeg uposlenika MIZ Doboj, prijeteći da sad ima dokaz ako mu zatreba. Taj snimak je pokazivao i puštao ljudima u Kotorskom, što je odvratno i protivzakonito. Ukoliko bi ovakva osoba bila član džematskog odbora bilo bi veoma teško održati bilo koji sastanak bez sumnje da se isti snima i bude zloupotrebljen“. Konačno, prigovor završava zaključkom da “[d]ozvoliti ovim i ovakvim kandidatima da predstavljaju džemat kao osnovnu teritorijalnu jedinicu Islamske Zajednice, bilo bi katastrofalno i poražavajuće i po sve vjernike džemata i za instituciju IZ”.

11. Izborna komisija Medžlisa Doboj je na svojoj sjednici održanoj 25.11.2022. godine donijela odluku, kojom je u formi dopisa naložila Izornoj komisiji džemata da najkasnije do 27.11.2022. godine do 12:00 časova dostavi Izornoj komisiji Medžlisa Doboj imena još tri kandidata za džematski odbor, imena dva kandidata za Izorno tijelo koje bira sabornika, kao i jednog kandidata za Skupštinu Medžlisa. U obrazloženju navedenog dopisa se navodi *“Na sjednici IK MIZ Doboj održanoj 25/11/22 godine, prilikom utvrđivanja konačnih listi zaizbore u IZ, IK je utvrdila da određeni kandidati: Đuherić (Dževad) Nermin, Hedžić (Ešef) Jasmin, Žilić (Agan) Zehrudin, Hajrić (Adem) Mirsad, te Isić (Ševko) Mujo”* ... *“ne ispunjavaju uslove iz člana 4. Izbornih pravila – novi prečišćeni”*. U pouci o pravnom lijeku navedeno je da ukoliko “stranka”(!) nije zadovoljna ovim rješenjem(!), može podnijeti žalbu Okružnoj izornoj komisiji u roku od osam dana.

b) Postupak po prigovoru

12. Dana 30.11.2022. godine Žilić Zehrudin, Hajrić Mirsad i Isić Mujo podnijeli su Okružnoj izornoj komisiji pojedinačne prigovore na *“odluku bez obrazloženja”* Izborne komisije Medžlisa Doboj da se njihova imena uklone sa liste kandidata za članove Džematskog odbora džemata Donji džemat Kotorsko. U

navedenim prigovorima je istaknuto da su, prema informaciji koju su dobili od predsjednika Izborne komisije džemata, njihova imena uklonjena sa liste kandidata za članove džematskog odbora, *“bez valjanog razloga”*. S obzirom na činjenicu da su svi prigovori temeljeni na istom činjeničnom stanju Okružna izborna komisija je *“odlučila da sve prigovore razmatra zajedno i donese jednu odluku”*. Osim podnosioca zahtjeva, Okružnoj izbornoj komisiji se u više navrata obraćao i Senad Bečić, koji je *“po ovlaštenju Džematskog odbora džemata Donjeg džemata Kotorsko”* ukazivao na neopravdanost odluke o uklaňanju podnosioca zahtjeva sa kandidatske liste.

13. U postupku razmatranja navedenih prigovora Okružna izborna komisija je svojim aktom broj: 01-03-3-583-3/2022 od 6. džumade-l-ula 1444. h.g. / 30.11.2022. godine zatražila izjašnjenje Izborne komisije Medžlisa Doboj.

14. U dostavljenom izjašnjenju Izborna komisija Medžlisa Doboj je istakla da je poduzela sve radnje u skladu sa Izbornim pravilima te da je na sjednici održanoj 24.11.2022. godine razmatrala kandidacione liste te da je shodno svojim ovlaštenjima neke potvrdila, a na neke su date primjedbe. U prilogu izjašnjenja dostavljen je Prigovor na kandidatsku listu za džematski odbor džemata Kotorsko Donje Adi ef. Mehmedića od 19.11.2022. godine te dopis Izborne komisije Medžlisa Doboj od 26.11.2022. godine.

15. Okružna izborna komisija na sjednici održanoj 12.12.2022. godine donijela je rješenje, broj: 01-03-3-581-3/2022 od 26.12.2022. godine, kojim je odbila prigovore Žilić Zehrudina, Hajrić Mirsada i Isić Muje od 30.11.2022. godine *“na postupak kandidovanja za prvi krug izbora”* kao neosnovane. U obrazloženju navedenog rješenja Okružna izborna komisija je konstatovala da su podnosioci zahtjeva, kako se navodi u prigovoru, predloženi za kandidatsku listu za Džematski odbor, a kasnije su, kako tvrde, nelegitimno i svojevolumno uklonjeni sa liste od strane Izborne komisije Medžlisa. Odredbama člana 16. Izbornih pravila propisano je da kandidatske liste sačinjava Izborna komisija Medžlisa na prijedlog Izborne komisije džemata. Konstatuje se da je u konkretnom slučaju kandidatsku listu sačinila Izborna komisija Medžlisa Doboj na prijedlog Izborne komisije džemata. Sporna je činjenica da određeni kandidati predloženi od strane Izborne komisije džemata nisu uvršteni na kandidatsku listu sačinjenu od Izborne komisije Medžlisa. U svome izjašnjenju Izborna komisija Medžlisa Doboj je navela da se prilikom utvrđivanja kandidatske liste vodila prigovorom koji je upućen od džematskog imama u kojem su eksplicitno navedeni kandidati koji prema stavu džematskog imama ne ispunjavaju uslove iz člana 4. Izbornih pravila. U vezi naprijed navedenog, Okružna izborna komisija je stava da se u konkretnom slučaju Izborna komisija Medžlisa Doboj nije *“vodila isključivo vlastitim saznanjima i vlastitim mišljenjem, već je u obzir*

uzela mišljenje imama, koji bi trebao da najbolje poznaje vlastiti džemat, čime je ostala u okviru odredbi Izbornih pravila". U pouci o pravnom lijeku navedeno je da stranka nezadovoljna donesenim rješenjem može podnijeti žalbu Glavnoj izbornoj komisiji u roku od osam dana.

c) Postupak po žalbi

16. Dana 30.12.2022. godine Isić Mujo, Hajrić Mirsad i Žilić Zehrudin su elektonskim putem podnijeli žalbu Glavnoj izbornoj komisiji na rješenje Okružne izborne komisije broj: 01-03-3-581-3/2022 od 26.12.2022. godine. U žalbi su naveli da smatraju da je pobijano rješenje Okružne izborne komisije neosnovano i neargumentovano te da i pored više "dopisa, žalbi, prigovora i priloga" nisu dobili niti jedan validan argument ili odgovor niti pojedinačno objašnjenje za svakog kandidata koji je uklonjen sa kandidatske liste, "osim da su prekršili član 4. Izbornih pravila i na osnovu prigovora i žalbe našeg imama Adija Mehmedića čiji sadržaj nismo ni vidjeli niti pročitali". U obrazloženju žalbe podnosioci žalbe su naveli da i pored činjenice da Izborna pravila ne propisuju minimalan broj glasača da bi izborni proces bio valjan, činjenica da su 64 glasača iz navedenog džemata prekržila glasačke listiće, čime su ih učinili nevažećim, trebao bi predstavljati određeni alarm. Ukazali su da žele koncizno i precizno znati koji su razlozi zbog kojih su uklonjeni sa kandidatske liste. Smatraju da je takvim postupanjem povrijeđena odredba člana 36. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovine koja glasi: "Skupštinu džemata sačinjavaju svi muslimani i muslimanke iz tog džemata koji su navršili osamnaest godina života i koji su članovi Islamske zajednice. Skupština džemata bira: džematski odbor, zastupnike džemata u skupštinu medžlisa i delegate džemata za izbornu tijelo koje bira sabornike Islamske zajednice te donosi odluke koje se tiču organizacije i aktivnosti džemata i vjerskog života u džematu.". Navode da je Ustavom Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini propisano da skupština džemata bira džematski odbor, pri čemu se ne navodi džematski imam, kao što stoji u Uputstvu o primjeni izbornih pravila i provođenju Izboru u Islamskoj zajednici, gdje se u tački 6. navodi "Izborna komisija džemata, prije utvrđivanja prijedloga kandidatske liste, ima obaveznu konsultirati nadležnog džematskog imama te džematlije na odgovarajući način". Ističu da je Izborna komisija Medžlisa Doboj donijela proizvoljno i na osnovu "isključivo ličnih stavova" odluku o popunjavanju kandidatske liste, što osporavaju navodeći da Izborna komisija Medžlisa Doboj ne poznaje ljude, niti su kontaktirali džemat kod uklanjanja tri predložena kandidata sa kandidatske liste. Smatraju da je uvažavanjem isključivo mišljenja i prigovora džematskog imama, bez da im je data mogućnost da se očituju po tim navodima prekršen Ustav Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini. Smatraju da su "presuđeni" bez dokaza te da niko nije ponudio niti jedan dokaz protiv podnosilaca za-

htjeva, izuzev navođenja da ne ispunjavaju uslove iz člana 4. Izbornih pravila. Također, u žalbi je istaknuto da je u dopisu Izborne komisije Medžlisa Doboj od 26.11.2022. godine navedeno da je spornu sjednicu održala 25.11.2022. godine, a da je ista održana 24.11.2022. godine.

17. U postupku razmatranja navedene žalbe Glavna izborna komisija je zatražila izjašnjenje Okružne izborne komisije.

18. U svom izjašnjenju na zahtjev Glavne izborne komisije, broj: 01-03-3-21-1/2023 od 21. džumade-l-uhra 1444. h.g / 13.01.2023. godine, Okružna izborna komisija je istakla da ostaje kod stavova iznesenih u pobijanom rješenju. Okružna izborna komisija smatra da je Izborna komisija Medžlisa Doboj vođena vlastitim saznanjima i navodima iz prigovora džematskog imama, u skladu sa svojim ovlaštenjima utvrđenim Izbornim pravilima, donijela odluku o uklanjanju sa kandidacione liste određenog broja kandidata. Ističu da je u Izbornim pravilima navedeno *“da izborna komisija medžlisa ,sačinjava’, a ne ,potvrđuje’ ili ,verificira’ kandidatsku listu”*.

19. Glavna izborna komisija na svojoj osmoj redovnoj sjednici održanoj 26. džumadel-l-uhra 1444. h.g / 18.01.2023. godine donijela je rješenje, broj: 13-03-3-5172-4/22 od 4. redžeba 1444. h.g / 26.01.2022. godine kojim se odbija žalba Isić Muje, Hajrić Mirsada i Žilić Zehrudina od 30.12.2022. godine na rješenje Okružne izborne komisije, broj: 01-03-3-581-3/2022. U obrazloženju navedenog rješenja Glavna izborna komisija navodi da je odredbama člana 16. Izbornih pravila propisano da kandidatske liste za članove džematskog odbora, zastupnike džemata u skupštini medžlisa i delegate za izbornu tijelo koje bira sabornike sačinjava izborna komisija medžlisa na prijedlog izborne komisije džemata. Istim članom je propisano da izborna komisija džemata, prije utvrđivanja prijedloga kandidatske liste, ima obavezu konsultovati nadležnog džematskog imama te džematlije na odgovarajući način. Članom 4. Izbornih pravila propisana je obaveza za izborne organe da prilikom sačinjavanja kandidatskih listi vode računa da kandidati na listama imaju određene karakteristike, gdje se između ostaloga navodi da kandidat treba da se pridržava islamskih normi, da štiti islamske vrijednosti i čuva islamske običaje te da svojim djelovanjem i ponašanjem doprinosi da se ispoštuje ustavni princip prema kojem se u tumačenju i izvršavanju ibadetskih islamskih dužnosti u Islamskoj zajednici primjenjuje maturidijski akaid i hanefijski mezheb. Članom 7. Izbornih pravila je propisano da je komisija za izbore dužna odbiti kandidaturu lica za koja se utvrdi da ne ispunjava uslove za izbor u organe Islamske zajednice. Navode da je u svom prigovoru nadležni džematski imam naveo konkretne razloge zbog kojih smatra da navedeni kandidati ne ispunjavaju uslove propisane članom 4. Izbornih pravila da budu na kandidatskoj listi. *“Glavna izborna komisija smatra*

da je navedeni prigovor džematskog imama dovoljan osnov da imenovani kandidati budu skinuti sa liste, te da je Izborna komisija medžlisa postupila u okviru nadležnosti propisane članom 7. Izbornih pravila kojima je propisano da nadležna izborna komisija je dužna odbiti kandidaturu za lice za koje se utvrdi da ne ispunjava uvjete za izbor u organe Islamske zajednice”. Smatra da je navedenim odredbama Izbornih pravila jasno propisano da kandidatske liste za nivo džemata sačinjava izborna komisija medžlisa iz čega proizilazi obaveza ovog organa da pazi koji kandidati ispunjavaju, odnosno ne ispunjavaju uslove za izbor u organe Islamske zajednice. Glavna izborna komisija smatra da navedenim postupanjem nije povrijeđena odredba člana 36. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, s obzirom da “skupštini džemata nije uskraćeno navedeno pravo, s obzirom da su za članove džematskog odbora mogli glasati svi članovi iz džemata Kotorsko Donje koji su se nalazili na biračkom spisku. Navedeno postupanje izbornih organa utemeljeno je u Izbornim pravilima koje je donio Sabor Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u skladu sa svojim ustavnim nadležnostima kao najviše predstavničko i zakonodavno tijelo Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini”. U skladu sa navedenim Glavna izborna komisija je zaključila da je Okružna izborna komisija prilikom donošenja prvostepenog rješenja postupila u skladu sa odredbama Izbornih pravila, da je ispravno utvrdila činjenično stanje i primjenila odredbe Izbornih pravila na način da u konkretnom slučaju nije došlo do povrede Izbornih pravila od strane Izborne komisije Medžlisa Doboj. Konačno, Glavna izborna komisija je navela da je navedeno rješenje konačno i da protiv istog nije dopuštena žalba, ali se strana koja smatra da su joj povrijeđena njena Ustavom Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini zajamčena prava ima mogućnost “podnošenja apelacije Ustavnom sudu u roku od 15 dana od dana prijema ove odluke”.

III. Ocjena prihvatljivosti

20. Ocjenjajući ispunjenost uslova za prihvatljivost zahtjeva u skladu sa odredbom člana 22. stav (2) Pravilnika o organizaciji radu Ustavnog suda Sud je utvrdio slijedeće:

- 20.1. Ovlaštenje za pokretanje zahtjeva – Odredbama člana 18. Pravilnika o organizaciji i radu Ustavnog suda definisan je krug subjekata koji imaju pravo na pokretanje postupka pred Sudom. Između ostalih, odredbom člana 18. stav (2) Pravilnika o organizaciji radu Ustavnog suda propisano je da pravo na pokretanje postupka ocjene ustavnosti imaju članovi i pripadnici Islamske zajednice čije je ustavno pravo povrijeđeno, protiv konačnih pojedinačnih akata, konkretne radnje ili propuštanja organa i ustanova Islamske zajednice.

Imajući u vidu da se u konkretnom zahtjevu osporava rješenje Glavne izborna komisija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, broj: 13-03-3-5172-4/22 od 26. januara 2023. godine, koje je konačni pojedinačni akt organa Islamske zajednice u izbornom procesu za izbor u organe Islamske zajednice nesumnjivo je da su podnosioci zahtjeva ovlašteni za podnošenje zahtjeva.

- 20.2. Blagovremenost podnošenja zahtjeva - Odredbama člana 20. stav (1) Pravilnika o organizaciji i radu Ustavnog suda propisano je da se zahtjev smatra blagovremenim ako je podnesen u roku od 60 dana od prijema pojedinačnog akta koji se podvrgava ocjeni ustavnosti ili saznanja za pojedinačnu radnju koja se podvrgava ocjeni ustavnosti, a najduže u roku godinu dana od dana donošenja akta koji se pobija, radnje koja se pobija i propuštanja poduzimanja radnje koja se pobija.

Uvidom u dostavljeni predmet utvrđeno je da se u konkretnom slučaju osporava rješenje Glavne izborne komisije, broj: 13-03-3-5172-4/22 od 26.01.2023. godine, a da je zahtjev Sudu podnesen preporučenom poštom dana 27.03.2023. godine. U dostavljenim spisima nema dokaza o uručanju navedenog rješenja podnosiocima zahtjeva. Dakle, između dana donošenja pobijanog rješenja i dana podnošenja zahtjeva proteklo je tačno 60 dana. Imajući u vidu da je u nalogu o dostavljanju pobijanog rješenja navedeno da se isto dostavlja žaliteljima (podnosiocima zahtjeva) putem Okružne izborne komisije, kao i činjenice da u izjašnjenjima Glavne izborne komisije, niti Okružne izborne komisije nije istaknut prigovor neblagovremenosti subjektivni rok iz datog uslova se smatra ispunjenim.

- 20.3. Nadležnost Suda – Odredbom člana 15. Pravilnika o organizaciji i radu Ustavnog suda propisane su nadležnosti Suda, na način da Sud ocjenjuje ustavnost općih i pojedinačnih pravnih i drugih akata organa i ustanova svih nivoa organiziranja Islamske zajednice, da donosi odluke kojima utvrđuje povrede ustavnosti i nalaže njihovo otklanjanje, te da rješava sukobe nadležnosti u radu organa i ustanova Islamske zajednice.

S obzirom na činjenicu da podnosioci zahtjeva ukazuju da je pobijanim rješenjima, kao pojedinačnim pravnim aktima organa Islamske zajednice povrijeđeno njihovo pravo garantovano odredbom člana 26. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini ispunjen je i uslov o nadležnosti Suda da odlučuje po navedenom zahtjevu.

20.4. Potpunost zahtjeva – Odredbom člana 19. stav (3) Pravilnika o organizaciji i radu Ustavnog suda propisani su elementi koje zahtjev treba sadržavati.

Kako prvobitno podneseni zahtjev nije sadržavao sve neophodne elemente u smislu člana 19. stav (3) Pravilnika o organizaciji i radu Ustavnog suda Sud je, u skladu sa odredbom člana 23. stav (2) Pravilnika o organizaciji i radu Ustavnog suda, aktom broj: US-11-2-13-2/23 od 21. razmaza 1444. godine po H. / 12.04.2023. godine, zatražio od podnosioca zahtjeva da u roku od 15 dana od dana zaprimanja navedenog akta isti upotpuni. Sud je, u ostavljenom roku, zaprimio upotpunjen zahtjev te je i navedeni zahtjev u potpunosti ispunjen.

21. Dakle, podneseni zahtjev ispunjava sve uslove propisane odredbom člana 22. stav (2) Pravilnika o organizaciji i radu Ustavnog suda.

22. Na osnovu analize pribavljenih dokaza Sud je, u skladu sa odredbom člana 24. stav (3) Pravilnika o organizaciji i radu Ustavnog suda, ocijenio da u konkretnom slučaju ne postoji potreba za izvođenje bitnih dokaza koji ranije nisu mogli biti provedeni iz objektivnih razloga te iz tog razloga, a u vezi sa članom 27. stav (1) Pravilnika o organizaciji i radu Ustavnog suda, ocijenio da nema potrebe za održavanje javne rasprave.

IV. Relevantni propisi

23. *Ustav Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini - službeni prečišćeni tekst* - u dijelu relevantnom za ovaj predmet propisuje slijedeće:

“Član 15.

Djelatnosti u Islamskoj zajednici podliježu načelima zakonitosti, javnosti i odgovornosti, a rukovodne dužnosti podliježu načelima izbornosti i ograničenog trajanja.”

“Član 16.

Dužnosti u Islamskoj zajednici povjeravaju se osobama koje imaju odgovarajuće stručno znanje i koje su svojim islamskim ponašanjem stekle ugled u džematu u kojem žive i sredini u kojoj djeluju te koje su svojim radom doprinijele napretku Zajednice.”

“Član 26.

Član Islamske zajednice je njen pripadnik koji prihvati članstvo u Islamskoj zajednici i izvršava propisane obaveze.

...

Prava člana Islamske zajednice su:

...

- *da učestvuje u izborima za organe Islamske zajednice,*
- *da bude pravovremeno obavještavan o radu organa i ustanova Islamske zajednice,*
- *da se obraća organima Islamske zajednice radi zaštite svojih vjerskih prava,”*

“Član 36.

Skupštinu džemata sačinjavaju svi muslimani i muslimanke iz tog džemata koji su navršili osamnaest godina života i koji su članovi Islamske zajednice.

Skupština džemata bira: džematski odbor, zastupnike džemata u skupštinu medžlisa i delegate džemata za izbornu tijelo koje bira sabornike Islamske zajednice te donosi odluke koje se tiču organizacije i aktivnosti džemata i vjerskog života u džematu.”

“Član 79.

Aktivno biračko pravo u Islamskoj zajednici ima svaki njezin član koji je navršio osamnaest godina života.

Pasivno biračko pravo u Islamskoj zajednici ima svaki njezin član koji je navršio osamnaest godina koji je član Islamske zajednice najmanje tri godine prije izbora i koji izvršava svoje obaveze u džematu.”

“Član 80.

Izbori u Islamskoj zajednici vrše se tajnim glasanjem između više kandidata.

Komisija za izbore dužna je odbiti kandidaturu lica za koje se utvrdi da ne ispunjava uvjete za izbor u organe Islamske zajednice.”

24. Izborna pravila Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini - novi prečišćeni tekst, broj: 03-2-12/22 od 21. ševval 1443. h.g. / 22.05.2022. godine, u dijelu relevantnom za ovaj predmet propisuju slijedeće:

“Član 3.

Aktivno biračko pravo u Islamskoj zajednici ima svaki njezin član koji je navršio osamnaest godina života.

Pasivno biračko pravo u Islamskoj zajednici ima svaki njezin član koji je navršio osamnaest godina koji je član Islamske zajednice najmanje tri godine prije izbora i koji izvršava svoje obaveze u džematu.

Aktivno i pasivno pravo glasa muslimani ostvaruju u skladu sa odredbama ovih pravila.

Aktivno i pasivno biračko pravo ostvaruje se prema mjestu prebivališta, a prema potrebi prema mjestu boravišta o čemu odlučuju nadležni izborni organi.”

“Član 4.

Prilikom sastavljanja kandidatskih lista obaveza je voditi računa da kandidati imaju slijedeće karakteristike:

- da se pridržava islamskih normi, štiti islamske vrijednosti i čuva islamske običaje;*
- da poznaje i primjenjuje propise Islamske zajednice;*
- da plaća članarinu i da je redovne doprinose i druge priloge za potrebe Islamske zajednice;*
- da čuva ugled i jedinstvo Islamske zajednice;*
- da je svojim stručnim znanjem i islamskim ponašanjem stekao ugled u džematu u kojem djeluje i sredini u kojoj živi;*
- da svojim djelovanjem i ponašanjem doprinosi da se ispoštuje ustavni princip prema kojem se u tumačenju i izvršavanju ibadetskih islamskih dužnosti u Islamskoj zajednici primjenjuje maturidijski akaid i hanefijski mezheb.”*

“Član 5.

Izborni organi Islamske zajednice su: izborne komisije i birački odbori.

Izborne komisije, u skladu sa odredbama ovih Pravila, obavljaju poslove pripreme i provođenja izbora, uključujući i sastavljanje izbornih listi.

...

Na nivou medžlisa djeluje izborna komisija medžlisa koju imenuje okružna izborna komisija na prijedlog izvršnog odbora medžlisa, koja broji tri člana a čiji mandat traje do okončanja izbornog procesa.

Na nivou džemata djeluje izborna komisija džemata koju imenuje izborna komisija medžlisa na prijedlog imama i predsjednika džematskog odbora koja broji tri člana a čiji mandat traje do okončanja izbornog procesa.”

“Član 7.

Izbori u Islamskoj zajednici vrše se tajnim glasanjem između više kandidata.

Komisija za izbore dužna odbiti kandidaturu lica za koje se utvrdi da ne ispunjava uvjete za izbor u organe Islamske zajednice.”

“Član 9.

Skupština džemata bira članove džematskog odbora; zastupnike džemata u skupštinu medžlisa i delegate džemata za izborno tijelo koje bira sabornike islamske zajednice.”

“Član 15.

Biranje članova džematskog odbora i zastupnika džemata u skupštinu medžlisa i delegata džemata za izborno tijelo koje bira sabornike Islamske zajednice,

vrši se na temelju kandidatskih lista koje sadrže namanje dvostruki broj kandidata od broja koji se bira.”

“Član 16.

Kandidatske liste iz prethodnog člana, na prijedlog izborne komisije džemata, sačinjava izborna komisija medžlisa.

Izborna komisija džemata, prije utvrđivanja prijedloga kandidatske liste, ima obavezu konsultirati nadležnog džematskog imama, te džematlije na odgovarajući način.”

“Član 41.

Uputstvo o primjeni ovih izbornih pravila i provođenju izbora donosi Glavna izborna komisija.”

25. Uputstvo o primjeni Izbornih pravila i provođenju izbora u Islamskoj zajednici, broj: 12-03-3-4763/18 od 7. muharrema 1440. h.g / 17.09.2018. godine, u dijelu relevantnom za ovaj predmet propisuje slijedeće:

“3.

- Pasivno biračko pravo u Islamskoj zajednici ima svaki njezin člankoji je navršio 18 godina života, koji je član IZ-1 najmanje tri godine prije izbora i koji izvršava svoje obaveze u džematu.*
- Pasivno biračko pravo znači pravo punoljetnog pripadnika džemata da bude biran u organe za koje se provode izbori.*
- Ovo pravo se ostvaruje učestvovanjem na izborima u svojstvu kandidata.*
- Da bi neki pripadnik mogao biti kandidat potrebno je da plaća članarinu i izvršava obaveze u džematu na način kako je to propisano normativnim aktima medžlisa.*
- Prilikom sastavljanja kandidatskih lista obaveza je voditi računa da kandidati imaju karakteristike koje su Ustavom Islamske zajednice propisane kao obaveze svih članova Islamske zajednice:
  - a) da se pridržava islamskih normi, štiti islamske vrijednosti i čuva islamske običaje;*
  - b) da poznaje i primjenjuje propise Islamske zajednice;*
  - c) da plaća članarinu i da je redovne doprinose i druge priloge za potrebe Islamske zajednice;*
  - d) da čuva ugled i jedinstvo Islamske zajednice;*
  - e) da je svojim stručnim znanjem i islamskim ponašanjem stekao ugled u džematu u kojem djeluje i sredini u kojoj živi;*
  - f) da svojim djelovanjem i ponašanjem doprinosi da se ispoštuje ustavni princip prema kojem se u tumačenju i izvršavanju ibadetskih islam-**

skih dužnosti u Islamskoj zajednici primjenjuje maturidijski akaid i hanefijski mezheb.”

“6.

- *Kandidatske liste za izbore na nivou džemata sastavlja izborna komisija međžlisa na prijedlog Izborne komisije džemata. Izborna komisija džemata, prije utvrđivanja prijedloga kandidatske liste, ima obavezu konsultirati nadležnog džematskog imama, te džematlije na odgovarajući način. Prilikom sačinjavanja kandidatske liste obavezno se vodi računa o teritorijalnoj zastupljenosti.”*

V. Meritum

a) Odnos između odredbi Izbornih pravila i Uputstva za primjenu izbornih pravila po pitanju uslova za ostvarenje pasivnog biračkog prava

26. Jedno od Ustavom zagwarantovanih prava članova Islamske zajednice je i pravo da učestvuju u izborima za organe Islamske zajednice (čl. 26.). Pitanju izbora, biračkom pravu te izbornom sistemu Islamske zajednice posvećeno je VII. Poglavlje Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (čl. 79-82). Dakle, aktivno i pasivno biračko pravo članova Islamske zajednice je pravo garantovano Ustavom Islamske zajednice.

Opće načelo da se dužnosti u Islamskoj zajednici povjeravaju onim licima koja imaju odgovarajuće stručno znanje i koja su svojim islamskim ponašanjem stekla ugled u džematu u kojem žive i sredini u kojoj djeluju te koja su svojim radom doprinijela napretku zajednice (čl. 16.) te konkretna ustavna odredba da je komisija za izbore dužna odbiti kandidaturu lica za koje se utvrdi da ne ispunjava uslove za izbor u organe Islamske zajednice (čl. 8o. st. 2.) predstavljaju ustavni osnov za detaljnije regulisanje pitanja izbora, biračkog prava te izbornog procesa i izbornog sistema u Islamskoj zajednici.

Kako sam Ustav nije detaljnije precizirao pitanja izbora, biračkog prava te izbornog procesa i izbornog sistema u Islamskoj zajednici u cilju ostvarivanja navedenih ustavnih odredbi Sabor Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini je donio Izborna pravila. Odredbama člana 41. Izbornih pravila dato je ovlaštenje Glavnoj izornoj komisiji da donese Uputstvo o primjeni Izbornih pravila i provođenju izbora u Islamskoj zajednici.

Dakle, s obzirom na tekst i smisao ustavnih odredbi nužno je da se postupak provođenja izbora detaljnije reguliše posebnim propisom (Izborna pravila) jer, s obzirom na njihovu kompleksnost, a često i tehničku detaljnost, iste ne bi bilo moguće u potpunosti urediti odredbama Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini. Svakako, kao akt manje pravne snage, Izborna pravila moraju biti u skladu sa odredbama Ustava Islamske zajednice. U okviru normi-

ranja navedenog pitanja odredbama Izbornih pravila utvrđeni su uslovi koje svi kandidati za pozicije u Islamskoj zajednici moraju ispunjavati, a koji obuhvataju slijedeće karakteristike: (1) da se pridržava islamskih normi, štiti islamske vrijednosti i čuva islamske običaje; (2) da poznaje i primjenjuje propise Islamske zajednice; (3) da plaća članarinu i daje redovne doprinose i druge priloge za potrebe Islamske zajednice; (4) da čuva ugled i jedinstvo Islamske zajednice; (5) da je svojim stručnim znanjem i islamskim ponašanjem stekao ugled u džematu u kojem djeluje i sredini u kojoj živi; (6) da svojim djelovanjem i ponašanjem doprinosi da se ispoštuje ustavni princip prema kojem se u tumačenju i izvršavanju ibadetskih islamskih dužnosti u Islamskoj zajednici primjenjuje maturidijski akaid i hanefijski mezheb. Svi navedeni uslovi su bazirani na odredbama Ustava (karakteristike navedene pod tačkama (1), (2), (3) i (4) se zasnivaju na odredbama člana 26. stav (2) tačke (a), (b), (c) i (d) Ustava; karakteristika navedena pod tačkom (5) se zasniva na odredbi člana 16. Ustava; dok se karakteristika navedena pod tačkom (6) se zasniva na odredbi člana 7. stav (2) Ustava) i kao takvi su u skladu sa Ustavom.

Izbornim pravilima je propisano da kandidatske liste za članove džematskog odbora i zastupnike džemata u skupštinu medžlisa i delegate džemata za izbornu tijelo koje bira sabornike Islamske zajednice, na prijedlog izborne komisije džemata, sačinjava Izborna komisija medžlisa. Pri tome Izborna komisija džemata je dužna, prije utvrđivanja prijedloga kandidatske liste, konsultirati nadležnog džematskog imama i džematlije, na odgovarajući način. Dakle, nadležnost, odnosno pravo i obaveza Izborne komisije medžlisa je da sačini kandidatske liste. Prilikom sačinjavanja kandidatske liste Izborna komisija medžlisa mora poštivati odredbe Ustava (član 80. stav (2) Ustava) kojima je propisano da je komisija za izbore dužna odbiti kandidaturu lica za koje se utvrdi da ne ispunjava uvjete za izbor u organe Islamske zajednice. Dakle, Ustavom je propisano da je "komisija za izbor" dužna "odbiti kandidaturu lica za koje se utvrdi da ne ispunjava uvjete za izbor u organe Islamske zajednice". Sam Ustav nije definisao koja je to komisija za izbor, niti koji su to uslovi za izbor. Navedeno je uređeno odredbama člana 16. i člana 4. Izbornih pravila. Stoga, navedene odredbe nisu suprotne odredbama Ustava Islamske zajednice.

b) Savjetodavni ili obavezujući značaj konsultacija u izbornom procesu

27. U skladu sa Izbornim pravilima (član 16.) i Uputstvom o primjeni Izbornih pravila i provođenju izbora (tačka 6) kandidatsku listu za džematske odbore sačinjava Izborna komisija medžlisa, na osnovu prijedloga Izborne komisije džemata. Pri tome, Izborna komisija džemata, prije utvrđivanja prijedloga kandidatske liste, ima obavezu konsultirati nadležnog džematskog imama, te džematlije na odgovarajući način. Dakle, Izborna komisija džemata nakon konsul-

tacija sa džematskim imamom i džematlijama daje prijedlog imena kandidata, ali je odgovornost za utvrđivanje kandidatske liste na Izornoj komisiji međžlisa. To stoga, jer Ustav propisuje da je komisija za izbore dužna odbiti kandidaturu lica za koje se utvrdi da ne ispunjava uvjete za izbor u organe Islamske zajednice. Dakle, Ustav daje ovlaštenje komisijama za izbore (različitih nivoa) pravo i obavezu da ukoliko utvrde da predloženi kandidati za funkcije u Islamskoj zajednici ne ispunjavaju (unaprijed propisane) uslove iste ne postave na kandidacione liste. U skladu sa naprijed navedenim i Izborna komisija međžlisa dužna je odbiti kandidaturu lica za koje se utvrdi da ne ispunjava uslove za izbor u organe Islamske zajednice. U stvari, Izborna komisija međžlisa je dužna da na osnovu prijedloga kandidatske liste izvrši provjeru podobnosti, tj. ispunjavanja uslova svakog pojedinačnog predloženog kandidata za izbor u organe Islamske zajednice, u konkretnom slučaju džematski odbor.

U provjeri podobnosti Izborna komisija može koristiti sve raspoložive pravno relevantne dokaze. U slučaju da neki od pribavljenih dokaza ukazuje da pojedini potencijalni kandidat ne ispunjava propisane uslove Izborna komisija mu, prije donošenja odluke, treba dati mogućnost da se izjasni o navedenim dokazima. U slučaju da Izborna komisija i nakon davanja prava na izjašnjenje potencijalnom kandidatu dođe do zaključka da isti ne ispunjava uslove i stoga ga odbije uvrstiti na kandidatsku listu dužna je to pismeno obrazložiti kako bi lice koje smatra da ispunjava navedene uslove moglo iskoristiti pravo na pravni lijek.

U pogledu uključenosti džematskog imama u postupak kandidiranja, Izborna pravila propisuju da Izborna komisija džemata, prije utvrđivanja prijedloga kandidatske liste, ima obavezu konsultirati nadležnog džematskog imama, te džematlije na odgovarajući način. "Odgovarajući način" konsultacija nije detaljno propisan, ali bi on, po shvatanju Suda, trebao podrazumjevati uključenost džematskog imama i najvećeg broja džematlija. Ono što je za konkretan predmet značajno, konsultacije sa džematskim imamom su se morale obaviti prethodno, prilikom sačinjavanja prijedloga kandidatskih listi od strane Izborne komisije džemata. Na formularima kandidatskih listi koje su sačinjene od strane Izborne komisije džemata u napomeni je navedeno: *"Izborna komisija džemata konstatuje da je prije utvrđivanja prijedloga kandidatske liste konsultirala džematskog imama, te džematlije na odgovarajući način i da je dobila saglasnost o prihvatanju kandidature od predloženih kandidata"*. Također, niti u svom "Prigovoru" džematski imam ne ukazuje da s njim nisu izvršene konsultacije, pa se može zaključiti da je, u tom smislu, Izborna komisija džemata postupila u skladu sa Izbornim pravilima.

U skladu sa Izbornim pravilima, u konkretnom slučaju, Izborna komisija Medžlisa Doboj nije imala obavezu daljeg konsultovanja sa džematskim imamom i džematom. Međutim, kada je dobila saznanja o eventualnoj nepodobnosti određenih predloženih kandidata bila je dužna da takve navode provjeri. Nije od značaja što je takva saznanja dobila od džematskog imama, jer se ne radi o Izbornim pravilima propisanim procesom konsultacija, nego običnoj prijavi.

c) Zaštita općeprihvaćenih načela procesnih prava u izbornom procesu

28. Prilikom sačinjavanja kandidacione liste Izborna komisija Medžlisa Doboj je uzela u obzir prigovor džematskog imama, ali je odluku donijela i na osnovu vlastitih saznanja. Međutim, nesporno je da podnosioci zahtjeva u toku cjelokupnog izbornog postupka te kasnije postupka po prigovoru i postupka po žalbi nisu bili upoznati sa sadržajem prigovora džematskog imama, koji je bio jedan od osnova za odluku Izborne komisije Medžlisa Doboj da se podnosioci zahtjeva, u skladu sa odredbom člana 4. Izbornih pravila, ne postave na kandidatsku listu za džematski odbor.

I Okružna i Glavna izborna komisija su donijele odluku temeljeći je na pretpostavci da je Izborna komisija Medžlisa Doboj nesporno utvrdila činjenice koje se odnose na nepodobnost podnosilaca zahtjeva da budu imenovani u organima Islamske zajednice.

Opće je pravno pravilo da se licu o čijim se pravima, obavezama ili pravnim interesima odlučuje mora biti omogućeno da se izjasni o činjenicama, dokazima i pravnim stajalištima, kao i navodima protivne stranke te o cjelokupnoj procesnoj građi koja može uticati na ostvarivanje njegovog prava, obaveze ili pravnog interesa. Pravo na izjašnjenje, odnosno saslušanje u postupku u kojem se odlučuje o pravu, obavezi ili pravnom interesu određenog lica garantuje da će svakome, u cilju ostvarenja pravičnosti, biti omogućeno da predoči svoje dokaze, stavove i mišljenja, odnosno da da osvrt na dokaze, stavove i mišljenja koja mu ne idu u prilog. To pravo garantuje licu položaj subjekta u postupku. Pravo na izjašnjenje, odnosno saslušanje ima dvostruku vrijednost: prvo, omogućavanje stranci da se izjasni o svim pitanjima relevantnima za odluku predstavlja najdjelotvornije sredstvo za postizanje sadržajno pravilne i zakonite odluke; drugo, njime se stranci u odnosu prema organu koji odlučuje garantuje položaj subjekta u postupku, a u odnosu prema drugoj stranci ravnopravan položaj (jednakost stranaka). S obzirom da se u konkretnom slučaju radi o podobnosti za kandidaturu u organe Islamske zajednice, nužno je nesporno i potpuno utvrditi činjenično stanje, jer nepotpuno i netačno utvrđivanje činjeničnog stanja može onemogućiti ostvarivanje Ustavom zagwarantovanog

pasivnog biračkog prava člana Islamske zajednice, te istovremeno ozbiljno povrijediti čast i ugled potencijalnog kandidata.

Obaveza je Izborne komisije medžlisa da provjeri podobnost svih potencijalnih kandidata te ukoliko se dokaže da takav potencijalni kandidat ne ispunjava uslove propisane Izbornim pravilima, sasvim je opravdano i zakonito da istog Izborna komisija medžlisa ne postavi na kandidatsku listu, bez obzira na eventualne prijedloge bilo Izborne komisije džemata, bilo nekog drugog. Međutim, ta činjenica se mora nesporno dokazati. U skladu sa Ustavom proklamiranim načelima zakonitosti, javnosti i odgovornost, te općepoznatog načela obaveze čuvanja časti muslimana (članova Islamske zajednice), s jedne strane, i ugleda Islamske zajednice, s druge strane, prilikom odlučivanja o podobnosti potencijalnih kandidata mora se nesporno utvrditi (ne)ispunjavanje uslova, te se mora dati prilika tim potencijalnim kandidatima da se o dokazima koji ukazuju na neispunjavanje uslova izjasne. Na kraju, razlozi odbijanja trebaju biti jasno i detaljno obrazloženi. U protivnom otvara se prostor za arbitrarno i različito postupanje različitih organa i pojedinaca u istovjetnim slučajevima, a što posljedično dovodi do stvaranja pravne nesigurnosti među članovima Islamske zajednice.

VI. Zaključak

29. Podneseni zahtjev je, u skladu sa odredbom člana 24. stav (2) Pravilnika o organizaciji i radu Ustavnog suda Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, dopustiv.

30. Postupanjem Izborne komisije Medžlisa Doboj, te u postupcima koji su vođeni pred Okružnom izbornom komisijom i Glavnom izbornom komisijom povrijeđeno je pravo podnosilaca zahtjeva na izjašnjenje, odnosno saslušanje, kao i pravo na obrazloženu odluku. stoga se rješenje Glavne izborne komisije, broj: 13-03-3-5172-4/22 od 26.01.2023. godine, i rješenje Okružne izborne komisije, broj: 01-03-3-581-3/2022 od 26.12.2022. godine, poništavaju te se predmet prigovora podnosilaca zahtjeva vraća na ponovno odlučivanje Okružnoj izbornoj komisiji.

31. U ponovnom postupku Okružna izborna komisija će upotpuniti postupak, na način da će podnosiocima zahtjeva dostaviti prigovor džematskog imama na izjašnjenje sa prikladnim rokom za dostavljanje izjašnjenja te pribaviti eventualno druge dokaze koji se mogu koristiti za utvrđivanje stvarnog činjeničnog stanja u konkretnom slučaju. Nakon što poduzme navedene radnje, Okružna izborna komisija će, u skladu sa svojim ovlaštenjima utvrđenim Izbornim pravilima, u roku od 30 dana od dana prijema ove odluke, donijeti rješenje po prigovoru.

32. Dakle, Sud je zaključio da se zbog utvrđenih povreda prava podnosioca zahtjeva izborni proces izbora članova džematskog odbora u Donjem džematu Kotorsko vraća u fazu odlučivanja po prigovoru na izborni postupak u prvom stepenu. Okružna izborna komisija će ponovo razmatrati podneseni prigovor podnosioca zahtjeva, nakon čega će, kao žalbeni organ prvog stepena, u ponovljenom postupku a nakon zatraženog izjašnjenja podnosioca zahtjeva i eventualno drugih provedenih dokaza, tačno i potpuno utvrditi činjenično stanje te u skladu sa Izbornim pravilima donijeti novo rješenje po prigovoru. Ovo stoga što je pasivno biračko pravo Ustavom zagantovano pravo članova Islamske zajednice (čl. 79. stav (2) Ustava), te se njegovo eventualno ograničavanje može dopustiti samo pod uslovom da je jasno i nesporno, u postupku utvrđenom Izbornim pravilima, utvrđeno nepostojanje karakteristika propisanih članom 4. Izbornih pravila.

33. Dodatno, na osnovu utvrđenog činjeničnog stanja Sud nije našao osnovanim da se udovolji zahtjevu podnosioca u dijelu zahtjeva za poništenje izbora za Donji džemat Kotorsko te raspisivanje novih izbora u Donjem džematu Kotorsko iz razloga što je ocjenio da se utvrđene povrede mogu otkloniti kroz mehanizme redovne (vansudske) pravne zaštite propisane Izbornim pravilima, odnosno ponavljanjem postupka pred Okružnom izbornom komisijom Muftijstva zeničkog.

Također, Sud cijeni da ukoliko se u ponovnom postupku pred Okružnom izbornom komisijom utvrdi da su prigovori podnosioca zahtjeva osnovani, odnosno da nije bilo valjanih razloga da ih Izborna komisija medžlisa ne postavi na kandidacione liste Okružna izborna komisija će: (1) poništiti izbore za džematski odbor Donjeg džemata Kotorsko, (2) naložiti Izornoj komisiji medžlisa da ponovo sačini kandidatske liste na koje će kandidirati i podnosioc zahtjeva čije prigovore ocjeni opravdanim te (3) naložiti Izornoj komisiji medžlisa da provede nove izbore za džematski odbor Donjeg džemata Kotorsko.

34. Konačno, razmatrajući ovaj predmet, Sud je uvidio da izborni proces unutar Islamske zajednice nije detaljno, jasno i precizno regulisan Izbornim pravilima što otvara mogućnosti nejednakog postupanja, ali i povrede Ustavom zagantovanih prava članova Islamske zajednice. Navedeno je utvrđeno i u nekim drugim odlukama ovog Suda (npr. US-1-11-2-07/2019) te ovaj Sud smatra potrebnim da se pristupi procesu detaljnijeg, jasnijeg i preciznijeg normiranja izbornog procesa.

35. U skladu sa odredbom člana 38. Pravilnika o organizaciji i radu Ustavnog suda ova odluka će se objaviti u Glasniku Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

36. Protiv ove odluke nije dozvoljeno podnošenje niti redovnih niti vanrednih pravnih lijekova te je ista konačna.

Predsjedavajući vijeća
Predsjednik Ustavnog suda
Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini

prof. dr. Vedad Gurda

Broj: 02-03-2-2657-4/23

Datum: 30. zul-hidždže 1444. god. po H.

18. juli 2023. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, a u skladu s članom 17. Pravilnika o imamima, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 10. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 30. zul-hidždžeta 1444. god. po H., odnosno 18. jula 2023. godine, usvojio je:

P R A V I L N I K **o stručnom ispitu imama, hatiba, muallima i muallima** **I – OPĆE ODREDBE**

Član 1.

(Predmet Pravilnika)

Ovim Pravilnikom uređuju se pitanja u vezi sa polaganjem stručnog ispita za imame, hatibe, muallime i muallime, sadržina i rokovi za polaganje stručnog ispita, sastav i način rada komisije pred kojom se polaže stručni ispit, obrazac uvjerenja, način njegovog izdavanja, troškovi polaganja ispita, naknade za rad članova komisije, vođenje matične evidencije i ostala pitanja u vezi sa polaganjem stručnog ispita.

Član 2.

(Pojmovi)

Pojedini termini koji se koriste u ovom Pravilniku imaju sljedeće značenje:

- a) pripravnčki staž u smislu ovog Pravilnika, je organizirani oblik stručnog osposobljavanja za samostalan rad na poslovima imama, hatiba, muallima i muallime, koji se obavlja pod nadzorom mentora.
- b) mentor je stručna osoba koja osposobljava pripravnika za samostalan rad na poslovima imama, hatiba, muallima i muallime
- c) pripravnik je lice koje se osposobljava za samostalni rad na poslovima imama, hatiba, muallima i muallime,

II – OBAVEZA POLAGANJA STRUČNOG ISPITA

Član 3.

(Obaveza osposobljavanja za samostalan rad)

- (1) Lica koja prvi put zasnivaju radni odnos u Islamskoj zajednici na poslovima imama, hatiba, muallima i muallime obavezni su da, nakon isteka jedne godine rada polažu stručni ispit.
- (2) Nakon isteka pripravničkog staža, nadležni medžlis može, uz saglasnost Uprave za vjerske poslove, produžiti ugovor o radu s pripravnikom na određeno vrijeme najduže do prvog termina polaganja Ispita.
- (3) Ispit se polaže u prostorijama Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Član 4.

(Izuzetak od polaganja stručnog ispita)

- (1) Imami, hatibi, muallimi i muallime koji imaju 50 i više godina života, a u stalnom su radnom odnosu, oslobođeni su polaganja Ispita.
- (2) U svrhu dokaza o osposobljenosti za samostalan rad, licima iz stava (1) i (2) ovog člana, na njihov zahtjev, izdaje se uvjerenje o priznavanju stručnog ispita, na obrascu koji je sastavni dio ovog Pravilnika.
- (3) Polaganja ispita iz Kiraeta oslobođeni su nosioci zvanja Hafizul-Kur'anil-kerim koji su hifz položili pred Komisijom za polaganje hifza Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, kao i osobe kojima je Rijaset na osnovu idžazetname dodijelio zvanje Hafizul-Kur'anil-kerim.

III – STRUČNI ISPIT

Član 5.

(Organiziranje stručnog ispita)

- (1) Uprava za vjerske poslove Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: Uprava) nadležna je za organiziranje stručnog ispita.
- (2) Odjel za džemat i imamet obavlja administrativne poslove, provodi organizacione pripreme i obezbjeđuje tehničke uslove za polaganje stručnog ispita, te vodi evidenciju o kandidatima koji su dužni polagati Ispit (u daljem tekstu: Ispit).

Član 6.

(Ispitna komisija)

- (1) Ispit se polaže pred Ispitnom komisijom koju imenuje Rijaset, a na prijedlog Uprave.

- (2) Za sve ispitne predmete imenuje se jedan član Komisije/ispitivač, a za kuraet dva člana.
- (3) Za članove Ispitne komisije mogu se imenovati lica koja imaju odgovarajuću visoku stručnu spremu, a koja su u stalnom radnom odnosu u Islamskoj zajednici.
- (4) Članovi Ispitne komisije se imenuju na period od četiri godine.
- (5) Ukoliko član Ispitne komisije iz bilo kojeg razloga ne bude u mogućnosti vršiti svoju dužnost, direktor Uprave će imenovati drugu osobu/ zamjenskog člana na njegovo mjesto.

Član 7.

(Sekretar Ispitne komisije)

- (1) Administrativne poslove Ispitne komisije obavlja sekretar Komisije kojeg imenuje direktor Uprave.
- (2) Sekretar Ispitne komisije se imenuje na period od četiri godine.

Član 8.

(Naknada za rad Komisije)

- (1) Članovima i sekretaru Ispitne komisije pripada naknada za rad.
- (2) Visinu naknade iz prethodnog stava određuje Uprava.

Član 9.

Prilikom zasnivanja pripravničkog staža, nadležni medžlis je dužan kandidata/kandidatkinju-pripravnika upoznati o sljedećem:

- a) obavezi polaganja Ispita,
- b) vremenskom periodu u kojem je dužan položiti Ispit,
- c) Planu i programu Ispita,
- d) mentoru i mentorstvu za praktični dio,
- e) literaturi za pripremu Ispita,
- f) propisanoj proceduri za polaganje Ispita.

Član 10.

(Plan i program)

- (1) Ispit se polaže prema Planu i programu kojeg usvaja Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na prijedlog Uprave.
- (2) Ispit se organizira dva puta u toku jedne godine: okvirno u martu i oktobru, a po potrebi Uprava može odrediti vanredni termin.

Član 11.

(Predmeti za polaganje ispita)

1. Stručni predmeti iz kojih se polaže Ispit su:

2. Kiraet – Pravilno učenje Kur'ana,
3. Akaid - Dogmatika,
4. Fikh - Pravo,
5. Imamet i hatabet (za kandidatkinje: muallimāt),
6. Pedagogija i metodika mektebske pouke,
Organizacija Islamske zajednice.

Član 12.

(Sastavni dijelovi stručnog ispita)

Stručni Ispit sastoji se iz dva dijela:

- a) pismenog dijela ispita i
- b) usmenog dijela ispita.

Član 13.

(Sadržaj pismenog dijela ispita)

- (1) Pismeni dio Ispita za imame, hatibe i muallime sastoji se u pisanju hutbe na bosanskom jeziku iz predmeta Imamet i hatabet, na temu po slobodnom izboru, koju je kandidat dužan dostaviti na službeni *e-mail* Uprave prilikom prijave Ispita.
- (2) Pismeni dio Ispita za muallime sastoji se u pisanju vaza ili predavanja na bosanskom jeziku iz predmeta Muallimāt, na temu po slobodnom izboru, koji je kandidatkinja dužna dostaviti na službeni *e-mail* Uprave prilikom prijave Ispita.
- (3) Zaprimljene hutbe i vazove Uprava dostavlja članu Ispitne komisije, zaduženom za imamet i hatabet, najkasnije sedam (7) dana prije polaganja Ispita.

Član 14.

(Sadržaj usmenog ispita)

- (1) U okviru usmenog dijela Ispita kandidat/kandidatkinja odgovara na pitanja iz sljedećih predmeta:
  - a) Kiraet – pravilno učenje Kur'ana,
  - b) Akaid – dogmatika,
  - c) Fikh – pravo,
  - d) Imamet i hatabet (za kandidatkinje: muallimāt),
  - e) Pedagogija i metodika mektebske pouke,
  - f) Organizacija Islamske zajednice.
- (2) Pored pitanja iz stava (1) ovog člana kandidat u okviru usmenog dijela Ispita izlaže i obrazlaže hutbu koju je dostavio iz predmeta Imamet i hatabet.

- (3) Pored pitanja iz stava (1) ovog člana kandidatkinja u usmenom dijelu Ispita izlaže i obrazlaže vaz ili predavanje koji je dostavila iz predmeta Muallimāt.

Član 15.

(Popravni ispit)

- (1) Kandidat/kandidatkinja koji na Ispitu ne pokaže zadovoljavajuće znanje iz jednog ili dva predmeta, upućuje se na popravni ispit iz predmeta koji/e nije položio/la.
- (2) Popravni Ispit se polaže na prvom narednom redovnom terminu za polaganje.
- (3) Kandidat/kandidatkinja koji ne položi Ispit, gubi pravo konkuriranja za radno mjesto na kojem je obavljao pripravnički staž.
- (4) U posebnim okolnostima kao što su duže bolovanje, službeno odsustvo, stručno usvršavanje, specijalističke studije i porodijski dopust, Uprava može donijeti odluku o prolongiranju polaganja Ispita najduže do godinu dana po isteku zapreke.
- (5) Molbu za prolongiranje ispita iz razloga navedenih u prethodnom stavu ovog člana kandidat/kandidatkinja je dužan dostaviti Upravi najkasnije u roku od 48 sati prije zakazanog termina polaganja ispita.

Član 16.

(Imenovanje mentora)

- (1) Za područje nadležnog medžlisa, mentor je glavni imam koji ima visoku stručnu spremu, položen Ispit i završen Fakultet islamskih nauka ili drugi islamski fakultet sa nostrificiranom diplomom.
- (2) Ako glavni imam ne ispunjava uslove mentorstva iz stava 1 ovog člana, mentora će imenovati nadležno muftijstvo, odnosno muftija.

Član 17.

(Rad mentora)

- (1) Mentor pruža stručnu pomoć, nadzire, usmjerava i priprema kandidata/kandidatkinju za polaganje Ispita.
- (2) Praktični nadzor mentora se odnosi na: hutbu, mektebsku pouku, obavljanje namaza (dnevni, noćni, džuma, bajram i dženezaza) i organiziranje svečanosti.
- (3) Mentor popunjava i potpisuje mentorski list koji je sastavni dio ovog Pravilnika i dostavlja nadležnom medžlisu kao dokaz spremnosti i preporuku da kandidat/kandidatkinja može pristupiti polaganju Ispita.

Član 18.

(Naknada mentoru)

- (1) Mentoru pripada naknada za mentorski angažman koju ostvaruje nakon što kandidat/kandidatkinja položi Ispit.
- (2) Naknadu mentoru isplaćuje nadležni medžlis u skladu sa svojom odlukom.

Član 19.

(Procedura prijave Ispita)

- (1) Po isteku pripravničkog staža, nadležni medžlis Islamske zajednice će putem nadležnog muftijstva podnijeti zahtjev Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini – Upravi za vjerske poslove sa potrebnom dokumentacijom za polaganje Ispita za kandidate sa svoga područja, na propisanom obrascu koji je sastavni dio ovog Pravilnika.
- (2) Uz zahtjev za polaganje Ispita podnose se dokazi o ispunjavanju uslova i to:
  - a) Uvjerenje o izvršenom pripravničkom stažu, član 3. stav 1. ovog Pravilnika,
  - b) Materijal za pismeni dio ispita iz predmeta Imamet i hatabet, član 13. stav (1) ovog Pravilnika, i
  - c) Materijal za pismeni dio ispita iz predmeta Muallimāt, član 13. stav (2) ovog Pravilnika.
  - d) Mentorski list potpisan od strane glavnog imama/mentora i ovjeren pečatom medžlisa, član 17. stav 3. ovog Pravilnika.
- (3) U slučaju da nadležni medžlis ne podnese blagovremeno prijavu za polaganje Ispita za kandidate koji su dužni polagati Ispit, Uprava će pismeno obavijestiti muftijstvo i kandidatu/kandidatkinji odrediti krajnji rok polaganja ispita.
- (4) Rok za izlazak na polaganje Ispita nakon podnesenog zahtjeva od strane nadležnog muftijstva/medžlisa Upravi je prvi ispitni rok.
- (5) Ukoliko se kandidat/kandidatkinja ne odazove na zakazani termin Ispita, a za to ne bude imao valjano opravdanje, Uprava će pismenim putem obavijestiti nadležni medžlis putem nadležnog muftijstva.

Član 20.

(Određivanje termina za polaganje ispita)

- (1) Na osnovu zahtjeva koji upućuje medžlis preko nadležnog muftijstva, Uprava određuje termin polaganja Ispita.
- (2) Nadležni medžlis, kao i kandidat/kandidatkinja, obavještavaju se službeno preko muftijstva, najkasnije 30 dana prije polaganja Ispita o terminu polaganja Ispita.

Član 21.

(Samostalan rad)

- (1) Nakon položenog Ispita i izdatog uvjerenja o položenom stručnom ispitu, imami, hatibi, muallimi i muallime stiču uslove da samostalno obavljaju navedene poslove i mogućnost zasnivanja radnog odnosa na neodređeno vrijeme.
- (2) Jednom položen stručni ispit u skladu sa odredbama ovog Pravilnika priznaje se u svim džematima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Član 22.

(Pristupanje ispitu)

- (1) Pristupanje Ispitu odobrava Uprava.
- (2) Pristupanje Ispitu svakog predmeta vrši se putem prijave za polaganje.
- (3) O polaganju Ispita vodi se zapisnik koji za svaki predmet potpisuju članovi Ispitne komisije.
- (4) U prijavi za svaki predmet upisuje se jedna od ocjena: odličan, vrlo dobar, dobar, dovoljan i nedovoljan.

Član 23.

(Uvjerenje o položenom ispitu)

- (1) Kandidatu koji je položio Ispit izdaje se uvjerenje o položenom stručnom ispitu.
- (2) Uvjerenje iz stava (1) ovog člana izdaje se na propisanom obrascu koji je sastavni dio ovog Pravilnika.
- (3) Na uvjerenju iz stava (1) ovog člana unosi se: ime i prezime pripravnika, datum rođenja, općina i država rođenja, zvanje, datum i mjesto polaganja stručnog ispita, te naznaku da je kandidat položio stručni ispit!
- (4) Uvjerenje potpisuje direktor Uprave, a ovjerava se pečatom Rijaseta.
- (5) Zapisnik i jedan primjerak izdatog uvjerenja se ulažu u personalni spis kandidata.

Član 24.

(Troškovi polaganja ispita)

- (1) Troškove polaganja ispita prvi put snosi Rijaset Islamske zajednice.
- (2) Troškove polaganja Ispita svaki naredni put, uključujući i popravni snosi kandidat i dostavlja potvrdu o uplati.
- (3) O visini novčanog iznosa koji se uplaćuje za polaganje Ispita/popravni Ispit i instrukcijama za uplatu, kandidat/kandidatkinja obavještavaju se putem nadležnog medžlisa.
- (4) Visina troškova polaganja Ispita reguliše se posebnom odlukom koju donosi Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovine, na prijedlog Uprave.

Član 25.

(Evidencija o stručnim ispitima)

- (1) Uprava vodi evedinciju o položenim stručnim ispitima kandidata i izdatim uvjerenjima, čija je vrijednost trajna.
- (2) Evidencija iz stava (1) ovog člana vodi se u knjizi evidencije na propisanom obrascu koji je sastavni dio ovog Pravilnika.
- (3) U knjigu evidencije unose se sljedeći podaci: ime i prezime kandidata, godina i mjesto rođenja, JMB, stručna sprema i zanimanje/zvanje, vrijeme polaganja stručnog ispita kandidata, broj, datum i mjesto izdavanja uvjerenja o položenom stručnom ispitu kandidata, broj, datum i mjesto izdavanja duplikata uvjerenja o položenom stručnom ispitu kandidata.

Član 26.

(Izdavanje duplikata Uvjerenja o položenom stručnom ispitu)

U skladu sa stavom 3. prethodnog člana kandidatu koji je položio stručni ispit na lični zahtjev može se izdati duplikat Uvjerenja o položenom stručnom ispitu.

IV – PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 27.

(Zatečena lica)

Imami, hatibi, muallimi i muallime koji imaju više od tri (3) godine radnog staža, a nisu položili stručni ispit, dužni su u roku od 24 mjeseca nakon stupanja na snagu ovog Pravilnika položiti Ispit.

Član 28.

(Izmjene i dopune)

Izmjene i dopune ovog Pravilnika donosi Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, na prijedlog Uprave.

Član 29.

(Tumačenje)

Tumačenje odredaba ovog Pravilnika daje Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Član 30.

(Prestanak važenja)

Stupanjem na snagu ovog Pravilnika, prestaje važiti Pravilnik o polaganju stručnog ispita imama, hatiba, muallima i muallima, od 06. redžeba 1437. god. po H., odnosno, 13. aprila 2016. godine.

Član 31.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Pravilnik stupa na snagu danom donošenja, a primjenjivat će se od 01. septembra 2023. godine i biće objavljen u Službenom Glasniku Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-2904/23

Datum: 30. zul-hidždže 1444. god. po H.
18. juli 2023. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 10. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 30. zul-hidždžeta 1444. god. po H., odnosno 18. jula 2023. godine, na prijedlog Uprave za pravne i administrativne poslove, donio je sljedeću:

ODLUKU

Član 1.

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini daje saglasnost na Statut Fondacije "Osman-ef. Redžović" u Velikom Čajnu, Visoko koji je usvojen na trećoj redovnoj sjednici Školskog odbora Medrese "Osman-ef. Redžović".

Član 2.

Statut iz člana 1. ove Odluke usklađen je sa općim normativnim aktima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Član 3.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-2408-5/23

Datum: 30. zul-hidždže 1444. god. po H.

18. juli 2023. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 10. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 30. zul-hidždžeta 1444. god. po H., odnosno 18. jula 2023. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini donosi Nastavni program Arapskog jezika (model 2 – kompatibilan sa udžbeničkom silsilom At-Ta-kallum) za redovnu i izbornu nastavu u medresama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-2479-2/23

Datum: 30. zul-hidždže 1444. god. po H.

18. juli 2023. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 10. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 30. zul-hidždžeta 1444. god. po H., odnosno 18. jula 2023. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je:

ODLUKU

o izmjeni i dopunama Odluke o ustanovljavanju Tezkiretname – programa institucionalnog obilježavanja datuma rođenja ličnosti značajnih za islam, muslimane i Islamsku zajednicu u Bosni i Hercegovini

Član 1.

U Odluci o ustanovljavanju *Tezkiretname – programa institucionalnog obilježavanja datuma rođenja ličnosti značajnih za islam, muslimane i Islamsku zajednicu u Bosni i Hercegovini*, broj: 02-03-2-319-3/21 od 25. februara 2021. godine u Sarajevu, u članu 4. stavu (3) tački b) Osobe koje nisu radile u Islamskoj zajednici, dodaju se nove alineje 13. i 14. koje glase:

“13. *Rešad Kadić*

14. *Adil-beg Zulfikarpašić*”

Član 2.

U članu 5. tački b) Osobe čije se godišnjice rođenja obilježavaju na nivou muftijstva, dodaju se nove alineje po muftijstvima, kako slijedi:

Muftijstvo bihaćko

“1. *Muftija Husein Hilmi-ef. Durić,*

2. *Šerif-ef. Bajrić,*

3. *Munir-ef. Felić.*”

Muftijstvo gorazhdansko

“2. *Hafiz Muhamed-ef. Bjelan – Muftijstvo, Medžlis IZ Foča.*”

Muftijstvo tuzlansko

“8. *Besim-ef. Čanić,*

9. *Muftija hafiz Muhamed Hakki-ef. Čokić – Muftijstvo, Behram-begova medresa, Medžlis IZ Brčko,*

10. *Muftija Muhamed Ševket-ef. Kurt – Muftijstvo, Medžlis IZ Tuzla,*

11. *Muftija Ibrahim-ef. Čokić – Muftijstvo, Institut za društvena i religijska istraživanja, Medžlis IZ Tuzla,*

12. *Šejh Mehmed-ef. Hafizović – Muftijstvo, Vojno muftijstvo, Medžlis IZ Zvornik,*

13. *Hafiz Ahmed-ef. Redžebašić – Muftijstvo, Behram-begova medresa,*

14. *Redžep-ef. Muminhodžić – Muftijstvo, Medžlis IZ Puračić,*

15. *Hafiz Abdullah-ef. Budimlija – Muftijstvo, Behram-begova medresa, Behram-begova biblioteka, Medžlis IZ Bijeljina,*

16. *Hafiz Sejid-ef. Zenunović – Muftijstvo, Medžlis IZ Čelić, Institut za društvena i religijska istraživanja.*”

U tački c) Osobe čije se godišnjice rođenja obilježavaju na nivou obrazovnih i naučnih ustanova IZ, dodaju se nove alineje po ustanovama, kako slijedi:

Institut za društvena i religijska istraživanja u Tuzli

- “8. Šaban-ef. Hodžić – Institut za društvena i religijska istraživanja, Muftijstvo,
9. Hafiz Mehmed Hulusija-ef. Mulahalilović – Institut za društvena i religijska istraživanja, Medžlis IZ Brčko,
10. Enver-ef. Mulahalilović – Institut za društvena i religijska istraživanja, Medžlis IZ Tuzla,
11. Šejh Ahmed-ef. Mešić – Institut za društvena i religijska istraživanja, Muftijstvo, Medžlis IZ Tuzla.”

Behram-begova medresa

- “7. Hafiz Šahbaz-ef. Husić – Behram-begova medresa, Medžlis Kalesija,
8. Ševket-ef. Šabić – Behram-begova medresa, Institut za društvena i religijska istraživanja, Medžlis IZ Tuzla.”

Karadoz-begova medresa

- “1. Ahmed Hifzi-ef. Karabeg – Karadoz-begova medresa, Medžlis IZ Mostar,
2. Ali Riza-ef. Karabeg – Karadoz-begova medresa, Medžlis IZ Mostar,
3. Kurra hafiz Muhamed-ef. Kurt – Karadoz-begova medresa, Medžlis IZ Mostar,
4. Hafiz Salih-ef. Pužić – Karadoz-begova medresa, Medžlis IZ Mostar,
5. Sulejman Hamza-ef. Pužić – Karadoz-begova medresa, Medžlis IZ Mostar.”

Član 3.

U članu 6. Odluke, dodaju se nove alineje po medžlisima, kako slijedi:

Medžlis IZ Banovići

- “1. Nazif-ef. Mušanović,
2. Osman-ef. Lugavić.”

Medžlis IZ Bihać

- “1. Muhamed-ef. Redžepagić,
2. Ibrahim-ef. Okić,
3. Muharem-ef. Memagić,
4. Salih-ef. Mahmutović.”

Medžlis IZ Bijeljina

- “1. Murat-beg Pašić,

2. *Abdullatif Bulić,*
3. *Hafiz Jusuf-ef. Garčević,*
4. *Muhamed Fahri Garčević,*
5. *Ilijaz-ef. Hazurović,*
6. *Husejn-ef. Joldić.”*

Medžlis IZ Bosanska Krupa

- “1. *Husejin-ef. Crnkić,*
2. *Ali Rizah Harčević,*
3. *Murat-ef. Hajrović Hulusi.”*

Medžlis IZ Bratunac

- “1. *Abid-ef. Đozić.”*

Medžlis IZ Brčko

- “4. *Abdurahman-ef. Hadžiefendić,*
5. *Salih-ef. Hadžiegrić*
6. *Husejn-ef. Hasanefendić*
7. *Hafiz Abdulah-ef. Imamović.”*

Medžlis IZ Bužim

- “1. *Ibrahim-ef. Mustafić,*
2. *Ali-Rizah-ef. Harčević,*
3. *Mehmed Veladžić,*
4. *Besim-ef. Hamzabegović,*
5. *Sulejman-ef. Topić,*
6. *Husein-ef. Alijagić.”*

Medžlis IZ Foča

- “1. *Hafiz Sabri-ef. Vajzović.”*

Medžlis IZ Goražde

- “1. *Ago Ćurovac.”*

Medžlis IZ Gornja Tuzla

- “1. *Kadrija Hajdarović,*
2. *Husein-ef. Mujaković.”*

Medžlis IZ Gornji Vakuf

- “2. *Hafiz Ahmed-ef. Redžebašić.”*

Medžlis IZ Gračanica

- “1. *Hafiz Ibrahim Mehinagić,*
2. *Hadži hafiz Hasan-ef. Hadžiefendić – Hadžikadija,*
3. *Hasan-ef. Kadić,*
4. *Hadži hafiz dr. Ćamil-ef. Kamarić,*
5. *Dr. Mustafa Kamarić,*
6. *Hadži Ismail Haki-ef. Mašić,*
7. *Muhamed Seid Mašić,*
8. *Ali Riza-ef. Prohić,*
9. *Hadži hafiz Mustafa-ef. Šiljić.”*

Medžlis IZ Gradačac

- “3. *Hafiz Ahmed Hilmi-ef. Muftić – Medžlis IZ Gradačac, Muftijstvo, Behram-be-gova medresa.”*

Medžlis IZ Janja

- “1. *Alija Sadiković,*
2. *Dr. Mehmed Maslić,*
3. *Ahmed-ef. Aliefendić,*
4. *Alija-ef. Aliefendić,*
5. *Halil Hilmi-ef. Đezić,*
6. *Mustafa-ef. Gruhonjić,*
7. *Osman-ef. Gruhonjić,*
8. *Emin-ef. Topalović.”*

Medžlis IZ Kalesija

- “1. *Muhamed-ef. Husić,*
2. *Smajl-ef. Husić,*
3. *Husejn-ef. Fazlić,*
4. *Orhan-ef. Gazibegović,*
5. *Mustafa-ef. Gazibegović,*
6. *Halil-ef. Aščić,*
7. *Osman-ef. Čanić,*
8. *Osman-ef. Gazibegović,*
9. *Hadži Osman-ef. Rančić.”*

Medžlis IZ Kiseljak

- “3. *Šejh hafiz Mustafa-ef. Mujić”*

Medžlis IZ Kladanj

1. *Redžep-ef. Čučak,*
2. *Hafiz Ahmed-ef. Gogić,*
3. *Refik-ef. Hodžić.”*

Medžlis IZ Kozarac

1. *Ilijas-ef. Mahmuljin,*
2. *Muderris Smail-ef. Karabašić.”*

Medžlis IZ Orašje

1. *Ibrahim-ef. Gorak,*
2. *Mehmed-ef. Muminović.”*

Medžlis IZ Rogatica

1. *Šejh hafiz Mustafa-ef. Mujić”*

Medžlis IZ Rudo

1. *Osman-ef. Redžović”*

Medžlis IZ Srebrenica

1. *Husejn-ef. Ruhi Dozić,*
2. *Selim-ef. Alemić,*
3. *Haki-ef. Dozić.”*

Medžlis IZ Srebrenik

1. *Ibrahim-ef. Imširović.”*

Medžlis IZ Teočak

1. *Hafiz Sulejman-ef. Ikanović,*
2. *Hafiz Šerif-ef. Mujaković,*
3. *Hafiz Abdulah-ef. Zarkić.”*

Medžlis IZ Tuzla

4. *Hafiz Osman-ef. Vilović – Medžlis IZ Tuzla, Muftijstvo tuzlansko,*
5. *Ahmed Lutfi-ef. Čokić - Medžlis IZ Tuzla, Muftijstvo tuzlansko,*
6. *Hafiz Muhammed-ef. Husić - Medžlis IZ Tuzla, Behram-begova medresa, Medžlis IZ Kalesija,*

7. *Hafiz Muhamed Ali-ef. Dukatar - Medžlis IZ Tuzla, Institut za društvena i religijska istraživanja,*
8. *Hafiz Mustafa-ef. Sušić,*
9. *Hafiz Abdurahman-ef. Ibrišimović,*
10. *Hafiz Salih-ef. Suljić Kuga,*
11. *Hafiz Sulejman-ef. Damadžić,*
12. *Hafiz Zekerija-ef. Ibrišimović,*
13. *Hafiz Osman-ef. Prčić.”*

Medžlis IZ Visoko i Medžlis IZ Gračanica-Visoko

“8. Osman-ef. Redžović – Medžlis IZ Gračanica-Visoko, Medresa “Osman ef. Redžović.””

Medžlis IZ Vlasenica

*“1. Mustafa-ef. Aljić-Čohodarević,
2. Ibrahim-ef. Tuzlak.”*

Medžlis IZ Živinice

*“1. Bajro-ef. Jusić,
2. Mehmed-ef. Vrtačić,
3. Mumin-ef. Zehić,
4. Rasim-ef. Agić,
5. Rasim-ef. Selimović,
6. Muharem-ef. Avdihodžić,
7. Spahija-ef. Brčaninović,
8. Omer-ef. Okanović.”*

Član 4.

U članu 11. u tabelarnom dijelu pod rednim brojem 88. riječi *“MIZ Prijedor”* zamjenjuje se riječima *“MIZ Kozarac”*.

Član 5.

U članu 12. dodaje se nova alineja 22. koja glasi:
“22. Hamza-dedo Orlović.”

Član 6.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-2884-2/23

Datum: 30. zul-hidždže 1444. god. po H.

18. juli 2023. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, a u skladu sa članovima 5., 6. i 15. Zakona o muzejskoj djelatnosti ("Službene novine Kantona Sarajevo", broj 13/2017), Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 10. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 30. zulhidždžeta 1444. god. po H., odnosno 18. jula 2023. godine, donio je:

O D L U K U

o osnivanju "Muzeja islamske kulture i umjetnosti"

Član 1.

(Predmet Odluke)

Ovom odlukom Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u svojstvu osnivača (u daljem tekstu: Osnivač) osniva ustanovu "Muzej islamske kulture i umjetnosti" (u daljnjem tekstu: Muzej), radi obavljanja muzejske djelatnosti.

Član 2.

(Naziv i sjedište ustanove)

- (1) Naziv ustanove je:
Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini – "Muzej islamske kulture i umjetnosti".
Skraćeni naziv:
"Muzej islamske kulture i umjetnosti"
- (2) Sjedište Muzeja je u Sarajevu, ul. Obala Isa bega Ishakovića br. 2, 71000 Sarajevo
- (3) Naziv i sjedište Muzeja iz stava (1) i (2) ovog člana može se promijeniti.
- (4) Odluku o promjeni naziva i sjedišta Muzeja donosi Osnivač.

Član 4.

(Svojstvo pravnog lica)

- (1) Muzej ima svojstvo pravnog lica.
- (2) Muzej ima pravo da u pravnom prometu zaključuje ugovore i vrši druge poslove i radnje u okviru svoje pravne sposobnosti i registrovane djelatnosti.

Član 5.

(Djelatnost)

- (1) Muzej obavlja muzejsku djelatnost u skladu sa zakonom:
  - a) istražuje, prikuplja i obrađuje muzejski materijal;
  - b) čuva muzejski materijal od oštećenja, uništenja i nestajanja;

- c) obezbjeđuje mjere zaštite muzejskog materijala, posebno za vrijeme ratnog ili vanrednog stanja;
  - d) obezbjeđuje korištenje muzejskog materijala u kulturne, naučne, vaspitno-obrazovne i druge svrhe putem njegovog prezentiranja u okviru stalnih ili povremenih izložbi i na drugi način;
  - e) omogućava naučnim i stručnim radnicima proučavanje muzejskog materijala;
  - f) brine se o čuvanju i održavanju muzejskog materijala koji se nalazi van muzeja na području na kojem obavlja svoju djelatnost;
  - g) obavlja naučnoistraživački rad u skladu sa zakonom;
  - h) objavljuje rezultate svog stručnog i naučnoistraživačkog rada putem vlastitih publikacija i na drugi način;
  - i) ostvaruje saradnju na području Bosne i Hercegovine i međunarodnu saradnju u oblasti muzejske djelatnosti;
  - j) obavlja i druge poslove utvrđene zakonom i pravilima muzeja.
- (2) Djelatnosti iz prethodnog stava ovog člana prema Odluci o klasifikaciji djelatnosti BiH 2010 odgovaraju sljedećim razredima:
- 58.11 Izdavanje knjiga,
  - 58.14 Izdavanje časopisa i periodičnih publikacija,
  - 58.19 Ostala izdavačka djelatnost;
  - 70.10 Upravljačke djelatnosti;
  - 72.19 Ostalo istraživanje i eksperimentalni razvoj u prirodnim, tehničkim i tehnološkim naukama
  - 72.20 Istraživanje i eksperimentalni razvoj u društvenim i humanističkim naukama
  - 85.52 Obrazovanje i poučavanje u području kulture,
  - 85.59 Ostalo obrazovanje i poučavanje, dn;
  - 90.03 Umjetničko stvaralaštvo,
  - 90.04 Rad umjetničkih objekata,
  - 91.02 Djelatnost muzeja,
  - 91.03 Rad historijskih mjesta i građevina, te sličnih znamenitosti za posjetioce
- (3) Muzej ne može promijeniti djelatnost iz stava 1. i 2. ovog člana bez saglasnosti Osnivača.
- (4) Djelatnost Muzeja može se proširiti ili promjeniti, a Muzej može obavljati i drugu djelatnost koja je od značaja za obavljanje muzejske djelatnosti i ostvarivanje prava korisnika, u skladu sa zakonom.
- (5) Odluku o proširenju ili promjeni djelatnosti donosi Osnivač.

Član 6.

(Finansiranje i sredstva za rad)

- (1) Za potrebe osnivanja i početka rada Muzeja Osnivač obezbjeđuje iznos od 1.000,00 KM (slovima: jednahiljada konveribilnih maraka).
- (2) Izvori sredstava za rad Muzeja su:
  - a) sredstva Osnivača;
  - b) sredstva iz naplate ulaznica;
  - c) sredstva iz naknada za obavljanje intelektualnih i drugih usluga;
  - d) iz legata, poklona, zavještenja i drugih izvora u skladu sa zakonom.

Višak prihoda nad rashodima Muzej koristi za obnavljanje i razvoj djelatnosti.

Ako u obavljanju muzejske i druge djelatnosti Muzej ostvari dobit, ta se dobit upotrebljava isključivo za obavljanje i razvoj muzejske djelatnosti, u skladu sa zakonom i Pravilima muzeja.

Muzej je odgovoran za svoje obaveze sredstvima sa kojima raspolaže.

Osnivač Muzeja nije supsidijarno odgovoran za obaveze Muzeja.

Član 7.

(Organ upravljanja)

- (1) Organ upravljanja u Muzeju je Upravni odbor od tri člana.
- (2) Jedna trećina članova Upravnog odbora, u pravilu, imenuje se iz reda stručnih radnika zaposlenih u Muzeju.
- (3) Predsjednika i članove Upravnog odbora imenuje i razrješava Osnivač.
- (4) Mandat članova upravnog odbora je četiri godine uz mogućnost ponovnog imenovanja.
- (5) Osnivač može razriješiti predsjednika i članove upravnog odbora i prije vremena na koje je imenovan, ako utvrdi da je odgovoran za neuspješan ili nezakonit rad ustanove, na njegov lični zahtjev i u drugim slučajevima utvrđenim zakonom i pravilima Muzeja.
- (6) Upravni odbor ima ovlaštenja utvrđena pravilima Muzeja.

Član 8.

(Organ rukovođenja)

- (1) Organ rukovođenja u Muzeju je direktor.
- (2) Direktora Muzeja imenuje i razrješava Upravni odbor uz saglasnost Osnivača.
- (3) Direktor Muzeja ne može biti član Upravnog odbora.
- (4) Direktor Muzeja organizuje i rukovodi radom Muzeja, zastupa i predstavlja Muzej prema trećim licima i odgovoran je za zakonitost rada Muzeja i ima ostala ovlaštenja i dužnosti utvrđena pravilima Muzeja.

Član 9.

(Opći akti Muzeja)

- (1) Osnovni opći akt Muzeja su Pravila Muzeja.
- (2) Ustanova može imati i druge opće akte, u skladu sa zakonom i Pravilima ustanove, a kojima će regulirati i razraditi procedure rada, sistematizaciju radnih mjesta, radne odnose, kao i druga pitanja od značaja za rad Muzeja, u skladu sa zakonom.
- (3) Opće akte Muzeja iz stava (1) i (2) donosi Upravni odbor uz saglasnost Osnivača.
- (4) Upravni odbor Muzeja donijet će Pravila, akt o unutrašnjoj organizaciji i druga akta u roku od 30 dana od njihovog imenovanja.

Član 10.

(Ostvarivanje radnih prava)

Radnici Muzeja ostvaruju prava u skladu sa Pravilima Muzeja i drugim općim aktima Muzeja.

Član 11.

(Finansijsko poslovanje)

Finansijsko poslovanje Muzeja vrši se u skladu sa propisima koji regulišu ovu oblast.

Član 12.

(Program rada i izvještaj o rezultatima poslovanja)

- (1) Upravni odbor na početku godine za kalendarsku godinu na prijedlog direktora utvrđuje planove rada i razvoja, kao i godišnji program rada, o čemu informiše Osnivača i pribavlja njihovu saglasnost.
- (2) Upravni odbor najmanje jedanput godišnje podnosi izvještaj Osnivaču o radu i poslovanju ustanove, a koji obavezno sadrži i: izvještaj o izvršenju godišnjeg programa rada, izvještaj o finansijskom poslovanju, izvještaj o radu upravnog odbora.
- (3) Organi Muzeja su u obavezi da dostavljaju i druge informacije o svom radu i poslovanju na zahtjev Osnivača.

Član 13.

(Međusobna prava i obaveze)

- (1) Na prava i obaveza između Osnivača i Muzeja koja nisu regulisana ovom odlukom, shodno se primjenjuju odredbe zakona i opći akti Osnivača.
- (2) Osnivač će Muzeju obezbijediti osnovni fond muzejskog materijala onog značaja i obima koji omogućava proučavanje i prezentaciju islamske kulture i umjetnosti, potrebnu opremu kao i adekvatan prostor za smještaj zbirke.
- (3) Obaveza Muzeja je da izvrši prijem, popis, razvrstavanje i izlaganje muzejskog materijala u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima koji reguliraju ovu oblast, kao i da poduzima sve potrebne aktivnosti za ispunjavanja uvjeta za rad u skladu sa zakonom, općim aktima Osnivača, normativima i standardima.

Član 14.

(Prestanak Muzeja)

- (1) Na prestanak Muzeja shodno se primjenjuju odredbe zakona.
- (2) U slučaju prestanka rada Muzeja, Osnivač će odrediti muzej ili drugo pravno lice koje će preuzeti muzejski materijal Muzeja koji prestaje sa radom.

Član 15.

(Upis u registar i ovlaštenja)

- (1) Osnivanje Muzeja, organizovanje, statusne i druge promjene i prestanak Muzeja se upisuju u odgovarajući sudski registar ustanova, na zahtjev ovlaštenog lica.
- (2) Upis u sudski registar ima pravno dejstvo prema trećim licima od dana upisa.
- (3) Pored registra iz stava 1. ovog člana, Muzej se upisuje u Registar muzeja koje vodi resorno ministarstvo.
- (4) Muzej je dužan da dostavi ministarstvu sve potrebne podatke za upis u registar, kao i da blagovremeno vrši registraciju promjena.
- (5) Reisu-l-ulema Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini će u ime Osnivača potpisati osnivački akt.

Član 16.

(Nadzor)

- (1) Stručni nadzor nad radom Muzeja i uprave vrši Uprava za obrazovanje i nauku.
- (2) Nadzor nad zakonitošću rada Muzeja vrši Osnivač.

Član 17.

(Izmjene i dopune Odluke)

- (1) Izmjene i dopune Odluke vrše se na način i po postupku za njeno donošenje.

Član 18.

(Ravnopravnost spolova)

Odredbe ove Odluke odnose se podjednako na lica muškog i ženskog spola, bez obzira na rod imenice upotrebljen u tekstu Odluke.

Član 19.

(Prijelazne i završne odredbe)

- (1) Rok za imenovanje članova Upravnog odbora Muzeja je 30 dana od dana upisa Muzeja u sudski registar.
- (2) Do imenovanja organa rukovođenja, Muzej će predstavljati i zastupati Amir Sakić, rođen dana 25.02.1973. godine u Kalesiji, sa prebivalištem u Sarajevu, ul. Reisa Džemaludina Čuševića br. 4, koji će obaviti sve poslove vezane za osnivanje i registraciju Muzeja.
- (3) Na pitanja koja nisu regulisana ovom Odlukom shodno se primjenjuju odredbe općih akata Osnivača, zakona i podzakonskih akata koji reguliraju ovu oblast.

Član 20.

(Stupanje na snagu)

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-2657-5/23

Datum: 30. zul-hidždže 1444. god. po H.

18. juli 2023. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, a u skladu s članom 6. Pravilnika o stručnom ispitu imama, hatiba, muallima i muallima, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 10. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 30. zul-hidždžeta 1444. god. po H., odnosno 18. jula 2023. godine, na prijedlog Uprave za vjerske poslove, donio je sljedeće:

RJEŠENJE o imenovanju Ispitne komisije za polaganje stručnog ispita imama, hatiba, muallima i muallima

I

Ovim Rješenjem se imenuje Ispitna komisija za polaganje stručnog ispita imama, hatiba, muallima i muallima, na period od četiri godine.

II

Ispitnu komisiju čine sljedeći članovi koji su ispitivači za predmete kako slijedi:

- 1) Prof. dr. kurra hfz. Dževad Šošić, Kiraet – pravilno učenje Kur'ana,
- 2) Doc. dr. hfz. Mensur-ef. Malkić, Kiraet – pravilno učenje Kur'ana,
- 3) Doc. dr. Safija Malkić, Akaid – dogmatika,
- 4) Bahrudin-ef. Čolo, Fikh – pravo,
- 5) Mr. Meho-ef. Šljivo, Imamet i hatabet (za kandidatkinje: muallimāt),
- 6) Doc. dr. Enes-ef. Svraka, Pedagogija i metodika mektebske pouke,
- 7) Mensur Karadža, Organizacija Islamske zajednice.

III

Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-3330/23

Datum: 14. safer 1445. god. po H.
30. august 2023. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 11. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 14. safera 1445. god. po H., odnosno 30. augusta 2023. godine, na prijedlog Uprave za pravne i administrativne poslove, donio je sljedeću:

ODLUKU

Član 1.

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini daje saglasnost na Statut Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj koji je usvojen od strane Skupštine Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj na sjednici održanoj dana 23. okto-

bra 2021. godine, pod uslovom da se izvrši korekcija u članu 6.3.1. na način da se riječ “*Rijaset*” zamjeni riječju “*Reisu-l-ulema*”.

Zadužuje se Izvršni odbor Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj da korigirani Statut potpisan i ovjeren dostavi Rijasetu.

Član 2.

Statut iz člana 1. Ove Odluke usklađen je sa Pravilnikom o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori.

Član 3.

Zadužuje se Izvršni odbor Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj da, uz svoje mišljenje o usklađenosti sa Statutom krovne organizacije, dostavi na saglasnost Rijasetu Islamske zajednice sljedeće normativne akte:

- opći normativni akt o organizaciji i radu međžlisa;
- pojedinačne statute svih međžlisa koji djeluju u okviru Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj;
- standardizirani džematski statut ili okvirne statutarne odredbe;
- pojedinačne statute svakog džemata koji djeluje u okviru Islamske zajednice Bošnjaka u Njemačkoj.

Član 4.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-1631-5/23

Datum: 14. safer 1445. god. po H.
30. august 2023. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijasetu, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 11. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 14. safera 1445. god. po H., odnosno 30. augusta 2023. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeću:

ODLUKU

I

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini daje saglasnost na Prijedlog izmjena i dopuna nastavnih planova i programa II ciklusa, Master islamskih studija, izborni predmeti, grana Filologija Kur’ana/kur’anski i hadiski arapski jezik na način da se u Nastavni plan i program uvode izborni predmeti:

Lingvistička analiza 30. džuzua Kur'ana Časnog i Arapski jezik u savremenim arapskim studijama na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-1426-9/23

Datum: 13. rebiul-evvel 1445. god. po H.
28. septembar 2023. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijasetu i člana 4a. Pravila o ustanovama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini (broj: 65/14 i broj: 03-2-2/21), Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 12. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 13. rebiul-evvela 1445. god. po H., odnosno 28. septembra 2023. godine, na prijedlog Uprave za vjerske poslove, donio je sljedeću:

ODLUKU

Član 1.

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini daje saglasnost na Pravila Privatne predškolske ustanove "Dječiji koraci" Sarajevo broj: 36-3-2/23 od 10.03.2023. godine.

Član 2.

Pravila iz člana 1. ove Odluke usklađena su sa Ustavom i drugim općim normativnim aktima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Član 3.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-3517-2/23

Datum: 13. rebiul-evvel 1445. god. po H.
28. septembar 2023. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijasetu, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 12. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 13. rebiul-evvela 1445. god. po H., odnosno 28. sep-

tembra 2023. godine, na prijedlog Uprave za pravne i administrativne poslove, donio je sljedeću:

O D L U K U

Član 1.

Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini koristi dvije domene za kreiranje službenih email adresa: @rijaset.ba i @islamskazajednica.ba.

Član 2.

Email domena @rijaset.ba je rezervisana isključivo za organizacione jedinice i službenike Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Email domena @islamskazajednica.ba je rezervisana za organe Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini i ustanove Islamske zajednice čiji je osnivač Rijaset.

Član 3.

Email domene su kreirane po jedinstvenom obrascu, i biće regulisane Uputstvom koje će donijeti Uprava za pravne i administrativne poslove, a koje će sadržavati način dodjele, upotrebe i korištenja službenih email adresa navedenih domena.

Član 4.

Organi i ustanove obavezne su domenu @islamskazajednica.ba koristiti u korespondenciji sa Rijasetom Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, a istu mogu koristiti i za korespondenciju sa drugim fizičkim i pravnim licima.

Član 5.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-3502-2/23

Datum: 13. rebiul-evvel 1445. god. po H.

28. septembar 2023. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 12. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 13. rebiul-evvela 1445. god. po H., odnosno 28. septembra 2023. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je:

ODLUKU
o imenovanju Upravnog odbora
Islamskog pedagoškog fakulteta u Zenici

Član 1.

Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini imenuje Upravni odbor Islamskog pedagoškog fakulteta u Zenici u sastavu:

- 1) Muftija hafiz dr. Mevludin Dizdarević, predsjednik;
- 2) Dr. Aladin Husić, član;
- 3) Muhamed Jusić, član;
- 4) Dr. Zuhdija Adilović, član;
- 5) Dr. Šefik Kurdić, član.

Imenovani odbor je dužan svoju dužnost obavljati u skladu sa Pravilima Fakulteta, normativnim aktima Islamske zajednice u BiH i drugim pozitivno-pravnim propisima.

Član 2.

Upravni odbor iz člana 1. ove odluke imenuje se na period od četiri godine, počevši od 01.10.2023. godine.

Član 3.

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-3602-3/23

Datum: 13. rebiul-evvel 1445. god. po H.

28. septembar 2023. godine

Na osnovu članova 17., 29. i 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaset Islamske zajednice, a u vezi s članom 10. Zakona o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica (Sl. Glasnik BiH 5/04), te člana 4. Uredbe o tarikat-skim redovima, Rijaset Islamske zajednice na 12. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 13. rebiul-evvela 1445. god. po H., odnosno 28. septembra 2023. godine, donio je:

ODLUKU o osnivanju Tarikatskog centra I - Osnovne odredbe

Član 1.

Ovom Odlukom osniva se "Tarikatski centar Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini", u daljem tekstu Centar, uređuje se naziv i sjedište Centra, osnivač Centra, djelatnost, način i uslovi obavljanja djelatnosti, organi Centra, statusne promjene i druge odredbe od značaja za rad Centra.

Član 2.

- (1) Puni naziv Centra je: Islamska zajednica u Bosni i Hercegovini, Tarikatski centar.
- (2) Skraćeni naziv Centra je: Tarikatski centar.
- (3) U okviru Tarikatskog centra djeluju tarikatski redovi u strukturi Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini. Tarikatski centar je jedna i jedinstvena autonomna institucija za pripadnike ehli-sunnetskih derviških redova (tarikata) u Bosni i Hercegovini, Sandžaku, Hrvatskoj, Sloveniji, Srbiji, muslimana Bošnjaka izvan domovinskih zemalja i drugih muslimana koji je prihvataju kao svoju.

Član 3.

- (1) Sjedište Centra je u Sarajevu, ul. Gazi Husrevbegova br. 46.
- (2) Odluku o promjeni sjedišta Centra donosi Osnivač.

Član 4.

- (1) Centar ima normativna i druga akta o radu i unutrašnjem ustrojstvu (statut, pravilnike i dr.) koja su u skladu sa Ustavom Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini i pozitivnim zakonima BiH a koja donosi Skupština Centra uz saglasnost Rijaseta Islamske zajednice.
- (2) Centar ima pečat i memorandum. Izgled pečata i memorandumuma bit će definiran Statutom Centra.

II - Osnivač Centra i njegov pravni položaj

Član 5.

Osnivač Centra je Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini.

Član 6.

- (1) Centar kao pravno lice koje se osniva u skladu sa članom 10. stav 3. Zakona o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica (Sl.

Glasnik BiH 5/04) ima status pravnog lica i u pravnom prometu istupa samostalno, a za svoje obaveze odgovara cjelokupnom imovinom.

- (2) Centar će biti upisan u Registar Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini koji se vodi kod Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine.

Član 7.

- (1) Centar može uz saglasnost Osnivača osnivati svoje podružnice koje će se upisati u Registar Islamske zajednice koji se vodi kod Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine i koje će imati odgovarajući pravni status koji proizilazi iz pravnog subjektiviteta Centra.
- (2) Prijave za upis podružnica u Registar Islamske zajednice vršit će se putem Osnivača.

Član 8.

Nadležnosti Osnivača su:

- Donosi odluku o pokretanju i prestanku rada Centra,
- Daje saglasnost na osnivanje podružnica Centra,
- Daje saglasnost na Statut Centra i druge normativne akte koji se tiču statusa, organizacije i funkcioniranja Centra;
- odlučuje o raspolaganju imovinom Centra u slučaju prestanka njegovog rada,
- vrši nadzor nad radom Centra.

III – Misija, ciljevi i djelatnost Centra

Član 9.

- (1) Misija Centra je da čuva vjerodostojnost tesavvufsko – tarikatskih usulskih pravila i osigurava njihovo tumačenje i primjenu.
- (2) U primjeni i tumačenju tesavvufa i tarikata, posebno u izvršavanju ibadetskih dužnosti, kao i drugih svojih djelatnosti, Tarikatski centar primjenjuje maturidijski akaid, hanefijski mezheb i tradicionalni usul pojedinog ehli-sunnetskog tarikatskog reda, te islamsku tradiciju i praksu Bošnjaka.
- (3) Tumačenje usklađenosti izvršavanja ibadetskih dužnosti i drugih djelatnosti Tarikatskog centra sa maturidijskim akaidom, hanefijskim mezhebom (i tradicionalnim usulom pojedinog ehli-sunnetskog tarikatskog reda), te islamskom tradicijom i praksom Bošnjaka, daje Vijeće muftija.
- (4) Osnovna djelatnost Centra je obavljanje zikra i iršada.

Član 10.

Osnovni ciljevi Centra su:

- 1) da radi na duhovnom uzdizanju i moralnom vaspitanju muslimana, pripadnika tarikata, u skladu sa šerijatom i tarikatom;
- 2) da radi na vjersko-prosvjetnom, stručnom i intelektualnom uzdizanju članova;
- 3) da štiti ugled i podiže autoritet pripadnika tarikata kao nosilaca islamske duhovne baštine;
- 4) da podstiče i podržava tradiciju uvakufljenja radi uvećanja vakufske imovine, a posebno u tesavvufsko-tarikatske namjene;
- 5) da realizuje aktivnosti i projekte vjersko-prosvjetnog, a posebno tesavvufsko-tarikatskog karaktera;
- 6) da organizuje svečanosti, priredbe, akademije i druge vjersko-kulturne manifestacije u tekijama, te da učestvuje u realizaciji programa tradicionalnih dovišta.
- 7) da organizuje simpozijume, seminare i predavanja u svrhu širenja etičkih normi ponašanja u društvu sa naglaskom na islamski adab;
- 8) da provodi i podržava sve druge korisne akcije koje su u skladu sa islamskim propisima i tradicijom kao i postavljenim ciljevima;
- 9) Tarikatski centar čuva vjerodostojnost tarikatskih-usulskih pravila i osigurava njihovo tumačenje i primjenu. U primjeni i tumačenju tesavvufa i tarikata, a posebno u izvršavanju ibadetskih dužnosti, Tarikatski centar primjenjuje maturidijski akaid, hanefijski mezheb i tradicionalni usul pojedinog priznatog tarikatskog reda;
- 10) Tarikatski centar vodi brigu o Ešrafu (potomcima Allahovog Poslanika a.s.) i u tu svrhu može otvoriti poseban Ured pod nazivom Nakibul-ešraf.

Član 11.

- (1) Centar svoju misiju i ciljeve realizira kroz Zikr i Iršad.
- (2) Zikr je zajedničko slavljenje i veličanje Allaha, dž.š., koje se obavlja sjedeći ili stojeći sa učenjima i pokretima prema usulu pojedinog tarikata.
- (3) Iršad je upućivanje na pravi put i vođenje ka vjersko-prosvjetnom i duhovno-odgojnom uzdizanju punoljetnih muslimana, koji su pripadnici derviških redova, usklađenim sa Šerijatom i metodološkim pravilima pojedinog tarikata baziranim na načelima tesavvufa, usulskim tarikatskim propisima i tekijskom adabu.
- (4) Iršad obavlja i zikr predvodi šejh po usulu pojedinog tradicionalnog ehli sunnetskog tarikata.

IV – Organi Centra

Član 12.

Organi Centra su:

- Skupština
- Upravni odbor
- Predsjednik
- Generalni sekretar
- Savjet
- Sud časti
- Komisije i druga radna tijela.

Član 13.

- (1) Skupština Centra (u daljem tekstu: Skupština) je najviši organ Centra i čine ga šejhovi asitane tekija i matičnih tekija sa više od sedam godina šejhluka i članstva u Centru i koji su u Registru Centra.
- (2) Sjednicama Skupštine predsjedava predsjedavajući koji se bira iz reda članova Skupštine na početku svakog zasjedanja, većinom glasova prisutnih članova Skupštine.
- (3) Mandat predsjedavajućeg traje do naredne redovne sjednice Skupštine.
- (4) Skupština nastoji odlučivati konsenzusom, međutim smatra se da je odluka donesena ako je usvojena većinom glasova prisutnih članova.
- (5) Skupština se sastaje po potrebi a najmanje jedan puta godišnje.
- (6) Skupštinu saziva predsjedavajući ili najmanje 1/3 članova Skupštine.
- (7) Skupština se može održati ako je prisutno više od polovine ukupnog broja članova.
- (8) Glasanje u Skupštini se vrši javno ili tajno, prema tome kako Skupština odredi.

Član 14.

Nadležnost Skupštine:

- 1) Utvrđivanje programskih ciljeva Centra;
- 2) Određuje status asitane tekija i matičnih tekija;
- 3) Postavlja i razrješava Predsjednika Centra, članove Upravnog odbora, Generalnog sekretara, članove Savjeta i članove Suda časti.
- 4) Odlučuje o svim drugim pitanjima koja nisu u nadležnosti drugih organa Centra;
- 5) Donosi Statut i izmjene i dopune Statuta Centra uz saglasnost osnivača;
- 6) Daje tumačenje odredbi Statuta i drugih općih akata;
- 7) Usvajanje planova i izvještaja o radu koje priprema Upravni odbor;

- 8) Donosi poslovnik o radu Skupštine.

Član 15.

- (1) Upravni odbor Centra je organ upravljanja.
- (2) Upravni odbor postavlja i razrješava Skupština.
- (3) Upravni odbor može imati pet (5), sedam (7) ili devet (9) članova, o čemu Skupština donosi odluku.
- (4) Mandat Upravnog odbora traje četiri (4) godine, sa mogućnošću reizbora.
- (5) Predsjednik i Generalni sekretar Centra su članovi Upravnog odbora po položaju.

Član 16.

- (1) Upravni odbor:
  - 1) Realizuje operativne aktivnosti na realizaciji ciljeva Centra;
  - 2) Priprema sjednice Skupštine;
  - 3) Izvršava odluke i zaključke Skupštine;
  - 4) Priprema nacrt Statuta i drugih akata koje donosi Skupština;
  - 5) Donosi opća akta Centra iz svoje nadležnosti;
  - 6) Priprema prijedloge planova i izvještaja o radu Centra;
  - 7) Podnosi izvještaj o svome radu Skupštini;
  - 8) Raspolaže i upravlja imovinom Centra;
  - 9) Vrš prijem u članstvo Centra;
  - 10) Odlučuje o visini i načinu plaćanja članarine;
  - 11) Odlučuje o sticanju nepokretne imovine, i vakufa u skladu sa općim normativnim aktima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini;
  - 12) Podstiče i radi na izgradnji i otvaranju tekija, zavija ili halka-i-zikrova;
  - 13) Donosi odluke o osnivanju svojih ureda u zemlji i inostranstvu;
  - 14) Odobrava ulaganje sredstava u investicione programe Centra kod izgradnje i adaptacije ureda Centra, bez obzira na izvor finansiranja;
  - 15) Organizuje i uzima učešće u islamskim svečanostima tarikatskog sadržaja, na području svog djelovanja u koordinaciji sa drugim nadležnim organima i institucijama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te u realizaciji programa tradicionalnih dovišta koji se odnose na učenje Mevluda i medžlisi-zikra;
  - 16) Ocjenjuje i potvrđuje hilafet-name kandidata za prijem u članstvo Centra;
  - 17) Dodjeljuje nagrade, zahvalnice i priznanja svojim članovima te drugim pravnim i fizičkim licima koja su svojim izuzetnim radom i zalaganjem pomogli razvoj i unaprijeđenje Centra;

- 18) Organizuje naučno-istraživačke djelatnosti na polju tesavvufa i tarikata, organizuje seminare i druge naučne i stručne skupove;
  - 19) Stara se o izdavanju zvaničnog glasila Centra koje izlazi periodično, kao i drugih edicija i stručne literature;
  - 20) Vršiti i druge poslove određene Statutom i programom rada Centra;
  - 21) Daje tumačenje odredbi Statuta i drugih akata koje donosi.
- (2) Način rada Upravnog odbora bit će reguliran Statutom kojeg će donijeti Skupština Centra uz saglasnost osnivača.

Član 17.

- (1) Predsjednik Centra/Šejhul-mešajih (u daljem tekstu: Predsjednik) je organ rukovođenja.
- (2) Predsjednika postavlja i razrješava Skupština.
- (3) Odluka se donosi konsenzusom prisutnih članova Skupštine.
- (4) Za Predsjednika mogu biti kandidovani istaknuti šejhovi, članovi Centra najmanje sedam godina, koji su svojim radom i ponašanjem stekli ugled unutar Centra i šire društvene zajednice.
- (5) Kandidati za Predsjednika moraju biti akademski obrazovani i da nisu mlađi od 40 godina života.
- (6) Kandidati za predsjednika trebaju imati organizacijske i liderske sposobnosti i izgrađen afinitet u radu sa ljudima.
- (7) Mandat predsjednika traje pet (5) godina sa mogućnošću reizbora.
- (8) Predsjednik je ujedno i predsjednik Upravnog odbora i predsjedava i saziva sjednice Upravnog odbora.
- (9) Izbor predsjednika se vrši u skladu sa Pravilnikom o izboru organa Tarikatskog centra.
- (10) Predsjedniku Centra Reisu-l-ulema izdaje muraselu u skladu sa Pravilnikom o dodjeli murasele.

Član 18.

Predsjednik obavlja sljedeće poslove:

- 1) Predstavlja i zastupa Centar u zemlji i inostranstvu;
- 2) Stara se o izvršavanju odluka iz nadležnosti Skupštine;
- 3) Saziva sjednice Upravnog odbora, predsjedava sjednicama i stara se o izvršavanju odluka iz nadležnosti Upravnog odbora;
- 4) Može donositi odluke iz nadležnosti Upravnog odbora ukoliko se iz opravdanih razloga ne može održati njegova sjednica, a koje će se razmatrati i potvrditi na narednoj sjednici Upravnog odbora;
- 5) Stara se o provođenju programa rada Centra;
- 6) Obavještava javnost o radu i promovira ciljeve Centra;

- 7) Stara se o zakonitosti rada Centra;
- 8) Predsjednik može dati pismeno ovlaštenje za obavljanje određenih poslova iz svoje nadležnosti Generalnom sekretaru ili drugom članu Upravnog odbora;
- 9) Vršiti i druge poslove za koje je ovlašten Statutom ili koje mu povjeri Skupština Centra;
- 10) Predsjednik ima pravo sankcionirati odgovorna lica za neizvršenje donesenih odluka i zaključaka na sjednicama Upravnog odbora, a u skladu sa propisima Centra;

Član 19.

- (1) U radu Tarikatskog centra kao savjetodavno tijelo djeluje Savjet Tarikatskog centra (u daljem tekstu Savjet).
- (2) Članove Savjeta imenuje i razrješava Skupština.
- (3) Savjet čine šejhovi, koji su bitno doprinijeli obnovi, održavanju i razvoju Tarikatskog centra kao i druge istaknute ličnosti čije je djelovanje od posebnog značaja za Tarikatski centar.
- (4) Predsjednik Savjeta biraju između sebe članovi Savjeta na prvoj sjednici većinom glasova prisutnih.
- (5) Savjet se sastaje po potrebi.
- (6) Savjet razmatra generalnu strategiju i opšta pitanja podrške i razvoja Tarikatskog centra.
- (7) Mandat predsjednika i članova Savjeta je pet (5) godina, sa mogućnošću reizbora.
- (8) Rad Savjeta je regulisan Pravilnikom o radu Savjeta.

Član 20.

- (1) Generalnog sekretara Tarikatskog centra (u daljem tekstu Generalni sekretar) imenuje i razrješava Skupština.
- (2) Generalni sekretar je akademski obrazovan.
- (3) Generalni sekretar je po položaju član Upravnog odbora.
- (4) Generalni sekretar se brine o sprovođenju odluka donesenih na sjednicama Skupština i Upravnog odbora, prikuplja materijal za sjednice, izvještava članove Upravnog odbora o provođenju donesenih odluka i dostavlja im prispjelu dokumentaciju.
- (5) Generalni sekretar obavlja i ostale tekuće poslove iz domena rada Upravnog odbora između dvije sjednice.
- (6) Generalni sekretar je obavezan da o svim aktivnostima u Tarikatskom centru informiše Predsjednika Tarikatskog centra i da traži njegovo mišljenje i saglasnost kod donošenja odluka i njihove realizacije.

- (7) Izuzetno, a iz opravdanih razloga (slučaj upražnjenog mjesta Predsjednika Tarikatskog centra ili po pismenom ovlaštenju Predsjednika) Generalni sekretar može zakazati sjednicu Skupštine i Upravnog odbora.
- (8) Mandat Generalnog sekretara je četiri (4) godine, sa mogućnošću reizbora.

Član 21.

- (1) Sud časti Tarikatskog centra (u daljem tekstu Sud časti) imenuje i razrješava Skupština. Sud časti se sastoji od tri člana, koji na prvoj konstituirajućoj sjednici biraju između sebe predsjednika.
- (2) Sud časti je nadležan za rješavanje sporova unutar Tarikatskog centra i razmatranje prigovora na rad članova Tarikatskog centra. Sporovi unutar Tarikatskog centra rješavaju se sporazumno.
- (3) U slučaju da se pojedini spor ne riješi u skladu sa prethodnim stavom, na osnovu pisanog podneska o njemu stav zauzima Sud časti.
- (4) Sud časti utvrđuje odgovornost za povrede odredbi navedenih u aktima Tarikatskog centra, izriče mjere i opomene za sve nastale povrede odredbi i ugleda Tarikatskog centra te ponosi Upravnom odboru prijedlog lica za isključenje iz Tarikatskog centra.
- (5) Sud časti donosi odluke u prvom stepenu.
- (6) Na odluku Suda časti sankcionisani član ima pravo prigovora (žalbe) Upravnom odboru u roku od 15 dana od dana donošenja odluke Suda časti.
- (7) Upravni odbor odlučuje u drugom stepenu po prigovoru.
- (8) Odluke Upravnog odbora su konačne.
- (9) Rad i obim ovlaštenja Suda časti će se urediti Pravilnikom o radu Suda časti.

Član 22.

- (1) Radi razmatranja i odlučivanja o pojedinim pitanjima iz djelokruga djelatnosti Tarikatskog centra, Upravni odbor može obrazovati stalne ili povremene komisije i radna tijela.
- (2) Sastav i djelokrug komisija i radnih tijela se utvrđuje odlukom organa koji ih formira.

V – Izvori finansiranja

Član 23.

Izvori za finansiranje Centra mogu biti:

- 1) Prihodi ostvareni iz budžeta osnivača;

- 2) Članarina;
- 3) Dobrovoljni prilozi i pokloni javnih institucija, fizičkih i pravnih lica, kako stranih tako i domaćih, u gotovini, uslugama ili imovini bilo koje vrste;
- 4) Državne subvencije i ugovori sa državom, javnim institucijama, fizičkim i pravnim licima, kako domaćim tako i stranim;
- 5) Prihodi od dividendi, dobiti od kapitala, zakupnina, honorara i sličnih izvora pasivnog prihoda;
- 6) Ostali prihodi stečeni kroz ostvarivanje ciljeva i aktivnosti Centra u skladu sa zakonom.

VI - Prelazne i završne odredbe

Član 24.

U roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ove Odluke, donijet će se ostali akti od važnosti za rad Centra, a u skladu sa aktima Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini te u skladu sa pozitivno pravnim propisima.

Član 25.

Ako Osnivač donese odluku o prestanku rada Tarikatskog centra, njegova imovina se predaje na čuvanje Vakufskoj direkciji Islamske zajednice u BiH za vrijeme od tri godine. Ako se u tom roku ne osnuje nova tarikatska institucija sa istim ciljevima i zadacima kao i Centar, imovina će se unijeti u poseban fond Islamske zajednice u BiH, iz kojeg će se dodjeljivati pomoć za održavanje tekijskih objekata na području Bosne i Hercegovine.

Član 26.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-2583-4/23

Datum: 13. rebiul-evvel 1445. god. po H.

28. septembar 2023. godine

Na temelju odredbe člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, a u skladu s članom 21. Pravila medresa Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 12. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 13. rebiul-evvela 1445. god. po H., odnosno 28. septembra 2023. godine, na prijedlog Uprave za obrazovanje i nauku, donio je sljedeći:

PRAVILNIK o izmjenama i dopunama Pravilnika o polaganju vanrednih ispita u medresama

Član 1.

U Pravilniku o polaganju vanrednih ispita u medresama broj: 02-03-2-936-8/21 od 02. jula 2021. godine u članu 2. u stavu (1) tačka a) iza riječi "iz opravdanih razloga" dodaju se riječi "(bolest, sklapanje braka i dr. opravdani razlozi)."

Stav (2) mijenja se i glasi:

"(2) Kandidat iz stava (1) tačke a) ovog člana podnosi zahtjev za upis, u statusu vanrednog kandidata-učenika, u medresu u kojoj je imao status redovnog učenika, odnosno u kojoj je, iz opravdanih razloga (bolest, sklapanje braka i dr. opravdani razlozi), prekinuo redovno školovanje."

Iza stava (2) dodaje se novi stav (3) koji glasi:

"(3) U pravilu, zahtjev za upis u statusu vanrednog kandidata-učenika podnosi se u najkraćem vremenu nakon prekida redovnog školovanja iz razloga navedenih u stavu (1) ovog člana."

Dosadašnji stav (3) postaje stav (4).

Član 2.

Član 28. mijenja se i glasi:

"Visina uplate po kandidatu za polaganje vanrednih razrednih i maturalnih ispita:

- a) upisnina za školsku godinu .....200,00 KM
- b) ispit bez pismenog dijela.....50,00 KM
- c) ispit sa pismenim dijelom.....70,00 KM
- d) maturalni završni ispit..... 250,00 KM"

Član 3.

Pravilnik stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-3688-3/23

Datum: 04. rebiul-ahir 1445. god. po H.
19. oktobar 2023. godine

Na temelju odredbe člana 34. stav 3. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini - prečišćeni tekst, a u skladu sa odredbom člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 13. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 04. rebiul-ahira 1445.

god. po H., odnosno 19. oktobra 2023. godine, razmatrajući prijedlog Izvršnog odbora Islamske zajednice Bošnjaka u Švedskoj o spajanju Džemata Karlskog Džematu Örebro, na prijedlog Uprave za vjerske poslove, donio je sljedeću:

O D L U K U o spajanju džemata

Član 1.

Ovom Odlukom Džemat Karlskog pripaja se Džematu Örebro u Islamskoj zajednici Bošnjaka u Švedskoj.

Član 2.

Džemat Örebro pored svojih obuhvata i granice dosadašnjeg Džemata Karlskog.

Na temelju ove Odluke izvršit će se brisanje Džemata Karlskog iz Registra džemata.

Član 3.

Danom stupanja na snagu ove Odluke Džemat Karlskog prestaje da funkcionira kao samostalna organizaciona jedinica, te u skladu s tim mandat džematskog odbora prestaje.

Član 4.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-2713-3/23

Datum: 04. rebiul-ahir 1445. god. po H.
19. oktobar 2023. godine

Na temelju odredbe člana 34. stav 3. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini - prečišćeni tekst, a u skladu sa odredbom člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 13. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 04. rebiul-ahira 1445. god. po H., odnosno 19. oktobra 2023. godine, razmatrajući prijedlog Muftijstva tuzlanskog za promjenu naziva Džemata Brda Gornja u Medžlisu IZ Kalesija, na prijedlog Uprave za vjerske poslove, donio je sljedeću:

ODLUKU o promjeni naziva Džemata Brda Gornja

Član 1.

Ovom Odlukom naziv Džemata “Brda Gornja” u Medžlisu Islamske zajednice Kalesija, mijenja se u Džemat “Brda-Hrvačići”, te se isti zavodi u registar džemata Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini pod nazivom Džemat Brda-Hrvačići.

Član 2.

Džemat Brda-Hrvačići obuhvata granice dosadašnjeg Džemata Brda Gornja uključujući i zaseok Hrvačići.

Član 3.

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 02-03-2-2894-3/23

Datum: 04. rebiul-ahir 1445. god. po H.
19. oktobar 2023. godine

Na temelju odredbe člana 34. stav 3. Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini - prečišćeni tekst, a u skladu sa odredbom člana 17. i člana 34. Pravilnika o organizaciji i radu Rijaseta, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini na 13. redovnoj sjednici, održanoj u Sarajevu dana 04. rebiul-ahira 1445. god. po H., odnosno 19. oktobra 2023. godine, razmatrajući prijedlog Muftijstva zeničkog za promjenu naziva Džemata Čaglići u Medžlisu IZ Tešanj, na prijedlog Uprave za vjerske poslove, donio je sljedeću:

ODLUKU o promjeni naziva Džemata Čaglići

Član 1.

Ovom Odlukom naziv Džemata “Čaglići” u Medžlisu Islamske zajednice Tešanj, mijenja se u Džemat “Čaglići-Roše”, te se isti zavodi u registar džemata Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini pod nazivom Džemat Čaglići-Roše.

Član 2.

Džemat Čaglići-Roše obuhvata granice dosadašnjeg Džemata Čaglići uključujući i naselje Roše.

Član 3.
Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Dekreti

Broj: 03-07-1-2951-2/23

Datum: 10. rebi'ul-evvel 1445. god. po H.

25. septembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Orašje broj: 291/23 od 22. jula 2023. godine, te na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog broj: 05-207-1-1191-1/23 od 11. septembra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u Džemat Sultan Abdul-Azizove džamije shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donešenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama pripravnika

Sivić (Hamzalija) hafiz Redžo, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 13. decembra 1997. godine u Gradačcu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u Džemat Sultan Abdul-Azizove džamije, Medžlis Islamske zajednice Orašje, počevši od 1. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Orašje i Sivić Redžo će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 1. juna 2023. godine do 31. maja 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijasetu.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2023. godine i važi do 31. maja 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović

Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3126-2/23

Datum: 20. safer 1445. god. po H.

5. septembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gradačac broj: 02-07-204-4-2/23 od 7. augusta 2023. godine, te na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog broj: 05-2-07-1-1199-1/23 od 11. augusta 2023. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u Džemat Međida Gornja, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama pripravnika

Delibašić (Muhamed) Tarik, profesor islamske teologije, rođen 4. oktobra 1986. godine u Gradačcu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u Džemat Međida Gornja, Medžlis Islamske zajednice Gradačac, počevši od 1. augusta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gradačac i Delibašić Tarik će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 1. augusta 2023. godine do 31. jula 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijasetu.

Dekret stupa na snagu 1. augusta 2023. godine i važi do 31. jula 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3397-2/23

Datum: 14. rebi'ul-evvel 1445. god. po H.

29. septembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bihać broj: 02-07-276/2023 od 1. augusta 2023. godine, te na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog broj: 01-07-1-237-2/23 od 7. septembra 2023. godine, u predmetu postavljenja

imama pripravnika u Džemat Veliki Lug, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T

o postavljenju imama pripravnika

Mujagić (Sakib) Omar, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 12. augusta 1999. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u Džemat Veliki Lug, Medžlis Islamske zajednice Bihać, počevši od 1. augusta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bihać i Mujagić Omar će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 1. augusta 2023. godine do 31. jula 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravničkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijasetu.

Dekret stupa na snagu 1. augusta 2023. godine i važi do 31. jula 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3647-2/23

Datum: 20. rebi'ul-evvel 1445. god. po H.

5. oktobar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Tomislavgrad broj: 217/2023 od 13. septembra 2023. godine, te na osnovu mišljenja Muftije mostarskog broj: 07-1-664-1/23 od 25. septembra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u Džemat Tomislavgrad, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama pripravnika

Manalo (Ricardo) Hamza Ahmed, bakalaureat/bachelor islamske teologije, rođen 24. septembra 1999. godine u Mostaru, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u Džemat Tomislavgrad, Medžlis Islamske zajednice Tomislavgrad, počevši od 1. oktobra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Tomislavgrad i Manalo Hamza Ahmed će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 1. oktobra 2023. godine do 30. septembra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravničkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijasetu.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2023. godine i važi do 30. septembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3472-2/23

Datum: 20. rebi'ul-evvel 1445. god. po H.

5. oktobar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sanski Most broj: 01-07-1-246-2/22 od 1. septembra 2023. godine, te na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog broj: 01-07-1-238-2/23 od 7. septembra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u Džemat Lukavice, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama pripravnika

Čehajić (Abdulah) Irhan, bakalaureat/bachelor islamske teologije, rođen 13. decembra 1997. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i

muallima u svojstvu pripravnika u Džemat Lukavice, Medžlis Islamske zajednice Sanski Most, počevši od 1. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Sanski Most i Čehajić Irhan će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 1. septembra 2023. godine do 31. augusta 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijasetu.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2023. godine i važi do 31. augusta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3826-2/23

Datum: 02. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

17. oktobar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zavidovići broj: 01-07-404/23 od 12. septembra 2023. godine, te na osnovu mišljenja Muftije zeničkog broj: 01-07-1-391-2/2023 od 4. oktobra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama pripravnika u Džemat Dolina-Alići, shodno odredbi člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama pripravnika

Kalabić (Safet) hafiz Velid, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i ta'lima, rođen 7. novembra 1996. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u svojstvu pripravnika u Džemat Dolina-Alići, Medžlis Islamske zajednice Zavidovići, počevši od 1. oktobra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zavidovići i Kalabić Velid će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o radu na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama pripravnika u vremenu od 1. oktobra

2023. godine do 30. septembra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Imenovani je dužan po okončanju pripravnčkog staža pristupiti polaganju stručnog ispita za imama, hatiba i muallima pred ispitnom komisijom Rijaseta.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2023. godine i važi do 30. septembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3204-2/23

Datum: 19. safer 1445. god. po H.

4. septembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gradačac br. 03-01-07-234-1/23 od 21. augusta 2023. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o razrješenju dužnosti imama

Mešić (Idriz) Adis, profesor islamske teologije, rođen 8. augusta 1983. godine u mjestu Mačesi, Milići, imam, hatib i muallim u Džematu Kamberi, Medžlis Islamske zajednice Gradačac, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 21. augusta 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3251-2/23

Datum: 19. safer 1445. god. po H.

4. septembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Čapljina br. 143/23 od 28. augusta 2023. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Her-

cegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Gadara (Mujo) Džemal, rođen 27. februara 1957. godine u mjestu Rotimlja, Stolac, imam, hatib i muallim u Džematu Počitelj, Medžlis Islamske zajednice Čapljina, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 31. maja 2022. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3379-2/23

Datum: 14. rebi'ul-evvel 1445. god. po H.
29. septembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Brčko br. 02-07-1-515/23 od 4. septembra 2023. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Čehić (Ibrahim) hafiz Ismail, profesor islamske teologije, rođen 14. decembra 1988. godine u Brčkom, imam, hatib i muallim u Džematu Rijeke, Medžlis Islamske zajednice Brčko, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 31. augustom 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3398-2/23

Datum: 14. rebi'ul-evvel 1445. god. po H.
29. septembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sanski Most br. 01-07-249-1/23 od 1. septembra 2023. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajedni-

ce u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o razrješenju dužnosti imama

Kudić (Halid) Amel, rođen 16. jula 1999. godine u Tuzli, imam, hatib i muallim u Džematu Gorice, Medžlis Islamske zajednice Sanski Most, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 1. oktobrom 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3605-2/23

Datum: 17. rebi'ul-evvel 1445. god. po H.
2. oktobar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Konjic br. 05-03-1-321/23 od 30. augusta 2023. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o razrješenju dužnosti imama

Smajlović (Mirsad) Amel, profesor islamske teologije, rođen 9. juna 1990. godine u Brčkom, imam, hatib i muallim u Džematu Šunji, Medžlis Islamske zajednice Konjic, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 31. augustom 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3607-2/23

Datum: 17. rebi'ul-evvel 1445. god. po H.
2. oktobar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Konjic br. 05-03-1-320/23 od 30. augusta 2023. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i

Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o razrješenju dužnosti imama

Žiko (Mehmed) Mihret, rođen 20. novembra 1986. godine u Konjicu, imam, hatib i muallim u Džematu Nevizdraci, Medžlis Islamske zajednice Konjic, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 31. augustom 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3609-2/23

Datum: 17. rebi'ul-evvel 1445. god. po H.
2. oktobar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Travnik br. 03-A-1-737/2023 od 20. septembra 2023. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o razrješenju dužnosti imama

Čolaković (Mustafa) Adem, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 5. januara 1985. godine u Zenici, imam, hatib i muallim u Džematu Konatur, Medžlis Islamske zajednice Travnik, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 30. septembra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3662-2/23

Datum: 20. rebi'ul-evvel 1445. god. po H.
5. oktobar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bužim br. 02-07-1-227/23 od 26. septembra 2023. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajedni-

ce u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o razrješenju dužnosti imama

Baltić (Hilmija) Fahrudin, rođen 18. maja 1992. godine u Bihaću, imam, hatib i muallim u Džematu Jusufovići, Medžlis Islamske zajednice Bužim, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 31. augusta 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3791-2/23

Datum: 26. rebi'ul-evvel 1445. god. po H.

11. oktobar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Tešanj br. 01-07-522-5/23 od 2. oktobra 2023. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o razrješenju dužnosti imama

Bračkan (Asim) Muris, rođen 24. januara 1983. godine u Tešnju, imam, hatib i muallim u Džematu Mračaj-Potočani, Medžlis Islamske zajednice Tešanj, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 31. augusta 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3681-2/23

Datum: 01. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

16. oktobar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin br. 01-07-1-169-4/2023 od 22. septembra 2023. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajedni-

ce u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o razrješenju dužnosti imama

Kličić (Rasim) Haris, rođen 6. oktobra 1980. godine u Cazinu, imam, hatib i muallim u Džematu Brezova Kosa, Medžlis Islamske zajednice Cazin, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 30. septembra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3825-2/23

Datum: 01. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
16. oktobar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zavidovići br. 01-07-432/23 od 27. septembra 2023. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o razrješenju dužnosti imama

Patković (Senad) Abid, rođen 12. februara 1998. godine u Zenici, imam, hatib i muallim u Džematu Rujnica, Medžlis Islamske zajednice Zavidovići, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 1. oktobra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3769-2/23

Datum: 01. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
16. oktobar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Živinice br. 02-07-1-286/23 od 29. septembra 2023. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajedni-

ce u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Sakić (Husejn) Amir, diplomirani imam, hatib i muallim, rođen 28. augusta 1987. godine u Tuzli, imam, hatib i muallim u Džematu Gornje Dubrave, Medžlis Islamske zajednice Živinice, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 30. septembra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3810-2/23

Datum: 02. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
17. oktobar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Sanski Most br. 02-07-1-283-1/23 od 4. oktobra 2023. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Kaltak (Hase) Hikmet, rođen 5. oktobra 1958. godine u mjestu Okreč, Sanski Most, imam, hatib i muallim u Džematu Vrše, Medžlis Islamske zajednice Sanski Most, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 5. oktobra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3949-2/23

Datum: 04. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
19. oktobar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanska Krupa br. 01-03-1-344/23 od 12. oktobra 2023. godine, shodno odredbi člana 40 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajedni-

ce u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o razrješenju dužnosti imama

Hrnjić (Islam) Faris, rođen 2. januara 1999. godine u Čeliću, imam, hatib i muallim u Džematu Hafizovići, Medžlis Islamske zajednice Bosanska Krupa, razrješava se navedene dužnosti, zaključno sa 30. aprila 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3180-2/23

Datum: 13. safer 1445. god. po H.
29. august 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Vitez broj: 01-02-214/23 od 8. augusta 2023. godine, te na osnovu mišljenja Muftije travničkog broj: 01-07-1-363/23 od 17. augusta 2023. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni Hercegovini, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o postavljenju imama

Ljevaković (Nedžad) Edin, bakalaureat/bachelor islamske teologije, rođen 17. maja 1997. godine u Tešnju, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u Džematu Preočica, Medžlis Islamske zajednice Vitez, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 31. augustom 2023. godine i raspoređuje na dužnost prvog imama, hatiba i muallima, u Džemat Vitez, Medžlis Islamske zajednice Vitez, počevši od 1. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Vitez će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o obavljanju imamske službe. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima. Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3662-2/23

Datum: 20. rebi'ul-evvel 1445. god. po H.

5. oktobar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Brčko broj: 01-07-1-561/23 od 26. septembra 2023. godine, te na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog broj: 05-02-07-1-1380-1/23 od 27. septembra 2023. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni Hercegovini, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju imama

Karahasanović (Suljo) Fuad, bakalaureat/bachelor imameta, hatabeta i talima, rođen 23. februara 1975. godine u Brčkom, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u Džematu Šatorovići, Medžlis Islamske zajednice Brčko, razrješava se navedene dužnosti zaključno sa 30. septembrom 2023. godine i raspoređuje na dužnost imama, hatiba i muallima, u Džemat Rijeke, Medžlis Islamske zajednice Brčko, počevši od 1. oktobra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Brčko će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o obavljanju imamske službe. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima. Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3770-2/22

Datum: 04. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

19. oktobar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zvornik br. 02-03-2-625-2/21 od 03. oktobra 2022. godine te na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog broj: 05-2-07-1-1581-1/22 od 6. oktobra 2022. godine, u predmetu postavljenja imama u džematu Kraljevići, shodno odredbi člana 8 i člana 12. Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.) te člana 5. Pravilnika o iz-

mjenama i dopunama Pravilnika o imamima (“*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*”, br. 5-6/2014.) donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T o premještanju imama

Sinanović (Meho) Mirzet, rođen 03. jula 1981. godine u Zvorniku, do sada raspoređen na dužnosti imama, hatiba i muallima u Džematu Nezuk, Medžlis Islamske zajednice Zvornik, razrješava se navedene dužnosti i raspoređuje na dužnost drugog imama, hatiba i muallima, u Džemat Kraljevići, Medžlis Islamske zajednice Zvornik.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zvornik će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor o obavljanju imamske službe. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u skladu sa Pravilnikom o imamima. Imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3184-2/23

Datum: 6. safer 1445. god. po H.
22. august 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-364/23 od 17. augusta 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Vitez br. 01-03-17/23 od 9. juna 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Lupac, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Lužić (Salih) Halid, rođen 17. juna 1997. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Lupac, Medžlis Islamske zajednice Vitez, počevši od 16. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Vitez i Lužić Halid će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 16. juna 2023. godine do 15. juna 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 16. juna 2023. godine i važi do 15. juna 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3058-2/23

Datum: 7. safer 1445. god. po H.

23. august 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-343/23 od 2. augusta 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gornji Vakuf br. 01-07-202/23 od 31. jula 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Osridak-Gornje Voljice, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Hodžić (Sejad) Muamer, rođen 10. jula 1998. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Osridak-Gornje Voljice, Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf, počevši od 1. augusta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf i Hodžić Muamer će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. augusta 2023. godine do 31. jula 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. augusta 2023. godine i važi do 31. jula 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3185-2/23
Datum: 13. safer 1445. god. po H.
29. august 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije goraždanskog br. 01-03-1-116-04/23 od 9. augusta 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Goražde br. 01-03-1-85-01/23 od 3. augusta 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Ustiprača, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Ćulov (Hamid) Ismail, rođen 21. januara 1993. godine u Goraždu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Ustiprača, Medžlis Islamske zajednice Goražde, počevši od 1. jula 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Goražde i Ćulov Ismail će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. jula 2023. godine do 30. juna 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2023. godine i važi do 30. juna 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3273-2/23
Datum: 20. safer 1445. god. po H.
5. septembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-369/23 od 18. augusta 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Busovača

br. 01-07-104/23 od 18. augusta 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Putiš-Stara džamija, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaset* IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Mešković (Ramo) Almedin, rođen 6. novembra 1986. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Putiš-Stara džamija, Medžlis Islamske zajednice Busovača, počevši od 1. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Busovača i Mešković Almedin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. septembra 2023. godine do 31. augusta 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2023. godine i važi do 31. augusta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3117-2/23

Datum: 20. safer 1445. god. po H.

5. septembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije mostarskog br. 07-1-582-1/23 od 7. augusta 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Prozor br. 1-82/23 od 31. jula 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Lizoperci, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaset* IZ u BiH, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Drežnjak (Nazif) Amir, rođen 27. januara 1977. godine u mjestu Grevići, Prozor, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Lizoperci, Medžlis Islamske zajednice Prozor, počevši od 6. marta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Prozor i Drežnjak Amir će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 6. marta 2023. godine do 5. marta 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 6. marta 2023. godine i važi do 5. marta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3118-2/23

Datum: 20. safer 1445. god. po H.

5. septembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije mostarskog br. 07-1-581-1/23 od 7. augusta 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Mostar br. 02-1-105/23 od 3. februara 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Podvelež, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Ćatić (Osman) Elmedin, rođen 19. augusta 1999. godine u Mostaru, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Podvelež, Medžlis Islamske zajednice Mostar, počevši od 19. aprila 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Mostar i Ćatić Elmedin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 14. aprila 2023. godine do 13. aprila 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 14. aprila 2023. godine i važi do 13. aprila 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3314-2/23

Datum: 21. safer 1445. god. po H.

6. septembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-38/23 od 29. augusta 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bugojno br. 01-07-282/23 od 29. augusta 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Glavice, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Nuspahić (Suad) Musa, rođen 3. oktobra 2001. godine u Bugojnu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Glavice, Medžlis Islamske zajednice Bugojno, počevši od 1. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bugojno i Nuspahić Musa će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. septembra 2023. godine do 31. augusta 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2023. godine i važi do 31. augusta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3230-2/23

Datum: 21. safer 1445. god. po H.

6. septembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-214-2/23 od 17. augusta 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Prijedor br. 02-07-1-316/23 od 1. augusta 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Rakovčani, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Mehanović (Ismet) Arnes, rođen 3. jula 2004. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Rakovčani, Medžlis Islamske zajednice Prijedor, počevši od 15. augusta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Prijedor i Mehanović Arnes će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 15. augusta 2023. godine do 14. augusta 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. augusta 2023. godine i važi do 14. augusta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3187-2/23

Datum: 21. safer 1445. god. po H.

6. septembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-1217-3/23 od 18. augusta 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gradačac br. 02-07-214-4-3.6/23 od 16. augusta 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Novalići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice,

održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Nezić (Hajrudin) Nasir, rođen 16. februara 2001. godine u Gradačcu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Novalići, Medžlis Islamske zajednice Gradačac, počevši od 1. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gradačac i Nezić Nasir će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. septembra 2023. godine do 31. augusta 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2023. godine i važi do 31. augusta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3188-2/23

Datum: 21. safer 1445. god. po H.

6. septembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-1220-2/23 od 18. augusta 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gradačac br. 02-07-219-4-3.3/23 od 17. augusta 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Međida Donja, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijase-
ta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Zulić (Rajif) Elvedin, rođen 30. aprila 1991. godine u Zagrebu, Republika Hrvatska, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Međida Donja, Medžlis Islamske zajednice Gradačac, počevši od 1. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gradačac i Zulić Elvedin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. septembra 2023. godine do 31. augusta 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2023. godine i važi do 31. augusta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3282-2/23

Datum: 21. safer 1445. god. po H.

6. septembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-1230-2/23 od 29. augusta 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gradačac br. 02-07-226-4-3.4/23 od 18. augusta 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Lukavac Donji Pašin, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Djedović (Asmir) Ernad, rođen 17. maja 2003. godine u Gradačcu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Lukavac Donji Pašin, Medžlis Islamske zajednice Gradačac, počevši od 1. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gradačac i Djedović Ernad će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. septembra 2023. godine do 31. augusta 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2023. godine i važi do 31. augusta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3281-2/23

Datum: 21. safer 1445. god. po H.

6. septembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-1229-2/23 od 29. augusta 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gradačac br. 02-07-230-4-3.3/23 od 18. augusta 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Međida Srednja, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Pandža (Džemal) Kemal, rođen 27. septembra 1993. godine u Banja Luci, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Međida Srednja, Medžlis Islamske zajednice Gradačac, počevši od 1. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gradačac i Pandža Kemal će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. septembra 2023. godine do 31. augusta 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2023. godine i važi do 31. augusta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3405-2/23

Datum: 13. rebiu'l-evvel 1445. god. po H.

28. septembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije sarajevskog br. 03-07-1-396-1/23 od 4. septembra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Kakanj br. 149/23 od 22. augusta 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Hodžići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, odr-

žanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Šahman (Safet) Maid, rođen 1. oktobra 1998. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Hodžići, Medžlis Islamske zajednice Kakanj, počevši od 1. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Kakanj i Šahman Maid će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. septembra 2023. godine do 31. augusta 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2023. godine i važi do 31. augusta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3454-2/23

Datum: 14. rebi'ul-evvel 1445. god. po H.
29. septembar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije gorazhdanskog br. 01-03-1-116-5/23 od 9. augusta 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Goražde br. 01-03-1-84-01/23 od 3. augusta 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Bogušići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Imamović (Ahmed) Kerim, rođen 30. aprila 1999. godine u Goraždu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Bogušići, Medžlis Islamske zajednice Goražde, počevši od 1. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Goražde i Imamović Kerim će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti

Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. septembra 2023. godine do 31. augusta 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2023. godine i važi do 31. augusta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3500-2/23

Datum: 17. rebiu'l-evvel 1445. god. po H.

2. oktobar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-242-2/23 od 12. septembra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanski Novi br. 02-07-1-5676/23 od 16. augusta 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Brđani, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Hodžić (Besim) Muhjiddin, rođen 19. marta 1977. godine u Banja Luci, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Brđani, Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi, počevši od 22. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanski Novi i Hodžić Muhjiddin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 22. septembra 2023. godine do 21. septembra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 22. septembra 2023. godine i važi do 21. septembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3604-2/23

Datum: 17. rebiu'l-evvel 1445. god. po H.
2. oktobar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije mostarskog br. 07-1-639-1/23 od 15. septembra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Tomislavgrad br. 205/2023 od 7. septembra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Mokronoge, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Memić (Safet) Mujo, rođen 29. maja 1996. godine u Bugojnu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Mokronoge, Medžlis Islamske zajednice Tomislavgrad, počevši od 1. aprila 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Tomislavgrad i Memić Mujo će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. aprila 2023. godine do 31. marta 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. aprila 2023. godine i važi do 31. marta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3607-3/23

Datum: 17. rebi'ul-evvel 1445. god. po H.
2. oktobar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije mostarskog br. 07-1-620-1/23 od 15. septembra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Konjic br. 05-03-1-320/23 od 30. augusta 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Šunji, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, odr-

žanjoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Žiko (Mehmed) Mihret, rođen 20. novembra 1986. godine u Konjicu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Šunji, Medžlis Islamske zajednice Konjic, počevši od 1. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Konjic i Žiko Mihret će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. septembra 2023. godine do 31. augusta 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2023. godine i važi do 31. augusta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3606-2/23

Datum: 17. rebi'ul-evvel 1445. god. po H.
2. oktobar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije mostarskog br. 07-1-640-1/23 od 15. septembra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Tomislavgrad br. 206/2022 od 7. septembra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Oplećani-Mandino Selo, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Memić (Safet) Ramiz, rođen 25. februara 1994. godine u mjestu Šćipe, Prozor-Rama, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Oplećani-Mandino Selo, Medžlis Islamske zajednice Tomislavgrad, počevši od 1. maja 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Tomislavgrad i Memić Ramiz će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. maja 2023. godine do 30. aprila 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. maja 2023. godine i važi do 30. aprila 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3354-2/23

Datum: 17. rebi'ul-evvel 1445. god. po H.
2. oktobar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-385/23 od 31. augusta 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Travnik br. 03-A-1-666/2023 od 30. augusta 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Maline, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebiul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Mehmedović (Safet) Aldin, rođen 5. maja 1992. godine u mjestu Kopice, Maglaj, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Maline, Medžlis Islamske zajednice Travnik, počevši od 1. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Travnik i Mehmedović Aldin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. septembra 2023. godine do 31. augusta 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2023. godine i važi do 31. augusta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3709-2/23

Datum: 20. rebi'ul-evvel 1445. god. po H.

5. oktobar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije tuzlanskog br. 05-2-07-1-1387-1/23 od 28. septembra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Čelić br. 02-07-1-120-1/23 od 19. septembra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Kovačevići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Poturak (Suvad) Emir, rođen 23. januara 2004. godine u Brčkom, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Kovačevići, Medžlis Islamske zajednice Čelić, počevši od 1. oktobra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Čelić i Poturak Emir će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2023. godine do 30. septembra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2023. godine i važi do 30. septembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3611-2/23

Datum: 20. rebi'ul-evvel 1445. god. po H.

5. oktobar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-430/23 od 22. septembra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Travnik br. 03-A-1-645/2023 od 17. augusta 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Krpeljići, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, odr-

žanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Smajić (Saudin) Abdulaziz, rođen 7. decembra 2002. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Krpeljići, Medžlis Islamske zajednice Travnik, počevši od 1. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Travnik i Smajić Abdulaziz će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. septembra 2023. godine do 31. augusta 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2023. godine i važi do 31. augusta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3355-2/23

Datum: 20. rebi'ul-evvel 1445. god. po H.

5. oktobar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-384/23 od 31. augusta 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Gornji Vakuf br. 01-03-217/23 od 29. augusta 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Bojska-Lužani, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Skopljak (Ragib) Firdus, rođen 27. maja 2004. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Bojska-Lužani, Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf, počevši od 1. augusta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Gornji Vakuf i Skopljak Firdus će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaklju-

čiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. augusta 2023. godine do 31. jula 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. augusta 2023. godine i važi do 31. jula 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3612-2/23

Datum: 20. rebi'ul-evvel 1445. god. po H.

5. oktobar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-385/23 od 31. augusta 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Travnik br. 03-A-1-643/2023 od 17. augusta 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Dub, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Šabanović (Muhamed) Safet, rođen 15. maja 2001. godine u Tešnju, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Dub, Medžlis Islamske zajednice Travnik, počevši od 1. augusta 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Travnik i Šabanović Safet će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. augusta 2023. godine do 31. jula 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. augusta 2023. godine i važi do 31. jula 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3897-2/23

Datum: 01. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
16. oktobar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije mostarskog br. 07-1-696-1/23 od 5. oktobra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Čapljina br. 157/23 od 29. augusta 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Čapljina, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Ibrahimović (Šefik) Irfan, rođen 13. aprila 1978. godine u Čapljini, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Čapljina, Medžlis Islamske zajednice Čapljina, počevši od 1. oktobra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Čapljina i Ibrahimović Irfan će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2023. godine do 30. septembra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2023. godine i važi do 30. septembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3788-2/23

Datum: 01. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
16. oktobar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-256-2/23 od 2. oktobra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Kozarac br. 02-241/2023-06 od 7. juna 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Mutnik-Stari Grad, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice,

održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o postavljenju imama

Glamočanin (Ejub) Jasmin, rođen 2. jula 1988. godine u Kraljevu, Republika Srbija, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Mutnik-Stari Grad, Medžlis Islamske zajednice Kozarac, počevši od 1. jula 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Kozarac i Glamočanin Jasmin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. jula 2023. godine do 30. juna 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2023. godine i važi do 30. juna 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3790-2/23

Datum: 01. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
16. oktobar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-364-2/2023 od 19. septembra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zavidovići br. 01-07-402/23 od 12. septembra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Krivaja, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o postavljenju imama

Karajbić (Nedžad) Nihad, rođen 21. februara 1997. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Krivaja, Medžlis Islamske zajednice Zavidovići, počevši od 1. oktobra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zavidovići i Karajbić Nihad će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava

i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2023. godine do 30. septembra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2023. godine i važi do 30. septembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3785-2/23

Datum: 01. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
16. oktobar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihaćkog br. 01-07-1-255-2/23 od 2. oktobra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Kozarac br. 02-242/2023-06 od 7. juna 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Brđani, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Okić (Jasmin) hafiz Ajdin, rođen 9. juna 2000. godine u Bihaću, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Brđani, Medžlis Islamske zajednice Kozarac, počevši od 1. jula 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Kozarac i Okić Ajdin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. jula 2023. godine do 30. juna 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2023. godine i važi do 30. juna 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3792-2/23

Datum: 01. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

16. oktobar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-370-2/2023 od 19. septembra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Zavidovići br. 01-07-403/23 od 12. septembra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Lijevča-Mahoje, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaset-a IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Mešić (Selman) Jasmin, rođen 16. jula 1992. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Lijevča-Mahoje, Medžlis Islamske zajednice Zavidovići, počevši od 1. oktobra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Zavidovići i Mešić Jasmin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. oktobra 2023. godine do 30. septembra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2023. godine i važi do 30. septembra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3794-2/23

Datum: 01. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

16. oktobar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-325-2/2023 od 19. septembra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Maglaj br. 02-07-1-769/23 od 18. augusta 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Ulišnjak, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaset-a IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice,

održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju imama

Mehmedović (Safet) Aldin, rođen 20. oktobra 1990. godine u Doboju, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Ulišnjak, Medžlis Islamske zajednice Maglaj, počevši od 1. jula 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Maglaj i Mehmedović Aldin će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. jula 2023. godine do 30. juna 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2023. godine i važi do 30. juna 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3793-2/23

Datum: 01. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

16. oktobar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-324-2/2023 od 19. septembra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Maglaj br. 02-07-1-770/23 od 18. augusta 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Ravna, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imama donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET
o postavljenju imama

Spahić (Sulejman) Ismar, rođen 24. novembra 1996. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Ravna, Medžlis Islamske zajednice Maglaj, počevši od 1. jula 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Maglaj i Spahić Ismar će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze

između Medžlisa i imama u vremenu od 1. jula 2023. godine do 30. juna 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. jula 2023. godine i važi do 30. juna 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3795-2/23

Datum: 01. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

16. oktobar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije zeničkog br. 01-07-1-326-2/2023 od 19. septembra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Maglaj br. 02-07-1-768/23 od 18. augusta 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Bijela Ploča, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Subašić (Munib) Salih, rođen 10. septembra 1986. godine u Gračanici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Bijela Ploča, Medžlis Islamske zajednice Maglaj, počevši od 1. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Maglaj i Subašić Salih će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. juna 2023. godine do 31. maja 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2023. godine i važi do 31. maja 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3736-2/23

Datum: 02. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
17. oktobar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-454/23 od 26. septembra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Vitez br. 01-03-22/23 od 8. septembra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Preočica, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Herceg (Hasan) hafiz Amar, rođen 11. oktobra 1999. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Preočica, Medžlis Islamske zajednice Vitez, počevši od 1. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Vitez i Herceg Amar će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. septembra 2023. godine do 31. augusta 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2023. godine i važi do 31. augusta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3921-2/23

Datum: 04. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
19. oktobar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-467/23 od 10. oktobra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Donji Vakuf br. 02-07-260/23 od 6. oktobra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Torlakovac, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice,

održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Oparđija (Muhamed) Tarik, rođen 30. septembra 1996. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Torlakovac, Medžlis Islamske zajednice Donji Vakuf, počevši od 1. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Donji Vakuf i Oparđija Tarik će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. juna 2023. godine do 31. maja 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2023. godine i važi do 31. maja 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3900-2/23

Datum: 04. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

19. oktobar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije banjalučkog br. 01-03-1-469/23 od 3. oktobra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Bosanska Gradiška br. 07/07-101-3/2023 od 7. septembra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Orahova, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Kozlić (Munever) Merzuk, rođen 31. jula 1991. godine u Zenici, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Orahova, Medžlis Islamske zajednice Bosanska Gradiška, počevši od 1. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Bosanska Gradiška i Kozlić Merzuk će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati među-

sobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. septembra 2023. godine do 31. augusta 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2023. godine i važi do 31. augusta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3987-2/23

Datum: 04. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

19. oktobar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-272-2/23 od 12. oktobra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Prijedor br. 02-07-1-436/23 od 11. oktobra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Bišćani, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Bajrektarević (Mirhad) Asmir, rođen 7. decembra 1994. godine u mjestu Varoška Rijeka, Bužim, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Bišćani, Medžlis Islamske zajednice Prijedor, počevši od 1. novembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Prijedor i Bajrektarević Asmir će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 1. novembra 2023. godine do 31. oktobra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. novembra 2023. godine i važi do 31. oktobra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3923-2/23

Datum: 04. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

19. oktobar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-466/23 od 10. oktobra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Donji Vakuf br. 02-07-257/23 od 6. oktobra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Kutanja, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Sultanović (Enes) Kenan, rođen 7. septembra 1997. godine u Bugojnu, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Kutanja, Medžlis Islamske zajednice Donji Vakuf, počevši od 15. oktobra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Donji Vakuf i Sultanović Kenan će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 15. oktobra 2023. godine do 14. oktobra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. oktobra 2023. godine i važi do 14. oktobra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3924-2/23

Datum: 04. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.

19. oktobar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Novi Travnik broj: 01-07-683/23 od 6. oktobra 2023. godine, te na osnovu mišljenja Muftije travničkog broj: 01-07-1-465/23 od 9. oktobra 2023. godine, u predmetu postavljenja mujezina u Džemat Grad, shodno odredbi člana 8, člana 12 i člana 55 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj

u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 05. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o postavljenju mujezina

Zukić (Esad) Nezir, rođen 31. oktobra 1995. godine u Travniku, postavlja se na dužnost mujezina u Džemat Grad, Medžlis Islamske zajednice Novi Travnik, počevši od 10. oktobra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Novi Travnik i Zukić Esad će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i mujezina u vremenu od 10. oktobra 2023. godine do 9. oktobra 2023. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove mujezina obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 10. oktobra 2023. godine i važi do 9. oktobra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3920-2/23

Datum: 04. rebi'ul-ahir 1445. god. po H.
19. oktobar 2023. godine

Na osnovu mišljenja Muftije travničkog br. 01-07-1-468/23 od 10. oktobra 2023. godine, rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Donji Vakuf br. 02-07-258/23 od 6. oktobra 2023. godine, u predmetu postavljenja imama u Džemat Oborci-Suhodol, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), te člana 8 Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o imamima donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice, održanoj u Sarajevu dana 26. rebi'ul-ahira 1431. god. po H., odnosno 11. aprila 2010. godine, Reisu-l-ulema donosi

D E K R E T
o postavljenju imama

Bašić (Alen) Mahir, rođen 31. oktobra 1998. godine u Travniku, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Oborci-Suhodol, Medžlis Islamske zajednice Donji Vakuf, počevši od 15. oktobra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Donji Vakuf i Bašić Mahir će, u skladu sa odredbama člana 16 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor na određeno vrijeme. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i imama u vremenu od 15. oktobra 2023. godine do 14. oktobra 2024. godine u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. oktobra 2023. godine i važi do 14. oktobra 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3301-2/23

Datum: 20. safer 1445. god. po H.

5. septembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Cazin br. 01-07-1-150-2/2023 od 22. augusta 2023. godine, a na osnovu mišljenja Muftije bihačkog br. 01-07-1-232-2/23 od 28. augusta 2023. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebiul-evvela 1429. god. po H., odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Redžić (Hasib) Ibrahim, profesor, rođen 16. jula 1960. godine u mjestu Polje, Cazin, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Pivnice, Medžlis Islamske zajednice Cazin, počevši od 1. septembra 2023. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2023. godine i važi do 30. juna 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3406-2/23

Datum: 13. rebi'ul-evvel 1445. god. po H.

28. septembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Medžlisa Islamske zajednice Kiseljak br. 01-10-141/23 od 4. septembra 2023. godine, a na osnovu mišljenja Muftije sarajevskog br. 03-07-1-397-1/23 od 4. septembra 2023. godine, shodno odredbi člana 17 Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva, te člana 8 i člana 12 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu IZ u BiH*, br. 5-6/2008.), donesenom na petoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu dana 28. rebi'ul-evvela 1429. god. po H., odnosno 5. aprila 2008. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju imama

Hodović (Hamid) Abdulaziz, magistar islamskih nauka, rođen 12. maja 1980. godine u Sarajevu, općina Centar, postavlja se na dužnost imama, hatiba i muallima u Džemat Bukovica, Medžlis Islamske zajednice Kiseljak, počevši od 1. oktobra 2023. godine.

Stupanjem u službu imenovani je dužan poslove imama, hatiba i muallima obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. oktobra 2023. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3183-2/23

Datum: 6. safer 1445. god. po H.

22. august 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije travničkog br. 01-10-366/23 od 18. augusta 2023. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Hadžić (Bećir) Zehrudin, profesor islamske teologije, rođen 4. jula 1978. godine u mjestu Šibenica, Jajce, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Jajce na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 15. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Jajce i Zehrudin Hadžić će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Jajce u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. septembra 2023. godine i važi do 14. septembra 2027. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3181-2/23

Datum: 6. safer 1445. god. po H.
22. august 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije travničkog br. 01-10-368/23 od 18. augusta 2023. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasete Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Sikira (Sejid) Omer, profesor, rođen 13. aprila 1974. godine u Kaknju, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Vitez na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 15. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Vitez i Sikira Omer će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa

i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Vitez u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. septembra 2023. godine i važi do 14. septembra 2027. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3182-2/23

Datum: 6. safer 1445. god. po H.

22. august 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije travničkog br. 01-10-367/23 od 18. augusta 2023. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju glavnog imama

Indžić (Mustafa) Salih, doktor islamskih nauka (oblast Hadisa), rođen 24. marta 1974. godine u Travniku, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Travnik na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 15. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Travnik i Indžić Salih će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Travnik u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 15. septembra 2023. godine i važi do 14. septembra 2027. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3260-2/23

Datum: 20. safer 1445. god. po H.

5. septembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Muftije zeničkog br. 01-07-1-335/2023 od 28. augusta 2023. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 17 tačka f) Pravilnika o organizaciji i radu muftijstva Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET

o postavljenju glavnog imama

Hodžić (Mustafa) Nevres, profesor islamske teologije, rođen 2. januara 1980. godine u Gračanici, postavlja se na dužnost glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Maglaj na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 1. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Medžlis Islamske zajednice Maglaj i Hodžić Nevres će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Medžlisa i glavnog imama Medžlisa Islamske zajednice Maglaj u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2023. godine i važi do 31. augusta 2027. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3252-2/23

Datum: 7. rebi'ul-evvel 1445. god. po H.

22. septembar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Zamjenika reisu-l-uleme i koordinatora Ureda muftije za Zapadnu Evropu br. 03-07-1-3252-2/23 od 28. augusta 2023. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 19 Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice*

u *Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Šahbazović (Mehmed) Aldin, profesor islamske teologije, rođen 21. juna 1990. godine u Tuzli, postavlja se na dužnost glavnog imama Islamske zajednice Bošnjaka u Nizozemskoj na mandatni period od četiri (4) godine, počevši od 1. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta islamska zajednica Bošnjaka u Nizozemskoj i Šahbazović Aldin će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Islamske zajednice Bošnjaka u Nizozemskoj i Glavnog imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2023. godine i važi do 31. augusta 2027. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-3342-3/23

Datum: 19. rebi'ul-evvel 1445. god. po H.
4. oktobar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Zamjenika reisu-l-uleme i koordinatora Ureda muftije za Zapadnu Evropu br. 03-07-1-3342-2/23 od 6. septembra 2023. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 19 Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Tabaković (Mehmed) Ahmed, bakalaureat/bachelor islamske teologije, rođen 11. novembra 1995. godine u Sarajevu, postavlja se na dužnost glavnog imama Islamske zajednice Bošnjaka u Italiji na period od jedne (1) godine, počevši od 1. septembra 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta islamska zajednica Bošnjaka u Italiji i Tabaković Ahmed će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Islamske zajednice Bošnjaka u Italiji i Glavnog imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. septembra 2023. godine i važi do 31. augusta 2024. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Broj: 03-07-1-2282-3/23

Datum: 24. rebi'ul-evvel 1445. god. po H.
9. oktobar 2023. godine

Rješavajući po zahtjevu Zamjenika reisu-l-uleme i koordinatora Ureda muftije za Zapadnu Evropu br. 03-07-1-2282-2/23 od 26. septembra 2023. godine, shodno odredbi člana 42 i 52 Ustava Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, člana 19 Pravilnika o organiziranju Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini u dijaspori te člana 46 Pravilnika o imamima (*Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini*, br. 5-6/2008.), donesenom na devetoj redovnoj sjednici Sabora Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, održanoj u Sarajevu 26. džumadel-uhra 1435. god. po H., odnosno 26. aprila 2014. godine, Reisu-l-ulema donosi

DEKRET o postavljenju glavnog imama

Karaman (Mustafa) Idriz, rođen 28. maja 1960. godine u mjestu Orahovci, Višegrad, postavlja se na dužnost glavnog imama Islamske zajednice Bošnjaka u Švedskoj na period od četiri (4) godine, počevši od 1. juna 2023. godine.

Na temelju ovoga dekreta Islamska zajednica Bošnjaka u Švedskoj i Karaman Idriz će, u skladu sa odredbama člana 11 Pravilnika o imamima, zaključiti

ti Ugovor. Tim ugovorom će se regulisati međusobna prava i obaveze između Islamske zajednice Bošnjaka u Švedskoj i Glavnog imama u skladu sa Pravilnikom o imamima.

Imenovani je dužan poslove glavnog imama obavljati u skladu sa odredbama Pravilnika o imamima.

Dekret stupa na snagu 1. juna 2023. godine i važi do 31. maja 2027. godine.

Husein-ef. Kavazović
Reisu-l-ulema

Napomene saradnicima

Glasnik je zvanično glasilo Rijaset Islamske zajednice BiH. Izlazi dvomjesečno. Objavljuje akademske članke, istraživačke i stručne radove, prevedene tekstove, prikaze knjiga iz oblasti vjerskih disciplina i islamske/bošnjačke kulturne baštine kao i službena akta organa Rijaset Islamske zajednice u BiH. Objavljuje i radove iz drugih oblasti po odluci urednika. Glasnik nastoji popularizirati naučna istraživanja iz oblasti islamskih nauka i kulturne baštine Bošnjaka te informirati čitaoce o radu službi i institucija Rijaset IZ-e.

Svi objavljeni radovi odobreni su od strane urednika. Akademska, pravna i jezička odgovornost je na autorima radova. Osnovni jezik Glasnika je bosanski. Prilikom pisanja radova primjenjuje se norma Pravopisa bosanskog jezika sa fonetskom transkripcijom dok se naučna transkripcija pri-

mjenjuje u uskostručnim tekstovima. Vrstu naučne transkripcije bira autor. Radovi mogu sadržavati arapski, turski, perzijski kao i druge jezike u transkripciji. Dostavljeni radovi su predmet provjere urednika u smislu akademskih i tehničkih kriterija. Autori prihvataju redakcijske intervencije u tekstu.

Radovi se mogu poslati putem maila glasnik_riz@yahoo.com ili na adresu: Gazi Husrev-begova 56a, 71000 Sarajevo. Rad mora biti u Microsoft Wordu ne veći od 10 stranica formata A4, font Times New Roman. Slike i svi drugi prilozi moraju biti priloženi odvojeno.

Sva prava zadržana. Nijedan dio Glasnika ne može biti umnožavan, pohranjivan u sisteme za umnožavanje bez prethodnog dopuštenja Uredništva i autora tekstova, izuzev kratkih navoda u naučne svrhe.

ISSN 1512-6609, ISSN 2233-095X (Online)

Izdavač: RIJASET ISLAMSKE ZAJEDNICE U BOSNI I HERCEGOVINI. Urednik: MUSTAFA PRLJAČA; Redakcija: MEHO ŠLJIVO, SAMEDIN KADIĆ, SENADA TAHIROVIĆ, MEVLUDIN DIZDAREVIĆ, EKREM TUCAKOVIĆ i ALDINA SULJAGIĆ-PIRO; tehnički urednik: SUAD PAŠIĆ lektura: AMILA ŠADIĆ HAJDAREVIĆ; dizajn korice: TARIK JESENKOVIĆ; prijevod na arapski jezik: NURKO KARAMAN; prijevod na engleski jezik: IFET MUSTAFIĆ. DTP: El-Kalem. Štampa: Štamparija DOBRA KNJIGA, d.o.o. - Sarajevo; Uredništvo i administracija: 71000 Sarajevo, Gazi Husrev-begova br. 56A, telefon: 033/532-255, fax: 033/441-800, e-mail: glasnik_riz@yahoo.com. Glasnik izlazi dvomjesečno. Rukopise slati na adresu Uredništva. Rukopisi se ne vraćaju. Štampani tiraž 2000 primjeraka. Cijena Glasnika iznosi 10 KM. Uplata u KM na žiro-račun 1602005500015065 kod VAKUFSKE BANKE DD Sarajevo - uz naznaku za Glasnik. Glasnik je upisan u registar javnih glasila u Ministarstvu obrazovanja, nauke, kulture i sporta pod brojem 446 od 27. 08. 1994. godine.

The Herald

of the Riyasat of the Islamic Community
in Bosnia and Herzegovina

البلاغ

مجلة المشيخة الإسلامية
في البوسنة والهرسك